T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Yeni Türk Dili Bilim Dalı

ŞEYHÜ'L-İSLÂM YAHYÂ DİVANI' NDA SÖZVARLIĞI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mustafa Levent YENER

DANIŞMANI : Yrd. Doç. Dr. Hatice ŞİRİN

İZMİR-2005

Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne sunduğum **Şeyhü'l-islâm Yahyâ Divanı' ında Sözvarlığı** adlı yüksek lisans tezinin tarafımdan bilimsel ahlak ve normlara uygun bir şekilde hazırlandığını, tezimde yararlandığım kaynakları bibliyografyada ve dipnotlarda gösterdiğimi onurumla doğrularım.

Mustafa Levent YENER

TUTANAK

Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 03/08/2005 tarih ve 30/34 sayılı kararı ile oluşturulan jüri Türk Dili ve Edebiyatı (Yeni Türk Dili) anabilim dalı yüksek lisans öğrencisi Mustafa Levent Yener' in **Şeyhü'l-islâm Yahyâ Divanı' nda Sözvarlığı** başlıklı tezini incelemiş ve adayı 18/08/2005 günü saat 10^{00}'da 60 dk süren tez savunmasına almıştır.

Sınav sonunda adayın tez savunmasını ve jüri üyeleri tarafından tezi ile ilgili kendisine yöneltilen sorulara verdiği cevapları değerlendirerek tezin başarılı/~~başarısız/düzeltilmesi~~ gerekli olduğuna oybirliğiyle/ ~~oyçokluğuyla~~ karar vermiştir.

BAŞKAN
Prof. Dr. Zeki KAYMAZ

Başarılı [X]

Başarısız [ ]

Düzeltme (Üç ay süreli) [ ]

ÜYE
Yard. Doç. Dr. Hatice ŞİRİN USER

Başarılı [X]

Başarısız [ ]

Düzeltme (Üç ay süreli) [ ]

ÜYE
Yard. Doç. Dr. Hüseyin DURGUT

Başarılı [X]

Başarısız [ ]

Düzeltme (Üç ay süreli) [ ]

Not: Yüksek Lisans Tezi Savunma Süresi asgari 45 dakika - azami 90 dakikadır.

ÖNSÖZ

Ege Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilimdalı' nda yüksek lisans tezi olarak hazırlanmış bu çalışma, Osmanlı Türkçesinin Klasik Devri olan 17. yüzyıla ait *Şeyhülislâm Yahyâ Divanı* üzerinde gerçekleştirilmiş sözlük, dizin ve istatistik bilgilerini içermektedir. İncelemelerimizin bu alandaki bir boşluğu dolduracağını umarız.

Çalışmamız boyunca yardımlarını esirgemeyen, çalışmamızın her aşamasında bize yol gösteren Doç. Dr. Mustafa Öner'e ve çalışmamız boyunca tez danışmanlığımızı üstlenen Yrd. Doç. Dr. Hatice Şirin' teşekkürü bir borç biliriz.

Mustafa Levent YENER

GİRİŞ

1. ÇALIŞMANIN AMACI VE HAZIRLANIŞI

Çalışmamızın ana amacı, seçilen metinden yola çıkarak 17. yüzyıl Osmanlı Türkçesinin söz-söz ilişkisini ortaya çıkarabilmek; dönemin kelime kadrosu içindeki yerli ve alıntı unsurların sayısal verilerini elde ederek dönemin dil özelliklerini belirleyebilecek bir şablon çıkarabilmek; bu konuda yapılabilecek daha ileri çalışmalara veri tabanı oluşturabilmektir. Çalışmamız, yalnız dil alanında değil; aynı zamanda edebiyat alanında da çalışacaklara şairin kelime kadrosu üzerinden yaşamı, felsefesi ve etkilendiği unsurlar açısından fikir verebilecek ipuçlarını sağlamayı amaçlamaktadır.

Devrinin ve kendinden sonra gelen devirlerin en büyük şairi addedilmesi ve kullandığı dilin gerek dış unsurlardan etkilenme derecesini gerekse Türkçe'nin kendi içindeki tekâmülünü yansıtması nedeniyle çalışmamızda Şeyhü'l-islâm Yahyâ Efendi'nin gazelleri incelenmiştir. Gazeller, Rekin Ertem' in 1995 yılında hazırladığı *"Şeyhülislâm Yahyâ Divanı"* tenkitli baskısı kaynak alınarak hazırlanmıştır.

Dizin Bölümü, dört alt bölümden oluşturulmuş ve bu alt bölümlerde sırasıyla sözlerin, eklerin ve özel adların dizinleri hazırlanmıştır; son alt bölümde de sıklık dizini oluşturulmuştur. Dizinler hazırlanırken, gazelleri oluşturan toplam 30282 kelime ve 3369 madde başından oluşan metnin, *A-E* maddeleri arasındaki 10010 kelimesi 1068 madde başında incelenmiştir. Her ana ve alt madde başında sözcüğün tenkitli baskı geçtiği sayfa/ beyit numarası parantez içinde verilmiştir.

*Sözler Dizini*nde, metinde anlam öğesi olarak kullanılan bütün isim ve fiiller ile bunların kendi aralarında veya birbirleriyle olan ilişkileri listelenmiştir. Anlamlar verilirken Türkçe gramer kaidelerine göre oluşturulmuş isim tamlamalarında anlam tamlanan unsurda verilmiş tamlayan unsurlarda ise tekrarları önlemek amacıyla tamlanan unsura gönderme yapılmıştır. *Arapça* ya da *Farsça* dilbilgisi kurallarına göre oluşturulmuş tamlamalarda, tamlamanın asıl unsuru olan ilk öğede anlam verilmiş yine ikinci öğelerde, birincilere gönderme yapılmıştır. Ayrıca kelimelerin ya da sözlerin anlamları, şairin metinde kullandığı anlamlarla sınırlandırılmaya çalışılmıştır.

*Eklik Dizin*de incelenen metinde görev öğesi olarak kullanılan bütün bağlı morfemlerin (ekler, edatlar, ve yardımcı fiiller) görevlerine göre sınıflandırılmıştır.

*Özel Adlar Dizini*nde metinde geçen kişi ve yer adları gösterilmiştir.

*Sıklık Dizini*nde ise bu üç alt bölümün sonuçlarından yola çıkılarak metinde kullanım sıklığına göre en fazla olan sözcükten en az olan sözcüğe doğru sıralama yapılarak sözcüklerin sıklık dizini hazırlanmıştır.

Tezin son bölümünü oluşturan *Sonuç* bölümünde dizin bölümünden elde edilen sonuçlara uygun olarak Şeyhü'l-islâm Yahyâ' nın kullandığı dilin nitelikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Sonuçlar tablolar ve grafikler olarak olarak ifade edilmiştir.

2. ŞAİR VE DÖNEMİ HAKKINDA

Şeyhü'l-islâm Yahyâ, Osmanlı Devleti' nin en ihtişamlı dönemi Kanuni devrinde 1552' de İstanbul' da dünyaya gelmiştir. Siyaset, sanat ve bilimde mükemmel bir şekilde yetiştirilmiş; şiir tekniğini çok genç yaşta öğrenip şiirle çok genç yaşta uğraşmaya başlamıştır. Genç yaşta ilmiyye mesleğine de girip Osmanlı İmparatorluğu'nun çeşitli şehir ve eyaletlerinde müderrislik, kazaskerlik ve kadılık görevlerinde bulunmuştur. Sultan I. Mustafa, Sultan IV. Murad ve I. İbrahim devirlerinde 18 yıldan fazla şeyhülislâmlık yapmıştır. 1644 yılında İstanbul' da ölmüştür.

Kanunî' den itibaren II. Selim, III. Murad, III. Mehmed, I. Ahmet, I. Mustafa, II. Osman, IV. Murad ve I. İbrahim gibi sekiz padişahın devrinde yaşamış bu dönemin siyasi ve sosyal olaylarını gözlemlemiş ve bunlardan etkilenerek sanatını oluşturmuştur.

Yahya Efendi 17. yüzyılın ve tüm klasik edebiyatımızın büyük şairlerindendir. Asıl başarılı olduğu saha gazeldir. Sanatçı bir ailede doğmuş, şiir tekniğini çok genç yaşta öğrenmiş ve şiirle çok genç yaşta uğraşmaya başlamıştır. Şeyhülislam olmasına rağmen şiirlerinde rindane ve aşıkane konulara yer vermiş bunları beşeri bir bakış açısıyla işlemiş, tasavvufa çok sık başvurmamıştır.

Yahya şiirlerini, Osmanlı Türkçesinin 16. yüzyıldan başlayıp etkisini 19. yüzyılın ortalarına kadar sürdüren Klasik Devrinde yazmıştır. Bu dönem Osmanlı İmparatorluğu' nun da yükseliş devridir ve bu dönemde bir çok nesir yazarı ve şair yetişmiş Türk dili dönemin bilim ve kültür dilleri olan Arapça ve Farsça ile baş edebilecek bir seviyeye erişmiştir. Ancak 16. yüzyılda Arapça ve Farsçanın Türk dili üzerindeki etkisi doruk noktasına ulaşmıştır. 17. yüzyıla gelindiğinde Türkçeye giren yabancı unsurlarda daha büyük bir artış olmuştur; ancak koyulaşma daha çok nesir dilinde görülmüştür; şiirde ise belirli kural ya da kalıplar içinde kalındığından dil nesir diline göre daha hafif kalabilmiştir. Divan şiirinde kullanılan bu dilin ağırlaşmasına 15. yüzyılda Necati karşı çıkmış Arap ve Fars hayranlığından şiirimizi arındırmaya çalışmıştır.[1] 15. yüzyılda Necâti ile başlayan İstanbul Türkçesi kullanma eğilimi 17. yüzyılda Şeyhülislam Yahyâ ile devam etmiştir.

---

[1] Özkan, Mustafa, Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2000, s. 43,44

KAYNAKLAR

Metin:

Ertem, Rekin [haz.], **Şeyhülislam Yahya Divanı**. Ankara: Akçağ, 1995.

Tezler:

Bayraktutan, Lütfi, **Şeyhülislâm Yahya: Hayatı, Edebî Kişiliği, Sanatı, Eserleri ve Divanından Seçmeler**, [Ankara]: Kültür Bakanlığı, 1990 (İstanbul: Acar Matbaacılık).

İlhan, Nadir, **Nev' İ Efendi: Netayicü' l- Fünun ve Mehasinü' l- Mütun (Giriş-Metin- Dizinler)**, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Zafer Önler, 1992.

Kalkışım, M. Muhsin, **Nabi' nin Tuhfetü'l- Harameyn' i: Dil İncelemesi, Transkripsiyonlu Metin ve İndeks**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Tez Danışmanı: Doç. Dr. Kemal Yavuz, Erzurum 1988.

Özdarendeli, Nursel, **Ali Şir Nevai: İlk Divan (İnceleme- Metin- İndex)**, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı; Doktora Tezi, Tez Danışmanı: Vahit Türk, 2001.

Özden, Nihan, **Hayali: Ravyetu'l- Envar (Metin- Gramatical Dizin)**, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı ABD Yüksek Lisans Tezi, Tez Danışmanı: Prof. Recep Toparlı; 2001.

Türkay, Kay, **Bedayi'u'l-vasat: İnceleme, Metin, Dizin**, Ankara: Ankara Üniversitesi, 1988. Tez (Doktora) - Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Uraz, Murat, **Şeyhülislam Yahya Hayatı, Şahsiyeti ve Şiirlerinden Parçalar**, İstanbul: Tefeyyüz Kitaphanesi, 1944 (Ahmet İhsan Ltd.)

Divanlar Üzerinde Yapılmış Çalışmalar:

Bayoğlu, Servet [haz.], **Fuzuli, Erenler bahçesi = Hadikatü's-su'ada (Metin-İndeks)**; Ankara: Kültür Bakanlığı, 1986-1990.

Canpolat, Mustafa [haz.], **Ömer Bin Mezid Mecmü'atü'n-Neza'ir: (Metin-Dizin-Tıpkıbasım)**, Ankara: Türk Dil Kurumu, 1995

Dilçin, Dehri [haz.] **Arap Alfabesine Göre Divanü Lügat-it-Türk Dizini** Dehri Dilçin Ankara: Türk Dil Kurumu, 1957.

Erdem, Sadık, **Subhi-zade Aziz ve Divan'ı: İnceleme-Metin-Sözlük** Isparta: Fakülte Kitabevi, 2001

Erdem, Sadık [haz.], **Neyyir ve Divân'ı: İnceleme-Tenkitli Metin-Sözlük** Isparta: Fakülte Kitabevi, 2002 (Tuğra Ofset)

Elçin, Şükrü [haz.], **Gevheri Gevheri Divanı: (İnceleme, metin, dizin, bibliyografya)**, Ankara: AYK Atatürk Kültür Merkezi, 1998. Düzeltilmiş ve eklemeler yapılmış 2. bsk.

Kaşgarlı Mahmud Divanü Lugat-it Türk; [1-3.c. Divanü Lugat-it Türk Tercümesi, --4.c. dizin] çev. Besim Atalay, Ankara: TDK Yay., 1996Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları ; 524.

Kudret, Altun [haz.], **Tezkire-i Mucib: İnceleme, Tenkidli Metin, Dizin, Sözlük**, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi, 1997.

Kültüral Zuhal [haz.], **Şerîfî Yûsuf u Zelîhâ: Metin, Sözlük, Tıpkı Basım** İstanbul: [yayl.y.], 2001 (Milsan)

Özmen, Mehmet [haz.], **Ahmed-i Da'i Divanı: 1.C. Metin-Gramer-Tıpkıbasım--2.C. Dizin** Ankara: Türk Dil Kurumu, 2001.

Reşid Rahmeti Arat, **Yusuf Has Hâcib Kutadgu Bilig (Metin- Dizin)**, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, 1991-1994 3.bsk

Tatçı, Mustafa, **Yunus Emre Divanı: [1.C.:İnceleme--2.C.:Tenkitli Metin (dizin)]** Ankara: Kültür Bakanlığı, 1990.

Gramer ve Dil Tarihi:

Akaslan, Talat, **Durum-Nitelik Adlarının Anlam-Sözdizimi,** Dilbilim Araştırmaları 2002. İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi, 2002. 17-26 ss.

Aslanov, V. I. "Kadı Burhanettin Divan'ında Eski Kelimeler ve Yeni Kelime Yapımı", **V. Milletlerarası Türkoloji Kongresi,** İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türkiyat Araştırma Merkezi, 1985, s. 25-32

Atabay, Neşe, **Türkiye Türkçesinin sözdizimi,** Ankara: T.D.K., 1981.

Cemiloğlu, İsmet, **Cümle Bilgisi**, Ankara: [yayl. y], 2001.

Cemiloğlu, İsmet, **Dede Korkut Hikâyeleri Üzerinde Söz Dizimi Bakımından Bir İnceleme**, Ankara: Türk Dil Kurumu, 2001

Develi, Hayati, **Osmanlı Türkçesi Klavuzu**, İstanbul: 1. Kitabevi, 2003.

Ercilasun, Ahmet Bican, **Kutadgu Bilig Grameri: Fiil**, Ankara: Gazi Üniversitesi, 1984.

Ercilasun, Ahmet Bican, **Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi**, Ankara: Akçağ Yayınları, 2004.

Erdal, Marsel, "Kutadgu Bilig'de Değişken Ekler ve Kelimeler", **V. Milletlerarası Türkoloji Kongresi 23-28 Eylül 1985, Tebliğler I. Türk Dili, C. I** İstanbul: İ.Ü. Ebd.Fak. Türkiyat Araştırma Merkezi, 1985, s. 89- 94

Ergin, Muharrem, **Türk Dilbilgisi**, İstanbul: Bayrak Yayınları, 2002.

Hatiboğlu, Vecihe, **Türkçenin Sözdizimi**, Ankara: Türk Dil Kurumu , 1972.

Karahan, Leyla, **Türkçe'de Söz Dizimi: Cümle Tahlilleri**, Ankara: Akçağ Yayınları, 1991.

Mehmedoğlu, Alâeddin, **Türk Dilinde Bağımlı Birleşik Cümle Sözdizimi** Adapazarı: Aşiyan Yayınları, 2001.

Korkmaz, Prof. Dr. Zeynep, **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**, Ankara: TDK Yayınları, 2003.

Mungan, Güler, **Türkçede Fiillerden Türetilmiş İsimlerin Morfolojik Ve Semantik Yönden İncelenmesi**, İstanbul: Simurg, 2002 (Kitap Matbaası).

Sev, Gülsel, **Etmek Fiiliyle Yapılan Birleşik Fiiller ve Tamamlayıcılarla Kullanılışı**, Ankara: Türk Dil Kurumu, 2001 (Ankara Üniversitesi Basımevi).

Şimşek, Rasim, **Örneklerle Türkçe Sözdizimi: Tümceler-Belirtme Öbekleri-Çözümleme**,Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi, 1987.

Sözlükler:

Büyük Osmanlı Lügati, [haz.] Ali Rıza Alp, Sabahat Alp, Ekicigil Matbaası, İstanbul, 1958.

Kamus-ı Osmani, [haz.]Mehmed Salahi, Mahmut Bey Matbuası, İstanbul, 1313.

Kamus- Türki [haz.] Şemseddin Sami, İkdam Matbaası, İstanbul, 1377.

Lehçe- i Osmani, [haz.] Ahmed Vefik Paşa, İstanbul, 1306.

__Kılavuz Sözlük (Osmanlıca- Türkçe, Türkçe Osmanlıca)__, [haz.] Yaşar Nabi, Ekin Basımevi, İstanbul, 1966

__Lügat-i Naci__, [haz.] Muallim Naci, Asır Matbaası, İstanbul, ?

__Mükemmel Osmanlı Lügati__, [haz.] Ali Nazima, Hacı Hüseyin Efendi Matbaası, İstanbul 1399.

__Osmanlıca' dan Türkçe' ye Cep Kılavuzu__, Türk Dil Kurumu, Devlet Basımevi, İstanbul 1935

__Osmanlıca-Türkçe Sözlük__, [haz.] Mustafa Nihat Özön, 3. bs., İstanbul 1959

__Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat,__ [haz.] Ferit Devellioğlu, 12.bs., Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1995

__Resimli Kamus- ı Osmani__, Ali Seydi, Cihan Matbaası, İstanbul, 1330.

__Tanıklarıyla Tarama Sözlüğü I__, TDK, İstanbul, 1943.

__Tanıklarıyla Tarama Sözlüğü II (A-İ)__, TDK, İstanbul, 1945.

__Tanıklarıyla Tarama Sözlüğü II (K-Z)__, TDK, Ankara, 1953.

__Tanıklarıyla Tarama Sözlüğü III__, TDK, Ankara, 1957.

__Türkçe Sözlük__, TDK, Ankara, 1988.

__Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü__, [haz.] İskender Pala, 3. bs., Ankara, 1995.

Makaleler

ABİK, A. Deniz, "Nevâyî' nin Eserlerinde İsim ve Yardımcı Fiille Kurulmuş Birleşik Fiiller", __Türk Kültürü__, 39(455) 3.2001, 185-192. ss. Bibliyografya

ELİAÇIK, Muhittin. "Osmanlı Belgelerinde Yakın Anlamlı (Sinonim) Kelimeler" __Türk Dili__ (584) 8.2000, 178-201.

KAZAR, Mehmet, "Ahmed Yesevî'de Dil ve Şekil Hususiyetleri", __Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi__ (13) 1999, 69-72.

SAVAŞ, Ali İbrahim. "Osmanlı Türkçesiyle Yazılmış Eserlerde Geçen Sıfat-Grubu Kelimelerin Kullanım Özellikleri" __Türk Dili__ (537) 9.96, 307-314.

VELİYEVA, Kamile, “Metnin Söz Dizimi Bakımından Otomatik Analizi ve Sentezi”, **Dil Dergisi** (100) 2.2001, 83-86.

SÖZLER DİZİNİ

Sıra: a (â) b c ç d e f g (ġ) h (ḥ/ ḫ) ı i j k (ḳ) l m n (ñ) o ö p r s ş t u ü v y z

-A-

âb: *(Far.)* Su; gözyaşı; şarab (27/02, 27/10, 32/03, 34/05, 34/07, 35/01, 35/10, 35/10, 38/05, 41/09, 45/01, 46/07, 48/07, 54/04, 56/08, 75/01, 75/01, 88/04, 96/07, 134/09, 136/04, 151/08, 153/09, 166/02, 173/08, 175/06, 179/06, 179/11, 187/03, 196/01, 197/07, 213/09, 214/01, 236/01, 249/04, 258/12, 250/01, 250/02)

â. eli: *(bkz. el)* (250/02)

'âlem-i â. *(bkz 'âlem)* (153/09)

â.-ı çeşm: Gözyaşı (27/10)

(senin) â.-ı çeşm+iñ: Senin gözyaşın (27/10)

â.-ı dîde: Gözyaşı. (35/10)

â.-ı dîde+ñ+Ø te'sîri: *(bkz. te'sîri)* (35/10)

â.-ı Edrine: Edirne' nin suyu (179/06)

â.-ı engûr: Şarap (173/08)

â.-ı ḥayât: İçene sonsuz yaşam bağışlayan efsanevi su (38/05, 88/04)

â.-ı ḥayât-efzâ: Yaşam arttıran su (32/03)

â.-ı ḥayvân: Dirilik, canlılık suyu *(bkz. â.-ı ḥayât, â.-ı ḫıżr)* (48/07, 56/08)

â.-ı ḫıżr: Hızır' ın suyu (*bkz. â.-ı ḥayât, â.-ı ḥayvân*) (187/03)

â.-ı muṣaffâ: Saf su (34/07)

â.-ı revân: Akan su (134/09, 151/08, 250/01)

â.-ı r.-ı ḫançer-i ḫûnrîz-i yâr. Sevgilinin kanlı hançerinin akan suyu. (134/09)

mürîd-i â.-ı r.: Akan suyun müridi (250/01)

â.-ı tâk: Üzüm suyu, şarab. (54/04)

mest-i â.-ı tâk: Şarap sarhoşu (54/04)

âb-ı zülâl: Berrak, billur su (175/06)

teşne-i â.-ı z.: *(bkz. teşne).* (175/06)

â. u hevâ- yı Edrine*:* Edirne' nin suyu ve havası (213/09)

â. u tâb: Güzellik, parlaklık, tazelik. (35/10, 96/07)

â. u türâb-ı Edrine*:* Edirne' nin suyu ve toprağı (179/11)

ḥayât â.+ı: Hayat suyu (249/04)

âbâd: *(Fars)* Şen, bayındır (33/04, 38/08, 80/09, 129/06, 131/05)

â. et-: Şenlendirmek. (38/08)

â. eyle-: Şenlendirmek (80/09)

â. ol-: Şenlenmek; bayındır edilmek (129/06, 131/05)

â.-ı andelîb (~ol-): Bülbüllerin yuvası haline gelmek (33/04)

âbâdî: *(Far.)* Hind'in Devlet Âbâd şehrinde yapılan ipekten yapılan kâğıt. (88/07)

âb-âsâ: *(Far.)* Su gibi (28/03)

abâ-pûş (~ol-): *(Arap.-Fars.)* Rind, derviş olmak (247/08)

Abbâsî: *(Ar.)* Hz. Abbas' a mensub olan, Emevi. (86/04)

abdâl: *(Ar.)* Dünya ile ilgisini kesmiş derviş; ahmak, şaşkın alık, budala. (49/02, 61/04, 72/07, 244/03)

(birinin) â.+ı ol-: Dünyayla ilgisini kesmek (49/02)
a. ol-: Dünyayla ilgisini kesmek (244/03)
a.+ıñ göñlü. *(bkz. gönül)* (72/07)

âb-dâr: *(Far.)* Su ve şarap sunan kişi, saki; parlak; (165/05)
tîg-i â.-d.:*(bkz. tîg)*. (165/05)

âb-gîne: *(Fars.)*Billur; şişe (137/05)

âbid: *(Ar.)* İbadet edenler, kullar (219/07)
şeyḫ-i â.: *(bkz. şeyḫ)* (219/07)
mânend-i ş.-i â.. *(bkz. mânend)* (219/07)

abîr: *(Ar.)* İlaç; güzel koku (200/07, 232/07)
a.-i ḫâk-pây: İlaç olan ayak tozunu (232/07)
a.-efşan: Güzel kokular yayan (200/07)
gîsû-yı a.-e.: Güzel kokular yayan saç (200/07)

aceb: *(Ar.)* Acaba; hayret, şaşılacak şey. (32/10, 36/10, 45/04, 53/07, 84/09, 99/10, 100/04, 116/02, 131/05, 150/03, 159/05, 164/09, 177/09, 198/09, 200/10, 208/05, 209/03, 226/03, 238/08, 245/05)

'aceb: *(Ar.)* Acaib (30/06, 32/10, 35/10, 45/01, 70/05, 75/06, 83/03, 89/08, 101/04, 102/05, 102/10, 103/10, 134/04, 142/08, 147/02, 147/02, 153/07, 153/07, 157/08, 168/09, 190/07, 197/04, 200/03, 207/10, 208/07, 221/05, 225/06, 233/03, 234/02, 239/02)

acebâ: *(Ar.)* Acaba (67/04)

acı: *(Tr.)* Üzücü (52/01)

âciz: *(Ar.)* Zayıf, güçsüz. (203/10)

aç-: *(Tr.)* Birşeyi kapalı durumdan kurtarmak; örtülmüş ya da iliklenmiş olan şeyleri kapalı durumdan kurtarmak; görünür duruma getirmek; yaralamak; birbirinden uzaklaştırmak; feth etmek. (26/09, 26/10, 43/04, 43/09, 50/03, 54/07, 54/08, 58/01, 69/10, 75/08, 79/06, 83/02, 92/04, 123/06, 124/02, 132/03, 145/04, 147/06, 163/05, 164/10, 180/08, 212/04, 227/06, 229/06, 238/04)

el aç-: *(bkz. el)* (264/01)
göz yumub aç-: *(bkz. göz)* (54/07)
gözüñ a.-: *(bkz. göz.)* (43/04, 43/09, 83/02, 145/04)

açtır-: *(Tr.)* Açma işini yaptırmak (38/04, 131/07)
göz a.-.: *(bkz. göz)* (38/04, 131/07)

açıl-: *(Tr.)* Açmak işi yapılmak; ferahlamak; iç sıkıntısından kurtulmak; ilk kez ve yeni işe başlamak; derdini, sırrını bir kimseye anlatmak; şansı yola girmek, sarhoşluğun dağıtılması, ayılmak; rahat davranamaz yoluna girmez uyanmaz (33/02, 47/06, 47/07,49/03, 49/04, 50/06, 58/01, 60/05, 75/10, 80/02, 85/06, 85/06, 85/07, 85/08, 85/09, 85/10, 94/02, 94/03, 99/06, 103/08, 104/07, 105/04, 112/06, 115/07, 122/05, 124/01, 129/06, 132/01, 147/06, 153/05, 161/09a, 163/07, 176/04, 177/06, 181/06, 186/06, 190/05, 194/10, 202/10, 204/02, 207/07, 210/07, 212/08, 212/09, 214/04, 215/07, 217/06, 217/06, 217/07, 217/08, 217/09, 217/10, 228/01, 238/05, 249/08)

açıḳ: *(Tr.)* Açılmış, kapalı olmayan; çıplak, örtüsüz, engelsiz tertemiz, şerefli (49/02, 57/11, 111/08, 180/10, 231/10)

alnı a. yüzü aḳ: *(bkz. alın)* (111/08)

gözü a.. *(bkz. göz)* (180/10)

ad:*(Tr.)* İsim (73/07, 118/10, 123/07)

duḫteriñ a.+ı: Kızın adı (123/07)

(onuñ) a+ı: (73/07)

a'dâ: *(Ar.)* Düşmanlar (39/04, 77/11)

cünd-i a.: *(bkz. cünd)* (39/04)

âdâb: *(Ar.)* Usül, yol, kaide (40/04)

â.-ı muḥabbet: Sevginin usülü. (40/04)

âdem: *(Ar.)* Adam, insan (27/10, 56/02, 68/06, 74/08, 76/02, 78/02, 78/05, 84/04, 85/03, 95/08, 99/08, 109/03, 116/09, 117/09, 122/07, 123/07, 125/03, 126/03, 127/06, 175/08, 176/03, 192/03, 193/07, 193/07, 196/06, 198/03, 210/01, 227/05, 228/08, 235/03, 236/05, 241/05, 245/02, 249/01)

â. cânları. *(bkz. can)* (196/06)

â. n'oldugu: *(bkz. ne)* (74/08)

â. neşvesi: *(bkz. neşve)* (227/05)

â. yeri: *(bkz. yer)* (68/06)

â. yolu: İnsanın yolu (249/01)

â.+iñ başı: İnsanın başı (126/03, 176/03)

â.+iñ b.+(n)a çıḳ-: Şımarıklık edip istediğini yaptırmaya çalışmak (126/03)

âdemlik: *(Ar.)* Adamlık, insanlık (61/01)

Âdem: *(Ar.) (bkz. Özel AdlarDizini)* (228/08)

'adem: *(Ar.)*Yokluk (91/03, 102/03, 249/05, 179/02, 249/05)

'a. diyârı: *(bkz. diyâr)* (91/03)

'a. iḳlîmi. *(bkz. iḳlîm)* (179/02)

mülk-i 'a: *(bkz. mülk)* (249/05)

sâkin-i mülk-i 'a.: Yokluk mülkünün sakini (249/05)

diyâr-ı 'a.: *(bkz. diyâr)* (102/03)

'Aden: *(Ar.) (bkz. Özel Adlar Dizini)* (178/10)

âdet: *(Ar.)* Görenek (37/07)

âdil: *(Ar.)* Doğru, dürüst, adaletli. (32/03, 239/04)
şâh-ı â.: *(bkz. şâh)* (239/04)
şeh-i â.: *(bkz.* şeh*)* (32/03)

'adl: *(Ar.)* (172/12, 182/14, 206/05, 210/05)
Sulṭân murâd-ı dâd-âyîn: Adaletli Sultan Murat (206/05)
s. m.-ı d.-â.+ıñ'adli: Adaletli Sultan Murat' ın adaleti (206/05)
nesîm-i 'adl: Doğruluk rüzgârı (182/14)
nesîm-i 'adl+iñ: Senin doğruluk rüzgârın (182/14)
sâye-i 'adl: Adaletinin gölgesi (210/05)
sâye-i 'adl+i: Onun adaletinin gölgesi (210/05)

'adû: *(Far.)* Düşman (34/09, 39/08, 48/05, 54/03, 58/06, 69/10, 90/09, 91/04, 154/01, 169/10, 181/08)
'a. ḳaddi: *(bkz. ḳadd)* (39/08)
'a.+nuñ gözü: *(bkz. göz)* (169/10, 181/08)
'a.+nuñ ġurûru: *(bkz. ġurûr)* (69/10)
'a.-yı kec-naẓar: Kıskanç düşman (91/04)

âfâḳ: *(Ar.)* Ufuklar, gökyüzünün kenarları (200/04, 251/02)

âferin: *(Far.)* Beğenme, alkış, bravo, yaşa (230/05)

âfet: *(Ar.)* Çok güzel kadın (130/09, 152/03, 190/08, 220/04, 232/01, 243/10, 251/01)
â.-i devrân: Devrin afeti; aşıkların güzeller için kullandığı tabir (232/01)

afġân: *(Far.) (bkz. efġân)* (99/05)
âh u a. (~eyle-):*(bkz. âh)* (99/05)

âfitâb: *(Far.) (bkz. âftab)* (29/06, 33/06, 34/02, 35/04, 35/08, 115/09, 120/02, 120/02, 139/03, 148/07, 160/02, 197/01)
â.-ı câm-ı ṣahbâ: Kırmızı şarap içilen kadehin güneşi (120/02)
â.-ı c.-ı s:.+nıñ żiyâsı: Kadeh güneşinin ışığı (120/02)
â.-ı feyż-baḫşâ-yı bülend-aḫter: Bereket veren talihli güzel (115/09)
(benim) â.+ım: Benim sevgilim, benim güzel yüzlüm (148/07)
â.-ı mehliḳâ: Ay yüzlü güzel (29/06)
â.-ı mey: Şarap güneşinin gücü (160/02)
çarḫ u â: *(bkz. çarḫ)* (197/01)
tâb'-ı â. *(bkz. tâb')* (34/02, 35/04, 35/08)
taḥvîl-i â.. *(bkz. taḥvîl)* (33/06)
âftâb: *(Far.)* Güneş, güzel kadın, güzel yüz (85/06)

afv (~ et-): *(Ar.)* Bağışlamak (143/08)

ag: *(Tr.)* İplik, sicim, tel gibi ince şeylerden yapılmış örgü, tuzak; örümcek gibi hayvanların salgılarıyla ördükleri tuzak. (82/01, 93/07)

âgâh: *(Far.)* Uyanık, bilgili, haberli. (73/02, 162/03)
    â. ol-: Uyanmak, bilgili ve haberli olmak (73/02)

agar-: *(Tr.)* Beyazlama (57/07, 230/01)

âġaz: *(Far.)* Başlama (45/09, 64/04, 75/05, 98/09, 113/10, 124/03, 217/04,)
    â. et-: Başlamak (64/04, 98/09, 113/10)
    â. eyle-: Başlamak (75/05)
    â. ol-: Başlamak (45/09)
    â.-ı şikâr (~et-): Ava başlamak (217/04)
    â.+ı: Onun başlaması (124/03)

âġaze: *(Far.)* Müzik okuyucularının ya da çalgıcıların ve okuyucuların ahenk başlangıcı. (81/01)

âgeh (~ol-): *(Far.) (bkz. âgâh)* (181/01)

agırlıḳ: *(Tr.)* Tartıda çok çekme; ağır olma durumu. (232/04)
    (onun) a.+ı: Onun ağırlığı (232/04)

agırla-: *(Tr.)* Konuğa saygı göstererek onun her türlü rahatını ihtiyacını sağlamak, ikram etmek. (239/06)

ağız: *(Tr.)* Yüzde, avurtlarla iki çene arasında ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan boşlukve bu boşluğun dudakları çevreleyen bölümü. (32/07, 57/11, 62/10, 62/10, 101/04, 105/09, 136/04, 166/10, 183/05, 188/08, 212/04, 219/09, 224/05)
    a. bir (~et-): Söz birliği etmek, bir konuda anlaşarak aynı biçimde konuşmak. (32/07)
    (onun) a.+ı+(agzı): Onun ağzı(105/09)
    (kendi) a.+ı: Kendi ağzı (62/10, 101/04)
    ***(bir şeyi)* a.+ına al-.** Söz konusu etmek, anmak, söylemek; öpmek. (62/10, 183/05)
    a.+ı açıḳ: Aptal, sersem, ahmak. (57/11)
    ***(birinin)* a.+ı suyun aḳ-:** Çok beğenip istemek, imrenmek. (136/04, 166/10, 219/09)
    (senin) a.+ıñ+(agzıñ): Senin ağzın (224/05)
    (onların) ağız+ları: Onların ağızları (188/08)

agla-. *(Tr.)* Üzüntü, acı ve sevinç, pişman olma, aldanmak, vb.' nin etkisiyle gözyaşı dökmek. (47/08, 57/07, 62/07, 68/09, 70/01, 72/09, 77/09, 90/08, 103/09, 135/09, 136/03, 159/07, 186/06, 212/10, 212/12, 212/12, 225/05, 230/01, 236/01, 245/05)
    ḳan a.-: Bir zulümden, birafetten, birsıkıntıdan büyük sıkıntı duyup çok yakınmak (186/06)

aglat-: *(Tr.)* Birinin ağlamasına neden olmak (72/03, 72/05, 82/06, 197/09, 234/01)

agrıt-: *(Tr.)* (Vücudun bir yeri) Ağrılı hale getirmek; acıtmak. (176/03)

âġûş: *(Far.)* Kucak (105/08, 153/02, 175/10, 202/05)
â. et-: Kucaklamak. (153/02)
â. eyle-: Kucaklamak (175/10)
der-â. et-. *(bkz. der-âġûş)* (105/08)
der-â. eyle-. *(bkz. der-âġûş)* (202/05)

aġyâr: *(Ar.)* Başkaları, yabancılar; sevgilinin diğer sevenleri, aşığın rakipleri (28/07, 37/06, 43/07, 50/08, 62/02, 78/04, 90/12, 98/03, 128/03, 150/01, 152/10181/07, 186/04, 194/08, 197/09, 217/10, 242/07, 242/09)
a. yanı: *(bkz. yan)* (194/08)
a.+ıñ cân u dilin: *(bkz. cân)* (43/07)
a.-ı bed-ḫâh: Kötülük isteyen düşman, rakib. (148/10)
dîde-i a.: *(bkz. dîde)* (155/01)
pâ-mâl-i a. (~ ol-): *(bkz. pâ-mâl)* (242/07)
sîne-i aġyâr: *(bkz. sîne)* (28/07)
ṭa'n-ı aġyâr: *(bkz. t:a'n)* (152/10)

âh: *(Tr., Ar., Far.)* Yazık anlamında ünlem. (31/10, 37/05, 39/01, 39/03, 42/06, 49/06, 58/09, 64/09, 65/03, 65/03, 65/04, 71/05, 76/03, 84/05, 88/08, 89/09, 90/14, 96/01, 96/04, 99/05, 103/07, 104/10, 106/03, 111/04, 114/01, 114/01, 114/07, 115/03, 117/09, 125/10, 130/05, 137/04, 147/09, 148/08, 150/08, 152/08, 158/02, 159/03, 162/01, 164/07, 164/08, 169/07, 177/03, 177/05, 177/05, 179/05, 180/03, 180/09, 185/02, 195/01, 204/05, 204/05, 211/04, 222/05, 222/05, 223/01, 223/10, 243/10, 246/07, 246/07, 248/06, 248/07, 248/09)

â. et-: Acı ile içini çekmek; ilenmek (159/03, 177/05, 211/04)
â. eyle-: Acı ile içini çekmek; ilenmek (158/02)
â.(+ı) tut-: Birinin ilenmeleri gerçekleşmek. (177/05)
â.-ı cân-gündâz (~et-): Can eriten haykırma (104/10)
â.-ı ciḫân-gerd: Dünyayı dolaşan haykırış (125/10)
â.-ı c.-g.+iñ: Senin dünyayı dolaşan haykırışın (125/10)
â.-ı dil: Gönlümün ahı. (111/04, 137/04)
â.-ı dil-i sevdâ-zede: Sevda yararalısının gönlünün haykırışı (37/05)
â.-ı pür-şerâr: Kıvılcım dolu haykırış (164/08)
â.-ı seh:er-gâh: Sabah haykırışı (177/03)
â.-ı serd: Ağır ilenç (117/09)
â.- s. et-: Ağır ilençte bulunmak (114/07)
â.-ı şerer-nâk (~et-): (114/01)
â. u afġan (~eyle-): Iztırap ile inlemek, bağırmak, haykırmak (84/05, 99/05, 148/08)
â. u enîn. Ah ve inilti (180/09)
bülbülüñ â. u e.+i. (180/09)
â. u nâle: Ah ve inilti (58/09, 103/07)
â. ü fiġân (~et-): Iztırap ile inlemek, bağırmak, haykırmak (147/09)
â. ü zâr: Ah ve inilti (179/05, 222/05)
bâd-ı â.: *(bkz. bâd)* (39/03, 49/06, 130/05, 164/07, 246/07)

b.-ı â.+ım. *(bkz. bâd)* (39/03, 49/06, 164/07, 246/07)
dûd-ı â.: *(bkz. dûd)* (65/03, 76/03, 243/10)
yaḫyânıñ dûd-ı â.+ı: *(bkz. dûd)* (243/10)
(onun) d.-ı â+ı: *(bkz. dûd)* (65/03, 76/03)
benim d.-ı â+ım: *(bkz. dûd)* (246/07)
dûd-ı kebûd: *(bkz. dûd)* (65/04)
dûd-ı k.-ı â.: *(bkz. dûd)* (65/04)
âşıḳıñ d.-ı k.-ı â.+ı: *(bkz. dûd)* (65/04)
naḳş-ı â. (~et-): *(bkz. naḳş)* (185/02)
pûladlar â.+ı: Çeliklerin ahı (223/10)
şerer-i â.: *(bkz. şerer)* (114/01)
yaḫyânıñ â.+ı: Yahya' nın feryadı (90/14)
şû'le-i â.: *(bkz. şû'le)* (96/04, 150/08)
ş.- i a.+ım. *(bkz. şû'le)* (96/04, 150/08)
tîr-i â.: *(bkz. tîr)* (31/10, 39/01, 248/07)
t.-i â.+ım: *(bkz. tîr)* (39/01, 248/07)
t.-i â.+ıñ. *(bkz. tîr)* (31/10)
tîg-i â.: *(bkz. tîg)* (115/03)
t.-i â.+sız: *(bkz. tîg)* (115/03)
(onun) â.+ı+nıñ hem-râh+ı: *(bkz. hem-râh)* (65/03)
(benim) â.+ım: Benim feryadım (64/09, 71/05, 88/08, 89/09, 96/01, 106/03, 169/07)
â.+ım yeli: *(bkz. yeli)* (71/05)
â.+ım tütünü: *(bkz. tütün)* (89/09)
(senin) â.+ıñ: Senin feryadın (64/09)

aḥbâb: *(Ar.)* Dost, bildik, tanıdık. (34/09, 45/03, 160/07, 236/05)
dîde-i a.: *(bkz. dîde)* (45/03)
ḫûn-ı a.: *(bkz. ḫûn)* (34/09)
mecma'-ı a.: *(bkz. mecma')* (160/07)

'ahd: *(Ar.)* (58/08, 158/10, 201/03)
'a. et-: (58/08) miş idi
'a. ü peymân: (201/03n)
(senin) 'ahd.+ıñ: (158/10)

aḫḍar: *(Ar.)* Yemyeşil (151/10)
a.-ı çemen: Yemyeşil çimen (151/10)
deryâ-yı a.-ı ç.: *(bkz. deryâ)* (151/10)

âhen: *(Far.)* Kılıç; zincir; demir; sert (31/10, 56/09, 88/08, 133/04, 133/04)
â.-i serd: Sert taş (56/09)
ḳalb-i â.: *(bkz. ḳalb)* (31/10)
seng ü â.: *(bkz. seng)* (88/08)

ahen-dil: *(Far.)* Merhametsiz (223/10)

âhen-ger: *(Far.)* Demirci (56/09)
dükkân-ı â.-g.: *(bkz. dükkân)* (56/09)

aheng: *(Far.)* Uygunluk, düzen; makam; çalıp söyleyip eğlenmek (111/09, 220/09)
a.-i ırâḳ (~eyle): Irak makamında söylemek (111/09)
â.-i nevâ (~et): Şarkı söylemek (220/09)

âhenîn: *(Far.)* Demirden. (135/08)
ḳayd-ı â.: *(bkz. ḳayd)* (135/08)

aḫır: *(Ar.)* *(bkz. aḫir)* (187/08)

aḥibbâ: *(Ar.)* Dostlar, sevgililer, tanıdıklar, bildikler. (34/09)

aḫir: *(Ar.)* Son, sondaki; sonra, en son; nihayet, son olarak (42/08, 44/07, 57/04, 93/08, 165/04, 225/07, 233/06, 237/02, 249/01)
anıñ â.+i.: Onun sonu, onun sonrası (93/08)
(onun) â.+i.: Sonu, sonrası (42/08)
â. ol-. Sonlanmak, bitmek (44/07)

aḫker: *(Ar.)* Ateş koru (114/05, 210/09)
a.-i sûzân: Yakıcı ateş koru (114/05, 210/09)

aḫlâḳ: *(Ar.)* İyi nitelikler güzel huylar (200/05)
tehẕîb-i a.+a.: *(bkz. tehẕîb)* (200/05)

Aḥmed: *(bkz. özel adlar dizini)* (33/09, 79/10, 147/05, 173/01, 173/05)
A. şâh. (173/05)
Sulṭân A.. (33/09, 79/10, 147/05)
S. A.+iñ eyyâmı: *(bkz. eyyâm)* (79/10)
evṣâf -ı Sulṭân A.: *(bkz. evṣâf)* (147/05)
Ḥażret-i Sulṭân A.: *(bkz. ḥażret)* (33/09)

aḥmer: *(Ar.)* Kırmızı kızıl (47/04, 111/03)
a. kâġaẕ: Kırmızı kâğıt (47/04)
füls-i a.: *(bkz. füls)* (111/03)

aḥsen: *(Ar.)* Pek güzel (86/09, 222/07)
a.-i taḳvîm: En iyi, en güzel; insan (86/09)

aḫşâm: *(Tr.)* Akşam, gündüzün son ve gecenin ilk saatleri (93/08, 120/07, 179/05)
a. ol-.: Gün bitmek; güneş batmak (93/08)
b.

âhû: *(Far.)* Ceylan, karaca; güzellerin gözü; sevgili (83/09, 119/09, 129/02, 157/04, 186/02, 246/04)

â.-yı ḫuten: Doğu Türkistan ahusu (157/04)

â.+nuñ nigâhı: Güzelin bakışı (129/02)

aḥvâl: *(Ar.)* Haller (65/04, 65/10, 99/10, 121/02, 242/10)

(bizim) a.+imiz. Bizim hallerimiz (99/10)

ḳaysıñ a.+i: Kays' ın halleri (65/10)

(onun) a.+i. Onun halleri (121/02)

çarḫ-ı ser-gerdânıñ a.+i: Dönüp duran feleğin halleri (65/04)

aḥzân: *(Ar.)* Kederler, sıkıntılar, üzüntüler (203/10)

külbe-i a.: Sıkıntılar kulübesi; Hz. Yâkup' un Yusuf' un hasrtetiyle ağlaya ağlaya gözlerini kaybettiği kulübe. (203/10)

(kendi) k.-i a.+ım: Benim (203/10)

aḫżar: *(Ar.)* Yeşil (187/09)

yemm-i a.: *(bkz. yemm)* (187/09)

aḳ: *(Tr.)* Beyaz (111/08, 237/07)

yüzü a.: Temiz, namuslu (111/08)

aḳ-: *(Tr.)* 1. (Sıvı maddeler ya da ince taneli katı maddeler için) Bir yerden başka bir yere doğru gitmek; aşağıya yere düşmek; bir yerden çıkmak. 2. Art arda ve toplu olarak gitmek. 3. Gelir, kazanç gelmek. (44/09, 62/08, 63/09, 80/06, 80/09 82/05, 99/08, 102/05, 109/06, 162/11, 172/03, 175/01, 178/01, 203/01, 206/03, 246/01, 246/08, 249/07)

aḳıt-: *(Tr.)* Akmasını sağlamak, akmasına yol açmak; dökmek (85/07, 102/01, 109/01, 136/04, 166/10, 173/09, 212/01, 219/04, 219/04, 219/05, 219/06, 219/07, 219/08, 219/09, 239/01, 246/02)

ağzı ṣuyun a.-: *(bkz. ağız)* (166/10)

aḳçe (~et-): *(Tr.)* Para; eskiden kullanılan ufak gümüş para.(73/03)

'aḳd: *(Ar.)* Bağ, düğüm; nazım, nazmı nesre çevirme. (138/01, 170/02)

'a.-i leylâ: Leyla' nın düğümü (170/02)

aḳdem: *(Ar.)* İlk önce, önceki, daha önceki (33/10)

mümtâz u a.: *(bkz. mümtâz)* (33/10)

zümreniñ mümtâz u a+i: *(bkz. mümtâz)* (33/10)

âḳıbet: *(Ar.)* Nihayet, son (42/07, 59/05, 99/03, 122/10, 165/10, 171/09, 225/08, 234/10)

'aşḳ-ı gülüñ â.+i:Gülün aşkının sonu. (171/09)

'âḳıl: *(Ar.)* Aḳıllı; akıl sahibi. (74/09, 78/06, 84/08, 98/10, 156/04, 201/05)

aķıllı: *(Ar.)* Zeki, akıl sahibi (40/06)

aķîķ: *(Ar.)* Çok kere kırmızı renkte olan bir cins değerli taş. (188/10)
a. ħâleti: *(bkz. ħâlet)* (188/10)

aķl: *(Ar.)* Akıl, us (75/04, 131/02, 146/04, 161/01, 173/04, 174/01, 175/10, 183/02, 244/02, 250/08)
aķl u fikr: Akıl ve düşünce (174/01)
a. u f.+i.yitir-: Çıldırmak delirmek. (174/01)
aķl u hûş: Akıl fikir (244/02)
anıñ a. u h.+u. (244/02)
ümmîd-i a. u h. et-: Akıl ve fikir ümidi etmek (131/02)
(kendi) a.+ı. (173/04)
(benim) a.+ım (161/01)
(birinin) a.+ı+(n)ı al-: Düşünemeyecek duruma getirmek. (75/04)
(birinin) a.+ı git-: Düşünemeyecek duruma gelmek (250/08)
(benim) a.+ım g.- .(250/08)

aks: *(Ar.)* Çarpma, çarpıp geri dönme; yansıma (38/01, 44/02, 54/01, 58/01, 76/09, 88/02, 92/04, 132/08, 140/03, 166/02, 195/04, 219/06, 231/09, 240/02,)
a. eyle-. Yansımak (219/06)
a. ur-: Yansımak (132/08)
(kendi) a.+i. (231/09)
(kendi) a.-i la'l+i: Şarabın aksi (58/01)
a.-i mâh: Ayın yansıması (76/09)
a.-i müjgân: Kirpiklerin yansıması (38/01, 88/02)
a.-i ruħ: Yanakların yansıması (166/02)
(senin) a.-i r.+uñ. (166/02)
a.-i ruħ-ı yâr: Sevgilinin yanaklarının yansıması (44/02)
a.-i ruħsâr: Yanakların yansıması (195/04)
(senin) a.-i r.ıñ. (195/04)
a.-i rûy: Yüzünün yansıması (54/01, 92/04)
(senin) a.-i r.+uñ. (54/01)
(onun) a.-i r.+u. (92/04)
a.-i rûy-ı raħşân: Parlak yüzün yansıması (240/02)
(onun) a.-i r.-ı r.+ı: Onun parlak yüzünün yansıması (240/02)
gözlerim merdümünüñ a.+i: Gözlerimin bebeklerinin yansıması (140/03)

âl: *(Tr.)* Kırmızı (35/07, 86/01, 86/01, 86/01, 88/07, 103/08, 107/06, 132/08, 135/01, 167/09, 176/06, 226/02, 176/06, 58/07, 118/02, 140/01, 140/02, 145/06, 206/07, 209/04, 229/04, 238/02)
â. et-: Kırmızıya boyamak (58/07)
â. ol-:Kırmızılaşmak (118/02, 229/04)
â.-ı kebûter (~ol): Kırmızı güvercin haline gelmek (140/02)
â.-reng: Kırmızı renk (35/07)
bâde-i â.-r. Şarap (35/07)
câme-i â.: Kırmızı elbise (140/01)
ġonca-ı â.: Kırmızı gonca (209/04)

mey-i â.: *(bkz. mey)* (238/02)
rişte-i â.: *(bkz. rişte)* (167/09)
ruḫsâr-ı â.: *(bkz. ruḫsâr)* (132/08)
şarâb-ı â.: *(bkz. şarâb)* (86/01)
t:ût:î-i â. (~ol-): *(bkz. t:ût:î)* (145/06)
verd-i â.: *(bkz. verd)* (206/07)
v.-i a.+ıñ gûşu: *(bkz. verd)* (206/07)

al-: *(Tr.)* Bir şeyi ya da bir kimseyi bulunduğu yerden ayırmak; bir şeyi elle ya da başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayrmak, kaldırmak; bir yeri savaşla ele geçirmek; karşılık olarak elde etmek. (25/10, 27/06, 28/10, 29/04, 30/03, 43/07, 43/07, 47/01, 48/03, 51/01, 53/01, 57/03, 57/04, 57/05, 60/07, 62/05, 64/05, 71/03, 73/03, 73/05, 73/10, 75/04, 80/05, 89/10, 94/09, 101/04, 104/09, 104/09, 105/05, 106/06, 107/03, 109/02, 109/07, 116/08, 117/08, 121/10, 127/03, 127/09, 129/08, 129/09, 133/02, 141/07, 143/04, 148/02, 149/10, 151/06, 151/08, 151/09, 153/08, 155/07, 155/08, 157/03, 158/07, 160/06, 161/07, 165/01, 167/01, 171/01, 173/01, 173/07, 174/06, 179/06, 183/05, 184/02, 187/04, 191/09, 196/07, 197/03, 199/05, 206/01, 208/05, 211/02, 217/08, 218/08, 219/07, 221/07, 223/01, 223/01, 229/08, 230/06, 231/03, 232/09, 234/03, 241/01, 241/02, 249/06, 237/07)
dil al-: *(bkz. dil)* (57/03)

aldır-: *(Tr.)* Almak işini yaptırmak (211/02)

alın-: *(türk)* Almak işi yapılmak (116/04, 131/06, 159/05)

a'lâ: *(Ar.)* Üstün, yüce, yüksek. (26/06, 61/10, 75/09, 82/09, 92/07, 122/06, 122/08, 220/02)
a+nıñ vird-i zebânı: *(bkz. vird)* (6/11)
dergeh-i a.: *(bkz. dergeh)* (61/10)
maṭlab-ı a.. *(bkz. mat.lab)* (122/08)

âlâm: *(Ar.)* Elemler, üzüntüler. (69/02, 77/08, 108/10, 144/10, 225/02, 238/05)
lücce-i â.: Elemlerin, üzüntülerin denizi (144/10)
â.-ı dünyâ: Dünyanının elemleri, üzüntüleri (69/02)

alay: *(Tr.)* Çok kalabalık (76/07)

alçaḳ: *(Tr.)* Aşağılık, soysuz, rezil (122/06)

alçaḳ: *(Tr.)* Yüksek olmayan, zemine yakın (222/10)

alçaḳlıḳ: *(Tr.)* Zemine yakın olma durumu; alçakça davranış (208/04)

aldañ-:*(Tr.)* Bir hileye bir yalana kanmak; görünüşe aldanmak. (63/03, 146/03)

aldat-: *(Tr.)* Bir şeyin görünüşteki durumu, o şeyin niteliği hakkında yanlış kanı vermek; kandırmak. (160/10)

'âlem: *(Ar.)* Dünya, cihan; insanlar; eğlence (26/02, 29/06, 29/06, 30/01, 30/06, 30/06, 30/08, 33/07, 41/06, 45/02, 47/10, 50/01, 54/10, 57/03, 64/09, 67/10, 73/04, 75/10, 75/10, 76/07, 77/05, 82/07,

83/08, 85/03, 85/03, 87/10, 91/06, 92/11, 107/05, 107/05, 108/08, 111/05, 113/05, 116/09, 117/09, 118/06, 118/10, 124/08, 126/07, 126/09, 126/11, 126/11, 134/03, 139/02, 141/02, 141/10, 142/02, 147/02, 151/09, 152/02, 153/09, 153/09, 154/02, 158/02, 164/08, 166/09, 169/08, 172/09, 179/08, 182/05, 182/05, 182/14, 183/04, 189/09, 192/01, 192/03, 197/12, 198/01, 198/03, 202/09, 203/10, 204/02, 204/09, 204/09, 210/05, 212/09, 215/01, 216/06, 220/06, 222/02, 224/08, 225/06, 227/05, 228/04, 234/01, 234/12, 235/05, 235/04, 235/05, 236/08, 242/06, 245/01, 245/01, 245/01, 246/06, 249/09, 249/11)

'â.-i âb: İçki meclisi (153/09)

'â.-i ḫurşîd: Güneşin dünyası (33/07)

'â.-i fânî: Ölümlü dünya (245/01)

'â.-i ġam: Keder dünyası (47/10)

baḫâr-ı â.-i ġ: *(bkz. baḫâr)* (47/10)

'â.-i pîr: İhtiyarın dünyası (215/01)

'â.-i 'aşḳ: Aşk dünyası (75/10, 75/10, 204/09)

'â.-i 'a.+ıñ ḳışı: Aşk dünyasının kışı (75/10)

'â.-i '.+ıñ yazı:Aşk dünyasının yazı (75/10)

gülşen-i 'â.-i 'a.: *(bkz. gülşen)* (204/09)

g.-i 'â.-i 'a.+ıñ bülbülü: *(bkz. bülbül)* (204/09)

'â.-i ıt:lâḳ: Özgürlük dünyasında (189/09)

'â.+iñ burûdeti: *(bkz. burûdet)* (50/01)

'â.+iñ germ ü serdi: *(bkz. germ ü serd)* (116/09, 117/09)

'â.+iñ ḥüsnü: *(bkz. ḥüsn)* (85/03)

'â.+iñ ḳışı: *(bkz. ḳış)* (204/09)

'â.+iñ maḳbûlü: *(bkz. maḳbûl)* (91/06)

'â.+iñ Sulṭânı: *(bkz. sultan)* (30/06, 179/08)

'â.+iñ yazı: *(bkz. yaz)* (204/09)

'â.+iñ sûru ile mâtemi: *(bkz. sûru)* (198/039)

bâġ-ı 'â.: *(bkz. bâġ)* (134/03, 204/02)

bezm-i 'â.: *(bkz. bezm)* (192/01)

bezm-i ciḫânıñ 'â.+i: Dünya meclisinin eğlencesi (236/08)

***(kendi)* 'â.+i:** Kendi dünyası (151/09)

(onun) 'â.+i: (80/04)

gedâlıḳ 'â.+i: Kulluk dünyası (166/09)

kenâr 'â.+i: Su kenarında yapılan eğlence (202/09)

gülzâr-ı 'â.: *(bkz. gülzâr)* (30/08)

ḫâce-i 'â.: *(bkz. ḫâce)* (234/12)

âsitân-ı ḫ.-i 'â.: *(bkz. âsitân)* (234/12)

ḫâk-râh-ı â.-ı ḫ.-i 'â. *(bkz. ḫâk-râh)* (234/12)

ḫalḳ-ı 'â.: *(bkz. ḫalḳ)* (76/07, 235/04)

ḫâristân-ı 'â.: *(bkz. ḫâristân)* (242/06)

kehf-i 'â.: *(bkz. kehf)* (255/01)

maḳbûl-i 'â.: *(bkz. maḳbûl)* (147/02)

naḳş u nigâr-ı 'â.: *(bkz. naḳş)* (169/08)

nüzhet-gâh-ı 'â.: *(bkz. nüzhet-gâh)* (192/09)

şâh-ı 'â.: *(bkz. şâh)* (259/01)

şeh-i 'â.: *(bkz. şeh)* (45/02, 172/09)

nut:ḳ-ı cân-baḫş-ı ş.-i 'â.: *(bkz. nut:ḳ)* (172/09)

zamân 'â.+i: Zamanın dünyası (198/01)
eski z. â.: Eski zaman dünyası; geçmişin dünyası (198/01)

'âlem-nümâ: *(Ar.)* Dünyayı gösteren (29/06, 30/01, 126/11, 153/09)
'â.-n. ol-: Dünyayı gösterir hale gelmek (29/06, 30/01)
'â.-n. et-: Dünyayı gösterir hale getirmek (126/11)
'â.-n.-yı câm-ı şahbâ: Dünyayı gösteren şarap kadehi (153/09)
âyîne-i â.-n.-yı c.-ı s:: *(bkz. âyîne)* (153/09)

'âlem-tâb: *(Ar.)* Dünyayı parlatan, aydınlatan (54/10, 109/08, 112/10, 123/03, 164/08)
ḫurşîd-i 'â.-t. (~ol-): *(bkz. ḫurşîd)* (54/10, 164/08)
gerdûn-ı gerdânıñ ḫ.-i 'â.-t.+ı: *(bkz. ḫurşîd)* (123/03)
meş'al-i ḫ.-i 'â.-t.: *(bkz. meş'al)* (109/08)
mihr-i 'â.-t.: *(bkz. mihr)* (112/10)
m.-i 'â.-t.-ı 'aşḳ: *(bkz. mihr)* (112/10)

'âlemiyân*(Ar.)***:** Dünyadakiler, insanlar (66/05)
şeh-i â.: *(bkz. şeh)* (66/05)
sûr-ı ş.-i â.: *(bkz. sûr)* (66/05)

alev: *(Tr.)* Aşk nedeniyle duyulan coşku (114/03)

alevlen-: *(Tr.)* Parlamak, coşmak. (34/04, 35/09)

alın: *(Tr.)* Yüzün, kaşlarla saçlar arasındaki bölümü (111/08, 227/10)
(şehiñ) a.+ı: Güzelin alnı (227/10)
a.+ı açıḳ yüzü aḳ: Çekinecek hiçbir durumu veya aybı olmayan. (111/08)

alın-: *(Tr.)* Bir sözün kendisine karşı olduğunu düşünerek incinmek, kırılmak ya da öfkelenmek (33/01, 62/09)

alış-: *(Tr.)* Bağlanmak, ısınmak; uyar dururma gelmek; yadırgamaz olmak (43/01, 127/01, 201/01)

âlî: *(Ar.)* Yüce, ulu (35/01, 60/09, 77/06, 80/10, 86/03, 92/05, 92/06, 119/05, 127/04, 169/05, 171/06, 179/09, 194/05, 197/11, 208/04, 220/02, 224/07, 249/12)
â. et-: Yüceltmek (92/05)
â. eyle-. Yüceltmek (208/04)
mey-i â.: *(bkz. mey)* (169/05, 224/07)
tâb'-ı â.: *(bkz. tâb')* (258/02)

âlî-cenâb: *(Ar.)* Cömert (35/01)
şeh-i â.-c.: *(bkz. şeh)* (35/01)

âlî-himem: *(Ar.)* Yüce gayretler, çalışmalar; ermiş olanların etkileri (80/10, 171/06)
kâmil-i â.-h.: *(bkz. kâmil)* (80/10)

k.-i â.-h. vâdîsi: *(bkz. vâdî)* (80/10)
şeh-i â.-h.: *(bkz. şeh)* (171/06)
âlî-maḳâm: : *(Ar.)* Makamı yüce, yüce makamlı (86/03)
ḫüsrev-i â.-m.: *(bkz. ḫüsrev)* (86/03)

âlî-mikdâr: *(Ar.)* Çok değerli (119/05)
Sulṭân-ı â.-m.. *(bkz. Sulṭân)* (119/05)

âlî-nijâd: *(Ar.)* Yüksek yaradılışlı (249/12)
dâver-i â.-n.: *(bkz. dâver)* (249/12)

âlî-pây: *(Ar.)* Ulu ayak (92/06)

âlî-ḳaddr: *(Ar.)* Çok kıymetli (77/06, 179/09)
şâh-ı â.-ḳ: *(bkz. şâh)* (77/06, 179/09)

âlî-şân: *(Ar.)* Çok şanlı (194/05, 197/11)
şâh-ı â.-ş.: *(bkz. şâh)* (197/11)
(bizim) ş.-ı â.-ş.+ımız: *(bkz. şâh)* (197/11)
şeh-i â.-ş.: *(bkz. şeh)* (194/05)
dürr-i pâkîze-i naẓm-ı ş.-i â.-ş: *(bkz. dürr)* (194/05)

Allâh: *(Ar.) (bkz. Özel Adlar Dizini)* (126/10, 162/01, 177/02)
ḥażret-i A.: *(bkz. ḥażret)* (126/10)

alt: *(Tr.)* Bir şeyin yere bakan kısmı; üst karşıtı. (66/04, 85/02, 129/04)
ṣaman a.+ı+(n)da s:u yürüt-: *(bkz. ṣaman)* (66/04)
çınâr u servin minneti a.+ı: Çınar ve servinin gönül borcunun altı (85/02)
gîsûnuñ iḥṣânın a.+ı: Saçların iyiliğinin altı (129/04)

altun: *(Tr.)* Altın (49/01, 113/04)
a. eyle-. Altınlaştırmak, altın haline getirmek, değerli kılmak (113/04)

âlûde: *(Far.)* Bulaşmış, bulaşık (152/03)
â.-i ḫûn (~et-): Kana bulamak (152/03)

âm: *(Ar.)* Sene, yıl (93/09)
â. ol-. Zaman olmak (93/09)

âmâde: *(Far.)* Hazır, hazırlanmış (40/02, 68/03, 95/02, 170/03, 204/08)
â. et-. Hazırlamak (170/03, 204/08)
â. eyle-. Hazırlamak (68/03)
â. ol-. Hazır bulunmak. (95/02)

âmâl: *(Ar.)* Dilekler, ümitler, istekler. (44/08)

gülşen-i â.: *(bkz. gülşen)* (44/08)

naḫl-i â.: *(bkz. naḫl)* (286/07)

âmân: *(Ar.)* Bağış, bağışlama (147/07)

â. verme-: Fırsat vermemek (147/07)

âmîn: *(Ar.)* Duamız kabul olsun anlamında. (32/05)

amîḳ: *(Ar.)* Derin (207/02)

fikr-i a.: *(bkz. fikr)* (207/02)

f.-i a. aṣḥâbı: *(bkz. aṣḥâb)* (207/02)

ammâ: *(Ar.)* Ama, fakat, lâkin, ancak; şu kadar ki (26/04, 27/03, 42/08, 54/03, 57/09, 60/02, 60/04, 64/04, 66/10, 76/04, 81/05, 94/08, 101/02, 110/03, 112/01, 118/03, 118/04, 119/09, 122/09, 124/03, 126/12, 153/03, 172/07, 185/04, 185/08, 189/08, 190/05, 191/10, 194/01, 196/01, 196/07, 211/01, 213/05, 223/10, 230/02, 234/11, 241/06, 249/06)

ân: *(Ar.)* Zamanın bölünemeyecek kadar kısa paçası; lahza (41/01, 88/09, 127/05, 143/07, 158/05, 158/05, 187/01, 202/04, 215/05, 234/11)

derd-i firḳatiñ â.+ı: Ayrılık derdinin anı (234/11)

anber: *(Ar.)* Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve ve hoş kokulu bir madde; güzel koku; güzellerin saçı (136/08, 144/06, 209/01)

ḫâl-i a.: *(bkz. ḫâl)* (136/08)

(senin) ḫ.-i a.+iñ: *(bkz. ḫâl)* (136/08)

anber-âsâ: *(Ar-Far.)* Anber gibi (127/02)

ḫaṭṭ-ı a.-â.: *(bkz. ḫaṭṭ)* (127/02)

ḫ.-ı a.- â.+nıñ lutfu: *(bkz. lutf)* (127/02)

anber-bâr: *(Ar-Far.)* Anber yağdıran, güzel kokular saçan (160/08)

zülf-i a.-b.: *(bkz. zülf)* (160/08)

(senin) z.-i a.-b.+ın+ıñ târı. *(bkz. târ)* (160/08)

anber-bû: *(Ar-Far.)* Anber kokulu (60/01, 129/03)

a.-b.+nuñ vaḳt-i ẓuhûru: *(bkz. ẓuhûr)*

anber-bûy: *(Ar-Far.)* *(bkz a.-bû)* (251/05)

ḫâl-i a.-bûy: (bkz. ḫâl) (251/05)

mâhıñ ḫ.-i a.-b.+u: (bkz. ḫâl) (251/05)

anber-efşân: *(Ar-Far.)* Anber saçan, hoş kokular yayan (124/08)

seniñ bûy-ı zülf-i müşg-bâr a.-e.+ıñ: Senin güzel kokular saçan saçlarının kokusu (124/08)

anber-sâ: *(Ar-Far.)* Anber kokulu, anber gibi siyah, anber süren (92/01)
gîsû-yı a.-s.: *(bkz. gîsû)* (92/01)

anber-sirişt: *(Ar-Far.)* Anber gibi (160/03)
ḫaṭṭ-ı a.-s.: *(bkz. ḫaṭṭ)* (160/03)
ḫ.-ı a.-s.-i yâr: *(bkz. ḫaṭṭ)* (160/03)

anber-şemîm: *(Ar-Far.)* Anber kokan (176/01)

anber-şiken: *(Ar-Far.)* Anber kokulu büklümler (200/06)
kâkül-i a.-ş: *(bkz. kâkül)* (200/06)
k.-i a.-ş.-i cânân. *(bkz. kâkül)* (200/06)

anberî: *(Ar.)* Anber kokulu (142/10)
a.-i ḫam: Ham anber kokusu (142/10)

anberîn: *(Ar.)* Anber kokulu (83/04, 107/06, 119/07, 145/09, 216/03)
zülf-i siyeh-i a.: *(bkz. zülf)* (145/09)
ḫâl-i a.: *(bkz. ḫâl)* (83/04)
sevdâ-yı ḫ.-i a.: *(bkz. sevdâ)* (83/04)
seniñ s.-yı ḫ.-i a.+iñ: Senin hoş kokulu beninin sevdası (83/04)

anberîn-külâle: *(Ar.-Far.)* Hoş kokulu kıvırcık saç (216/03)
civân-ı lâle-ḫadd-i a.- k.: *(bkz. civân)* (216/03)

ancaḳ: *(Tr.)* Sadece; ama (25/10, 34/10, 86/06, 108/02, 126/11, 147/03, 157/02, 203/05)

andelîb: *(Ar.)* Bülbül (33/01, 33/01, 33/02, 33/03, 33/04, 33/05, 67/09, 50/04, 71/08, 75/09, 79/08, 220/08, 136/01, 140/11, 183/07, 221/09, 223/09, 241/03)

a.+â: Ey bülbül (220/08)
a.+iñ ḳanı: *(bkz. ḳan)* (136/01)
a+iñ ḳ.+ı+(ñ)a gir-: Bülbülü kandırmak (136/01)
a+iñ rişte-i cânı: *(bkz. rişte-i cân)* (67/09)
a+iñ yatagı: *(bkz. yataḳ)* (223/09)
a.-i ḫoş-s:adâ: Güzel sesli bülbül (241/03)
a.-i bî-nevâ: Zavallı bülbül, nasipsiz bülbül, çaresiz bülbül (183/07)
a.-i zâr: Ağlayan bülbül (50/04)
a. ol-. Bülbülleşmek (221/09)
dâd-ı a.: *(bkz. dâd)* (33/01)
feryâd-ı a.: *(bkz. feryâd)* (33/01)
dil-i nâ-şâd-ı a.: *(bkz. dil)* (33/02)
ġonca-yı dil-i nâ-şâd-ı a.: *(bkz. ġonca)* (33/02)
mu'tâd-ı a.: *(bkz. mu'tâd)* (33/03)
âbâd-ı a. (~ol-): *(bkz. âbâd)* (33/04)

üstâd-ı a. (~ol-): *(bkz. üstâd)* (33/05)

andelîbân: *(Ar.)* Bülbüller (45/09, 77/11)

anḳâ: *(Ar.)* *(bkz. Özel Adlar Dizini)* (49/05, 70/05)

a.-yı ḳâf-ı himmet: Kaf Dağı' nın cömert Ankası

a.-yı ḫayâl: Hayal Ankası (70/05)

ankebût: *(Ar.)* Örümcek (95/01)

târ-ı a.: *(bkz. târ)* (95/01)

añ-: *(Tr.)* Birini ya da bir şeyi akla getirerek onun sözünü etmek ya da onu düşünmek; hatırlamak, zikretmek (34/05, 96/08, 111/09, 124/09, 144/06, 157/10, 171/02, 173/05, 195/07, 205/08,)

añdır-: *(Tr.)* Birini ya da bir şeyi akla getirerek onun sözünü ettirmek ya da onu düşündürmek; hatırlatmak, zikretirmek (80/03, 183/09)

añıl-:*(Tr.)* Anmak işine konu olmak (183/09)

añla-: *(Tr.)* Sezmek; bilmek, sonuç çıkarmak; sanmak (48/06, 72/10, 73/06, 82/07, 82/08, 107/09, 119/09, 129/01, 148/04, 151/03, 160/10, 166/05, 187/02, 190/09, 194/08, 196/02, 197/02, 203/06, 220/01, 220/01, 220/02, 220/03, 220/03, 220/04, 220/05, 233/05, 236/05, 243/05, 247/07)

âr: *(Ar.)* Utanma, utanç (84/08, 76/03, 132/07, 151/06)

â. et-: Utanmak (76/03, 132/07, 151/06)

ara: *(Tr.)* İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık; kişilerin ya da toplulukların birbirine karşı olan ilgileri; toplu bulunan nesnelerin ya da kişilerin içi. (35/07, 42/03, 148/01, 175/01, 178/04, 178/01, 178/01, 178/02, 178/03, 178/04, 178/05, 208/01, 210/07)

(müjgânım) a.+lar+ı+(n)dan: Kirpiklerimin arasından (148/01)

(onların) a.+ları+(n)ı (178/04)

ḳan a+sı. Kan içi (178/01)

sübh:a-i mercân a.+sı: Mercan tesbih ara (178/01)

cân ile cânân a.+sı: Can ile sevgili arası (178/02)

iḫvân a.+sı: Dostlar arası (178/03)

ten ile cân a+sı: Ten ile can arasında (178/04)

müselmân a.+sı: Müslümanların arası (178/05)

zülf-i perîşân a+sı: Dağınık saçların arası. (210/07)

ara-: *(Tr.)* Birini ya da bir şeyi bulmayı çalışmak. (27/04, 81/06, 81/06, 81/07, 81/08, 81/08, 81/09, 98/07, 177/10, 186/11, 218/06)

ârâ: *(Ar.)* Çıplak (25/05)

câm-ı â.: *(bkz. câm)* (25/05)

Arab: *(Ar.)* *(bkz. Özel Adlar Dizini)* (150/06)

ârâm: *(Far.)* Durma, dinlenme; yerleşme, istirahat etme; karar kılma (36/09, 49/02, 65/09, 66/09, 109/05, 111/01, 112/10, 165/09, 175/07, 186/01)

â. et-: Durmak, dinlenmek; yerleşmek, istirahat etmek; karar kılmak (36/09, 65/09, 112/10, 186/01)

â. eyle-: Durmak, dinlenmek; yerleşmek, istirahat etmek; karar kılmak (49/02, 175/07)

ḳal'a-ı â.: *(bkz. kal'a)* (109/05)

bî-ṣabr u â.: *(bkz. bî-ṣabr)* (66/09, 165/09)

âşıḳ-ı b.-s:. u â: *(bkz.âşıḳ)* (66/09, 165/09)

âşıḳ-ı miskîniniñ â.+ı: Miskin aşığın dinlencesi (111/01)

ârâmgâh (~et-): *(Far.)* Dinlenecek yer, dinlenme yeri haline getirmek (245/08)

araḳ: *(Ar.)* Üzüm ve bunun gibi meyvelerden elde edilen içki; rakı. (230/09)

câm-ı a: *(bkz. câm)* (230/09)

araḳ-riz (~ol-): *(Ar.)* Ter döken, terleyen (238/09)

(onun) a.-r. o.-dugu: (238/09)

arala-: *(Tr.)* İki şey arasında açıklık oluşturmak, yarı açmak; aralıklı durumua getirmek, seyrekleştirmek. (232/01)

ârâste (~ol-): *(Far.)* Bezenmiş süslenmiş olmak (123/01)

ârâyîş: *(Far.)* Süs, bezek, ziynet; süsleme, süsleniş; süsleyiş (41/09, 169/08)

â.-i dünyâ: Dünyanın süsü (41/09)

mâil-i â.-i d.: *(bkz. mâil)* (169/08)

âre: *(Ar.)* Ödünç alınan ya da verilen şey. (110/10, 188/09)

ârız: *(Ar.)* Yanak (44/03, 58/05, 75/03, 111/01, 131/09, 138/04, 144/08, 148/07, 175/04, 178/07, 210/07, 244/10)

â.-ı zîbâ: Güzel, süslü yanak (111/01, 178/07)

(senin) â.-ı zibâ+ñ: Senin güzel yanağın (111/01, 178/07)

â.-ı rengîn: Renkli, parlak, süslü yanak. (131/09, 175/04)

(onun) â.-ı r.+i. Onun parlak yanakları (131/09, 175/04)

(onun) â.-ı r.+i+niñ misâli: *(bkz misâl)* (131/09, 175/04)

â.-ı gül-fâm: Gül rengi yanak (144/08)

(onun) â.+ı: Onun yanakları (44/03, 75/03, 210/07)

(senin) â.+ıñ: Senin yanakların (138/04, 148/07)

â+ı gül-nâr: Yanağı nar çiçeği, nar çiçeği yanaklı (244/10)

ârif: *(Ar.)* Bilge, bilgili; irfan sahibi (26/03, 117/02)

ârifâne: *(arap-fars)* Arif olana yakışacak şekilde; ortaklaşa; âdet olduğu üzere. (68/03, 159/03)

armağân: *(Tr.)* Birini sevindirmek,mütlu etmek için verilen şey, hediye; bağış, ihsan; ödül. (71/02, 155/08)

arṣa: *(Ar.)* Toprak (39/09)
arṣa-ı iḳbâl ü izzet: Şeref ve talih toprağı (39/09)
şehsüvâr-ı a.-ı i. ü i.: *(bkz. şehsüvâr)* (39/09)

arş: *(Ar.)* Gök (241/07)

art: *(Tr.)* Arka, geri; bir şeyin öbür yönü (154/08, 205/01, 205/01, 205/02, 205/03, 205/04)
(onun) a.+ı. (154/08)
yâriñ a.+ı. Sevgilinin ardı (205/01)
şikârıñ a.+ı: Avın ardı (205/01)
şehr-yâriñ a.+ı: Hükümdarın arkası (205/02)
baḥârıñ a.+ı. Baharın sonrası (205/03)
nehârıñ a+ı: Gündüzün ardı (205/04)
dil-fiğârıñ a.+ı: Aşığın ardı

art-: *(Tr.)* Eskisinden daha çok çoğalmak; gereğince harcandıktan sonra bir miktar geri kalmak; Değeri yükselmek, fazlalaşmak (105/02)

artır-: *(Tr.)* Artmasını sağlamak, çoğaltmak; herhangi bir davranışta ileri gitmek (43/03a, 53/08; 129/05, 213/08, 246/08)

arttır-: *(Tr.) (bkz. artır-)* (74/10, 94/10)

artıḳ: *(Tr.)* Bundan böyle, bundan sonra. (52/02)

ar'ar: *(Ar.)* Dağ servisi, dikenli ardıç ağacı; güzeldeki boy pos. (91/08, 106/02, 124/07, 162/02)
serv-i a.: *(bkz. serv)* (124/07)
a.-ı ḫırâm-yâr: Nazlı nazlı salınan sevgili (91/08)
ḳamet-i a.-ı ḫ.-y.: *(bkz. ḳamet)* (91/08)

ar'ar-ḫırâm: *(Ar.-Far.)* Salınan sevgili (128/08)
ar'ar-ḫırâm-ı dost: Nazlı nazlı salınan sevgili (128/08)
ḳamet-i a.-ḫ.-ı d.: *(bkz. ḳamet)* (128/08)

'arż: *(Ar.)* Bir büyüğe sunma; gösterme; bildirme (26/06, 28/05, 43/02, 43/05, 43/10, 58/10, 67/08, 68/04, 72/09, 92/08, 98/04, 99/10, 111/07, 121/02, 138/04, 140/04, 140/06, 141/03, 147/07, 159/02)
'a. et-: Dile getirmek söylemek (67/08, 72/09, 98/04, 121/02, 138/04)
'a. eyle-: Dile getirmek söylemek (43/05, 43/10, 92/08, 99/10, 140/04, 159/02)

'a.-ı câh: İtibar gösterme (28/05)
'a.-ı cemâl: Yüz gösterme (140/06)
'a.-ı c. eyle-: Yüz göstermek (140/06)
'a.-ı devâ: Çare gösterme, ilaç verme (43/02)
'a.-ı devâ et-: Çare göstermek, ilaç vermek (43/02)
'a.-ı ḫâl: Halin bildirilmesi, ne halde olduğunu söyleme (147/07)
'a.-ı iştiyâḳ: Özlem bildirme, (111/07, 141/03)
'arż-ı iştiyâḳ eyle-: Özlem bildirmek (111/07)
'arż-ı iştiyâḳ et-: Özlem bildirmek (141/03)
'a.-ı niyâz: İhtiyacını bildirme (68/04fa)
bülbül-i zârıñ'arż-ı niyâz+ı: İnleyen bülbülün ihitiyacını bildirmesi (68/04)

arz: *(Far.)* Toprak (167/10)
a.-ı ḫûbân: Güzellerin toprağı, güzellerin yüzü (167/10)

ârzû: *(Far.)* İstek, heves (53/10, 66/09, 125/09, 137/08, 137/10, 159/08, 184/08, 234/01)
a.-yı dil: Gönül hevesi (137/08)
â.-yı şehd ü sükker: Bal ve şeker isteği (159/08)
â.-yı kâkül: Perçem isteği (234/01)
(onun) â.-yı k.+ü. (234/01)
çevgân-ı â.: Arzu değneği (137/10)
â. et-: İstemek, dilemek (66/09, 125/09)
â. eyle-: Arzulamak, istemek, dilemek (184/08)
ölmek â.+su: Ölme isteği (53/10)

ârzû-mend: *(Far.)* İstekli hevesli. (175/06)
a.-m.-i visâl: Kavuşma heveslisi (175/06)
seniñ a.-m.-i v.+iñ: Senin kavuşma yağın (175/06)

âsân: *(Far.)* Kolay (42/07, 42/08, 42/09, 158/07, 223/04)
â. et-: Kolaylaştırmak (42/09)
â. eyle-. Kolaylaştırmak (223/04)

âsâyiş: *(Far.)* Rahat, huzur; güvenlik. (169/01, 170/10, 184/04)
â. et-. Rahatlamak (184/04)
cây-ı â.: *(bkz.cây)* (169/01)

aṣḥâb: *(Ar.)* Sahipler (207/02, 233/10)
a.-ı derd: Dert sahipleri (233/10)
fikr-i amîḳ a.+ı: Derin fikir sahibi (207/02)

âsîb: *(Far.)* Bela; zarar; yıkım (231/01)
â.-i ḫazân: Sonbahar zararı (231/01)

âsitân: *(Far.)* Eşik (29/08, 128/04, 134/05, 149/08, 214/05, 234/12)

â.-ı ḥażret-i Sulṭân: Padişah hazretlerinin eşiği (134/05)
â.-ı yâr: Sevgilinin eşiğini (214/05)
â.-ı ḫâce-i 'âlem: Hz Muhammed' in eşiği (234/12)
ḫâk-râh-ı â.-ı ḫ.-i â.: *(bkz. ḫâk-râh)* (234/12)
mezâh:im â.+ı: Eziyetler eşiği (128/04)
(onun) â.+ı: Yarin eşiği (149/08)
(senin) â.+ıñ. (29/08)

âsiyâb: *(Far.)* Değirmen (159/09)

âsiyâb-âsâ: *(Far.)* Değirmen gibi (28/02)

âsmân: *(Far.)* Gök, sema (146/12, 182/06, 223/04)

âsûde: *(Far.)* Rahat, gailesiz, dinç (202/01, 210/01, 210/01, 210/02, 210/03, 210/04, 210/05)
â. ol-: Dinç olmak, gailesiz olmak, rahatlamak (210/01, 210/01, 210/02, 210/03, 210/04, 210/05)

âsûde-ḥâl: *(Far.-Ar.)* Hali rahat olan (32/09)

aş-: *(Tr.)* Yüksek, uzak ya da geçilmesi güç bir yerin öte yanına geçmek (228/02, 229/05)
baştan a.-: *(bkz. baş)* (228/02)

aşağı: *(Tr.)* Aşağıya, yere doğru (249/02)

âşıḳ: *(Ar.)* Birine, bir şeye tutkun. (27/04, 29/01, 29/03, 31/03, 32/07, 35/02, 35/06, 40/03, 40/04, 40/07, 40/09, 46/01, 47/01, 47/03, 49/10, 50/10, 51/03, 51/07, 51/08, 52/02, 52/10, 53/01, 53/01, 53/03, 53/04, 54/08, 54/09, 55/01, 55/08, 56/09, 57/09, 59/09, 65/01, 65/04, 66/09, 67/10, 68/01, 68/02, 68/06, 72/02, 72/04, 72/09, 74/01, 74/02, 76/08, 76/10, 77/11, 81/06, 82/08, 83/04, 88/04, 88/07, 89/02, 90/02, 92/10, 93/06, 93/09, 95/03, 99/09, 100/04, 100/05, 103/01, 103/06, 104/06, 106/02, 106/04, 107/07, 108/07, 110/02, 110/02, 111/01, 113/04, 117/07, 118/05, 118/06, 118/06, 118/07, 118/08, 118/09, 118/09, 118/10, 120/04, 121/05, 131/03, 137/04, 137/05, 138/09, 139/07, 141/10, 142/07, 152/03, 152/08, 156/03, 157/10, 158/07, 160/08, 162/10, 163/01, 165/06, 165/07, 165/09, 168/03, 168/04, 168/08, 169/06, 171/02, 174/03, 176/06, 176/07, 174/08, 179/04, 183/09, 184/06, 189/04, 190/07, 191/01, 192/12, 194/03, 194/04, 194/11, 194/12, 196/03, 196/04, 196/05, 197/06, 198/10, 199/03, 202/02, 204/03, 206/10, 210/01, 210/02, 212/10, 216/05, 217/09, 221/07, 222/08, 223/05, 225/09, 228/06, 228/06, 229/07, 231/10, 232/07, 238/06, 239/02, 238/08, 248/05, 248/08)
â+a bağdâd irâġ olmaz: Bir şeyi elde etmek için taşkın bir istek içinde bulunan kişiye bu uğurda katlanacağı fedâkârlıklar güç gelmez. (107/07)
â.-ı âvâre: Dağınık aşık, perişan aşık (217/09)
baḫt-ı siyeh-i â.-ı â.: *(bkz. baḫt)* (217/09)
â.-ı bî-çâre: Zavallı aşık, çaresiz aşık. (54/08, 77/11, 88/04, 160/08, 248/05, 221/07)
â.-ı bî-ç.+niñ ḥâli: *(bkz. ḥâl)* (221/07)
â.-ı bî-dil: Gönülsüz aşık (32/07)
â.-ı bîmâr: Hasta aşık (108/07)
â.-ı bî-ṣabr u ârâm: Sabırsız ve kararsız aşık (66/09, 165/09)
â.-ı bî-ṣabr u hûş: Sabırsız ve anlayışsız aşık (165/06)

(kendi) â.-ı b.-s:. u h.+u: Kendi sabırsız ve anlayışsız aşığı (165/06)
â.-ı demsâz: Sırdaş aşık (184/06)
â.-ı dil-ḫaste-i hicr: Ayrılığın gönül hastalığına tutulmuş aşık (192/12)
â.-ı giryân: Ağlayan aşık (212/10)
â.-ı g.+ıñ yüzü: *(bkz. yüz)* (212/10)
â.-ı ḫam-geşte: Bükülmüş aşık, eğilmiş aşık (74/02)
â.-ı ḫaste-i hicr: Ayrılık hastası aşık (189/04)
â.-ı ḫ.-i h.+iñ cânı: *(bkz. cân)* (189/04)
â.-ı ḫûnîn-dil: Kan ağlayan aşıḳ (216/05)
(senin) â.-ı ḫ.-d.+in. Senin kan ağlayan aşıkın (216/05)
â.-ı ḫûnîn-ciger: Kan ağlayan aşıḳ(118/05)
(senin) â.-ı ḫ.-c.+iñ: Senin kan ağlayan aşıkın (118/05)
â.-ı üftâde: Düşkün aşıḳ, çaresiz aşık (196/04)
â.-ı kemîne: Aciz aşık, noksan aşık (139/07)
(senin) â.-ı k.+n: Senin aciz aşıkın (139/07)
â.-ı mehcûr: Unutulmuş aşık, terk edilmiş aşık (31/03, 55/01, 171/02, 210/02)
â.-ı miskîn: Aciz aşık, zavallı aşık (40/04, 111/01)
(senin) â.-ı m.+in: Senin zavallı aşıkın (111/01)
(senin) â.-ı .+iñ ârâmı: *(bkz. ârâm)* (111/01)
â.-ı nâlân: İnleyen aşık (72/02, 83/04)
â.-ı nâ-şâd: Kederli aşık (191/01)
â.-ı s:âdık: Sadık aşık (59/09, 196/05)
â.-ı şeydâ: Aşktan aklını yitirmiş aşık, düşkün aşık (27/04, 29/01, 40/03, 53/04, 57/09, 106/04, 131/03, 176/07)
â.-ı şûrîde: Perişan aşık, tutkun aşık (231/10, 239/02, 248/08)
â.-ı zâr: Ağlayan aşık (47/03, 72/09, 157/10, 194/04, 194/11, 197/06, 210/01)
(kendi) â.-ı z.+ı: Kendi ağlayan aşıkı (157/10)
â.-ı z.+ıñ gözü: *(bkz. göz)* (197/06)
â.-ı z. ol-: Ağlayan aşık haline gelmek (210/01)
(kendi) â.+ı: Kendi aşığı (68/06, 142/07)
(kendi) â.+lar.ı: Kendi sevgilileri (81/02)
(senin) â.+ıñ: Senin sevgilin (49/10)
â+ıñ başı:*(bkz. baş)* (52/10)
â+ıñ bâlîni: *(bkz. bâlîn)* (65/01)
â.+ıñ cânı: (53/01)
â. c.+(n)ı: (53/01)
â+ıñ dûd-ı kebûd-ı âhı: *(bkz. dûd)* (65/04)
â+ıñ ḥâli: *(bkz. ḥâl)* (225/09)
â+ıñ ḳaddi: *(bkz. ḳadd)* (82/08)
â+ıñ ḳanı: *(bkz. ḳan)* (152/03)
â+ıñ mâfi'ż żamîri: *(bkz. mâfi'z:z:amîr)* (99/09)
â+ıñ rûyu: *(bkz. rûy)* (113/04)
â+ıñ sevdigi: *(bkz. sevmek)* (92/10)
â+ıñ sermâye-i kârı: *(bkz.sermâye-i kâr)* (156/03)
â+ıñ sûz-ı derûnu: *(bkz. sûz)* (76/10)

â+ıñ sürmedânı: *(bkz. sürmedân)* (137/05)
â+ıñ yanı: *(bkz. yan)* (51/08)
â+ıñ yüzü: *(bkz. yüz)* (72/04)
â+ıñ zerd ü işi: *(bkz. zerd)* (113/04)
â. ol-: Sevmek tutulmak (110/02)
â. ḳalbi: *(bkz. âşıḳ)* (206/10)
â. u ma'şûḳ: Aşık ve sevgili (100/04)
â.-perest (~ol-): Aşık sever ol- (185/07)
çeşm-i â.: *(bkz. çeşm)* (88/07, 100/05)
dil-i â.: *(bkz. dil)* (89/02, 199/03)
dil-i sevdâ-zede-i â.: *(bkz. dil)* (47/01)
emel-i â.: *(bkz. emel)* (141/10)
eşk-i â.: *(bzk. eşk)* (54/09, 165/07)
e.-i â+ıñ cûş u ḫurûşu: *(bzk. cûş)* (165/07)
ḫaste-dil-i â.: *(bzk. ḫaste)* (204/03)
rûy-ı â.: *(bkz. rûy)* (169/06, 174/08)

âşıḳâne: *(Ar.)* Aşıkça, aşık olana yakışır tarzda (68/01)

âşikâr: *(Far.)* Belli açık meydanda (72/02, 149/09, 181/09, 206/02)
â. ol-: Belirmek, meydana çıkmak, görünmek (72/02, 181/09, 206/02)
â. et-: Ortaya çıkarmak, göstermek (149/09)

âşinâ: *(Far.)* Bildik, tanıdık; bilen, tanıyan (29/09, 66/11, 110/06, 112/04, 122/02, 126/07, 196/08, 200/09, 229/10)
seyyâh:-ı bî-ḳarârıñ â.+sı: (112/04)
â. ol-: Tanışmak, tanımak (29/09, 110/06, 200/09)
â. et-: Tanıtmak, tanıştırmak (126/07)

âşinâlıḳ (~et): *(Far.)* Dost olmak, arkadaş olmak (144/03, 243/04)

âşinâyân: *(Far.)* Dostluklar, tanıdıklıklar (222/08)
â.-ı ḳadîm: Eski dostluklar (222/08)

âşiyân: *(Far.)* Kuş yuvası; mesken, ev (51/02, 52/07, 62/03, 48/06, 153/03, 245/08)
â. et-: Yuva yapmak (245/08)
â.-ı bülbül-i şeydâ: Çılgın bülbülün yuvası (52/07)
â.-ı bülbül-i gülzâr: Gül bahçesinin bülbülünün yuvası (62/03)
göñlüm â.+ı: Gönlümün yuvası (48/06)
(senin) â.+ıñ: (153/03)

âşiyâne: *(Far.)* Kuş yuvası; ev, mesken (33/04)

'aşḳ: *(Ar.)* (25/01, 25/02, 25/04, 25/10, 26/01, 27/10, 27/08, 28/02, 28/04, 28/09, 30/04, 34/05, 35/01, 35/10, 40/05, 41/01, 41/03, 42/08, 43/02, 43/03a, 48/06, 49/08, 52/08, 54/04, 55/10, 57/11, 59/04, 59/07, 61/03, 62/09, 65/07, 66/08, 66/12, 67/03, 68/03, 70/05, 71/04, 71/09, 75/10, 76/03, 76/03, 76/10, 78/02, 78/03, 79/05, 80/03, 80/05, 80/07, 83/10, 85/10, 86/06, 86/10, 87/09, 92/10, 92/12, 97/04, 98/07, 99/03, 99/07, 101/02, 101/05, 101/08, 101/09, 102/06, 102/10, 104/04, 105/05, 108/07, 112/01, 112/06, 112/06, 112/07, 112/08, 112/09, 112/10, 113/01, 113/01, 113/02, 113/02, 113/03, 113/04, 113/05, 113/06, 113/06, 113/07, 113/08, 113/09, 113/10, 114/01, 114/01, 114/02, 114/03, 114/04, 114/05, 114/06, 114/07, 115/01, 115/01, 115/02, 115/03, 115/04, 115/05, 115/06, 116/01, 116/01, 116/02, 116/03, 116/04, 116/05, 116/06, 116/07, 116/08, 117/04, 117/08, 126/05, 126/07, 128/02, 128/09, 131/01, 131/01, 131/02, 131/03, 131/04, 131/05, 133/07, 134/01, 134/10, 136/05, 137/01, 137/03, 137/04, 137/06, 137/11, 138/09, 142/10, 149/02, 149/09, 153/02, 153/05, 155/10, 156/01, 156/02, 156/05, 156/06, 157/08, 159/06, 159/07, 160/04, 160/06, 161/10a, 162/04, 163/02, 169/10, 171/05, 171/09, 176/02, 177/01, 177/02, 180/06, 181/10, 183/08, 183/10, 184/06, 185/07, 186/05, 188/10, 189/05, 191/03, 191/04, 194/03, 197/04, 199/04, 200/02, 201/09, 203/10, 204/04, 204/09, 207/03, 208/02, 209/08, 213/09, 216/04, 218/02, 219/05, 221/05, 221/06, 221/10, 223/04, 223/05, 223/05, 223/07, 224/03, 224/05, 227/01, 227/06, 228/02, 228/03, 228/09, 230/02, 230/02, 231/01, 231/04, 231/05, 235/04, 236/02, 236/03, 236/06, 240/10, 234/01, 243/06, 243/07, 243/09, 245/06, 246/10, 247/06, 247/08, 248/03, 249/09

âlem-i 'a.: *(bkz. âlem)* (75/10, 75/10, 204/09)

â.-i 'a.+ıñ ḳışı: *(bkz. ḳış)* (75/10)

â.-i 'a.+ıñ yazı: *(bkz. ḳış)* (75/10)

gülşen-i â.-i 'a.: *(bkz. gülşen)* (204/09)

g.-i â.-i 'a.+ıñ bülbülü: *(bkz. bülbül)* (204/09)

'a. âteşi: *(bkz. âteş)* (25/02, 76/10, 236/02)

'a. bârı: *(bkz. bâr)* (223/04)

'a. bâzârı: *(bkz. bâzâr)* (157/08)

'a. dâmı: *(bkz. dâm)* (101/08)

'a. dâmânı: *(bkz. dâmân)* (67/03)

'a. et-: Sevişmek (194/03)

'a. ehli: *(bkz. ehl)* (65/07)

'a. e.+niñ süveydâ-yı dili: *(bkz. süveydâ)* (65/07)

'a. eli: *(bkz. el)* (66/12, 156/01, 221/10)

'a. te'sîri: *(bkz. te'sîr)* (156/02)

'a.-ı bî-pervâ: Umursamaz aşk (70/05)

'a.-ı gül: Gül sevgisi (171/09)

'a.-ı g.+üñ âḳıbet+i: *(bkz. âḳıbet)* (171/09)

'a.+ıñ düşvâr idigi: *(bkz. düşvâr)* (177/02)

'a.+ıñ gül ü gülzârı: *(bkz. gül)* (231/01)

'a.+ıñ odu: *(bkz. od)* (26/01)

'a.+ıñ ṣafâsı: *(bkz. ṣafâ)* (112/01, 236/06)

'a.-ı leylâ: Leyla' nın sevgisi (102/06)

'a.-ı yâr: Sevgilinin aşkı (42/08)

âteş-i 'a.: *(bkz. âteş)* (223/07)

âteş-i pinhân-ı 'a.: *(bkz. âteş)* (114/05)

âteş-i sûzân-ı 'a.: *(bkz. âteş)* (159/07)

(senin) â.-i s.-ı 'a.+ıñ: *(bkz. âteş)* (159/07)

âvâre-i 'a.: *(bkz. âvâre)* (160/04, 240/10)

âvâre-i 'a. (~ol-): (240/10)

â.-i 'a.+ıñ meyli: *(bkz. âvâre) (bkz. meyl)* (160/04)

bâb-ı 'a.: *(bkz. bâb)* (112/06fa)
bâde-i 'a.: *(bkz. bâde)* (41/03 ile, 247/06ile)
baḫr-i 'aşḳ: *(bkz. baḫr)* (137/11, 207/03, 228/09)
b.-i 'a.+ıñ kenârı: *(bkz. kenâr)* (228/09)
bâzâr-ı 'a.: *(bkz. bâzâr)* (133/07, 219/05)
b.-ı 'a. içi: *(bkz. iç)* (133/07)
bâzû-yı 'a.: *(bkz. ḳuvvet)* (156/05)
ḳuvvet-i bâzû-yı 'a.: *(bkz. ḳuvvet)* (156/05)
(senin) ḳ.-i b.-yı 'a.+ıñ: *(bkz. ḳuvvet)* (156/05)
(benim) 'a.+ım: Benim sevgim (180/06, 203/10, 228/02)
'a.+ıñ lem'ası: *(bkz. lem'a)* (180/06)
beyâbân-ı 'a.: *(bkz. beyâbân)* (114/01)
rîg-i b.-ı 'a.: *(bkz. rig)* (114/01)
bezm-i 'aşḳ: *(bkz. bezm)* (35/10, 41/01, 54/04, 134/01)
b.-i 'a.+ıñ h.-d.+i: *(bkz. hem-dem)* (41/01)
b.-i 'a.+ıñ cür'ası: *(bkz. cür'a)* (54/04)
(bizim) 'a.+ımız: Bizim sevgimiz (78/02)
'a.+ıñ pâklıgı: *(bkz. pâk)* (78/02)
bülbül-i şûrîdeniñ 'a.+ı: Aşık bülbülün sevgisi (136/05)
câm-ı 'aşḳ: *(bkz. câm)* (181/10, 227/01)
(senin) c.-ı 'a.+ıñ: *(bkz. câm)* (181/10)
mest-i c.-ı 'a.: *(bkz. mest)* (227/01)
câẕibe-i 'a.: *(bkz. câẕibe)* (78/03)
ḳuvvet-i c.-i 'a.: *(bkz. ḳuvvet)* (78/03)
cûy-bâr-ı 'a.: *(bkz. cûy-bâr)* (116/08, 117/08)
çevgân-ı 'a.: *(bkz. çevgân)* (113/06)
dâye-i 'a.: *(bkz. çevgân)* (116/02)
derd-i 'a.: *(bkz. derd)* (43/02, 97/04, 116/07, 126/05, 137/03, 223/05, 224/03)
(senin) d.-i 'a.+ıñ: *(bkz. derd)* (137/03, 224/03)
bîmâr-ı d.-i 'a.: *(bkz. bîmâr)* (43/02)
dürdî-i d.-i 'a.: *(bkz. dürdi)* (97/04)
derd-i bî-nihâye-i 'a.: *(bkz. derd)* (116/05)
ders-i 'a.: *(bkz. ders)* (92/12)
d.-i 'a.+ıñ müşkili: *(bkz. müşkil)* (92/12)
deşt-i 'a.: *(bkz. deşt)* (80/07)
d.-i 'a.+ıñ ḫâtemi: *(bkz. ḫâtem)* (80/07)
devlet-i 'a.: *(bkz. devlet)* (113/01)
divâne-i 'a.: *(bkz. divâne)* (131/02)
d.-i 'a.+ıñ: *(bkz. divâne)* (131/02)
dürr-i nâ-yâb-ı 'a.: *(bkz. dürr)* (112/08)
ehl-i 'a.: *(bkz. ehl)* (128/09, 176/02, 188/10, 230/02)
e.-i 'a.+ıñ ḳadri: *(bkz. ḳadr)* (230/02)
nazâr-ı e.-i 'a.: *(bkz. nazâr)* (188/10)
elem-i 'a.: *(bkz. elem)* (101/02)
nâr-ı e.-i 'a.: *(bkz. nâr)* (101/02)

erbâb-ı 'a.: *(bkz. erbâb)* (104/04, 112/06, 163/02, 171/05, 234/01ı, 227/06)
e.-ı 'a.+ıñ sözü: *(bkz. sözü)* (104/04)
e.-ı 'a.+ıñ pîşesi: *(bkz. pîşe)* (171/05, 227/06)
esrâr-ı 'a.: *(bkz. esrâr)* (247/08)
mâhzen-i e.-ı 'a.: *(bkz. mâhzen)* (247/08)
m. i e.-ı 'a. ol-: *(bkz. mâhzen)* (247/08)
fenn-i 'a.: *(bkz. fenn)* (87/09, 221/05)
şeyḫ-i f.-i 'a.: *(bkz. şeyḫ)* (87/09)
ş.-i f.-i 'a. ol-: *(bkz. şeyḫ)* (87/09)
ġam-ı 'a.: *(bkz. ġam)* (30/04, 101/05, 142/10)
(senin) ġ.-ı 'a.+ıñ: *(bkz. ġam)* (30/04, 142/10)
bâr-ı ġ.-ı 'a.: aşk üzüntüsünün yükü (209/08)
ġayret-i 'a.: *(bkz. ġayret)* (113/03, 113/05)
gevher-i 'a.: *(bkz. gevher)* (137/01)
girdâb-ı 'a.: *(bkz. girdâb)* (112/09)
gülüñ 'a.+ı: Gülün sevgisi (52/08)
ḥadîs̱-i 'a.: *(bkz. ḥadîs̱)* (201/09)
ḥ.-i 'a. u muḥabbet: *(bkz. ḥadîs̱)* (201/09)
ḫâne-i 'a.: *(bkz. ḫâne)* (131/03)
(senin) ḫ.-i 'a.+ıñ: *(bkz. ḫâne)* (131/03)
ḥarem-i 'a.: *(bkz. ḥarem)* (40/05, 102/10)
ḫâṣiyyet-i 'a.: *(bkz. ḫâṣiyyet)* (113/04)
ḫasta-ı 'a.: *(bkz. ḫasta)* (108/07)
ḫaste-ḥâl-i 'a.: *(bkz. ḫaste-ḥâl)* (117/04)
ḫaste-i 'a.: *(bkz. ḫaste)* (197/04)
ḫ.-i 'a.+ıñ gözü: *(bkz. göz)* (197/04)
ḥavṣala-ı 'a.: *(bkz. ḥavṣala)* (25/10)
ḥayye'ale'lfelaḥ-ı 'a.: *(bkz. ḥayye'ale'lfelaḥ)* (115/01)
hevâ-yı 'a.: *(bkz. hevâ)* (27/10, 28/04, 71/04, 149/02, 221/06)
bâd-ı h.-yı 'a.: *(bkz. bâd)* (149/02)
heybet-i 'a.: *(bkz. heybet)* (224/05)
himmet-i 'a.: *(bkz. himmet)* (113/01)
ḫum-ı 'a.: *(bkz. ḫum)* (98/07)
(senin) ḫ.-ı 'a.+ıñ: *(bkz. ḫum)* (98/07)
ḫüsrev-i 'a.: *(bkz. ḫüsrev)* (137/04, 216/04)
ḫ.-i 'a.+ıñ dûdmânı: *(bkz. dûdmân)* (137/04)
kâr-ı 'a.: *(bkz. kâr)* (80/03)
k.-ı 'a.+ıñ ırġadı: *(bkz. ırġat)* (80/03)
keder-i 'a.: *(bkz. keder)* (161/10a)
k.-i 'a.+ıñ ṣafâsı: *(bkz. ṣafâ)* (161/10a)
kitâb-ı 'a.: *(bkz. kitâb)* (183/08)
lez̠z̠et-i 'a.: *(bkz. lez̠z̠et)* (113/02)
mâye-i 'a.: *(bkz. mâye)* (25/04, 116/03)
ḫamîr-i m.-i 'a.: *(bkz. ḫamîr)* (116/03)

m.-i 'a.+ıñ: *(bkz. mâye)* (25/04)
meyḫâne-i 'a.: *(bkz. meyḫâne)* (131/04)
  sâkin-i m.-i 'a.: *(bkz. sâkin)* (131/04)
    (senin) s.-i m.-i 'a.+ıñ: *(bkz. sâkin)* (131/04)
mes'ele-i 'a.: *(bkz. mes'ele)* (138/09)
mest-i 'a.: *(bkz. mest)* (153/05, 228/03)
  m.-i 'a. ol-: *(bkz. mest)* (153/05)
  m.-i 'a.+ıñ her biri: *(bkz. mest)* (228/03)
mestâne-i 'a.: *(bkz. mestâne)* (131/01)
  m.-i 'a.+ıñ: *(bkz. mestâne)* (131/01)
mey-i 'a.: *(bkz. mey)* (62/09)
meydân-ı 'a.: *(bkz. meydân)* (113/09)
  m.-ı 'a. ḫâlî oldugu: *(bkz. meydân)* (113/09)
meygede-i 'a.: *(bkz. meygede)* (105/05)
miḥnet-i 'a.: *(bkz. miḥnet)* (191/03, 235/04)
  ḳayd-ı bend-i m.-i 'a.: *(bkz. ḳayd)* (191/03)
  m.-i 'a.+ıñ ṣafâsı: *(bkz. miḥnet)* (235/04)
mihr-i âlem-tâb-ı 'a.: *(bkz. mihr)* (112/10)
mürde-i 'a.: *(bkz. mürde)* (128/02)
mürg-i sebük-cenâh-ı 'a.: *(bkz. mürg)* (115/02)
mürîd-i 'a.: *(bkz. mürîd)* (28/02)
nâle-i 'a.: *(bkz. nâle)* (191/04)
nâr-ı 'a.: *(bkz. nâr)* (156/06)
(onun) 'a.+ı: Onun sevgisi (59/04, 76/03, 83/10, 86/06, 159/06, 230/02)
  'a. yoluñda: *(bkz. yol)* (86/10)
pây-bend-i 'a.: *(bkz. pây-bend)* (101/09)
pâye-i 'a.: *(bkz. pâye)* (116/01)
peymâne-i 'a.: *(bkz. peymâne)* (131/01)
  peymâne-i 'a.+ıñ: *(bkz. peymâne)* (131/01)
pîr-i 'a.: *(bkz. pîr)* (80/05)
  p.-i 'a.+ıñ irşâdı: *(bkz. irşâd)* (80/05)
pûte-i 'a.: *(bkz. pûte)* (99/07)
pûyân-ı 'a.: *(bkz. pûyân)* (114/01)
râḥ-ı 'a.: *(bkz. râḥ)* (115/04, 169/10)
reh-i 'a.: *(bkz. reh)* (162/04, 189/05, 231/05)
  r.-i 'a.+ıñ bârı: *(bkz. bâr)* (231/05)
  serv-ḳaddiñ r.-i 'a.+ı: *(bkz. reh)* (189/05)
reh-güẕâr-ı 'a.: *(bkz. reh-güẕâr)* (49/08)
rüstem-i 'aşḳ: *(bkz. rüstem)* (116/06)
  rüstem-i 'aşḳıñ zebûnu: *(bkz. zebûn)* (116/06)
ṣabâḥ-ı 'a.: *(bkz. ṣabâḥ)* (115/01)
  râtibe-i ṣabâḥ-ı 'a.: *(bkz. râtibe)* (115/01)
    r.-i ṣ.-ı 'a. eyle-: *(bkz. râtibe)* (115/01)
ṣalâḥ-ı 'a.: *(bkz. ṣalâḥ)* (115/05)
sâye-i 'a.: *(bkz. sâye)* (116/01)

şayrefî-i 'a.: *(bkz. şayrefî)* (186/05)
(senin) 'a.+ıñ. Senin sevgin (25/01, 71/09, 134/10, 153/02, 236/03, 248/03)
ser-gerdân-ı 'a.: *(bkz. ser-gerdân)* (113/06)
  s.-g.-ı 'a. ol-: *(bkz. ser-gerdân)* (113/06)
ser-geşte-i 'a.: *(bkz. ser-geşte)* (218/02)
  (onun) s.-g.-i 'a.+ı: *(bkz. ser-geşte)* (218/02)
    s.-g.-i 'a.+nıñ sirişki: *(bkz. sirişk)* (218/02)
ser-rişte-i 'a.: *(bkz. ser-rişte)* (177/01)
sevdâ-ger-i 'a.: *(bkz. sevdâ-ger)* (99/03)
  s.-g.-i 'a.+ıñ metâ'ı: *(bkz. metâ')* (99/03)
seyl-âb-ı 'a.: *(bkz. seyl-âb)* (112/07)
sırr-ı 'a.: *(bkz. sırr)* (57/11, 184/06)
silâḥ-ı 'a.: *(bkz. silâḥ)* (115/03)
Sulṭân-ı 'a.: *(bkz. Sulṭân)* (35/01, 43/03a, 59/07, 113/10, 114/06f)
  himmet-i s.-ı 'a.: *(bkz. himmet)* (35/01)
    (senin) h.-i s.-ı 'a.+ıñ: *(bkz. himmet)* (35/01)
sûzân-ı 'a.: *(bkz. sûzân)* (114/07)
şarâb-ı 'a.: *(bkz. şarâb)* (79/05)
  mest-i ş.-ı 'a.: *(bkz. mest)* (79/05)
şâh-bâz-ı 'a.: *(bkz. şâh-bâz)* (48/06)
şâh-râh-ı 'a.: *(bkz. şâh-râh)* (243/09)
şehîd-i 'a.: *(bkz. şehîd)* (204/04)
  ş.-i 'a.+ıñ: *(bkz. şehîd)* (204/04)
şem'-i fürûzân-ı 'a. ~ol-: (114/04)
ṭarîḳ-i 'a.: *(bkz. ṭarîḳ)* (85/10)
te'sîr-i 'a.: *(bkz. te'sîr)* (55/10)
ṭûfân-ı 'a.: *(bkz. ṭûfân)* (114/02)
ummân-ı 'a.: *(bkz. ummân)* (113/07, 114/03)
üstâd-ı 'a.: *(bkz. üstâd)* (199/04)
vâdî-i 'a.: *(bkz. vâdî)* (27/08, 249/09)
vâye-i 'a.: *(bkz. vâye)* (116/04)
vîrân-ı 'a.: *(bkz. vîrân)* (113/08, 131/05)
  (senin) v.-i 'a.+ıñ: *(bkz. vîrân)* (131/05)
'a. ṣoḥbetleri: *(bkz. ṣoḥbet)* (68/03)
  'a. ṣoḥbetleri+miz: *(bkz. ṣoḥbet)* (68/03)
    yârân-ı 'a. ṣ.: *(bkz. yârân)* (68/03)

âşûb âşkâr (~et-): *(Far.)* Kargaşalık; karışıklık (41/07, 42/01, 53/08, 74/10, 63/02, 63/07, 103/04, 119/08, 142/01)
  â. u fiten: Kargaşa ve karmaşa (63/07)
  fiten vü â.: *(bkz. fiten)* (63/02)
  fitne vü â.: *(bkz. fitne)* (74/10, 103/04)
  â. eyle-: Karıştırmak, ayartmak (119/08)
  â.-ı ciḥân: Dünya karıştıran (142/01)

âşüfte: *(Far.)* Çıldırırcasına seven, bu yüzden perişan bir halde, azgın ve baştan çıkmış, deli gibi olan (140/05, 143/05, 239/08, 239/02)

â.-i bûy+uñ biri: Baştan çıkaracı kokunun biri (239/08)

âşüfte-dil: *(Far.)* Gönlü perişan olmuş (251/05)

â.-d.-i yaḥyâ: Yahya' nın perişan olmuş gönlü (251/05)

âşüfte-ḥâl: *(Far.-Ar.)* Perişan durum (76/02, 103/07)

bülbül-i â.-ḥ.: *(bkz. bülbül)* (76/02)

at: *(Tr.)* Binme, yük çekme, taşıma gibi amaçlar için kullanılan memeli hayvan (106/09, 123/04)

a. meydânı: *(bkz. özel adlar)* (123/04)

sitânbûluñ a. m.+ı: İstanbul'un At meydanı. (123/04)

at-: *(Tr.)* Hedefe iletmek; sözle sataşmak; haykırmak bağırmak; ilgisini kesmek; bir şeyi örtmek; önemsiz görmek; gömmek; (30/02, 53/01, 53/01, 53/02, 53/02, 53/03, 53/04, 53/05, 78/03, 96/07, 96/10, 106/10)

aṭâ: *(Ar.)* Bahşiş (33/11, 66/05, 110/11)

hengâm-ı a.: *(bkz. hengâm)* (66/05)

âteş: *(Far.)* Od, hararet, kızgınlık (25/02, 27/02, 27/04, 27/04, 27/05, 30/04, 40/04, 52/06, 52/06, 52/07, 52/08, 52/09, 52/10, 76/10, 77/01, 89/07, 89/09, 102/06, 104/04, 105/02, 114/02, 114/03, 114/05, 143/01, 151/04, 156/08, 159/07, 163/07, 176/02, 181/09, 183/07, 188/07, 195/01, 195/04, 197/07, 223/07, 236/02, 239/03, 242/01)

â.-i 'aşḳ: Aşk ateşi (223/07)

â.-i bî-dûd: Dumansız ateş (195/01)

â.-i cân: Can ateşi, yanıp tutuşmak (89/09)

â.-i cân-güdâz: Can alıcı ateş (151/04)

â.-i dâġ-ı nihân: Gizli yaranın ateşi (181/09)

(benim) â.-i d.-ı n.+ım: Benim gizli yaramın ateşi (181/09)

â.-i dil: Gönül ateşi (27/02, 27/05, 114/03)

tâb-ı â.-i d.: *(bkz. tâb)* (27/02)

â.-i ġam: Gam ateşi (163/02)

â.-i nemrûd: Nemrut' un Hz. İbrahim' i cezalandırmak için yaktığı ateş. (195/04)

â.-i pinhân-ı 'aşḳ: Gizli aşkın ateşi (114/05)

â.-i sûzân: Yakıcı ateş (102/06, 114/02, 159/07, 239/03)

â.-i s.-ı 'aşḳ: Aşkın yakıcı ateşi (159/07)

(senin) â.-i s.-ı 'a.+ıñ: (159/07)

â.-i s.-ı hicrân: Ayrılığın yakıcı ateşi (239/03)

â.-i şevḳ-i hezâr: Bülbülün tutkusunun ateşi (77/01)

(onun) â+i: (27/04)

'aşḳ â+i: Aşk ateşi (25/02, 76/10, 236/02)

cehennem â+i: Cehennem ateşi (176/02)

firâḳıñ â.+i: Ayrılığın ateşi (30/04)

gül â.+i: Gül ateşi (143/01)
gül ü şem'iñ â.+leri. Gül ve mumun ateşleri (183/07)
muḫâbbet â+i: Sevgi ateşi (163/07)
efġân-ı â.: *(bkz. efġân)* (52/07)
keşti-i ṭûfân-ı â.: *(bkz. keşti)* (52/06)
mürġân-ı â.: *(bkz. mürġ)* (52/10)
sükkân-ı â.: *(bkz. sükkân)* (52/09)
şân-ı â.: *(bkz. şân)* (52/08)
tuġyân-ı â.: *(bkz. tuġyân)* (52/06)

âteş- pâre. *(Far.)* Ateş parçası; kıvılcım (25/02, 27/05, 133/02)
â.- p. ol-. Ateş parçası haline gelmek (133/02)

âteş-sûzân: *(Far.)* Yakıcı ateş (154/03)

âteşî: *(Far.)* Ateşli; öfkeli, hiddetli (43/06, 53/02)
â.-i sûzân: Yakıcı ateş (53/02)

âteşîn: *(Far.)* Ateşten; ateşli, canlı; kırmızı (34/04, 35/08, 77/02, 94/03, 101/07, 129/07, 134/08)

atıl-: *(Tr.)* Atmak işine konu olmak (66/05)

aṭlas: *(Ar.)* Üstü ipek, altı pamuk kumaş; düz ve pürüzsüz kumaş; gökyüzü (117/01, 150/07)
çarḫ-ı a.: *(bkz. çarh)* (117/01)

avla-: *(türk)* Tuzağa düşürmek, kurnazlıkla kandırmak (97/10)

âvâre: *(Far.)* Serseri, boş gezen, işsiz güçsüz, aylak; dağınık, perişan (98/02, 101/06, 104/03, 122/02, 133/01, 142/04, 160/04, 168/06, 169/01, 174/01, 196/08, 217/09, 221/06, 236/03, 240/10)
â. et-: Perişan etmek, aylaklaştırmak (236/03)
â. ol-: Perişan olmak, aylaklaşmak (98/02, 133/01, 168/06)
â. vâdîsi: *(bkz. vâdî)* (104/03)
â.-i 'aşḳ (~ol-): Aşk perişanı haline gelmek (160/04, 240/10)
â.-i 'a.+ıñ meyli: *(bkz. meyl)* (160/04)
âşıḳ-ı â.: *(bkz. âşıḳ)* (217/09)
baḫt-ı siyeh-i â.-ı â.. *(bkz. baḫt)* (217/09)
dil-i â.: *(bkz. dil)* (122/02, 142/04)

âvâz: *(Far.)* Ses, seda (45/10, 75/09, 200/03, 204/10)
(onun) â.+ı: Onun sesi (75/09)
nagme vü â.: *(bkz. nagme)* (204/10)
mut:ribiñ n. v. â.+ı: *(bkz. nagme)* (204/10)

âvâze: *(Far.)* Yüksek ses; (67/10, 82/09, 182/01, 200/03, 225/06)
bülbülüñ â.+si: Bülbülün yüksek sesi (225/06)

'avd (~et-): *(Ar.)* Geri gelmek, dönmek; lehine ve aleyhine dönmek (180/01)

avn: *(Ar.)* Yardım (223/04)

a.-i ḥaḳḳ: Allah' ın yardımı (223/04)

avuç: *(Tr.)* Yarı yumulmuş elin alabileceği miktar (26/01, 230/03)

âyâ: *(Far.)* Acaba; yoksa (41/10, 125/07, 141/01, 159/01, 196/02)

ayâġ: *(Far.)* Ayaklı kadeh (57/04, 61/04, 68/07, 150/10)

sâḳî-i bezmiñ a+ı: Meclisin sakisinin kadehi (57/04)

ayaḳ: *(Tr.)* Bacakların bilekten aşağı bölümü; adım (27/10, 49/02, 51/01a, 57/06, 71/02, 80/01, 84/02, 93/01, 107/03, 109/03, 128/09, 148/10, 159/02, 161/09, 161/09, 166/03, 170/08, 207/10, 219/07, 228/05, 230/09, 232/07, 237/04, 246/02, 250/04)

a. bas:-: Girmek, gelmek, uğramak (161/09)

(kendi) a.+ı: (107/03, 228/05)

(senin) a.+ın: (8/10, 232/07)

a. t:ola-: Çelme takmak, engel olmak (57/06)

a. t:opragı: *(bkz. topraḳ)* (27/10, 84/02)

a. teri: *(bkz. ter)* (230/09)

a.+Ø tozu: *(bkz. toz)* (80/01)

a.+Ø tozu: *(bkz. toz)* (232/07)

(birinin) a.+ı+(n)ı kes-: Başkasını bir yere uğramaz duruma getirmek (148/10)

aġyâr-ı bed-ḫâhıñ a+ı: *(bkz. aġyâr)* (148/10)

aġyâr-ı bed-ḫâhıñ a+ı+(n) kes-: Kötü kalpli düşmanın uğramasını engellemek (148/10)

(birinin) a.+ı+(n)ı öp-: Yalvarmak (250/04)

sâḳiniñ a.+ı: Sakinin ayağı (250/04)

sâḳiniñ a.+ı+(n) öp-. Sakiye yalvarmak (250/04)

el uzadanıñ eli a.+ı büzül-: Dokunan kişinin eli ayağı kırılsın (161/09)

(onun) eli a+ı: Onun eli ayağı (170/08)

(birinin) a+ı+(n)a düş-: Çok yalvarmak (93/01)

(onun) a.+ı: Onun ayağı (159/02, 219/07, 246/02)

a.+Ø tozu: *(bkz. toz)* (159/02)

baştan a.+a+(ayaga): *(bkz. baş)* (109/03, 128/09)

servin a.+ı: Servinin ayağı; sevgilinin ayağı (51/01a)

yârin a.+ı: Sevgilinin ayağı (71/02)

y. a.+Ø tozu: *(bkz. toz)* (71/02)

ayaḳlan-: *(Tr.)* Başkaldırmak isyan etmek; gitmek (213/10, 213/10)

âyât: *(Ar.)* Ayetler, Kur'ân' ın cümleleri (38/01)

'ayb: *(Ar.)* Utanılacak şey kusur; leke (186/03, 230/02, 247/09)
'a. eyle-: Ayıplamak (186/03)
'a. et-: Ayıplamak (247/09)

'ayb-bîn (~ol-): *(Ar.- Far.)* Ayıpları görmek (180/10)

'ayb-puş (~ol-): *(Ar.- Far.)* Ayıpları örtmek (121/10)

aydın: *(Tr.)* Işık alan; ışıklı (197/12)

âyende: *(Far.)* Gelen, gelici (209/09)

âyet: *(Ar.)* Ayetler, Kur'ân' ın cümleleri (88/01, 150/03)
â.-i raḥmet: Allah' ın ayetleri (88/01, 150/03)

ayır-: *(Tr.)* Birbirinden uzaklaştırmak, iki veya daha çok insan arasındaki ankaşmayı uzlaşmayı bozmak; (62/02, 194/11)

âyîn: *(Far.)* Merasim, tören; içki sohbeti (235/02)
vaż'-ı âyîn (eyle-): *(bkz. vaz: ')* (235/02)

âyîne: *(Far.)* Ayna (25/08, 26/04, 30/01, 31/01, 37/03, 48/03, 54/01, 76/09, 89/05, 110/07, 110/09, 123/08, 148/05, 153/09, 164/06, 168/07, 190/02, 214/08, 214/08, 231/09, 240/02)
â.-i 'âlem-nümâ: Dünyayı gösteren ayna (153/09)
â.-i â.-n.-yı câm-ı ṣahbâ: Şarap kadehinin dünyayı gösteren aynası (153/09)
â.-i dil: Gönül aynası (48/03, 168/07)
â.-i idrâk-i pâk (~ol-): Temiz anlayışın aynası haline gelmek (54/01)
â.-i ḳalb: Kalbin aynası (148/05, 164/06)
(benim) â.-i ḳ.+ im: Benim kalbimin aynası (164/06)
yaḥyânıñ â.-i ḳ.+i: Yahya' nın kalbinin aynası (148/05)
â.-i mücellâ. Parlak ayna (26/04)
â.-i rûy-ı dil-dâr (~ol-): Gönül hırsızının yüzünün aynası haline gelmek (110/07)
â.-i ẕât (~et-): Kendinin aynası haline getirmek (37/03)
â. ol-: Ayna haline gelmek (25/08)
(kendi) â.+ñ: Kendi aynan (214/08)
ḫançeriñ â.+si. (123/08)
pes-i â.: *(bkz. pes)* (110/09)
ruḫuñ â.+si. (214/08)

ayn: *(Ar.)* Göz pınar, kaynak (27/09, 122/06, 197/05)
a.-ı vefâ: Bağlılık pınarı, bağlılık kaynağı (27/09)
a.-ı ẕillet: Alçaklık pınarı; alçalık kaynağı (122/06)
nergisleriñ a.+ı: Nergislerin gözü (197/05)

ayrı: *(Tr.)* Yerleri bir olmayan; uzak (88/09)

ayrıl-: *(Tr.)* Bir yerden, bir kimseden, bir şeyden uzaklaşmak (28/04, 151/10, 64/02, 196/08)

'ayş: *(Ar.)* Yaşama (26/08, 55/04, 66/07, 70/04, 75/05, 77/03, 90/01, 90/10, 96/08, 108/08, 126/09, 134/04, 138/08, 146/05, 159/08, 160/04, 162/05, 162/09, 163/10, 166/03, 176/09, 181/06, 182/14, 192/08, 216/07, 233/10)

'a. et-: Yaşamak, eğlenmek (70/04, 163/10)
'a. eyle-: Yaşamak, eğlenmek (138/08, 159/08er, 182/14)
'a.-ı dem-â-dem: Sık sık eğleme (192/08)
'a.-ı müdâm: Sürekli yaşam, sürekli eğlence (160/04)
'a. ü işret: Yiyip içme (233/10)
erbâb-ı 'a. u i.: *(bkz. erbâb)* (233/10)
'a. u nûş: Yiyip içme (134/04, 146/05)
'a. u n.+uñ vaḳti: *(bkz. vaḳt)* (134/04)
'a. ü şafâ: Yiyip içip eğlenme (77/03, 126/09, 162/05, 176/09)
'a. ü ş. et-: Yiyip içip eğlenmek (126/09)
'a. ü ş. mürgü: *(bkz. mürg)* (77/03)
'a. ü ş. vaḳti: *(bkz. vaḳt)* (162/05)
sermâye-i 'a. ü ş.: *(bkz. sermâye)* (176/09)
'a. ü sürûr. Yaşama ve sevinç (90/01)
bezm-i 'a. ü s.: *(bkz. bezm)* (90/01)
'a.ü ṭarab: Yeme içme, eğlence (66/07)
'a. u ṭarab u işret: Yeme içme, eğlence (216/07)
gülşen-i 'a. u ṭ. u i.: *(bkz. gülşen)* (216/07)
bülbül-i g-i 'a. u ṭ. u i: *(bkz. bülbül)* (216/07)
berg-i 'a.: *(bkz. berg)* (55/04)
bezm-i 'a.: *(bkz. bezm)* (26/08)
b.-i 'a. eyle-: *(bkz. bezm)* (26/08)
câm-ı 'a.: *(bkz. câm)* (90/10, 96/08)
c.-ı 'a.+ımız: *(bkz. câm)* (96/08)
zamân-ı 'a.: *(bkz. zamân)* (162/09, 166/03)

ayyâr: *(Ar.)* Hilekâr, dolandırıcı (186/05, 190/03)
a. eyle-: Dolandrmak, hile yapmak (186/05)

az: *(Tr.)* Alışılmış olandan, umulandan ya da gerekenden eksik; *çok* karşıtı; nitelik güç, nicelik bakımından eksiklik (57/12, 57/12, 85/05, 96/07, 100/02, 104/08, 112/03, 139/08, 174/07, 184/09, 204/06, 222/06, 249/09)
şiveniñ a.+ı: İşvenin azı (204/06)

âz: *(Far.)* Açgözlülük; hırs, tamah (92/08, 92/10, 222/09)
eşk-i â.: *(bkz. eşk)* (92/08)
(onun) çeşm-i â+ı. *(bkz. çeşm)* (222/09)

aẕâb (~ol-): *(Ar.)* İşkence, keder (177/09)

âzâd: *(Far.)* Serbest, kurtulmuş olan, özgür, hür (67/02, 118/10, 146/04)
a. et-: Serbest bırakmak, özgürleştimek (118/10, 146/04)
ḫâṭır-ı â.: *(bkz. ḫâṭır)* (67/02)

a'ẓam: *(Ar.)* Büyük (46/10, 150/07)
a.-ı müctehidîn: Yorumcuların en büyüğü (46/10)
sih:ir-i a.: *(bkz. sih:ir)* (150/07)

âzâr: *(Far.)* İncitme, kırılma; tekdîr (108/09, 236/07)
â.-ı ḫâr-ı deşt-i belâ: Bela çölünün sıcaklığının inciticiliği (236/07)

azîmet (~et-):*(Ar.)* Gitmek (115/03)

azîz: *(Ar.)* Muhterem, sayın; sevgili (41/10)
cân-ı a.: *(bkz. cân)* (41/10)
(benim) c.-ı a.+im: *(bkz. cân)* (41/10)

azm: *(Ar.)* Niyet, karar, kast (56/02, 74/01, 79/07, 84/03, 157/05, 179/02, 214/06, 237/03)
a. et-: Niyet etmek, girmek (74/01, 79/07, 157/05, 179/02)
a. ḳıl-: Niyetlenmek (214/06)
a. eyle-: Niyetlenmek; gitmek (237/03)
a.-i gülistân: Gül bahçesi niyeti (56/02, 84/03)
a.-ı g. et-: Gül bahçesine girmek, gül bahçesine gitmek (56/02)
a.-ı g. eyle-: Gül bahçesine girmek, gül bahçesine gitmek (84/03)

âzmâyîş: *(Far.)* Tecrübe, sınama, deneme (73/01, 191/02)
â. et-: Denemek, sınamak (191/02)
â. eyle-: Denemek, sınamak (73/01)

âzürde: *(Far.)* İncinmiş, kırılmış, gücenmiş (27/08, 231/06, 138/05, 143/08)
â. et-: İncitmek, kırmak, gücendirmek (231/06)

âzürde-dil (~ol-): *(Far.)* Gönlü kırılmak, gücenmek (27/08, 143/08)

âzürde- ḫâṭır (~ol-): *(Far.)* Kırık gönüllü (138/05)
â.-ḫ. ~ol-: Gönlü kırılmak, gücenmek (138/05)

-B-

bâb: *(Ar.)* Kapı (48/04, 54/08, 85/10, 112/06, 217/10, 236/03)
feth-i b: *(bkz. feth)* (48/04, 54/08)
feth-i b. ol-: *(bkz. feth)* (54/08)
b.-ı 'aşk: Aşk kapısı, sevgi kapısı. (112/06)
kerem b.+ı: Yardımve büyüklük kapısı (217/10)

bâb: *(Far.)* Büyük; baba, ata; önder; şeyh (40/05)
b.-ı muhabbet: Sevgi erenleri, sevgi büyükleri (40/05)

bâc: *(Far.)* Vergi; gümrük vergisi (43/03a)
harâc u b: *(bkz harâc)* (43/03a)

bâd: *(Far.)* Yel, rüzgâr (39/03, 49/06, 49/07, 56/02, 66/03, 70/03, 81/07, 90/06, 94/03, 102/02, 105/09, 109/02, 109/07, 130/02, 130/05, 131/07, 140/09, 149/02, 151/03, 163/04, 164/07, 171/01, 182/12, 182/13, 199/06, 200/04, 217/02, 225/04, 234/05, 237/09, 246/07, 250/01)

b. ol-: Rüzgâr haline gelmek (217/02)
b.-ı âh: Ah rüzgârı (39/03, 49/06, 94/03, 130/05, 164/07)
(benim) b.-ı â.+ım: Benim ahımın rüzgârı (39/03, 49/06, 164/07)
benim b.-ı â.+ım: Benim ahımın rüzgârı (246/07)
b.-ı bahâr: Bahar rüzgâr (90/06, 102/02, 199/06, 250/01)
mürşid-i b.-ı b.: *(bkz. mürşid)* (102/02, 250/01)
b.-ı bahârî: Bahar rüzgarı (200/04)
nefhâ-ı b.-ı b.: *(bkz. nefhâ)* (200/04)
b.-ı deşt: Çöl rüzgârı (130/02)
gird-i b.-ı d.: *(bkz. gird)* (130/02)
b.-ı ġayret: kıskançlık rüzgârı (131/07)
b.-ı hevâ-yı 'aşk: Aşk havasının rüzgarı; aşk hevesinin rüzgârı (149/02)
b.-ı hışm: Öfke rüzgârı (182/12)
(onun) b.-ı h.+ı: Onun öfke rüzgârı (182/12)
b.-ı himmet: Çaba rüzgârı, çalışma rüzgârı (234/05)
b.-ı kah:r: Üzüntü, elem rüzgârı (182/13)
b.-ı k.-ı bîm: Üzüntü, elem rüzgârının korkusu. (182/13)
(onun) b.-ı k.-ı b.+i.: Onun üzüntü rüzgârının korkusu (182/13)
b.-ı kudûm: Adımların rüzgârı (237/09)
(senin) b.-ı k.+uñ: Senin adımlarının rüzgârı (237/09)
b.-ı nev-bahâr: İlkbahar rüzgârı (56/02, 151/03, 163/04)
b.-ı sabâ: Doğudan esen hafif, hoş rüzgâr; sabah rüzgârı (49/07)
b.-ı sitem: Eziyet rüzgârı; çıkışma rüzgârı (225/04)
b.-ı şimâl: Kuzey rüzgârı (140/09)
b.-ı tünd: Sert rüzgâr, haşin rüzgâr (70/03)

bâdâm: *(Far.)* Badem (238/04)
gül-i b.: *(bkz. gül)* (238/04)

bâd-bahâr: *(Far.)* Bahar rüzgârı (33/02)
nefhâ-ı b.-b.: *(bkz. nefhâ)* (33/02)

bâd-bân: *(Far.)* Yelken (170/09)
habâbıñ b.+ı.: Hava kabarcığının yelkeni (170/09)

bâde: *(Far.)* Şarap, içki (34/05, 35/07, 41/03, 41/04, 43/01, 44/03, 75/04, 77/02, 78/02, 79/04, 80/09, 102/04, 105/05, 107/09, 113/02, 114/01, 118/01, 130/03, 130/03, 132/08, 136/09, 145/04, 145/06, 155/03, 155/03, 161/10a, 168/01, 177/06, 177/08, 183/03, 184/01, 185/10, 189/06, 193/08, 195/01, 195/01, 195/02, 195/03, 195/04, 195/05, 201/07, 207/04, 213/09, 216/09, 220/03, 223/06, 226/06, 229/05, 231/10, 233/01, 238/03, 238/04, 241/05, 243/07, 247/06)

b.-i âl-reng: Kırmızı renkli şarap (35/07)
b.-i 'aşk: Aşk şarabı (41/03, 247/06,)
b.-i bezm-i elest: Elest bezminin şarabı (185/10, 220/03,)
mest-i b.-i b.-i e. (~ol-): *(bkz. mest)* (185/10)
câm-ı b.-i b.-i e.: *(bkz. câm)* (220/03)
mest-i c.-ı b.-i b.-i e.: *(bkz. mest)* (220/03)
b.-i bî-ġışş: Hilesiz, katışıksız şarap (105/05)
b.-i devlet: Mutluluk şarabı (189/06)
b.-i ġaflet: Tembellik şarabı (107/09)
b.-i gül-gûn: Gül renkli şarap, kırmızı şarap (132/08, 229/05, 289/05)
b.-i gül-fâm: Gül renkli şarap; kırmızı şarap (226/06)
tâb-ı b.-i g.-f.: *(bkz. tab)* (226/06)
b.-i gül-reng: Gül renkli şarap; kırmızı şarap (238/03)
b.-i hamrâ: Kırmızı şarap (130/03)
habâb-ı b.-i h.: *(bkz. habâb)* (130/03)
b.-i hum-ı mecâzî: Mecazi şarap küpü (177/08)
b.-i la'l: Kırmızı şarap, kırmızı dudakların şarabı (118/01,130/03, 223/06,)
(onun) b.-i l.+i: Onun kırmızı şarabı; onun kırmızı dudaklarının şarabı (118/01)
(onun) b.-i l.+i: Onun kırmızı dudaklarının şarabı (223/06)
(onun) b.-i l.+i yasag+ı+(n): Onun kırmızı dudaklarının şarabının yasağı (223/06)
hayâl-i b.-i l.: *(bkz. hayâl)* (130/03)
(senin) h.-i b.-i l.+iñ.: *(bkz. hayâl)* (130/03)
b.-i l.-i leb-i cânân: Sevgilinin kırmız dudaklarının şarabı (102/04)
b.-i nâb: Halis, duru şarap (43/01, 177/06, 231/10)
b.-i n. eyle-: Halis şarap haline getirmek (231/10)
b.-i nâz: Naz şarabı (136/09)
b.-i pür-şûr: Çok acı şarab (41/04)
b.-i şâf: Saf şarab, katkısız şarab (34/05)
b.-i telh: Acı şarap (113/02)

b.+niñ cûş u ḫurûşu: *(bkz. cûş ḫurûş)* (207/04)
b.+niñ keyfiyyeti: *(bkz. keyfiyyet)* (75/04)
b.+niñ mestâne cûşu: *(bkz. cûş)* (155/03)
b. ol-: Şarap haline gelmek (216/09)
(onun) b.+si: O meyhanenin şarabı (243/07)
muḫabbet b.+si: Sevgi şarabı (64/06)
neşve-i b.: *(bkz. neşve)* (201/07)

bâde-fürûş: *(Far.)* Şarap satıcısı, meyhaneci (199/02)
b.-f.+uñ ḥaḳḳı: *(bkz. ḥaḳḳ)* (199/02)

bâde-nûş: *(Far.)* Şarap içen (121/06, 133/08, 165/06, 244/01)
b.-n. ol-: Şarap içmek (121/06)
b.-n.-ı bezm-i murâd (~ol-): İstek meclisinin şarap içeni haline gelmek (133/08)
(şehr-i ḥüsnüñ) b.-n.+u: Güzellik ayının şarap içeni (244/01)
sâde rûnuñ bâde-n.+u: Süssüz yüzün şarap içişi (165/06)

baden: *(Ar.)* Beden (109/09)
b.-i burc: Kalenin bedeni(109/09)
(onun) b.-i b.+u: Onun kalesinin bedeni (109/09)

bâdî: *(Ar.)* Sebeb, neden; başlangıç (80/01)

bâġ: *(Far.)* Bostan, büyük bahçe, bostan (30/08, 38/09, 44/06, 45/01, 47/06, 49/04, 50/09, 55/06, 56/06, 56/10, 60/02, 60/09, 66/06, 67/02, 68/08, 70/03, 71/01, 77/03, 77/11, 79/09, 82/02, 82/04, 84/03, 87/03, 90/06, 92/09, 97/02, 97/09, 98/06, 100/01, 102/02, 102/05, 107/08, 110/02, 110/04, 115/07, 123/06, 125/07, 127/08, 130/01, 132/02, 132/06, 134/03, 134/07, 134/09, 142/03, 143/01, 151/07, 153/06, 161/09, 165/01, 169/06, 173/07, 176/04, 182/02, 186/09, 191/07, 191/08, 199/09, 200/01, 200/04, 204/02, 206/05, 209/09, 215/06, 219/04, 221/09, 223/02, 223/06, 224/06, 224/09, 225/03, 229/04, 231/01, 234/04, 238/05, 239/09, 246/03, 249/03, 249/07, 250/06)
b.-ı ʿâlem: Dünya bahçesi; cennet (134/03, 204/02)
b.-ı cemâl: Yüz güzelliği bahçesi (161/09)
b.-ı cennet: Cennet bahçesi (200/01)
b.-ı ciḫân: Dünya bahçesi, cennet (153/06)
b.-ı c.+ıñ serv-i bâlâsı: *(bkz. serv)* (153/06)
b.-ı cinân: Cennet (209/09)
b.-ı dil: Gönül bahçesi (134/09, 176/04)
b.-ı dehr: Dünya bahçesi (246/03)
b.-ı d.+iñ serv ü semen boyları: *(bkz. boy)* (246/03)
b.-ı ḥüsn: Güzell,k bahçesi, cennet (107/08, 169/06, 223/02)
b.-ı ḥ.+üñ ġoncası: *(bkz. ġonca)* (107/08)
naḫl-i b.-ı ḥ.: *(bkz. naḫl)* (169/06)
b.-ı medḥ: Övgü bağı (206/05)
(senin) b.-ı m.+iñ: Senin övgü bağın (206/05)
b.-ı melâḥat: Güzellik bahçesi (249/07)
ziynet-i b.-ı m. ~ol-:*(bkz. ziynet)* (249/07)

b.-ı miḥnet: Zahmet bahçesi (123/06)
b.-ı muḥabbet: Sevgi bahçesi (219/04)
b.-ı nâz: Naz bahçesi (97/09)
    niḥâl-i b.-ı n.: (bkz. niḥâl) (97/09)
b.-ı rıżvân: Cennet (98/06)
b.-ı rûy: Yüzün bahçesi (132/02)
    (senin) b.-ı r.+uñ: Senin yüzünün bahçesi (132/02)
b.-ı vefâ: Bağlılık bağı (60/02)
    ġonca-ı b.-ı v.: *(bkz. ġonca)* (60/02)
b.-ı viṣâl: Kavuşma bahçesi (249/03)
    ḥarîm-i b.-ı v.: *(bkz. h:arîm)* (249/03)
b.-ı vücûd: Ten bahçesi; beden bahçesi (92/09)
(onun) b.+ı: Onun bahçesi (223/06)
b.+ıñ bülbülleri: *(bkz. bülbül)* (231/01)
b.+ıñ ḥaẓẓı: *(bkz. h:aẓẓ)* (173/07)
b.+ıñ meyvesi: *(bkz. meyve)* (165/01)
b.+ıñ mürgü: *(bkz. mürg)* (221/09)
b.+ıñ naḫlı: *(bkz. naḫl)* (125/07)
b.+ıñ bülbül-i nâlân+ıyız: *(bkz. bülbül)* (30/08)
b.+ıñ sünbülü: *(bkz. sünbül)* (49/04)
(benim) b.+lar+ım: Benim bahçelerim (82/02)
b. u gülsitân: Bağ ve bahçe (215/06)
b. u râġ: Güzel bahçe, çimenlik (134/07)
    b. u r.-ı dil: Gönlün güzel bahçesi, gönlün çimenliği (134/07)
benim b.+lar+ım: Benim bahçelerim var (82/04)
berg-i rez-i b.: *(bkz. berg)* (186/09)
bülbül-i b. (~ol-): *(bkz. bülbül)* (143/01)
cemâli b.+ı: Yüzünün bahçesine (225/03)
ciḥân b.+ı: Dünya bahçesi (224/09)
cinân b.+ı: Cennet (130/01)
ehl-i b.: *(bkz. ehl)* (79/09, 199/09)
    e.-i b.+ıñ üstü: *(bkz. üst)* (199/09)
füṣḥat-i b.: *(bkz. füṣḥat)* (38/09)
gül-berg-i b.: *(bkz. gül-berg)* (90/06)
gül-i b.: *(bkz. gül)* (229/04)
    g.-i b.+ıñ eli: *(bkz el)* (229/04)
göñül b.+ı: Gönül bahçesi (84/03, 44/06, 200/04)
hevâ-yı b.: *(bkz. hevâ)* (71/01)
kenâr-ı b.: *(bkz. kenâr)* (50/09, 97/02, 151/07)
let:âfet b.+ı: Güzellik bahçesi, incelik bahçesi (239/09)
ṣaḥn-ı b.: *(bkz. ṣaḥn)* (77/03, 77/11)
serîr-i b.: *(bkz. serîr)* (224/06)
serv-i b.: *(bkz. serv)* (132/06, 234/04)
    s.-i b.+ıñ başı: *(bkz. baş)* (234/04)
sûdâ-ger-i b.: *(bkz. sûdâ)* (66/06)

s.-g.-i b.+ın naḳşı: *(bkz. naḳş)* (66/06)
tekye-i b.: *(bkz. tekye)* (102/02)
ruḫuñ b.+ı: Ruhun bahçesi (87/03)
sînemiñ b.+ı: Benim gönlümün bağı (47/06)
şâh-ı ḫûbânıñ b.+ı: Güzelllerin şahının bahçesi (142/03)

bağ: *(Tr.)* Bir şeyi başka bir şeye ya da birçok şeye tutturmak için kulanılan ip, sicim, şerit, tel gibi düğümlenebilir nesne (77/10, 184/03)
(onun) b+ı: Onun bağı (184/03)

bâğbân: *(Fars)* Bahçevan (27/07, 56/10, 74/05, 76/01, 79/02, 136/03, 141/02, 147/08, 162/02, 167/08, 173/07, 206/07, 233/07, 251/04)
b.+â: Ey bahçevan (173/07)
b.-ı ġayret: Çalışkan bahçevan (136/03)
b.-ı ḥüsn: Güzellik bahçevanı (76/01)
b. ol-: Bahçevan olmak, bahçıvanlığını yapmak (56/10)

bağdâd: *(Ar.)* (46/06, 46/06, 46/07, 46/08, 46/09, 46/10, 107/07)
âşıḳa b. irâġ olmaz: *(bkz. âşıḳ)* (107/07)
feżâ -yı b.: *(bkz. feżâ)* (46/07)
ġazâ-yı b.: *(bkz. ġazâ)* (46/08)
hevâ-yı b.: *(bkz. hevâ)* (46/06)
küberâ-yı b.: *(bkz. küberâ)* (46/10)
sarây-ı b.: *(bkz. sarây)* (46/09)
sitâ-yı b.: *(bkz. sitâ)* (46/06)

bağır: *(Tr.)* Göğüs; (39/05, 109/01, 156/01, 165/04, 168/04, 190/04, 221/02, 229/07)
(kendi) b.+ı: Göğsü (190/04)
b.+(n)a bas:-: Kucaklamak; biriyle ilgilenerek onu koruyup yetiştirmek (190/04)
(onun) b.+ı.: Göğsü (168/04, 221/02)
(kendi) b.+ı: Göğsü (109/01)
b.+nıñ yâġı: Onun kalbinin yağı (109/01)
bagrınıñ yâġın erit-: Çok üzülmek (109/01)
(birinin) bağrını del-: Çok dokunmak, içine işlemek
(benim) bagr+ım del-. Çok üzülmek (159/07)
(kendi) b.+ın: Senin kendi bağrın (39/05)
b.+ı delik: İncinmiş, gücenmiş (229/07)
ġoncanıñ b.+ı: Goncanın göğsü (156/01)
nâfeniñ b.+ı: Ahunun göğsü (165/04)

bagışla-: *(Tr.)* Bir mal ya da hakkı karşılık beklemeden birine vermek (50/07, 56/08, 147/06, 180/02)

bağla-:*(Tr.)* Bağ veya başka bir araçla tutturmak; denk yapmak, paket yapmak; birinde bir şeye karşı ilgi uyandırarak o şeye ilgi, yakınlık duymasını sağlamak (64/02, 79/05, 184/03, 207/01)

bağlan-: *(Tr.)* Tutturulmak, iş yapamaz duruma gelmek; tutku duymak, ilgi duymak (40/10, 194/01, 198/02, 224/01, 230/08)

baḫâ: *(Far.)* Kıymet, bedel, değer (30/03, 55/09, 58/03, 112/03, 158/06, 180/11, 208/07)

anıñ b.+sı: Onun değeri (112/03)

ḥüsn ü b.: *(bkz. ḥüsn)* (30/03, 55/09)

ḥ. ü b. ḳıymeti: *(bkz. ḳıymet)* (55/09)

sermâye-i ḥüsn ü b.: *(bkz. sermâye)* (30/03)

naḫl-i gülşen-i ḥ. ü b.: *(bkz. naḫl)* (208/07)

şeh-i ḥ. ü b.: *(bkz. şeh)* (180/11)

(onun) ş.-i ḥ. ü b.+sı: *(bkz. şeh)* (180/11)

b. ol-: Değer biçilmek (58/03, 158/06,)

baḫâne: *(Far.)* Vesile, sebeb; kusur noksan, garaẓ yalandan özür (68/05, 127/03, 186/11)

baḫâr: *(Far.)* Kışla yaz arasındaki mevsim, ilkyaz (33/07, 44/06, 47/10, 50/03, 50/06, 51/04, 60/07, 67/02, 71/01, 77/06, 81/03, 90/03, 90/06, 94/03, 95/09, 97/05, 102/02, 124/02, 127/08, 133/06, 134/07, 141/04, 141/06, 141/07, 151/06, 165/01, 181/06, 188/04, 191/06, 199/06, 202/06, 203/01, 203/05, 205/03, 206/01, 206/05, 212/08, 216/03, 216/06, 217/02, 219/06, 238/02, 238/04, 250/01, 250/10,)

bâd-ı b.: *(bkz. bâd)* (90/06, 94/03, 102/02, 199/06, 250/01)

mürşid-i b.-ı b.: *(bkz. mürşid)* (102/02, 250/01)

b. et-: Bahar mevsimi haline getirmek (33/07)

b. eyyâmı: *(bkz. eyyâm)* (238/02)

b. vas:fı: *(bkz. vas:f)* (203/01, 203/05)

b. ol-: Bahar gelmek (90/03, 134/07, 181/06, 206/01, 212/08)

(onun) b.+ı: Onun baharı (165/01)

b.-ı 'âlem-i ġam: Üzüntü dünyasının baharı (47/10)

b.-ı feraḥ: Sevinç baharı (44/06)

b.-ı tâze: İlkbahar (216/06)

b.+ıñ ardı: *(bkz. art)* (205/03)

b. devleti: *(bkz. devleti)* (77/06)

berg-i b.: *(bkz. berg)* (219/06)

evrâḳ-ı b.: *(bkz. evrâḳ)* (95/09)

eyyâm-ı b.: *(bkz. eyyâm)* (51/04, 141/07)

faṣl-ı b.:*(bkz. faṣl)* (124/02, 191/06, 250/10)

f.-ı b.+ıñ böyleligi: *(bkz. böyle)* (124/02)

nesîm-i b.: *(bkz. nesîm)* (71/01, 97/05, 127/08)

Sulṭân-ı b.: *(bkz. Sulṭân)* (217/02)

şehin-şâh-ı b.: *(bkz. şehi-şâh)* (141/04)

baḫâr: *(Ar.)* Karanfil, tarçın gibi kokulu şeyler (83/02)

b.-ı ḫaṭṭ: Tüylerin kokusu (83/02)

b.-ı ḫ.+ıñ evṣâfı: *(bkz. evṣâf)* (83/02)

baḫâr-vasl: *(Ar.)* Kavuşma baharı (139/06)

faṣl-ı b.-v.: *(bkz. faṣl)* (139/06)

baḫârî: *(Far.)* İlk bahara ait, ilkbaharla ilgili (71/07, 71/08, 200/04)

bâd-ı b: *(bkz. bâd)* (200/04)

nefḫâ-ı bâd-ı b.: *(bkz. nefḫâ)* (200/04)

bezm-i b.: *(bkz. bezm)* (71/08)

mut:rib-i b.-i b.: *(bkz. mut:rib)* (71/08)

ebr-i b.: *(bkz. ebr)* (71/07)

dâye-i e.-i b.: *(bkz. dâye)* (71/07)

baḥiṣ: *(Ar.)* Konuşulan, söz (42/04)

baḥr: *(Ar.)* Deniz (40/03, 54/06, 75/02, 83/10, 105/10, 110/10, 111/02, 112/07, 112/08, 137/11, 149/02, 149/03, 160/09, 206/06, 206/11, 207/03, 228/07, 228/09, 244/05, 247/10, 248/09)

b. u berr: Deniz ve kara (83/10)

b.-i 'aşḳ: Aşk denizi (137/11, 207/03, 228/09)

b.-ı 'a.+ıñ kenârı: *(bkz. kenâr)* (228/09)

b.-i belâ: Bela denizi (248/09)

b.-i dil: Gönül denizi (105/10)

yaḥyânıñ b.-ı d.+i: Yahya'nın gönül denizi (105/10)

b.-i firâvân (~ol-): Feryad eden deniz haline gelmek (149/03)

b.-i irfân: İlim denizi (206/06)

b.-ı i.+ıñ leâl-i naẓmı: (bkz. leâl) (206/06)

b.-i muh:ît:: Okyanus (149/02)

b.-i pür-girdâb: Girdaplarla dolu deniz (160/09)

b.-i leâl: İncilerin denizi (206/11, 247/10)

b.-i l.+iñ gûşu: *(bkz. gûş)* (206/11, 247/10)

b.-i l.-i magrifet: Mağrifet denizinin incileri (247/10)

belâgat b.+ı: Güzel söz denizi (244/05)

b. b.+(n)ıñ cûş u ḫurûşu: Güzel söz denizinin taşıp coşması (244/05)

melâh:at b.+i: Yüz güzelliği denizi (75/02, 111/02)

sa'y ü cidd b.+i: Emek ve çalışma denizi (110/10)

baḥrî: *(Ar.)* Denize ait, denizle ilgili (248/09)

ehl-i b. (~ol-): *(bkz ehl)* (248/09)

baḥṣ: *(Ar.)* Konuşulan şey , iddialaşma *(bkz. bah:iṣ)* (38/07, 64/08, 108/04, 117/02, 230/04)

b. et-. Söz etmek, konuşmak (38/07)

b.-i câm u fincân: Kadeh ve fincan konusu (117/02)

b.-i evṣâf-ı cemâl: Yüzünün niteliklerinin bahsi (108/04)

(senin) b.-i e.-ı c.+iñ. *(bkz ehl)* (108/04)

baḫt: *(Ar.)* Talih, kader, kısmet (54/07, 77/07, 89/06, 94/01, 94/09, 95/03, 154/02, 202/05, 217/09)
b.-ı bî-dâr: Uyanık, açık talih (54/07)
b.-ı siyeh: Kara baht, kara talih (217/09)
b.-ı s.-i âşıḳ-ı âvâre: Avare aşığın kara bahtı (217/09)
(onun) b.+ı: Onun talihi, onun şansı (89/06, 202/05)
(benim) b.+ım: Benim talihim (154/02)
b. u saâdet: Kısmet ve mutluluk (95/03)
iḳbâl u b.: *(bkz. iḳbâl)* (77/07)
(onun) devh:a-i i. u b.+ı: *(bkz. devh:a)* (77/07)
ḳadr-i b.: *(bkz. ḳadr)* (94/01)
(senin) ḳ.-i b.+ıñ: *(bkz. ḳadr)* (94/01)
kevkeb-i b.: *(bkz. kevkeb)* (131/07)
(benim) k.-i b.+ım: *(bkz. kevkeb)* (131/07)

baîd: *(Ar.)* Uzaklaşmak, ıraklaşmak (69/03, 99/01)
b. ~ol-: Uzaklaşmak, ıraklaşmak (69/03, 99/01)

bâis̱: *(Ar.)* Sebeb olan; gönderen; icabettiren (41/07, 41/07, 41/08, 41/09, 41/10, 41/11, 42/01, 61/03, 80/01, 100/03, 138/06, 157/03, 161/03, 190/10, 195/02, 195/07)
b. ol-: Neden olmak, ecabettirmek (42/01, 161/03, 195/02)
b.-i fitne: Ayartma nedeni (138/06)
b.-i rağbet (~ol-):: Arzu nedeni haline gelmek (100/03)
b.-i şâdî: Sevinç nedeni (61/03, 80/01)
b.-i şâdî ol-: Sevinç nedeni haline gelmek (61/03)

bâ-kemâl: *(Far.)* Mükemmellik, tamlık (52/03, 65/07)
cemâl-i b.-k.: *(bkz. cemâl)* (65/07)
(senin) c.-i b.-k.+iñ: *(bkz. cemâl)* (65/07)
cemâl-i b.-k+iñ meftûnu: *(bkz. meftûn)* (52/03)

bâl: *(Far.)* Kanat; kol (28/08, 69/01, 132/03, 156/08, 180/08, 229/06)
b. u per: Kol kanat (28/08, 132/03, 156/08, 229/06, 180/08,)
(benim) b. u p.+im: Benim kolum kanadım (28/08)
(kendi) b. u per+i: Kendi kolu kanadı (132/03, 156/08)
b. ü per-i himmet: İyilik kolu ve kanadı (229/06)

bâlâ: *(Far.) (bkz. fars.)* Üst, yukarı; yüksek; yüce (41/07, 66/08, 67/07, 127/04, 153/06, 168/05, 204/05, 242/09)
ḳâmet-i b.: *(bkz. ḳâmet)* (41/07, 66/08, 67/07, 204/05)
civânıñ ḳ.-i b.+sı: *(bkz. ḳâmet)* (66/08)
(onun) ḳ.-i b.+sı: *(bkz. ḳâmet)* (204/05)
(onun) ḳ.-i b.+sı fikri: *(bkz. fikr)* (204/05)
ḳ.-i b. belâsı: *(bkz. belâ)* (67/07)
serv-i b.: *(bkz. serv)* (127/04, 153/06, 242/09)

s.-i b.+(n)ıñ dâmânı: *(bkz. dâmân)* (127/04)
bâġ-ı cihânıñ s.-i b.+sı: *(bkz. serv)* (153/06)

bâlîn: *(Far.)* Yastık, koltuk (65/01)
âşıḳıñ b.+i: Aşığın yastığı (65/01)

bâliş: *(Far.)* Yastık (244/06)
b.-i zer-kâr: Altın sırmalı yastık (244/06)

bâm: *(Far.)* Çatı, dam; gök; kubbe (53/04)
mehiñ b.+ı: Ayın kubbesi; gökyüzü (53/04)

bân: *(Far.)* Bey söğüdü; uzun bolu sevgili (72/08, 106/02, 106/02, 182/12, 201/02, 215/03)
b. ol-: Bey söğüdü haline gelmek (215/03)
nihâl-i b.: Bey söğüdünün fidanları (201/02)
b.+a: Ey bey söğüdü; ey uzun boylu sevgili (72/08)

bang: *(Far.)* Ses, seda, haykırma (90/07, 102/03)
b.-ı ceres: Çan sesi (102/03)
b.-ı nây: Neyin sesi (90/07)
b.-ı n. şevḳi: *(bkz. şevḳ)* (90/07)

bâni: *(Ar.)* Bina eden; kuran, kurucu (172/11)
b.-i beyt-i ḫudâ: Allah' ın evini bina eden, Allah'ın evinin kurucusu (172/11)

baḳ-: *(Tr.)* Bakışı bir şey üzerine çevirmek; işte; (29/06, 30/01, 31/01, 41/08, 52/03, 58/01, 76/09, 60/06, 60/06, 60/07, 60/08, 60/09, 60/10, 65/06, 89/01, 89/07, 91/03, 91/05, 95/08, 113/03, 119/09, 125/04, 154/07, 169/08, 193/09, 196/05, 197/03, 198/03, 198/04, 201/04, 202/09, 204/02, 205/06, 205/10, 216/05, 231/09, 232/06, 232/10)
ḫor b.-: Bir kimseye değersiz, kendisinden çok aşağı gözüyle bakmak (193/09)

baḳıl-:*(Tr.)* Bakmak işine konu olmak ya da bakmak işi yapılmak (95/06, 95/06, 95/07, 95/08, 95/09, 95/10, 186/05, 228/03)

bâḳî: *(Ar.)* Daimi, kalıcı; (51/04, 137/02, 141/09, 191/10)
b. kal-: Sürekli olmak, kalımlı olmak, daimi olmak (51/04)

bâr: *(Fars)* Tanrı; yük; meyve (44/06, 48/08, 49/07, 50/08, 63/09, 64/02, 78/10, 87/02, 109/06, 141/01, 158/01, 164/07, 165/07, 190/09, 220/08, 274/06, 209/08, 216/10, 229/01, 249/01, 231/05, 223/04, 237/06)
b. eyle-: Yük haline getirmek (48/08)
b. ol-: Yük haline gelmek (49/07, 141/01, 158/01, 190/09, 220/08, 274/06)
her b.: *(bkz. her)* (63/09, 87/02, 109/06,)
kâr u b.: *(bkz. kâr)* (64/02, 164/07, 165/07,)
(kendi) k. u b.+ı: (bkz. kâr.) (64/02)
neşâṭım k. u b.+ı: *(bkz. kâr)* (164/07)

k. u b.-ı ḥüsn: *(bkz. kâr)* (165/07)
esâs-ı k. u b.-ı ḥ.. *(bkz. esâs)* (165/07)
b.-ı belâ-yı minnet: Eziyet minnetinin yükü (78/10)
b.-ı ferah̬: Rahatlık meyvesi (44/06)
b.-ı ġam: Üzüntü yükü (249/01)
(senin) b.-ı ġ.+ıñ: Senin üztünün yükü (249/01)
b.-ı ġam-ı 'aşḳ: Aşk üzüntüsünün yükü (209/08)
b.-ı tâze: Taze meyve (216/10)
b.-ı viṣâl: Kavuşma meyvesi (229/01)
reh-i 'aşḳıñ b.+ı: Aşk yolunun yükü (231/05)
'aşḳ b.+ı: Aşk yükü (223/04)
(kendi) b.+ı: Kendi yükü (237/06)

bârân: *(Far.)* Yağmur (95/07, 149/04, 234/01)
b. ol-: Yağmak, yağmur haline gelmek (149/04)
b. et-: Yağmur haline getirmek, yağdırmak (234/01)

bâre: *(Far.)* Parça (110/11)

bâr-gâh: *(Far.)* Çadır, girilecek yer, divan (65/01)

bârî: *(Far.)* Hiç olmazsa; bir kere (29/09, 124/07, 132/07, 133/08, 143/07, 146/02, 216/08, 227/02, 247/03)

Bârî: *(Ar.) (bkz. Özel Adlar Dizini)* (153/07, 231/05)
ḥażret-i b.: *(bkz. ḥażret)* (153/07)

barîk: *(Far.)* İnce, nazik (30/04)
mûy-ı b.: *(bkz. mûy)* (30/04)

bâr-ver: *(Far.)* Meyveli, meyvesi olan (73/05, 84/06)
niḥâl-i b.-v.: *(bkz. niḥâl)* (84/06)

baş-: *(Tr.)* Ayak tabanını vücudun ağırlığını çekecek şekilde bir yere ya da bir şeyin üstüne koymak; habersiz bir yere misafir gitmek (107/03, 161/09, 190/04, 228/05, 230/09, 239/03)
ayaḳ b.-: *(bkz ayaḳ)* (161/09)
bagrına b.-: *(bkz. bagır)* (190/04)

başdır-: *(Tr.)* Basma işini yapmak; daldırmak (239/03)

baş: *(Tr.)* İnsan ve hayvanlarda beyin, göz, kulak, burun ve ağız gibi organları kapsyan, bedenin üst ya da ön bölümünde bulunan bölüm; kişi; öz birşeyin yakını ya da çevresi (49/02, 49/08, 52/10, 53/03, 61/04, 64/05, 72/07, 73/04, 73/07, 77/08, 86/10, 98/07, 102/01, 102/08, 104/05, 109/03, 109/06, 121/03, 122/10, 126/03, 126/03, 128/09, 141/01, 146/12, 153/10, 161/02, 162/01, 162/11, 176/03, 182/13, 190/08, 196/09, 198/02, 204/04, 204/05, 204/05, 214/02, 225/02, 227/04, 227/09,

227/10, 228/02, 229/05, 229/08, 231/10, 232/09, 233/08, 235/08, 234/04, 238/08, 249/02)

b. açıḳ: Başı örtüsüz (231/10)
b. alıb git-: Çekip gitmek, uzaklaşmak (229/08)
b. dön-: Baygınlaşmak, sersemleşmek, sarhoş olmak (61/04)
b. eg-: Direnmekten vazgeçip itaat etmek, inkıyat etmek (146/12, 182/13, 196/09)
b. ḳaldır-: Ayaklanmak, isyan etmek, yönemtime karşı gelmek (227/04)
b. üzre: Baş üstünde (73/04)
b. ü. t:ut-: Ağırlamak (73/04)
b.+a çıḳ-: Baş etmek, gücü yetmek, gücünün daha üstün olduğunu göstermek (104/05)
b.+ı (n)a çıḳ-: Şımarmak; zayıflığından yararlanarak ezmek (126/03, 198/02)
b.+a belâ ol-: Sıkıntı vermek (204/05)
b.+dan aş-: Gereğinden fazla hale gelmek, çok olmak (228/02, 229/05)
b.+dan ayaġa: Bir uçtan diğer uca; bütünü, hepsi (109/03, 128/09)
b.+dan çıḳ-: Ahlâkı bozulmak (235/08)
(onun) b.+ı: Onun çevresi, onun kafası (72/07, 98/07, 102/01, 102/08, 141/01, 227/09, 232/09)
âdemiñ b.+ı: İnsanın başı (176/03, 126/03)
âşıḳıñ b.+ı: Aşığın başı (52/10)
(kendi) b.+ı göklere ir-: Beklemediği bir mutluluğa ermek (86/10, 162/11)
b+ı açıḳ: Örtüsüz baş (49/02)
b+ı aşaġı: Başı aşağı gelmek üzere (249/02)
(benim) b.+(ı)m: Benim kafam, benim başım (77/08, 109/06, 162/01, 204/05, 225/02, 233/08)
benim b.+(ı)m: Benim kafam, benim başım (122/10)
bir b.+ı+(n)a: Yalnız (238/08)
(senin) b.+ıñ: Senin kafan, senin başın (64/05, 73/07, 121/03, 276/04)
mübtelâ-yı miḥnetiñ b.+ı: Mihnet bağımlısının etrafı (153/10)
öpüp b.+ı+(n)a ḳo-: Bir şeyi memnunlukla karşılamak, minnetle karşılamak (53/03)
serv-i bâġıñ b.+ı: Bağın servisinin etrafı (234/04)
şehiñ b.+ı: Sevgilinin başı (227/10)

başḳa: *(Tr.)* Bilinenden ayrı, değişik, farklı, özge (126/11, 204/05)

başla-: *(Tr.)* Bir işe girişmek, harekete geçmek (49/04, 63/02, 76/02, 81/02, 81/02, 125/02, 153/01, 162/06, 163/06, 186/06, 217/08)

bâṭın: *(Ar.)* İç; iç yüẓ gizli, görünmeyen nesne; içteki, içyüzdeki. (45/05, 197/07)
b. ḥâli: *(bkz. ḥâl)* (45/05)
ẓâhir ü b.: *(bkz. ẓâhir)* (197/07)

bây: *(Tr.)* Zengin (213/10)
b. u gedâ: Zengin ve fakir (213/10)
b. u g.-yı Edrine: Edirne' nin fakiri ve zengini (213/10)

bayrâm: *(Tr.)* Dini önemi olan ve kutlanan gün veya günler (79/10, 94/04, 120/06, 120/08, 147/01, 147/01, 147/02, 147/03, 147/04, 147/05)

b. ol-: Sevindirmek, bayram haline gelmek (168/09)

bâz: *(Far.)* Doğan, şahin; fark; açık(15/02, 48/09, 100/11, 149/10, 222/09)

b. et-: Fark etmek (222/09)

b.-ı himmet: Gayret şahini (48/09, 149/10)

b.-ı h.+iñ pervâzı: *(bkz. pervâz)* (48/09)

bâzâr: *(Far.)* Pazar, çarşı; alışveriş; pazar yeri; pazarlık (29/04, 43/05, 43/10, 30/03, 62/01, 84/10, 99/03, 116/03, 128/03, 133/07, 157/08, 165/10, 186/05, 211/02, 219/05, 231/02, 250/08)

'aşķ b.+ı: Aşk pazarı (157/08)

b. yeri: Pazar yeri, çarşı (211/02)

b.-ı 'aşķ: Aşk pazarı (133/07, 219/05)

b.-ı 'a. içi: *(bkz. iç)* (133/07)

b.-ı belâ: Bela pazarı (99/03, 250/08)

b.-ı germ-i ḫurşîd: Güneşin sıcaklığının pazarı (116/03)

b.-ı i'tibâr: Saygınlık pazarı (43/05, 43/10)

b.-ı muḥabbet: Sevgi pazarı (186/05)

b.-ı vefâ: Bağlılık pazarı (165/10)

b.-ı v. şekker-fürûş+u: Bağlılık pazarının şeker saçıcısı (165/10)

şâhid-i b.: *(bkz. şâhid)* (29/04)

şem'-i şeb-ârânıñ b.+ı: Geceleri süsleyen mumun çarşısı (231/02)

bâzîçe: *(Far.)* Oyuncak; oyun eğlence (38/06)

b.-i ṭıflân: Çocukların oyuncağı; çocukların eğlencesi (38/06)

bâzîçe-gâh: *(Far.)* Oyun yeri, eğlence yeri (82/07)

bâzû: *(Far.)* olun dirsek omuz arasındaki kısmı, pazı; güç, kuvvet; yatkınlık (37/06, 39/08, 78/03, 156/05)

(kendi) b.+lar+ıñ: Senin (kendi) pazıların (37/06)

(kendi) b.+su: Kendi pazısına (78/03)

b.-yı 'aşķ: Aşkın pazısı (156/05)

ķuvvet-i bâzû-yı 'aşķ: *(bkz. ķuvvet)* (156/05)

ķuvvet-i b.: *(bkz. ķuvvet)* (39/08)

be: *(Tr.)* Ey, hey, hu gibi bir ünlem (224/06)

beççe: *(Far.)* İnsan ya da hayvan yavrusu (51/01)

(kendi) b.+ler+i: kendi yavruları (51/01)

bed: *(Far.)* Fena, yaramaz, çirkin, kötü (87/07)

bedeḫşân: *(Far.) (bkz. Özel Adlar Dizini)* (9/10, 15209)
ḫâk-i b. (~et-): *(bkz ḫâk)* (152/09)
la'l-i b. (~eyle-): *(bkz. la'l)* (9/10)

beden: *(Ar.)* Vücud (155/01, 173/04)

bed-ḫâh: *(Far.)* Her işin kötülüğünü isteyen (145/05, 148/10)
aġyâr-ı b.-ḫ.: *(bkz. aġyâr)* (148/10)
a.-ı b.-ḫ.+ıñ ayagı: Kötülük isteyen düşmanın ayağı (148/10)
a.-ı b.-ḫ. a.+n kes-: *(bkz. ayaḳ)* (148/10)
(senin) b.-ḫ.+ıñ: Senin kötülüğünü düşünen (145/05)

bed-kiş: *(Far.)* Dinsiz (237/10)
ḳâfir-i b.-k.: *(bkz. ḳâfir)* (237/10)

bed-nihâd: *(Far.)* Rezil; aslı bozuk, soysuz (108/09)

bedr: *(Ar.)* Ayın on dördüncü günü (36/03, 109/04, 148/07, 164/08, 188/06, 218/01, 219/03, 248/02)
b. ol-: Dolunay haline gelmek (188/06, 218/01, 248/02)
mâh-ı b.: *(bkz. mâh)* (164/08)
mâh-ı b. ol-: *(bkz. mâh)*(164/08)
mânend-i b.: *(bkz. mânend)* (109/04)
meh-i b.: *(bkz. mâh)* (16/08, 148/07)
(benim) m.-i b.+im: Dolunayım (148/07)
(onun) bedr+i: Onun dolunayı (36/03)

begen-: *(Tr.)* İyi veya güzel bulmak; (45/10, 87/07, 104/03)

behey: *(Tr.)* Çıkışma bildirmek için kullanılan bir ünlem (180/10)

behişt: *(Far.)* Cennet (32/02, 32/02, 46/06)
b.+iñ bir ḳıt'ası: *(bkz. ḳıt'a)* (32/02)
ġayret-i ürd-i b. (~ol-): *(bkz. ġayret)* (46/06)
reşk-i b. (~ol-): *(bkz. reşk)* (32/02)

bek: *(Tr.)* Katı, sert (88/08)

beḳâ: *(Ar.)* Devam, sebat, önceki durum üzerine kalmak, kalıcılık (181/02)
ḳadd-i b.: *(bkz. ḳadd)* (181/02)

bekle-: *(Tr.)* Bir iş oluncaya kadar beklemek; bir şeyi, bir kimseyi korumak muhafaza etmek (57/10, 120/07, 200/08)

bel: *(Tr.)* İnsan bedeninde göğüsle karın arasında daralmış bölüm (164/05, 207/02, 244/09)

(onun) b.+i: Onun beli (207/02)

belâ: *(Ar.)* Gam, keder, musibet, âfet, cezâ, gayet zor iş, büyük gaile (29/07, 30/09, 58/09, 59/01, 59/07, 63/06, 63/10, 64/05, 65/08, 66/08, 67/07, 72/02, 77/12, 78/10, 95/07, 98/07, 99/03, 108/10, 112/04, 120/09, 122/03, 122/03, 127/07, 127/07, 149/05, 162/07, 162/11, 164/04, 165/05, 165/09, 170/01, 172/05, 177/03, 193/07, 196/06, 197/08, 204/05, 221/01, 221/08, 224/04, 236/07, 240/08, 248/09, 250/08)

baḫr-i b.: *(bkz. baḫr)* (248/09)
bâzâr-ı b.: *(bkz. bâzâr)* (99/03, 250/08)
bend-i b.: *(bkz. bend)* (120/09)
pâ-beste-i b.-i b.: *(bkz. pâ-beste)* (120/09)
b. bezmi: *(bkz. bezm)* (98/07, 162/07)
b. gûşesi: *(bkz. gûşesi)* (15/01)
b. künci: *(bkz. künc)* (65/08)
b. odu: *(bkz. od)* (59/07)
b.+ıñ biri: *(bkz. bir)* (127/07)
b.+ıñ biñi: *(bkz. biñ)* (127/07)
b. ol-: Zorluk, musibet haline gelmek (193/07, 204/05)
b. vâdîleri: *(bkz. vâdî)* (162/11)
b.+(y)a ugra-: Beklenmedik bir belayla karşılaşmak (122/03)
b.-yı ḫalḳ: İnsanların belası; halkın belası (64/05)
b.-yı hicr: Ayrılık belası (197/08)
b.-yı minnet: Minnet belası (78/10)
bâr-ı b.-yı m.: *(bkz. bâr)* (78/10)
bezm-i b.: *(bkz. bezm)* (72/02)
dâm-ı b.: *(bkz. dâm)* (170/01)
derd ü b.: *(bkz. derd)* (30/09, 108/10)
miḥnet-i derd ü b.: *(bkz. miḥnet)* (108/10)
nâme-i d. ü b.: *(bkz. nâme)* (30/09)
n.-i d. ü b. ünvânı: *(bkz. ünvân)* (30/09)
deşt-i b.: *(bkz. deşt)* (165/05, 236/07)
âzâr-ı ḫâr-ı d.-i b.: *(bkz. âzâr)* (236/07)
emvâc-ı b.: *(bkz. emvâc)* (63/06, 221/08)
endûh u b.: *(bkz. endûh)* (164/04)
gülistân-ı belâ: *(bkz. gülistân)* (77/12)
g.-ı b.+nıñ gülleri: *(bkz. gül)* (77/12)
gülzâr-ı b.: *(bkz. gülzâr)* (29/07, 66/08,)
ḫâk-i b.: *(bkz. ḫâk)* (149/05, 275/03)
ḳâmet-i bâlâ b.+sı: Uzun boy sıkıntısı (67/07)
künc-i b.: *(bkz. künc)* (177/03)
tîr-i b.: *(bkz. tîr)* (95/07, 224/04)

belâġat: *(Ar.)* İyi, güzel ve pürüzsüz söz söyleme sanatı (182/10, 244/05)

b. baḥrı: *(bkz. baḥr)* (244/05)

b. b.+(n)ıñ cûş u ḫurûşu: *(bkz. cûş u ḫurûş)* (244/05)

silk-i b.: *(bkz. silk)* (182/10)

belâ-keş: *(Ar-Fa.)* Bela çeken, eziyet ve sıkıntı çeken (41/11, 65/10, 137/03, 145/01, 166/04)

belâ-keş-i hicrân: Ayrılık acısı çeken (145/01)

(senin) b.-k.-i h.+ıñ: Senin ayrılığının acısını çeken (145/01)

cân-ı belâ-keş: Eziyet çekenin canı *(bkz. cân)* (166/04)

belâlı: *(Ar.)* Yorucu, üzücü, can sıkıcı; kavgacı şirret (50/10, 197/06)

belâ-zede: *(Ar-Fa.)* Bela çeken, eziyet ve sıkıntı çeken (68/04)

pervâne-i b.-z.: *(bkz. pervâne)* (68/04)

p.-i b.-z.+niñ 'arz:-ı niyâzı: *(bkz. 'arz:)* (68/04)

bel bel: Boş boş (288/01)

belir-: *(Tr.)* Ortaya çıkmak, tezahür etmek (117/05, 188/07)

belki: *(Far.)* Muhtemel olarak, olabilir ki (43/04, 43/09, 161/10a, 231/06)

belli: *(Tr.)* Bilinmedik bir yanı olmayan, mâlum (99/09, 230/07)

belük: *(Tr.)* Örgü, düğüm (57/03)

bem: *(Ar.)* Kanun, tanbur gibi telli çalgıların ince teli (82/09)

ben: *(Tr.)* Tekil birinci kişi zamiri (28/06, 28/06, 28/07, 28/08, 28/09, 28/09, 28/10, 31/06, 35/03, 36/03, 36/06, 40/10, 41/02, 42/07, 43/03, 51/09, 62/09, 68/01, 68/01, 70/05, 70/06, 72/03, 73/04, 74/06, 74/07, 78/04, 79/02, 79/04, 79/08, 80/05, 81/02, 82/01, 82/04, 82/06, 83/03, 84/01, 84/02, 85/01, 85/09, 86/07, 87/08, 88/10, 91/05, 95/03, 97/04, 100/08, 100/09, 100/10, 100/11, 100/12, 100/13, 103/07, 104/08, 108/01, 108/02, 110/02, 111/06, 111/09, 116/07, 117/04, 122/10, 125/04, 126/07, 126/07, 131/01, 131/01, 131/04, 131/07, 131/08, 135/06, 135/09, 139/07, 139/08, 141/02, 142/04, 142/04, 142/05, 143/06, 144/02, 144/04, 144/04, 144/08, 144/09, 145/01, 146/08, 146/09, 147/09, 148/04, 149/05, 150/02, 152/06, 152/06, 152/07, 152/08, 152/09, 152/10, 153/02, 155/01, 155/05, 155/09, 155/10, 157/05, 157/07, 158/05, 159/01, 159/01, 159/02, 159/03, 159/04, 159/05, 162/03, 162/04, 162/05, 164/04, 164/06, 164/09, 165/03, 167/04, 170/07, 173/05, 173/05, 173/07, 174/01, 174/07, 176/09, 177/02, 177/05, 178/05, 179/06, 183/04, 183/09, 184/07, 184/09, 188/08, 190/09, 194/11, 195/04, 195/05, 195/07, 196/08, 198/09, 201/06, 203/05, 203/05, 203/09, 204/09, 205/10, 208/01, 208/08, 208/09, 210/08, 220/01, 220/01, 220/02, 220/02, 220/03, 220/04, 220/05, 222/01, 222/06, 223/02, 223/05, 224/02, 224/10, 225/01, 227/01, 227/03, 228/01, 231/03, 232/02, 232/08, 233/08, 234/08, 235/04, 236/02, 236/03, 239/01, 239/06, 240/10, 241/08, 242/06, 242/08, 243/01, 243/01, 243/02, 243/03, 243/04, 243/05, 243/06, 246/07, 246/07, 246/08, 247/01, 247/01, 247/02, 247/03, 247/03, 247/04, 247/05, 247/06, 247/06, 247/07, 247/08, 247/08, 247/09, 247/10, 247/10, 248/01, 249/04, 250/08, 250/10)

b. bildigim: *(bkz. bil-)* (135/06)

b. gözüm: *(bkz. göz)* (131/08)

b. sevdigim: *(bkz. sev-)* (86/07)

b.+im bâd-ı âhım: *(bkz. bâd)* (246/07)
b.+im bâğlarım: *(bkz. bâğ)* (82/04)
b.+im başım: *(bkz. baş)* (122/10)
b.+im cân-ı meftûnum: *(cân-ı meftûnum)* (147/09)
b.+im dâglarım: *(bkz. dâg)* (82/01)
b.+im dûd-ı âhım: *(bkz. dûd)* (246/07)
b.+im göñlüm: *(bkz. göñül)* (227/01)
b.+im gözüm: *(bkz. göz)* (225/01)
b.+im hilâlim: *(bkz. hilâl)* (36/03)
b.+im ḳadrim: *(bkz. ḳadr)* (220/02)
b.+im naẓmım: *(bkz. naẓm)* (173/05)
b.+im neşâṭım: *(bkz. neşâṭ)* (250/10)
b.+im sînem: *(bkz. sîne)* (188/08)
b.+im sözüm: *(bkz. söz)* (68/01, 155/09)
b.+im ṣabrım: *(bkz. s:abır)* (87/08)
b.+im tenim: *(bkz. ten)* (170/07)
b.+im yâr-ı cefâ-kârım: *(bkz. yâr-ı cefâ-kâr)* (104/08)
b.+im yanım: *(bkz. yan)* (183/09, 203/09)
b.+im yâr-ı güzînim: *(bkz. yâr-ı güzîn)* (248/01)
b.+im yaşım: *(bkz. yaş)* (149/05)
b.+im ẓann etdigim: *(bkz. ẓann)* (167/04)
b.+im zâr oldugum: *(bkz. zâr)* (242/06)

benân: *(Ar.)* Parmaklar, parmak uçları (249/02)
b.-ı yâr: sevgilinin parmakları, sevgilinin parmak uçları (249/02)

bend: *(Far.)* Bağ, yular, bağlama (74/03, 120/09, 144/04, 159/04, 178/05, 182/04, 191/03, 243/01, 243/08)
b. et-: Bağlamak (74/03, 159/04, 243/08)
b. eyle-: Bağlamak (178/05, 243/01)
b. ol-: Bağlanmak (182/04)
b.-i belâ: Gönül bağlılığı ve bundan doğan eziyet (120/09)
pâ-beste-i b.-i b.: *(bkz. pâ-beste)* (120/09)
b.-i miḥnet-i 'aşḳ: Aşk gamının bağı (191/03)
ḳayd-ı bend-i miḥnet-i 'aşḳ: *(bkz. ḳayd)* (191/03)
b.-i zülf: Sevgilinin saçının bağı (144/04)

bende: *(Far.)* Kul, köle, bağlı (33/10, 89/06, 93/09, 106/03, 148/03, 198/09, 205/02)
b.-i şâh-ı felek-cenâb: Gökyüzünün yüce padişahının kölesi (33/10)
b.-i dergâh: Kapısının kölesi, kapısının kulu (89/06)
ḥażret-i Sulṭân murâdıñ b.-i d.+ı: Sultan Murat hazretlerinin kapısının kulu (89/06)
ḥ.-i s. m. b.-i d.+nıñ baḫtı: *(bkz. baḫt)* (89/06)
ḥ.-i s. m. b.-i d.+nıñ ṭâli'i: *(bkz. ṭâli')* (89/06)
b.-i muḫlis:: İçten köle, gönülden köle, has köle (93/09)

(senin) b.+ler+iñ: Senin kulların, kölelerin (205/02)
(kendi) b.+si: Kendi kölesi (148/03, 198/09)
mâhıñ ḫâl-i ruḫunuñ b.+si: O ay yüzlünün yanaklarının beninin kölesi (106/03)

benefşe: *(Far.)* Menekşe; mor (73/09, 150/02, 199/08)

benefşe-zâr: *(Far.)* Menekşe tarlası, menekşe bahçesi (202/09)

beñ: *(Tr.)* Genellikle doğuştan olan, tende bulunan ufak, koyu renkli leke ya da kabartı (107/06, 110/01)

beñiz: *(Tr.)* Yüz rengi (29/08)
b.+i şararmış: Sarı yüzlü, sararmış yüzlü (29/08)

beñze-: *(Tr.)* İki nesne ya da kişi arasında birbirini hartırlatacak kadar ortak nitelikler olmak, andırmak; .... gibi görünmek, sanısını uyandırmak (30/01, 44/03, 46/05, 47/01, 51/01, 60/01, 62/10, 64/06, 74/09, 81/05, 117/06, 153/07, 157/04, 172/08, 183/03, 189/01, 190/06, 194/05, 207/09, 208/07, 209/04, 214/04, 228/10, 245/02)

beñzet-: *(Tr.)* Benzer durumagetirmek, bir şeyde başka şeylere benzer yünler bulmak, (176/08, 181/05, 182/06, 201/02, 206/07, 216/03, 230/08)

ber: *(Far.)* Meme; meyve; yaprak (128/01)

berâber: *(Far.)* Birlikte; bir olma durumu (180/12)

berât (~et-): *(Ar.)* Ferman etmek; ferman vermek; buyruk vermek; atamak (37/02)

berbâd (~et-): *(Far.)* Kötü hale getirmek, bozmak; mahvetmek (118/06)

berber: *(İt.)* Saç ve sakalın kesilmesi, taranması ve yapılmsıyla uğraşan kimse (289/03)

ber-devâm (~ol-): *(Far.)* Devamlı olmak, devamlı hale gelmek (113/01)

berdûş: *(Far.)* Omzu üzerinde, omuzda (66/01)
berdûş-ı ḫazân: Sonbaharın omzunun üzerinde (66/01)

berg: *(Far.)* Yaprak (55/04, 66/01, 70/03, 74/04, 92/09, 151/08, 169/06, 186/09, 219/06, 220/08)
b. ü sâz: Azık, yiyinti (296/02)
b.+i: Onun yaprağı (220/08)
b.-i ʻayş: Yaşam yaprağı (55/04)
b.-i baḫâr: Bahar yaprağı (219/06)
b.-i gül: Gül yaprağı (17/09)
b.-i gül-bâr: Gül saçan yaprak (74/04)
b.-i ḫazân: Sonbahar yaprakları (169/06)
(senin) berg+iñ: Senin yaprağın (70/03)

b.-i rez: Asma yaprağı (92/09, 186/09)
b.-i r.-i bâğ: Bağın asmasının yaprağı (186/09)
mişâl-i berg-i rez: *(bkz. mişâl)* (92/09)
b.-i şükûfe: Çiçek yaprakları (151/08)
b.-i zer-i pür-nakş: İşlemeli altın yaprağı (66/01)

beri: *(Tr.)* Konuşanın önündeki iki uzaklıktan kendisine daha yakın olanı (30/03, 198/04)

berî: *(Ar.)* Salim, kurtulmuş; temiz (230/02)

berîn: *(Far.)* Pek yüksek, en yüce (46/09)
firdevs-i b.: *(bkz. firdevs)* (46/09)
reşk-i f.-i b. (ol-): *(bkz. reşk)* (46/09)

ber-kaide: *(Ar.)* Kurallı, kural üzerinde (45/10)

ber-karar: *(Ar.)* Kararlı; devamlı (71/04, 221/06)
b.-k. ol-: Kararlı olmak, devamlı olmak (221/06)

ber-kayd (~ol-): *(Ar.)* Bağlı olmak, bağlanmak (142/04)

ber-murâd (~ol-): *(Ar.)* Arzusuna ulaşmak, dileğine ermek (46/01, 46/05, 113/01)

berr: *(Ar.)* Kara; toprak parçası (83/10)
bahr **u b.:** *(bkz. bahr)* (83/10)

ber-taraf: *(Far.)* Bir yere atılan (80/05, 111/01)
b.-t. et-: bir yana bırakmak (80/05)
b.-t. ol-: bir yana bırakılmak, bir yana atılmak (111/01)

bes: *(Far.)* Yeter, yetişir, kafi, tam (59/10, 96/08, 140/03, 158/02, 161/03, 233/10)

besle-: *(Tr.)* Yiyecek ve içeceğini sağlamak, doyumak; yedirmek; üretmek, çoğaltmak (49/05, 115/10, 240/05, 249/10)

beste: *(Far.)* Şarkının makam ve ahengi, müziği (248/04)

beste: *(Far.)* Bağlamak, bağlı (57/06, 75/07, 149/10, 212/07)
b.-i esbâb eyle-: Bağlama sebebi yapmak (212/07)
b.-i fitrâk et-: Atın terkisinin kayışlarına bağlamak. (149/10)
b.-i fitrâk+iñ ol-: Atının terkisinin kayışına bağlanmak (75/07)
b.-i zencîr et-: Zincirle bağlamak (57/06)

beşer: *(Ar.)* İnsan(32/05)

beter: *(Far.)* Daha kötü (48/05)

bey: *(Tr.)* Erkekler için kullanılan bir saygı sözü; zengin (246/06, 276/05)

bey': *(Ar.)* Satma, satış; satın alma (99/03)
b. men-yezîd: Artırma ile satış (99/03)

beyâbân: *(Far.)* Kır, çöl (108/03, 114/01, 250/03)
b.-ı 'aşḳ: Aşk çölü (114/01)
rîg-i b.-ı 'a.: *(bkz. rig)* (114/01)
b.-ı derd: Dert, sıkıntı çölü (250/03)
b.-ı ṭaleb: İstekler kırı (108/03)
deşt-i b.-ı ṭ.: *(bkz. deşt)* (108/03)

beyt: *(Ar.)* Mesken, hane, ev; oda; (172/11)
b.-i ḫudâ: Allah' ın evi; Kâbe (172/11)
bâni-i b.-i ḫ.: *(bkz. bâni)* (172/11)

beyżâ: *(Ar.)* Daha ak, çok beyaz (25/06)
yed-i b.: *(bkz. yed)* (25/06)

bezl: *(Ar.)* Bol bol verme, saçma (90/05)
b.-i işret: İçkinin saçıldığı gece (90/05)
b.-i i.+iñ gecesi: *(bkz. gece)* (90/05)

bezm: *(Far.)* İçkili, eğlenceli toplantı; sevgilinin yüz (26/08, 27/01, 28/07, 34/03, 35/02, 35/06, 35/10, 41/01, 41/02, 41/04, 41/11, 51/05, 51/06, 54/04, 56/10, 57/04, 61/01, 63/01, 69/04, 69/05, 71/08, 72/02, 072/04, 077/02, 090/01, 090/02, 090/04, 090/04, 090/07, 094/07, 096/07, 098/07, 103/09, 107/04, 118/01, 119/10, 131/06, 133/08, 134/01, 139/09, 143/02, 150/05, 162/07, 167/06, 167/07, 168/01, 168/02, 172/08, 173/08, 182/14, 185/06, 185/10, 192/01, 192/09, 194/02, 196/03, 201/04, 204/08, 207/10, 209/07, 211/07, 211/10, 215/09, 216/09, 218/10, 220/03, 222/07, 224/07, 225/05, 226/08, 227/03, 227/05, 230/04, 231/02, 233/05, 236/08, 238/06, 239/01, 243/03, 243/10, 247/06, 248/10)

b. ehli: *(bkz. ehl)* (35/02, 35/06, 63/01, 168/02)
b.-i 'âlem: Eğlence meclisi, yeryüzü (192/01)
b.-i 'aşḳ: Aşk meclisi (35/10, 41/01, 54/04, 134/01)
b.-i 'aşḳ+ıñ hem-demi: *(bkz. hem-dem)* (41/01)
b.-i 'aşḳ+ıñ cür'ası: *(bkz. cür'a)* (54/04)
b.-i 'ayş: Yaşama meclisi (26/08)
b.-i 'a. eyle-: Yaşama meclisi kurmak (26/08)
b.-i 'ayş u sürûr: Yaşam ve sevinç meclisi (90/01)
b.-i baḫârî: Bahar meclisi (71/08)
mut:rib-i b.-i b.: *(bkz. mut:rib)* (71/08)
b.-i belâ: Bela meclisi (72/02)

b.-i ciḫân: Yeryüzü (167/07, 182/14, 236/08)
b.-i c.+ıñ 'âlemi: *(bkz. 'âlem)* 236/08,
ziynet-i b.-i c. eyle-: *(bkz. ziynet)* (167/07)
b.-i çemen: Çimenlik meclisi, çayır meclisi (143/02)
b.-i dil-sitân: Gönül çalan meclis (167/06)
b.-i elest: Elest bezmi (185/10, 220/03, 227/05)
bâde-i b.-i e.: *(bkz. bâde)* (185/10, 220/03)
câm-ı b.-i b.-i e.: *(bkz. câm)* (220/03)
mest-i c.-ı b.-i b.-i e.: *(bkz. mest)* (220/03)
m.-i b.-i b.-i e.. (~ol-): *(bkz. mest)* (185/10)
m.-i b.-i e.: *(bkz. mey)* (227/05)
b.-i ezel: Ezel meclisi (139/09)
b.-i ġam: Gam, üzüntü meclisi (196/03, 225/05)
şarâb-ı telḫ-i b.-i ġ.: *(bkz. şarâb)* (196/03)
b.-i gül: Gül meclisi (215/09)
germiyyet-i b.-i g.: *(bkz. germiyyet)* (215/09)
b.-i gülşen: Gülbahçesi meclisi (41/02, 224/07)
b.-i işret: İçki meclisi (90/02)
b.-i mey: İçki meclisi (56/10, 61/01, 233/05)
b.-i m. ol-: İçki meclisi haline gelmek (56/10)
b.-i miḥnet: Sıkıntı meclisi (247/06)
(bizim) b.+imiz. Bizim meclisimizi (209/07, 211/10, 226/08)
b.-i muḥabbet: Sevgi meclisi (96/07, 118/01, 227/03, 243/10)
b.-i m. şem'i: *(bkz. şem')* (243/10)
b.-i m. ş.+niñ pervânesi: *(bkz. şem')* (243/10)
sâḳî-i b.-i m.: *(bkz. sâḳî)* (227/03)
b.-i murâd: İstek meclisi (133/08)
bâde-nûş-ı b.-i m. (~ol-): *(bkz bâde-nûş)* (133/08)
b.+iñ cân naḳdi: *(bkz. naḳd)* (231/02)
b.+iñ hem-demi: *(bkz. hem-dem)* (69/05)
b.+iñ sözü: *(bkz. söz)* (204/08)
b.+iñ sâzı: *(bkz. sâz)* (204/08)
b.-i ṣafâ: Zevk meclisi (51/06, 90/04, 90/07)
b.-i şarâb: Şarap meclisi (211/07)
b.-i ş. (~et-): Şarap meclisi kurmak (211/07)
b.-i şeh: Şehin meclisi (230/04)
b.-i viṣâl: Kavuşma meclisi (103/09, 119/10)
maḥrem-i b.-i v.: *(bkz. mah:rem)* (103/09)
dâḫil-i b.-i v. (~ol-): *(bkz. dâḫil)* (119/10)
ehl-i b.: *(bkz. ehl)* (41/04)
esbâb-ı b.: *(bkz. esbâb)* (192/09)
e.-ı b.-i devlet: *(bkz. esbâb)* (192/09)
evvel-i b.: *(bkz. evvel)* (194/02)
ezel b.+i: Öncesizlik meclisi (41/11)
gül ü müll b.+i: Gül meclisi (51/05)

b.-i şarâb-ı pür-şafâ: Zevk dolu şarap meclisi (248/10)
ḥaḳḳa-ı b.-i şarâb-ı pür-şafâ: *(bkz. ḥaḳḳa)* (248/10)
muḥabbet b.+i: Sevgi meclisi (239/01)
m. b.+(n)iñ şem'-i şebistânı: *(bzk. şem')* (239/01)
mut:rib-i b.: *(bkz. mut:rib)* (150/05, 222/07)
sâḳî-i b.: *(bkz. sâḳî)* (57/04, 173/08, 207/10, 216/09)
sâḳî-i b. eli: *(bkz. el)* (173/08)
s.-i b.+iñ ayâğı: *(bkz. ayâğ)* (57/04)
s.-i b.+iñ eli: *(bkz. el)* (131/06)
şem'-i b.: *(bkz. şem')* (27/01, 243/03)
fitîl-i ş.-i b.: (27/01)
f.-i ş.-i b.+iñ reşki: *(bkz. reşk)* (27/01)
şem'iñ b.+i: Mum meclisi (27/01, 201/04)

bî-aded: *(Far.-Ar.)* Hesabsız, sayısız (139/01)

bî-amân: *(Far.)* Acımasız, merhametsiz (159/05)

bî-aḳl: *(Far.-Ar.)* Akılsız (244/02, 247/07)
b.-a. ü bî-hûş (~ol-): Deli olmak, delirmek (247/07)

bî-'ayb: *(Far.-Ar.)* Ayıpsız, günahsız (36/07)
bî-'ayb u riyâ: Günahsız yalansız (36/07)

bî-bâk: *(Far.)* Korkmayan, çekinmeyen, sakınmayan (26/08, 40/05, 103/04, 106/07, 149/08)
bî-bâk et-: Korkusuzlaştırmak (149/08)

bî-behre: *(Far.)* Mahrum (108/08)

bî-beḳâ: *(Far.-Ar.)* Süreksiz (41/09, 64/05)
b.-b. ol-: Süreksiz olmak (41/09)
naḳşıñ b.-b. o.-duḳ-u: İşlemenin sonsuz olduğu. (41/09)

bî-câ: *(Far.)* Yersiz (82/08)

bî-cân: *(Far.)* Cansız, ruhsuz (72/04, 102/09, 197/08, 247/03)
b.-c. et-: Öldürmek (247/03)
b.-c. eyle-: Öldürmek (197/08)
mürde-i b.-c.: *(bkz. mürde)* (72/04)
şûret-i b.-c.: *(bkz. şûret)* (102/09)

bî-cânân (~et-): *(Far.)* Sevgilisiz bırakmak (247/03)

bî-çâre: *(Far.)* Çaresiz, zavallı (49/09, 53/01, 53/0654/02, 54/08, 66/12, 72/10, 76/04, 77/11, 83/12, 88/04, 88/09, 94/10, 98/08, 101/03, 103/06, 113/09, 125/05, 128/09, 133/01, 135/07, 137/08, 138/02, 160/08, 168/06, 169/01, 174/03, 191/08, 204/01, 206/10, 208/03, 212/10, 221/07, 226/09, 228/09, 229/02, 232/08, 233/09, 235/08, 238/08, 245/01, 248/05, 249/05)

âşıḳ-ı b.-ç.: *(bkz. âşıḳ)* (54/08, 77/11, 88/04, 160/08, 248/05, 221/07)

âşıḳ-ı b.-ç.+niñ ḥâli: *(bkz. ḥâl)* (221/07)

b.-ç.-i dil: Gönlün zavallılığı (61/08)

mûr-ı b.-ç.-i d.: *(bkz. mûr)* (61/08)

bülbül-i b.-ç.: *(bkz. bülbül)* (233/09)

dil-i b.-ç.: *(bkz. dil)* (53/06, 88/09, 292/07)

d.-i b.-ç.+niñ mehcûr oldugu: 53/06

pervâne-i b.-ç.: *(bkz. pervâne)* (135/07)

b.-ç.+n. Senin çaresizin (208/03)

bîd: *(Ar.)* Söğüt ağacı (66/07, 68/08, 97/02, 182/12, 215/03, 220/10)

b.-i lerzân: Titreyen söğüt (182/12)

mânend-i b.i l.: *(bkz. mânend)* (182/12)

endâm-ı b.: *(bkz. endâm)* (68/08)

niḥâl-i b.: *(bkz. niḥâl)* (97/02)

varaḳ-ı b.: *(bkz. varaḳ)* (66/07)

bî-dâd: *(Far.)* Zulüm, işkence; zâlim (118/09, 191/03, 241/01)

b.-d. et-: Zulmetmek, işkence yapmak (118/09)

(kendi) b.-d.+ı: Kendi işkencesi (241/01)

bî-dâr: *(Far.)* Uyanık, uyumayan; uykusuz (54/07, 154/02)

baḫt-ı b.: *(bkz. baḫt)* (54/07)

bî-dâr eyle-: Uykusuz bırakmak; uyandırmak (154/02)

bî-dârlıḳ: *(Far.)* Uykusuzluk (100/05)

bî-dermân: *(Far.)* Dermansız, çözümsüz (245/03)

derd-i b.-d.: *(bkz. derd)* (245/03)

bî-dil: *(Far.)* Gönülsüz (32/07)

âşıḳ-ı b.: Gönülsüz aşık (32/07)

bî-dûd: *(Far.-Ar.)* Dumansız (195/01)

âteş-i b.-d.: *(bkz. âteş)* (195/01)

bî-edeb: *(Far.-Ar.)* Edepsiz, terbiyesiz (32/06, 161/08)

b.-e.+iñ boynu: *(bkz. boyun)* (161/08)

bî-endâze: *(Far.)* Ölçüsüz, aşırı (67/07, 225/08)
cevr-i bî-endâze: *(bkz. cevr)* (225/08)
rûzgâr-ı pür-cefânıñ c.-i b.-e.+si: Eziyet dolu zamanın ölçüsüz zulmü (225/08)

big: *(Tr.)* Bey, zengin (75/07)

bî-ġam: *(Far.-Ar.)* Gamsız (193/09, 235/04)
b.-ġ. ol-: Gamsız olmak (235/04)

bî-ġamlıḳ: *(Far.-Ar.)* Gamsızlık (61/03)

bî-gâne: *(Far.)* Kayıtsız, ilgisiz yabancı; (29/09, 144/03, 170/04, 187/02, 200/09, 229/10, 241/09, 243/04)
b.-g. ol-: kayıtsızlaşmak, ilgisizleşmek; (144/03, 200/09)
b.-g. ḳaydı: *(bkz. ḳayd)* (170/04)

bî-gânelik: *(Far.)* Kayıtsızlık, ilgisizlik (133/09)

bîgerân: *(Far.)* Nihayetsiz, sınırsız, uçsuz, bucaksız (170/06, 260/10)
lut:f-ı b.: *(bkz. lut:f)* (260/10)

bî-gerd: *(Far.)* Dalgasız, düz tozsuz (79/07)

bî-ġışş: *(Far.-Ar.)* Katışıksız, hilesiz (105/05)
bâde-i b.-ġ.: *(bkz. bâde)* (105/05)

bî-günâh: *(Far.)* günahsız (57/06, 135/08)

bî-ḫâb: *(Far.)* Uykusuz, uyanık, uyumaz (83/06)

bî-ḫaber: *(Far.-Ar.)* Habersiz, bilgisiz, vurdumduymaz (87/09, 92/10, 163/05, 242/01)

bî-ḥadd: *(Far.-Ar.)* Sonsuz sayıda, sayısız (197/06)

bi-ḥamdillâh: *(Ar.)* Allah' a şükürler olsun (87/10, 142/03, 147/08)

bî-ḫâr: *(Far.)* Dikensiz (141/02)

bî-ḥâṣıl: *(Far.-Ar.)* Nihayetsiz, sonsuz (38/04)
b.-ḥ.-ı dünyâ: sonsuz dünya (38/04)
fikr-i b.-ḥ.-ı d.: *(bkz. fikr)* (38/04)

bî-hemtâ: *(Fa.)* Benzersiz (32/02)
nüzhet-geh-i b.-h.: *(bkz. nüzhet-geh)* (32/02)

bî-ḥisâb: *(Far.-Ar.)* Hesapsız, sayısız (33/11, 187/10)
b.-ḥ. ol-: Hesapsızlaşmak, sayısızlaşmak (187/10)
'ömr-i b.-ḥ.: *(bkz. 'ömr)* (33/11)

bî-hûde: *(Far.)* Boşuna, boş yere (86/08, 128/05, 154/04, 183/08)

bî-hûde-maḳal: *(Far.-Ar.)* Boş söz (203/09)
vâ'iẓ-i b.-h.-m.: *(bkz. vâ'iẓ)* (203/09)

bî-hûş (~ol-): *(Far.)* Şaşkınlaşmak, sersemleşmek, delirmek (247/07)

bî-ḥużûr(~ol-): *(Far.)* Huzursuzlanmak, rahatsızlanmak, tedirgin olmak (52/01)

bî-idrak: *(Far.-Ar.)* İdraksiz, anlayışsız (120/09)
mürg-i b.-i.: *(bkz. mürg)* (120/09)

bî-iḫtiyâr: *(Fa.-Ar.)* Kendiliğinden, elde olmayarak (58/05, 181/10, 250/04)

bî-inṣâf: *(Far.-Ar.)* İnsafsız acımasız (235/02)

bî-i'tidâl: *(Far.-Ar.)* Ölçüsüz (132/06)

bî-ḳadr: *(Far.-Ar.)* Değersiz (175/09)

bî-kâr: *(Far.)* İşsiz (205/08)

bî-ḳarâr: *(Far.-Ar.)* Kararsız rahatsız (45/09, 58/10, 62/03, 71/04, 112/04, 206/03, 220/09, 223/09, 249/07)
b.-ḳ. et-: Kararsızlaştırmak (223/09)
bî-ḳ. ol-: Kararsızlaşmak (45/09, 62/03, 71/04, 206/03, 220/09, 249/07)
seyyâh:-ı b.-ḳ.: *(bkz. seyyâh:)* (112/04)
s.:-ı b.-ḳ.+ıñ âşinâsı: *(bkz. âşinâsı)* (112/04)

bî-ḳaydâne: *(Far.-Ar.)* İlgisizce; kayıtsızca; kayıtsızlıkla; aldırışsızlıkla (92/11)

bî-kesel: *(Far.-Ar.)* Çalışkanlık (67/03)
heves-i b.-k.: *(bkz. heves)* (67/03)

bî-keyf: *(Far.-Ar.)* Hoşnutsuzluk; neşe; memnuniyetsizlik (113/02)
keyfiyyet-i b.-k.: *(bkz. keyfiyyet)* (113/02)

bî-kîne: *(Far.)* Kinsiz, düşmanca duygular beslemeyen (110/03, 171/03, 190/04)
sîne-i b.-k.: *(bkz. sîne)* (110/03, 171/03, 190/04)
s.-i b.-k.+m: Kinsiz gönlüm (110/03)

bikr: *(Ar.)* Dokunulmamış (155/05, 249/10)

b.-i manâ: Dokunulmamış anlam, özgün söyleyiş (155/05, 249/10)

bil-: *(Tr.)* Bir şeyi anlamış ya da öğrenmiş bulunmak; bir konuda yeterliliği bilgisi bulunmak; tanımak; hatırlamak, sanmak, varsaymak; anlamak; inanmak (28/07, 30/09, 30/09, 30/09, 30/10, 31/03, 35/03, 38/03, 36/08, 39/05, 41/09, 41/10, 45/08, 47/03, 48/04, 48/04, 53/07, 55/09, 64/04, 66/06, 67/04, 72/06, 74/06, 74/08, 78/02, 80/07, 84/04, 85/10, 86/06, 86/06, 86/06, 86/07, 86/07, 86/08, 86/09, 86/10, 87/02, 92/10, 92/12, 92/12, 94/07, 96/02, 97/01, 98/10, 99/04, 100/10, 100/04, 101/01, 102/06, 103/08, 107/04, 111/04, 112/04, 115/05, 115/06, 115/08, 117/02, 117/04, 117/05, 122/07, 123/10, 126/07, 127/09, 129/02, 129/05, 133/07, 135/06, 137/01, 137/09, 138/04, 138/07, 144/05, 154/07, 154/07, 154/08, 154/09, 154/10, 154/11, 160/04, 164/09, 166/05, 173/08, 174/05, 176/09, 177/02, 177/02, 176/08, 179/06, 182/13, 188/01, 190/10, 193/02, 197/09, 200/10, 201/10, 204/07, 204/09, 205/08, 206/10, 207/07, 208/05, 216/05, 220/02, 221/05, 221/05, 224/05, 226/05, 227/09, 228/04, 229/02, 230/02, 231/01, 231/08, 233/08, 233/09, 236/04, 238/09, 239/09, 247/06, 247/06, 247/07, 247/08, 247/09, 247/10)

bir b.-: Farklı görmemek (204/09)
ben bildigim. Benim bildiğim (135/06)
(bizim) bildigimiz: Bizim bildiğimiz (138/07)
dilrübâlarıñ bilmedigi: Güzellerin bilmediği (127/09)

bildir-: *(Tr.)* Herhangi bir şeyi haber vermek; anlatmak ifade etmek (138/04, 152/04, 192/14, 213/05, 236/10)

bile: *(Tr.)* Aynı zamanda, dahi (185/07, 211/05, 240/07)

billâh: *(Ar.)* Allah için (96/08, 242/03)

lâ ḥavle velâ ḳuvvete illâ b.: *(bkz. lâ)* (96/08, 242/03)

billûr: *(Ar.)* Gayet parlak ve saydam taş ya da pek saf ve temiz beyaz cam, kristal (34/01, 90/05, 160/02)

billûr câm (~ol-): Kristal kadeh haline gelsin (160/02)
sâġar-ı b.: *(bkz. sâġar)* 90/05

bîm: *(Far.)* Korku; tehlike (37/08, 52/02, 74/06, 182/13, 236/11)

bâd-ı ḳah:r-ı bîm+i: Onun üzüntü rüzgârının korkusu (182/13)
b.-i cân: Can korkusu (52/02)
b.-i cüdâ: Ayrılık korkusu (236/11)
b.-i ġam-ı firḳat: Ayrılık üzüntüsünün korkusu (37/08)
b.-i reh: Yol korkusu (74/06)

bîmâr: *(Far.)* Hasta (37/09, 43/02, 63/08, 83/06, 83/12, 88/10, 108/07, 159/10, 161/08a, 205/10, 270/06, 225/06)

âşıḳ-ı b.: *(bkz. âşıḳ)* (108/07)
b.-ı derd-i 'aşḳ: Aşk derdinin hastası (43/02)
b.+ıñ teb-i hicrânı: (159/10)
b. ol-: Hastalanmak (37/09, 83/06, 83/12,)

nâle-i b.: *(bkz. nâle)* (225/06)

bî-mâye: *(Far.)* Yoksul, güçsüz (182/09)

bî-mecâl: *(Far.-Ar.)* Halsiz, güçsüz, takatsiz, zayıf, dermansız (56/11, 103/10, 218/03)
pervâne-i b.-m.: *(bkz. pervâne)* (218/03)

bî-meze (~ol-): *(Far.)* Tatsız tuzsuz (31/04)

bî-minnet: *(Far.-Ar.)* Yapılan bir iyiliği başa kakmayan; lutufkâr (37/10, 215/08)

bî-miṡâl: *(Far.-Ar.)* Eşsiz, eşi benzeri bulunmayan (81/07, 140/10, 240/03)
civân-ı b.-m.: *(bkz. civân)* (140/10)
ġazel-i bî-m.: *(bkz. ġazel)* (81/07)

bî-muḥâl: *(Far.-Ar.)* Mümkün, olabilecek şekilde, tasarlanabilir (138/02)

bî-mürüvvet (~ol-): *(Far.-Ar.)* İnsaniyetsizleşmek (55/04)

biñ: *(Tr.)* Dokuz yüz doksan dokuzdan bir fazla; bu sayının adı; abartma bildirir (49/08, 49/10, 49/10, 54/03, 85/05, 97/07, 97/07, 112/03, 117/10, 118/04, 127/07, 139/04, 168/07, 198/10, 202/02, 202/02, 211/02, 217/07, 234/11)
b. baş bir pula: Çok ucuz, pek ucuz (49/08)
b. yaşa-: Çok yaşa (memnunluk bildirmek için kullanılan söz) (49/10)
b.+de bir: Çok az (217/07)
b.+de bir: Çok az (217/07)
belâlarıñ b.+i: Belaların hepsi (27/07)

biñ-: *(Tr.)* Yüksek bir yere çıkmak; at vb. kullanmak (123/03, 140/09)

binâ': *(Ar.)* Yapı, bina, ev (56/04)
b.-yı zühd: Zühd evi (56/04)

binâgûş: *(Far.)* Kulak memesi; kulak tozu (105/06, 206/09)
cây-ı b.: *(bkz. cây)* (105/06)
dürr-i binâgûş: *(bkz. dürr)* (206/09)
(benim) d.-i b.+(u)m: *(bkz. dürr)* (206/09)

bî-nâm: *(Far.)* Adsız sansız (55/08, 107/05, 118/10)
b.-n. u nişân ol-: Adı sanı ortadan kalkmış olmak (107/05, 118/10)
b.-n. u bî-nişân et-: Adı sanı ortadan kalkmış olmak (55/08)

bî-naṣîb (~eyle-): *(Far.-Ar.)* Nasipsizleştirmek, talihsizleştirmek (108/08, 137/07, 156/04)

bî-naẓîr (~ol-): *(Far.-Ar.)* Eşsizleşmek, eşi benzeri bulunmamak (123/05)

bî-neş'e: *(Far.-Ar.)* Neşesiz, mutsuz (211/09)

bî-nevâ: *(Far.)* Zavallı, nasipsiz, çaresiz (183/07)
andelîb-i b.-n.: *(bkz. andelîb)* (183/07)

bî-nihâye: *(Far.-Ar.)* Nihayetsiz, sonsuz (116/05)
derd-i b.-n.: *(bkz. derd)* (116/05)
d.-i b.-n.-i 'aşḳ: *(bkz. derd)* (116/05)

bî-nişân: *(Far.)* Nişansız, işaretsiz (55/08)
bî-nân u b.-n. ol-: Adı sanı ortadan kalkmış olmak (55/08)

bî-pâ: *(Far.)* Ayaksız (130/02)
bî-ser ü b.-p.: *(bkz. bî-ser)* (130/02)

bî-pâyân: *(Far.)* Sonsuz, tükenmez (51/09, 124/10)
lut:f-ı b.-p. (~ol-): *(bkz. lut:f)* (124/10)

bî-pervâ: *(Far.)* Çekinmeksizin, sıkılmadan (21/03, 26/08, 70/05, 74/06, 134/05, 234/02)
'aşḳ-ı b.-p.: *(bkz. 'aşḳ)* (70/05)
mest-i b.-p.: *(bkz. mest)* (234/02)
rind-i b.-p.: *(bkz. rind)* (21/03)

bir: *(Tr.)* Sayıların ilki; bu sayı kadar olan; bir varlığı belirsizlik olarak gösterir; tek; birleşik; eş, aynı; bir kez.; sadece, yalnız ancak (25/01, 25/02, 25/05, 25/07, 25/08, 26/01, 26/01, 26/06, 27/01, 27/02, 27/02, 28/03, 28/07, 28/08, 28/09, 28/10, 29/07, 30/01, 30/04, 30/07, 30/08, 31/01, 31/02, 31/07, 32/01, 32/02, 32/07, 32/07, 32/08, 33/03, 33/04, 34/01, 34/02, 35/02, 35/02, 35/06, 35/06, 35/07, 36/04, 36/06, 36/09, 37/07, 37/08, 37/09, 39/02, 39/05, 39/10, 40/03, 40/06, 40/08, 41/02, 42/03, 42/10, 43/01, 43/01, 43/04, 43/06, 43/06, 43/09, 44/04, 44/05, 44/06, 45/04, 47/07, 48/03, 48/04, 48/05, 48/05, 49/02, 49/03, 49/04, 49/08, 49/08, 51/02 51/03, 52/03, 54/02, 54/05, 54/10, 55/02, 55/04, 55/06, 55/08, 55/10, 56/04, 56/04, 56/09, 56/10, 57/05, 57/05, 57/06, 57/08, 57/11, 58/03, 58/04, 59/04, 60/05, 61/03, 62/02, 63/03, 63/04, 63/05, 63/07, 64/01, 64/01, 64/07, 64/10, 65/02, 65/04, 66/10, 66/12, 66/12, 67/01, 67/02, 67/06, 67/09, 67/10, 69/02, 69/07, 69/09, 70/05, 70/08, 71/03, 71/06, 71/10, 72/02, 73/01, 73/04, 73/09, 74/01, 74/02, 74/05, 75/08, 75/09, 76/07, 76/09, 78/06, 78/08, 78/08, 78/09, 79/03, 79/04, 79/06, 79/08, 80/03, 80/10, 81/06, 81/07, 83/08, 83/09, 84/03, 84/06, 84/09, 85/04, 86/06, 87/02, 87/06, 87/09, 88/02, 88/09, 89/04, 89/04, 89/05, 90/09, 91/02, 91/02, 91/10, 91/05, 92/01, 92/11, 93/07, 93/07, 93/10, 94/06, 94/08, 95/05, 96/05, 96/05, 97/03, 97/07, 98/08, 99/06 100/02, 100/05, 100/08, 100/08, 100/09, 100/09, 100/10, 100/10, 100/11, 100/11, 100/12, 100/12, 100/12, 100/13, 100/13, 101/03, 101/05, 101/06, 101/07, 101/09, 101/10, 102/06, 102/07, 102/09, 103/07, 103/08, 104/02, 104/07, 104/09, 105/07, 105/08, 105/09, 106/01, 106/05, 106/07, 106/07, 106/10, 107/09, 108/04, 108/08, 110/02, 110/03, 110/06, 111/02, 111/03, 111/06, 111/09, 112/01, 112/03, 112/07, 112/08, 113/02, 113/05, 115/08, 116/06, 117/01, 117/06, 117/10, 117/10, 118/03, 118/03, 118/05, 118/09, 118/10, 119/03, 119/05, 119/07, 119/08, 119/09, 119/10, 120/01, 123/05, 123/10, 125/08, 125/10, 126/03, 126/05, 126/08, 126/09, 127/03, 127/05, 127/07, 128/02, 129/02, 129/06, 130/06, 130/09, 131/06, 132/01, 132/02, 132/03, 132/06, 132/10, 133/01, 134/02, 134/04, 134/10, 135/02, 135/03, 135/08, 137/01,

137/03, 137/05, 137/11, 138/04, 138/07, 138/08, 139/01, 139/01, 139/02, 139/03, 139/03, 139/04, 139/04, 139/04, 139/05, 140/02, 140/05, 140/05, 140/06, 140/10, 140/10, 141/02, 142/01, 142/01, 143/03, 143/06, 143/08, 143/10, 144/07, 146/10, 147/01, 147/01, 147/02, 147/03, 147/03, 148/01, 148/01, 148/06, 148/08, 149/09, 150/01, 150/06, 151/01, 152/02, 152/09, 153/02, 154/02, 154/05, 155/10, 156/04, 157/01, 157/05, 157/05, 157/10, 158/02, 158/02, 158/06, 158/09, 158/09, 158/09, 158/10, 159/10, 160/05, 160/07, 160/08, 160/09, 161/09a, 162/08, 162/09, 163/04, 163/07, 164/01, 164/08, 164/08, 165/02, 165/09, 166/06, 167/04, 167/06, 167/07, 168/07, 169/01, 169/01, 169/03, 169/05, 169/10, 170/01, 170/03, 170/10, 171/02, 171/05, 171/07, 171/11, 172/05, 172/05, 172/06, 172/10, 173/06, 174/03, 174/03, 174/06, 174/09, 174/10, 175/02, 175/07, 176/03, 176/04, 177/02, 177/02, 177/09, 177/09, 178/02, 178/03, 178/06, 179/03, 179/07, 180/02, 180/02, 180/03, 180/07, 181/11, 182/02, 182/06, 182/12, 182/12, 183/08, 184/01, 184/01, 184/04, 184/06, 184/07, 184/07, 184/08, 184/08, 184/08, 184/09, 184/10, 185/08, 187/01, 187/07, 188/07, 188/09, 188/09, 189/02, 189/02, 189/02, 189/10, 190/02, 190/09, 190/09, 191/07, 191/07, 192/01, 192/01, 192/02, 192/11, 192/14, 193/07, 193/10, 194/03, 194/09, 194/10, 194/11, 195/02, 195/06, 195/08, 195/10, 195/10, 196/02, 196/03, 196/08, 196/08, 198/02, 198/03, 198/04, 199/06, 199/06, 200/09, 202/01, 202/02, 202/06, 203/04, 204/02, 204/03, 204/09, 205/08, 206/03, 206/10, 206/11, 207/04, 207/05, 207/08, 207/08, 207/10, 208/02, 209/02, 209/04, 209/04, 209/09, 210/02, 210/03, 210/10, 211/04, 212/09, 212/09, 212/11, 212/12, 212/12, 213/02, 213/05, 213/06, 213/07, 213/07, 213/08, 213/09, 214/04, 214/07, 215/05, 215/07, 215/10, 216/09, 217/07, 217/07, 219/04, 219/08, 219/09, 220/05, 220/06, 220/07, 221/02, 221/03, 221/07, 221/09, 222/06, 222/09, 222/09, 223/04, 224/03, 224/03, 224/04, 226/02, 226/05, 226/06, 226/07, 226/08, 228/03, 228/03, 228/04, 228/08, 228/08, 228/09, 228/09, 229/08, 230/03, 230/06, 231/03, 231/04, 232/01, 232/02, 232/06, 232/07, 232/07, 232/10, 232/10, 233/01, 233/03, 234/02, 234/04, 234/07, 234/11, 234/11, 235/05, 235/06, 235/07, 236/04, 236/05, 237/07, 237/07, 238/05, 238/08, 239/04, 239/05, 239/08, 239/08, 239/10, 241/03, 242/02, 242/04, 243/04, 243/06, 243/06, 244/08, 245/01, 245/03, 245/09, 246/02, 246/02, 247/01, 247/09, 248/07, 248/08, 248/08, 251/04)

agız b. et-: *(bkz. agız)* 32/07

âşüfte-i bûyuñ b.+i: Baştan çıkarıcı kokuların biri (239/08)

belâlarıñ b.+i: Sorunların biri (127/07)

biñde b.: *(bkz. biñ)* (217/07)

yârelerinden biñde b.+i: *(bkz. yâre)* (217/07)

biñ baş b. pula: *(bkz. biñ)* (49/08)

bir başına: Yalnız (238/08)

bir bil-: Eşit saymak, eşit tutmak (204/09)

(onların) b.+i: Onların biri (27/02, 27/02, 28/07, 28/09, 32/07, 32/07, 43/01, 43/01, 43/06, 43/06, 44/05, 48/05, 48/05, 91/02, 106/07, 106/10, 110/03, 140/05, 140/05, 140/10, 140/10, 148/01, 148/01, 164/08, 174/03, 177/09, 188/09, 188/09, 191/07, 191/07, 199/06, 199/06, 207/08, 207/08, 212/12, 244/08)

mest-i 'aşkıñ her b.+i: Aşk sarhoşlarının her biri. (228/03)

müjgânınıñ her b.+i: Kirpiklerinin ayrı ayrı hepsi (89/04)

(onların) her b.+i: Onların ayrı ayrı hepsi (28/07, 28/09, 44/05, 91/02, 106/10, 110/03, 174/03, 177/09, 207/10, 244/08)

okunuñ b.+i: Oklarından herhangi biri (189/02)

bir gör-: Eşit saymak, eşit tutmak (118/03, 119/07)

bir iki: Çok az sayıda; birkaç kez (39/10, 84/06, 90/09, 91/10, 92/11, 97/03, 98/08, 126/03, 126/09, 132/02, 138/08, 148/06, 155/10, 158/09, 173/06, 182/02, 184/09, 198/04, 205/08,

226/06, 235/06)

(onların) b.+i+si: (57/05, 106/07, 189/02, 212/12)

b. ol-. Bir araya gelmek, işbirliği yap- (202/06)

oḳunuñ b.+si: Oklarından bir tanesi (189/02)

sergeşte-i kûyuñ b.+i: Sevgilinin yolunun perişanının biri (239/08)

biraz: *(Tr.)* Kısa bir süre; yeterince değil; yeter ölçüde değil; az miktarda, çok değil (69/03, 84/08, 92/08, 159/04, 162/12, 177/06, 195/08)

birazcıḳ. *(Tr.)* Pek aẓ çok az (155/08)

birbiri: *(Tr.)* Karşılıklı olarak, biri ötekini, öteki de onu (75/01, 76/07, 100/04, 104/07, 168/02, 180/05)

b.+(n)e gir-: Kavga etmek dövüşmek (75/01)

birḳaç: *(Tr.)* Çok olmayan, az sayıda az (26/07)

bî-raḥm: *(Far.-Ar.)* Merhametsiz, kalpsiz (198/07, 238/07)

bî-renc: *(Far.)* Zahmetsiz, meşakkatsiz, ağrısız (218/09)

b.-r.-i ḫumâr: Ağrısız baş ağrısı, zahmetsiz baş ağrısı (218/09)

bî-riyâ: *(Far.-Ar.)* Riyasız, yalansız (146/11)

ḥ.-i b.-r.: *(bkz. h:aḳîr)* (146/11)

dâî-i ḥ.-i b.-r.: *(bkz.dâî)* (146/11)

bî-rûy: *(Far.)* Yüzsüz, arsız (146/06)

b.-r. u riyâ: Yüzsüz, yalancı (146/06)

bî-ṣabr: *(Far.-Ar.)* Sabırsız (66/09, 165/06, 165/09, 188/01, 221/06)

b.-ṣ. u ârâm: Sabırsız ve kararsız (66/09, 165/09)

âşıḳ-ı b.-ṣ. u ârâm: *(bkz.âşıḳ)* (66/09, 165/09)

b.-ṣ. u hûş: Sabırsız ve şuursuz (165/06)

âşıḳ-ı b.-s. u h.: Sabırsız ve anlayışsız aşık (165/06)

(kendi) â.-ı b.-s:. u h.+u: Kendi sabırsız ve anlayışsız aşığı (165/06)

bî-ṣ. u şekîb (~ol-): Sabırsızlanmak (221/06)

dil-i b.-ṣ.: *(bkz. dil)* (188/01)

bî-s̱ebât: *(Far.-Ar.)* Sebatsız, dönek (180/12)

ciḥân-ı b.-s̱.: *(bkz. ciḥân)* (180/12)

bî-sebeb: *(Far.-Ar.)* Sebebsiz, yok yere (57/06, 213/09)

bî-ser: *(Far.)* Başsız (30/06, 130/02)
b.-s. ü bî-pâ: Başsız, intizamsız, düzensiz, savruk (130/02)
b.-s. ü sâmân: İktidar ve kudret (30/06)
gedâ-yı b.-s. ü s.: *(bkz. gedâ)* (30/06)
kûyuñ g.-yı b.-s. ü s.+ı: *(bkz. gedâ)* (30/06)

bîsütûn: *(Far) (bkz. Özel Adlar Dizini)* (156/02, 162/10, 227/09)

bî-şekk: *(Far.-Ar.)* Şüphesiz (42/10)

bî-şübhe: *(Far.-Ar.)* Şüphesiz, kuşkusuz (219/03)

bî-şümâr: *(Far.)* Hadsiz, sayısız, çok (33/11)

bit-: *(Tr.)* Tükenmek, sonu gelmek (73/03, 95/04)

bit-: *(Tr.)* (bitki, tüy, saç gibi şeyler için) Çıkıp yetişmek (50/06, 50/06, 50/07, 50/08, 50/09, 50/10, 60/01, 60/01, 60/02, 60/03, 60/04)

bî-tâb: *(Far.)* Bitkin, yorgun (160/06, 238/06)

bî-ṭâqat: *(Far.-Ar.)* Dermansız, güçsüz (42/08)

bî-târ: *(Far.)* Telsiz (215/08)

bî-tekellüf: *(Far.-Ar.)* Teklifsiz (104/09)

bî-tereddüd: *(Far.-Ar.)* Duraksamasız, kararlı (182/13)

bitir-. *(Tr.)* (Bitki, tüy, saç gibi şeyler için) Çıkartıp yetiştirmek (47/08, 134/09)

bî-vefâ: *(Far.-Ar.)* Vefasız, hayırsız, dönek (66/12, 208/08)

bî-vefâlıḳ: *(Far.-Ar.)* Vefasızlık, hayrısızlık, döneklik (192/03)

bî-vücûd: *(Far.-Ar.)* Varolmayan, soyut (65/02)
b.-v.+uñ pehn-i nüzhet-gâhı: *(bkz. pehn)* (65/02)

bîzâr (~et-): *(Far.)* Rahatsız etmek, bıktırmak, usandırmak (76/02)

bî-zebânân: *(Far.)* Dilsiz (140/04)
b.-z.-ı çemen: Çiçek bahçesinin dilsizi (140/04)

bî-zevâl: *(Far.-Ar.)* Ölümsüz, sonu olmayan, ebedi (34/09)
pâdişâh-ı b.-z.: *(bkz. pâdişâh)* (34/09)

bî-zeyn: *(Far.)* Süssüz (39/09)

b.-z. ü raḫt: Süssüz eşyasız (39/09)

biz. *(Tr.)* Birinci çoğul kişi adılı (30/06, 30/07, 30/09, 37/01, 38/04, 44/04, 51/04, 52/05, 78/01, 78/07, 79/03, 79/03, 88/03, 96/08, 103/08, 118/03, 125/09, 126/01, 126/08, 126/10, 145/07, 146/02, 146/02, 146/05, 155/03, 158/10, 160/01, 164/03, 168/09, 177/06, 177/06, 177/07, 177/07, 177/08, 177/08, 177/09, 177/09, 177/10, 186/04, 187/01, 187/01, 187/02, 187/03, 187/04, 187/05, 187/05, 187/08, 189/10, 194/03, 196/02, 197/09, 199/02, 200/08, 201/03, 201/07, 202/04, 205/08, 211/05, 211/06, 211/06, 211/07, 211/08, 211/09, 211/10, 211/10, 226/08, 227/04, 228/06, 232/03, 232/05, 235/09, 236/09, 238/0)

b.+im üstümüz. *(bkz üst)* (199/02)

b.+im işimiz. *(bkz iş)* (232/05)

boşal-. *(Tr.)* Boş duruma gelmek, içinde bir şey kalmamak (137/12)

boy: *(Tr.)* Bir şeyin tabanı ile en yüksek noktası arasındaki uzaklık; uzunluk (31/07, 104/06, 128/06, 128/06, 128/07, 128/08, 128/09, 128/10, 246/03)

bâġ-ı dehriñ serv ü semen b.+ları: Dünya bahçesinin servi boyları (246/03)

(kendi) b.+u: Kendi uzunluğu (104/06)

b.+u servi: Servi boylu (31/07)

(benim) b. s.+ m: Benim servi boylum (31/07)

boyan-: *(Tr.)* Renk almak; renkli bir şey sürülmek (118/02, 226/02)

boyla-. *(Tr.)* Yükselmek; dolaşmak; batmak (157/01, 236/04)

boyun: *(Tr.)* Gövdenin başla gövde arasındaki kısmı (127/04, 135/08, 148/02, 161/08, 161/08, 205/05)

bî-edebiñ b.+u: Terbiyesizin boynu (161/08)

(onun) b.+u (boynu): (127/04, 135/08, 205/05)

(kendi) boyun+uñ (boynuñ). senin kendi boynun (148/02)

boz-: *(Tr.)* Bir yerin bir şeyin düzenini karıştırmak; geçersiz duruma getirmek; büyük parayı ufak birimlerine ayırmak; bozguna uğratmak, yenmek, mağlub etmek; bağın bahçenin mahsülünü almak (62/01, 62/01, 62/02, 62/03, 62/04, 62/05, 223/06, 223/06, 223/07, 223/08, 223/08, 223/09, 223/10, 240/09)

böyle: *(Tr.)* Bu şekilde (28/03, 75/08, 84/01, 93/06, 95/05, 96/09, 100/07, 113/04, 126/02, 126/04, 142/01, 152/02, 158/01, 161/04, 175/02, 183/03, 184/03, 193/08, 194/09, 195/06, 202/04, 224/08, 226/04)

böylelik: *(Tr.)* Bu şekilde bulunma (124/02)

faṣl-ı bahârıñ b.+i: Bahar mevsiminin bu şekilde olması (124/02)

bu: *(Tr.)* Yerde, zamanda ya da sözzincirinde en yakın olanı gösterir (25/04, 26/02, 26/07, 28/05, 29/06, 30/06, 30/08, 31/03, 32/02, 33/05, 34/08, 34/09, 35/07, 35/10, 36/01, 36/05, 37/07,

40/02, 40/04, 41/07, 41/09, 42/01, 42/06, 42/07, 44/04, 44/09, 44/09, 44/10, 45/05, 46/07, 46/07, 49/01, 50/06, 52/06, 52/08, 55/01, 56/02, 58/09, 59/01, 60/10, 61/01, 61/01, 61/02, 61/03, 61/04, 61/05, 62/09, 63/01, 63/10, 63/10, 64/09, 67/05, 68/08, 69/05, 70/07, 70/07, 70/09, 72/05, 78/06, 79/04, 80/01, 80/01, 80/02, 80/03, 80/04, 80/04, 80/05, 80/09, 80/10, 81/07, 83/11, 84/03, 84/04, 85/01, 85/04, 85/07, 85/10, 86/10, 87/01, 87/04, 91/08, 95/06, 96/01, 96/03, 97/01, 97/07, 99/01, 99/03, 99/03, 101/02, 102/08, 105/03, 105/03, 105/06, 105/10, 106/08, 106/09, 107/05, 110/07, 115/05, 116/02, 117/06, 117/06, 117/07, 121/02, 121/05, 121/08, 121/10, 123/05, 126/01, 126/05, 129/08, 133/05, 134/03, 135/05, 135/06, 137/06, 137/08, 137/09, 138/09, 142/06, 142/09, 142/09, 144/03, 144/04, 144/09, 145/01, 145/05, 147/09, 149/03, 149/08, 152/08, 152/08, 152/10, 154/02, 154/11, 157/08, 158/01, 158/01, 161/03, 163/07, 165/01, 166/04, 167/04, 170/10, 171/10, 171/11, 172/01, 173/07, 174/07, 174/08, 174/10, 178/05, 180/04, 181/03, 182/04, 184/05, 184/09, 184/10, 187/10, 188/02, 189/01, 189/06, 189/08, 191/09, 192/07, 192/09, 194/05, 194/10, 197/03, 197/05, 198/02, 198/06, 199/01, 200/03, 200/07, 200/10, 201/05, 202/03, 205/08, 208/02, 209/03, 209/05, 210/06, 211/01, 211/06, 211/06, 211/07, 211/08, 211/09, 211/10, 216/02, 216/10, 217/08, 219/04, 219/09, 220/09, 220/09, 221/01, 221/03, 221/08, 221/09, 222/02, 226/02, 230/05, 231/01, 231/08, 232/08, 238/05, 239/07, 242/04, 242/05, 242/06, 245/01, 245/02, 245/04, 246/08, 248/10, 250/08)

bû: *(Far.)* Koku (60/03, 129/05)
müşgîn-b.+nuñ ḳadri: *(bkz. ḳadr)* (129/05)

bucaḳ: *(Tr.)* Köşe (48/01)
meyḫâne b.+ı (bucagı): Meyhane köşesi 48/01

budaḳ: *(Tr.)* Ağacın dal olacak sürgünü (207/06)
gül b.+ı (budagı): Gül dalının sürgünü 207/06

bugün: *(Tr.)* İçinde bulunduğumuz gün; içinde bulunduğumuz günde (45/02, 157/06, 169/05, 169/10, 246/08)
bugün yarın: En kısa zamanda (157/06)

buḫûr: (64/08, 143/02)
b.-ı meryem: Sıklamen (64/08)
b.-ı m.+iñ gûşu: *(bkz. gûş)* (64/08)
bûy-ı b.-ı m.: Sıklamenin kokusu (143/02)

bul-: *(Tr.)* Arayarak ya da aramadan bir şeyle bir kimseyle karşılaşmak; bir şeyi eld etmek; kaybedilen bir şeyi yeniden ele geçirmek; istenilen bir şeye nail olmak, kavuşmak; erişmek; yargıya varmak (26/10, 28/04, 32/09, 43/05, 43/05a, 43/10, 70/01, 72/09, 76/03, 77/04, 84/08, 88/03, 88/03, 95/04, 100/12, 111/03, 111/05, 112/08, 129/04, 136/07, 140/05, 155/06, 161/09a, 162/10, 164/09, 168/06, 169/01, 170/04, 171/10, 173/10, 177/10, 178/05, 179/10, 179/11, 184/06, 184/06, 184/07, 184/08, 184/09, 184/10, 186/03, 196/03, 198/02, 202/05, 204/10, 207/03, 207/05, 211/05, 212/11, 216/06, 220/06, 221/02, 221/08, 228/09, 231/03, 234/07, 239/07, 242/06, 245/03, 250/09, 251/04)
fenâ b.-: *(bkz. fenâ)* (207/05)
yüz b.-: *(bkz. yüz)* (88/03)

bulan-: *(Tr.)* Duruluğunu yitirmek (64/10)

bulaş-: *(Tr.)* Bir maddeye bir şeye istemeden bulanmak (74/09, 238/03)

buldur-: *(Tr.)* Bulma işini yaptırmak (96/09)

bulut: *(Tr.)* Atmosferdeki su damlacıkları ve bu taneciklerinin görülebilir yoğunluk kazanmasıyla oluşan, biçimleri, yükseklikeri ve yol açtıkları hava olaylarıyla birbirinden ayrılan yığınlar (246/07)

bulun-: *(Tr.)* Bulmak işine konu olmak; herhangi bir konumda olmak; (bir yerde) olmak; eşsiz, benzersiz, güç bulunan (38/05, 39/05, 40/03, 44/05, 48/01, 97/03, 100/09, 104/02, 105/05, 110/10, 112/08, 119/03, 130/05, 154/06, 194/12, 210/06, 211/01, 211/05)

bunca: Epey, çok; bu kadar (84/04, 102/08, 117/06, 178/05, 200/10, 219/04)

bur-: *(Tr.)* Bir şeyi iki ucundan tutup ekseni etrafında çevirerek bükmek (75/02, 156/05)
  göbek b.+ma+sı: (?) (75/02)

bura: *(Tr.)* Bu yer (95/10)

burul-: *(Tr.)* Ekseni etrafında döndürülmek (64/08)

burc: *(Ar.)* Kale, hisar çıkıntısı, kule (109/09)
  baden-i b.: *(bkz. baden)* (109/09)
    (onun) b.-i b.+u: Onun kalesinin burcu (109/09)

bûs: *(Far.)* Öpme, öpücük, öpüş (151/07, 186/01)
  b. u kenâr: Öpme ve kucaklama (151/07, 186/01)
    b. u k. eyle-:Öpmek ve kucaklamak (186/01)

bûse: *(Far.)* Öpme, öpücük, öpüş (37/07, 78/07, 89/10, 112/03, 143/08, 185/08)
  b.-i la'l-i leb: Kırmızı dudağının öpücüğü (78/07)
    b.-i l.-i l.+in ḫaṭṭı: *(bkz. ḫaṭṭ)* (78/07)
  bûse ol-. Öpücük haline gelir (37/07)
  (onun) bûse+si: (onun) Öpücüğü (89/10, 112/03)

bûstân: *(Far.)* Bahçe (175/01)
  b.-ı kûy: Sevgilinin bahçesi (175/01)
    (senin) b.-ı k.+uñ ârâ: Senin bahçenin süsü (175/01)

bûy: *(Far.)* Koku (27/07, 28/10, 35/05, 64/08, 69/04, 77/05, 83/02, 124/08, 127/01, 143/02, 151/09, 153/05, 165/04, 179/01, 179/06, 183/01, 190/10, 192/02, 201/06, 202/03, 206/02, 231/03, 239/08)
  b.-ı buḫûr-ı meryem: Sıklamenin kokusu (143/02)
  b.-ı cânân: Sevgilinin kokusu (190/10)
  b.-ı cân-fezâ: Cana can katan; ferahlatıcı koku (192/02)

b.-ı dehân: Ağız kokusu (153/05)
(senin) b.-ı d+ıñ: Ağzının kokusu (153/05)
b.-ı dil-âvîz: Güzelin kokusu (64/08, 69/04, 202/03)
seniñ b.-ı d.-â.+iñ: Senin gönül çalan kokun (64/08, 69/04)
dil-dârıñ b.-ı d.-â.+i: Sevgilinin gönül çalan kokusu. (69/04)
b.-ı gül: Gülün kokusu (27/07, 77/05, 206/02)
b.-ı müşg-i nâb: Saf miskin kokusu (35/05)
b.-ı ṣafâ: Eğlence kokusu (231/03)
b.-ı vefâ: Sevgi ve bağlılığın kokusu (183/01)
b.-ı zülf: Saçlarının kokusu (83/02, 124/08, 165/04, 179/01, 201/06)
kendi b.-ı z.+ü: (kendi) Saçının kokusu (165/04)
b.-ı z.-i cânân: Sevgilinin saçlarının kokusu (201/06)
b.-ı z.-i müşg-bâr: Misk yağdıran saçlarının kokusu (124/08)
b.-ı z.-i müşg-bâr+ıñ: Senin msik yağdıran saçlarının kokusu (179/01)
peyâm-ı b.-ı z.: *(bkz. peyâm)* (83/02)
p.-ı b.-ı z.+üñ. *(bkz. peyâm)* (83/02)
verd-i ra'nânıñ b.+u: Güzel gülün kokusu (127/01)
yüzüñ bûy+u: Yüzün kokusu (179/06)
zülfünüñ b.+u: Onun saçlarının kokusu (28/10)
(senin) âşüfte-i b.+uñ: *(bkz. âşüfte)* (239/08)

buz: Donarak katı duruma gelmiş su; soğuk (77/04)
b. üstü: *(bkz. üst)* (77/04)

bük-: Eğmek (27/01, 82/08)

bükül-: Eğrilmek (179/03, 250/07)

bülbül: *(Far.)* Güzel öten bir cins kuş (25/07, 26/01, 26/06, 26/08, 29/10, 30/08, 37/01, 41/05, 43/06, 45/01, 45/10, 49/03, 49/09, 52/07, 52/08, 56/01, 56/03, 56/06, 57/11, 58/04, 62/03, 68/04, 71/07, 72/01, 73/06, 75/08, 76/02, 76/03, 76/05, 79/06, 80/02, 82/09, 84/01, 85/07, 89/08, 89/11, 90/03, 90/06, 94/02, 98/08, 99/05, 100/08, 108/09, 115/07, 121/08, 122/09, 124/01, 124/02, 124/03, 124/09, 127/01, 132/03, 135/05, 135/06, 135/07, 136/03, 136/05, 137/08, 140/04, 141/03, 141/03, 141/06, 141/06, 141/07, 141/08, 141/09, 141/09, 141/10, 143/01, 144/09, 150/05, 151/03, 154/03, 157/05, 162/06, 163/06, 168/02, 171/04, 171/09, 171/10, 172/10, 176/06, 180/09, 180/09, 182/01, 183/09, 190/10, 191/04, 191/06, 201/10, 204/01, 204/09, 204/10, 207/06, 207/07, 210/06, 210/09, 211/01, 211/04, 211/10, 213/06, 215/08, 216/07, 217/01, 217/03, 220/07, 220/09, 225/06, 225/08, 229/02, 229/04, 230/03, 231/01, 233/06, 233/09, 234/02, 235/06, 235/09, 241/01, 245/08, 247/05, 248/04, 249/08)
bâğıñ b+ler+i: *(bkz. bülbül)* (231/01)
b.-i âşüfte-ḥâl: Perişan halli bülbül (76/02)
b.-i bâğ (~ol-): Bağın bülbülü haline gelir (143/01)
b.-i bî-çâre: Çaresiz bülbül (233/09)
b.-i dem-sâz: Sırdaş bülbül (100/08)
b.-i dil: Gönül bülbülü (204/01)

b.-i gûyâ: Söyleyen, söyleyici bülbül; şakrak öten bülbül (172/10)
b.-i gülşen-i ‘ayş u ṭarab u işret: Eğlence bahçesinin bülbülü (216/07)
b.-i gülzâr: Gül bahçesinin bülbülü (62/03, 45/10, 162/06, 204/10)
âşiyân-ı b.-i g.: *(bkz. âşiyân)* (62/03)
b.-i mehcûr: Terk edilmiş bülbül (90/03)
b.-i nâlân: Ağlayan bülbül (30/08, 90/06)
bâġıñ b.-i n.+ı: Bağın ağlayan bülbülü (30/08)
b.-i nâ-şâd: Gamlı, hüzünlü, kederli bülbül (99/05)
fiġân-ı b.-i n.-ş.: *(bkz. fiġân)* (99/05)
b.-i pâkîze-maḳâl: Saf, temiz sözlü bülbül (140/04)
b.-i rengîn-edâ: Renkli, süslü bülbül (29/10)
b.-i şeydâ: Çılgın bülbül (25/07, 26/06, 52/07, 57/11, 75/08, 80/02, 108/09, 122/09, 124/03, 127/01, 141/03, 201/10, 207/07, 234/02, 248/04, 249/08)
âşiyân-ı b.-i ş.: *(bkz. âşiyân)* (52/07)
(onun) b.-i şe.+sı: (249/08)
meşâm-ı b.-i ş.: *(bkz. meşâm)* (127/01)
b.-i şûrîde: Aşık bülbül; perişan bülbül (26/08, 41/05, 56/01, 136/05, 171/04)
b.-i ş.+niñ ‘aşḳı: *(bkz. ‘aşḳ)* (136/05)
b.-i zâr: İnleyen bülbül (68/04, 79/06, 85/07, 124/01, 180/09)
b.-i z.+ıñ ‘arz:-ı niyâzı: *(bkz. ‘arz:)* (68/04)
b.-i z.+ıñ göñlü: *(bkz. göñül)* (124/01)
eşk-i b.-i z.: *(bkz. eşk)*(85/07)
niyâz-ı b.-i z.: *(bkz. niyâz)* (180/09)
b.+ler içi: *(bkz. iç)* (210/06)
b.+ler+iñ dilleri: *(bkz. dil)* (210/09)
b.+ler+iñ feryâdı: *(bkz. feryad)* (56/06, 241/01)
b.+ler+iñ fiġânı: *(bkz. figan)* (121/08)
b.+ler+iñ naġmesi: *(bkz naġme)* (21/01)
b.+ler+iñ öñü: *(bkz. öñ)* (135/06)
b. ol-: bülbülleşti (89/11)
b+üñ âh u enîni: *(bkz. âh)* (180/09)
b+üñ âvâzesi: *(bkz. âvâze)* 225/06
bülbülüñ cânı: *(bkz. cân)* (230/03)
b+üñ feryâdı: *(bkz feryâd)* (71/07, 190/10)
b.+üñ gözü: *(bkz. göz)* (229/04)
b. g. yaşı: *(bkz. yaş)* (229/04)
b.+üñ ḫâli: *(bkz ḫâl)* (84/01)
b+üñ ḫûn-ı eşki: *(bkz. ḫûn)* (45/01)
b+üñ sermâye-i şevḳi: *(bkz sermaye)* (225/08)
feryâd-res-i b.: *(bkz. feryâd-res)* (141/06)
gülşen-i ‘âlem-i ‘aşḳıñ ol b.+ü: Aşk aleminin bahçesinin bülbülü (204/09)
hem-nefes-i b.: *(bkz. hem-nefes)* (141/07)
h.-n.-i b. ol-. 141/07
heves-i b.: *(bkz. heves)* (141/06)
ḳafes-i b.: *(bkz. ḳafes)* (141/08)
mültemes-i b.: *(bkz. mültemes)* (141/10)

nefes-i b.: *(bkz. nefes)* (141/09)

bülend: *(Far.)* Yüksek, yüce (28/03, 45/06, 45/06, 45/07, 45/08, 45/09, 45/10, 61/07, 82/09, 100/06, 116/01, 181/02)

serv-i b.: *(bkz. serv)* (28/03)

s.-i b. ol-:*(bkz. serv)* (28/03)

bülend-aḫter: *(Far.)* Yıldızı yüksek, talihli, şanslı (115/09)

feyż-baḫşâ-yı b.-a.: *(bkz. feyz-baḫşâ)* (115/09)

âfitâb-ı f.-b.-yı b.-a.: *(bkz. âfitâb)* (115/09)

bülend-âvâz: *(Far.)* Yüksek ses, haykırma (75/09)

(onun) b.-â.+ı: Onun haykırışı (75/09)

bül-heves: *(Far.)* Aklına geleni yapmak isteyen, keyfine buyruk, maymun iştahlı; her şeye istekli, isteği çok kimse (168/03)

bünyâd: *(Far.)* Bina, yapı (243/09)

b. ol-: yapılmak, bina edilmek (243/09)

bürhân: *(Ar.)* İspat, tanık (211/09)

bürḳa': *(Ar.)* Kadınların yüzlerini ve saçlarını örtmek için kullandıkları örtü; yaşmak (212/03)

bürḳa'-ı zülf: (212/03)

(kendi) b.-ı z.+ü: (212/03)

bürrânî: *(Far.)* Keskin, kesici (152/04)

ḫançer-i b.: *(bkz. ḫançer)* (152/04)

ḫ.-i b. ucu: *(bkz. uc)* (152/04)

bürûdet: *(Ar.)* Soğukluk (50/01)

'âlemiñ burûdeti: yeryüzünün soğukluğu (50/01)

büt: *(Far.)* Put, güzel kadın (142/06, 151/01, 244/08)

büt-i dil-nevâz: Gönül okşayan güzel (151/01)

büt-i sîm-endâm: Gümüş bedenli güzel (142/06)

büt-ḫâne: *(Far.)* Putevi (70/09, 244/08)

büyü-: *(Tr.)* Boyutları genişlemek; artmak (72/07)

büyük: *(Tr.)* Boyutları benzerlerinden daha falza olan; yetişkin belli bir yaşa gelmiş (147/02, 158/07)

küçük b.: *(bkz. küçük)* 147/02

büyüklen-: *(Tr.)* Kendini büyük görmek; büyüklük taslamak, kibirlenmek (157/01)

büyüt-: *(Tr.)* Yetiştirmek, bakmak; büyük duruma getirmek (97/06)

büzül-: *(Tr.)* Bir köşeye çekilip çekingen bir şekilde oturmak, yatmak; çekilmek, kırılmak (161/09, 161/09a)

-C-

câ-be-câ: *(Far.)* Yer yer (140/08)

ca'dû: *(Far.)* Cadı, büyücü (60/04, 163/09)
ġamze-i c.: *(bkz. ġamze)* 60/04
ġ.-i c.-yı dilber: *(bkz. ġamze)* 163/09
tîg-i ġ.-i c.: *(bkz. tîg)* (60/04)
zaḫm-ı t.-i ġ.-i c.: *(bkz. zaḫm)* (60/04)

câh: *(Ar.)* İtibar, makam, mevki (28/05, 61/05, 69/09, 87/01, 163/03, 222/09)
'arz:-ı c.: *(bkz. 'arz:)* (28/05)
erbâb-ı mâl u c.: *(bkz. erbâb)* (69/09)
ehl-i c.: *(bkz. ehl)* (163/03)
mürġ-i c.: *(bkz. mürġ)* (222/09)
ṣayd-ı m.-i c.: *(bkz. sayd)* (222/09)
ḳuvvet-i c.: *(bkz. ḳuvvet)* (61/05)
(onun) ḳ.-i c.+ı: (61/05)

câhi: *(Ar.)* Açık, aleni, âşikâr (65/01)
müntehâ-yı c.: *(bkz. müntehâ)* (65/01)

câhil: *(Ar.)* Bilgisiz (90/09, 210/05)

caḫîm: *(Ar.)* Cehennem (176/02)
nâr-ı c.: *(bkz. nâr)* 176/02

câiz: *(Ar.)* İşlenilmesine izin olan; olabilir olur (26/02, 199/07)

câm: *(Far.)* Sırça, cam, bardak, kadeh, şarap kadehi (25/05, 34/01, 34/03, 34/02, 34/06, 34/06, 35/08, 39/01, 41/04, 41/11, 42/03, 57/05, 61/02, 63/04, 70/03, 72/06, 75/05, 77/02, 79/03, 82/10, 86/01, 89/11, 90/10, 94/09, 95/02, 96/08, 98/03, 105/07, 107/02, 115/01, 117/02, 120/01, 120/02, 120/03, 121/10, 225/05, 130/03, 131/04, 131/06, 132/02, 132/05, 135/10, 136/07, 136/09, 139/09, 141/02, 142/08, 145/06, 146/09, 148/06, 150/10, 153/09, 160/01, 160/02, 167/06, 167/09, 168/02, 170/09, 172/08, 177/07, 181/10, 182/08, 182/09, 186/09, 189/10, 193/06, 195/03, 195/09, 196/03, 198/01, 201/03, 206/01, 207/08, 209/03, 211/08, 212/12, 215/08, 220/03, 224/07, 226/06, 227/01, 227/03, 228/06, 230/09, 233/03, 233/05, 234/03, 234/10, 235/09, 238/01, 238/01, 238/01, 295/07, 293/03, 239/06, 240/07, 240/07, 248/08)
billûr c. ol-: Kristal kadeh haline gelsin (160/02)
c.-ı ârâ: Kadeh süsleyen (25/05)
c.-ı araḳ: Rakı, şarab kadehi (230/09)
c.-ı 'aşḳ: Aşk kadehi; Tanrı aşığının yüreği (181/10, 227/01)
c.-ı 'aşḳ+ıñ: Senin aşk kadehin (181/10)
mest-i c.-ı 'a.: *(bkz. mest)* (227/01)

c.-ı 'ayş: Hayat kadehi, zevk ve safa kadehi (90/10, 96/08)

c.-ı a.+ımız: Bizim hayat kadehimiz bizim zevk ve sefa kadehimiz (96/08)

c.-ı bâde-i bezm-i elest: Elest bezmi şarbının kadehi (220/03)

mest-i c.-ı b.-i b.-i e.: *(bkz. mest)* (220/03)

c.-ı cem: Cem'in şarap kadehi; şarap (177/07, 261/04, 271/03)

c.-ı dil-güşâ: Gönül ferahlatıcı kadeh (224/07, 248/08)

c.-ı d.-g. devri. *(bkz. devir)* (224/07)

c.-ı gerdân: Dönen, dönücü kadeh (195/09, 239/06)

dünyanıñ c.-ı g.+ı: 195/09

c.-ı gül: Gül kadehi; şarap kadehi gonca (215/08)

c.-ı ḥayât: Hayat kadehi (233/05)

c.-ı ḥayât-efzâ: Hayat, yaşam saçan kadeh (233/03)

c.-ı işret: İçki kadehi (196/03)

(kendi) c.-ı i.+i: *(bkz. işret)* 9/10

c.-ı la'l: Kırmızı kadeh; kırmızı dudak *(bkz. câm-ı leb)* (41/04, 131/04)

c.-ı l. ḫayâli: *(bkz. ḫayâl)* (131/04)

(onun) c.-ı l.+i: kırmızı dudaklar (41/04)

c.-ı leb: Dudak kadehi. Kırmızı şarapla dolu bir kadehe benzyen dudak (98/03, 209/03)

c.-ı l.+iñ: Senin kırmızı dudakların (98/03)

c.-ı l.-i şîrîn: Şirin dudakların kadehi (209/03)

c.-ı l.-i ş.+i: *(bkz. şîrîn)* (209/03)

c.-ı leb-â-leb: Ağzına kadar dolu kadeh (168/02, 281/02)

c.-ı mey: Şarap kadehi (42/03, 57/05, 72/06, 121/10, 136/07, 136/09, 141/02, 170/09, 211/08)

c.-ı m.-i gül-gûn: Gül renkli, pembe şarap kadehi (211/08)

c.-ı m.-i ḫoş-güvâr-ı vaṣl: Kavuşma gecesinin tatlı şarabının kadehi (139/09)

c.-ı m.-i raḫşân: Berrak şarap kadehi (170/09)

zevrâḳ-ı c.-ı m.-i r.: *(bkz. zevrâḳ)* (170/09)

c.-ı miḫnet: Sıkıntı, gam, dert şarabı (227/03)

c.-ı muḥabbet: Sevgi şarabı (41/11)

c.-ı m. mest+i: Sevgi şarabının sarhoşu (41/11)

c.-ı muṣaffâ: Parlak kadeh (201/03)

c.-ı mül: Şarap kadehi (131/06, 132/05, 135/10, 235/09)

c.+ıñ dudagı: *(bkz. dudaḳ)* (207/08)

c+ıñ mey-i nâbı: *(bkz. mey)* (16/03)

c.-ı s:abûh:: Sabah içkisi, sabah içilen kadeh (115/01)

c.-ı ṣafâ: Zevk, sefa kadehi (240/07, 240/07)

câm-ı ṣafâ t:âlibi: *(bkz. t:âlib)* (240/07)

c.-ı ṣafâ-encâm: Zevk saçan kadeh, içki (238/01)

c.-ı ṣahbâ: Kırmızı şarap içilen kadeh (34/06, 39/01, 120/02, 153/09)

'âlem-nümâ-yı c.-ı ṣ.:*(bkz. 'âlem)* (153/09)

âyîne-i â.-n.-yı c.-ı ṣ.: *(bkz. âyîne)* (153/09)

âfitâb-ı c.-ı ṣ.: *(bkz. âfitâb)* (120/02)

â.-ı c.-ı ş.+(n)ıñ żiyâsı: *(bkz. żiyâ)* (120/02)
c.-ı sürûr-encâm: Sevinç, mutluluk yayan kadeh, içki (160/01)
c.-ı şarâb: Şarap kadehi (75/05, 89/11, 182/09, 206/01)
şûle-i c.-ı ş.: *(bkz. şûle)* (75/05)
c.-ı şarâb-ı erğuvân: Erguvan renkli şarabın kadehi (167/09, 212/12)
c.-ı şarâb-ı nâb: Saf şarabın kadehi (150/10)
c.-ı vaṣl: Kavuşma içkisi (63/04)
şa'şa-yı c.-ı v.: *(bkz. şa'şa)* (63/04)
(onun) ş.-yı c.-ı vaṣl+ı: *(bkz. vaṣl)* (63/04)
c.-ı zer: Altın kadeh (79/03)
c.-ı z. ol-: Altın kadeh haline gelmek (79/03)
c.-ı zer-nigâr: Altınla işlenmiş; yaldızlı şarap kadehi (77/02)
c.-ı zer-nişân: Kakma altınla işlenmiş kadeh (61/02)
c.-ı zerrîn: Beyaz şarap; Tanrı aşığının yüreği (34/03, 167/06)
c.-ı z.-i şarâb: Beyaz şarap kadehi (34/03)
c.-ı zümürrüd-fâm: Yeşil renkli kadeh; zümrüt renkli kadeh (120/03)
(onun) câm+ı: Onun kadehi (198/01, 225/05)
c.+Ø minnet+i: Kadeh minneti 146/09
c. u fincân: Kadeh ve fincan (117/02)
baḥs̱-i c. u f.: *(bkz. baḥs̱)* (117/02)
cür'a-i câm: *(bkz. cür'a)* (186/09)
s:ıyt ü s:adâ-yı c.: *(bkz. s:ıyt)* (238/01)
żiyâ-yı c.: *(bkz. żiyâ)* (182/08)
dünyânıñ c.+ı: Dünyanın kadehi (195/09)
ṣafâ câm+ı: Zevk, sefa kadehi (120/01)
sâḳîniñ c.+ı: Şarap (107/02)
salṭanat c.+ı: Saltanat kadehi (234/10)

câme: *(Far.)* Elbise, çamaşır (31/01, 48/08, 64/03, 86/01, 97/08, 126/02, 135/01, 135/03, 140/01, 140/06, 142/02, 147/02, 163/03, 222/04)
c.-i âl: Kırmızı elbise (140/01)
c.-i en'âm: Dua kitabının kabı (163/03)
c.-i gül-gûn: Gül renkli, pembe elbise (64/03)
c.-i iḳbâl: İkbal; yükseliş elbisesi (97/08)
c.-i sebz: (31/01)
c.-i ten: Ten elbisesi, beden, vücud (48/08, 142/02, 222/04)
c.-i yektâ: Tek, eşsiz, benzersiz, elbise (126/02)
c.-i zîbâ: (147/02)
(kendi) c.+si: Kendi elbisesi (135/03, 135/01)
c.+niñ üstü. *(bkz. üst)* (135/01)

câme-ḫâb: *(Far.)* Yatak (26/10)
(kendi) c.-ḫ.+ı: Kendi yatağı (26/10)

camii: *(Ar.)* Topluluk (51/02)

c.+niñ maḥfili: *(bkz. maḥfil)* (51/02)

cami': *(Ar.)* İçinde namaz kılınan yer; cuma namazı kılınan mescit (207/01)

cân: *(Far.)* Can, hayat; hayat, yaşayış; gönül (26/01, 29/02, 31/06, 41/03, 41/10, 43/07, 44/09, 47/02, 47/05, 48/05, 48/08, 51/09, 52/02, 53/01, 53/01, 53/10, 56/08, 56/08, 56/12, 56/12, 59/01, 61/06, 63/10, 66/11, 67/09, 68/02, 68/03, 68/05, 69/01, 69/04, 72/10, 73/02, 74/01, 74/08, 74/10, 74/10, 82/02, 83/07, 84/07, 84/10, 88/10, 89/09, 92/10, 99/02, 102/03, 103/10,104/09, 106/07, 107/03, 109/05, 111/10, 112/03, 112/06, 114/02, 116/02, 117/10, 117/10, 125/02, 125/06, 127/09, 129/09, 139/02, 139/04, 142/05, 147/09, 148/04, 148/06, 149/03, 152/06, 153/04, 155/02, 155/02, 155/08, 158/06, 159/05, 161/06, 163/08, 165/10, 166/04, 166/06, 166/08, 169/09, 170/03, 170/08, 172/09, 174/04, 174/07, 175/06, 177/04, 178/02, 178/04, 180/04, 186/06, 187/03, 187/04, 187/04, 188/02, 188/02, 188/05, 189/04, 190/07, 190/08, 191/03, 191/05, 193/05, 194/04, 194/04, 196/06, 197/08, 200/01, 201/08, 202/02, 202/02, 202/08, 203/07, 204/03, 205/02, 205/10, 208/04, 209/07, 211/02, 211/07, 214/10, 214/10, 222/08, 225/07, 226/03, 229/03, 229/09, 230/03, 230/03, 231/02, 231/03, 234/03, 237/01, 238/06, 238/08, 238/10, 247/04, 248/03)

âdem c.+ları: İnsanların gönülleri, insanların canları (196/06)

âşıḳıñ c.+ı: Aşığın gönlü (53/01)

âteş-i c.: Can ateşi, yanıp tutuşmak (89/09)

bîm-i c.: *(bkz. bîm)* (52/02)

bülbülüñ c.+ı: Bülbülün ruhu, bülbülün gönlü, bülbülün canı (230/03)

c. bağışla-: Yaşam vermek, hayat bağışlamak (21/02, 56/08)

c. çekiş-: Ölmek üzere bulunmak (74/10, 214/10)

(onun) c.+ı: Onun canı (74/01, 74/08, 92/10, 170/08, 186/06, 189/04, 230/03, 238/06)

c.-ı azîz: sevgili can (41/10)

(benim) c.-ı a.+im: Benim sevgili canım (41/10)

c.-ı belâ-keş: Bela, eziyet ve sıkıntı çeken gönül (166/04)

c.+ı çıḳ-: Ölmek (189/04, 226/03)

c.+ı çek-: İstek duymak

c.-ı ġam: Dertli gönül (209/07)

(benim) c.+ım: Benim canım (29/02, 51/09, 148/06, 152/06, 188/02, 203/07, 226/03, 229/09)

c.+Ø içi: Benim canımın içi (287/02)

c.-ı maḥzûn: Hüzünlü gönül (66/11)

(bizim) c.+ımız: Bizim canımız (48/05, 187/04, 197/08)

c.-ı meftûn: Büyülenmiş gönül, vurgun gönül (147/09)

benim c.-ı m.+(u)m: Benim büyülenmiş gönlüm, benim vurgun gönlüm (147/09)

c.-ı müştâḳ: Özleyen gönül (200/01)

c.-ı nâ-tüvân: Zayıf, kuvvetsiz gönül (48/08, 180/04, 193/05)

(senin) c.+ıñ: Senin gönlün, kalbin (153/04)

c.-ı şeydâ: Aklını yitirmiş gönül (26/01, 73/02)

c. ile cânân arası: *(bkz. ara)* (178/02)

c. ḳulagı: *(bkz. ḳulaḳ)* (234/03)

c. naḳdi: *(bkz. naḳd)* (127/09, 231/02, 294/08)

c. riştesi: *(bkz. rişte)* (163/08)

c. şoḥbeti: *(bkz. şoḥbet)* (112/06, 142/05)

c. tuḥfesi: *(bkz. tuḥfe)* (104/09)

c. u dil: Ruh ve gönül (43/07, 84/07, 88/10, 102/03, 125/06, 139/02, 158/06, 187/03, 205/02, 222/08, 229/03, 247/04)

aġyârıñ c. u d.+i: Yabancının ruhu ve gönlü (43/07)

gerden-i c. u d.: *(bkz. gerden)* (247/04)

mülk-i c. ü d.: *(bkz. mülk)* (292/04)

naḳd-ı d. ü c.: *(bkz. naḳd)* (158/06)

nâle-i c. u d.: *(bkz. nâle)* (102/03)

ṭabîb-i c. u d.: *(bkz. ṭabîb)* (84/07, 88/10, 125/06, 139/02, 187/03)

c. u göñül: Ruh ve gönül (208/04)

c. u ten: Ruh ve beden (20/04)

c. ver-: Ölmek; ruha güç vermek; canlanmasına yol açmak (53/10, 68/02, 69/04, 72/10, 169/09, 172/09, 188/02, 194/04, 202/02)

çemen-i c.: *(bkz. çemen)* (44/09)

çeşm-i c.: *(bkz. çeşm)* (190/07)

derd-mendiñ c.+ı: Dert sahibi; tasalı gönül (238/08)

dîde-i c.: *(bkz. dîde)* (155/08)

ṭûṭîyâ-yı d.-i c.: *(bkz. ṭûṭîyâ)* (155/08)

dil ü c.: *(bkz. dil)* (47/02, 56/12, 82/02, 148/04, 190/08, 161/06, 125/02, 205/10, 202/08)

mir'et-i d. ü c.: *(bkz. mir'et)*) (148/04)

m.-i d. ü c.+ım: *(bkz. dil)* (148/04)

şayd-ı dil ü c.: *(bkz. şayd)* (125/02)

ṭabîb-i d. ü c.: *(bkz. ṭabîb)* (bkz. (205/10)

ṭûmâr-ı dil ü c.: *(bkz. ṭûmâr)* (47/02)

ins u c.: *(bkz. ins)* (166/08)

gûş-ı c.: *(bkz. gûş)* (99/02)

ḳaṣd-ı c.: *(bkz. ḳaṣd)* (159/05)

ḳaṣd-ı c. eyle-:*(bkz. ḳaṣd)* (159/05)

keşti-i c.: *(bkz. keşti)* (114/02, 149/03)

naḳd-i c.: *(bkz. naḳd)* (68/03, 84/10, 107/03, 129/09, 187/04, 188/05)

(kendi) n.-i c.+ı: *(bkz. naḳd)* (68/03)

(senin) n.-ı c.+ıñ: *(bkz. naḳd)* (129/09)

rişte-i c.: *(bzk. rişte)* (47/05, 67/09, 155/02, 225/07, 238/10)

andelîbiñ r.-i c.+ı: *(bkz. rişte-i cân)* (67/09)

r.-i c.-ı hezâr: (225/07)

yaḥyânıñ r.-i c.+ı: *(bkz. rişte-i cân)* (238/10)

ser-çeşme-i c.: *(bkz. ser-çeşme)* (56/08)

ṭabîb-i c.: *(bkz. ṭabîb)* (103/10, 204/03)

ten ile c. arası: *(bkz. ara)* (178/04)

ṭıfl-ı c.: *(bkz. ṭıfl)* (116/02)

tuḥfe-i c.: (68/05)

cânâ: *(Far.)* Ey can; ey sevgili (25/03, 25/09, 27/01, 30/01, 30/01, 30/02, 30/03, 30/04, 30/05, 30/06, 30/06, 30/07, 30/08, 30/09, 30/10, 31/01, 31/01, 31/02, 31/03, 31/04, 31/05, 32/06, 34/02, 35/08, 49/01, 54/08, 60/09, 62/05, 63/09, 65/08, 71/10, 82/01, 83/05, 87/03, 88/06, 91/07, 96/03, 101/03, 105/06, 120/02, 126/08, 128/03, 130/02, 130/05, 132/02, 133/04, 137/05, 146/07, 155/01, 155/09, 160/02, 163/08, 168/09, 171/01, 172/01, 172/06, 176/01, 176/05, 178/06, 179/03, 181/06, 183/03, 185/08, 187/09, 189/02, 190/10, 192/03, 236/02, 243/09, 249/03)

dil ü cânâ: *(bkz. dil)* (62/05)

naḳd-ı d. ü c.: *(bkz. naḳd)* (62/05)

n.-ı d. ü c.vaṣlı: *(bkz. vaṣlı)* (62/05)

cânân: *(Far.)* Sevgili; gönül verilmiş (41/02, 53/01, 83/01, 95/06, 102/04, 102/07, 106/01, 112/06, 122/07, 134/02, 139/01, 142/05, 148/06, 177/04, 178/02, 187/04, 190/06, 190/06, 190/07, 190/07, 190/08, 190/09, 190/10, 197/08, 198/06, 200/06, 201/01, 201/06, 211/06, 229/09, 238/06, 240/01)

bûy-ı c.: *(bkz. bûy)* (190/10)

bûy-ı zülf-i c.: *(bkz. bûy)* (201/06)

(benim) c.+ım: Benim sevgilim (148/06, 198/06)

(bizim) c.+ımız: Bizim sevgilimiz (197/08)

c. yüzü: *(bkz. yüz)* (190/07)

c. y.+(n)den: (190/07)

cân ile c. arası: *(bkz. ara)* (178/02)

ebrû-yı c.: *(bkz. ebr)* (190/08)

gîsû-yı c.: *(bkz. gîsû)* 190/06

ḫam-ı g.-yı c.: *(bkz. ḫam)* (190/06)

ḫâṭır-ı c.: *(bkz. ḫâṭır)* (134/02)

kâkül-i anber-şiken-i c.. *(bkz. kâkül)* (200/06)

kûy-ı c.: *(bkz. kûy)* (122/07, 190/09)

leb-i c.: *(bkz. leb)* (102/04)

bâde-i la'l-i l.-i c.: *(bkz. bâde)* (102/04)

maḳdem-i c.: *(bkz. maḳdem)* (102/07)

muntaẓır-ı m.-i c.: *(bkz. muntaẓır)* (102/07)

nâvek-i cânân: *(bkz. nâvek)* (177/04)

ruḫsâre-i c.: *(bkz. ruḫsâre)* (83/01, 95/06)

ṣafḥa-i r.-i c.: *(bzk ṣafḥa)* (83/01)

rûy-ı c.: *(bkz. rûy)* (190/07)

sû-yı c.: *(bkz. sû)* (190/06)

ṭurra-ı c.: *(bkz. ṭurra)* (106/01)

vaṣl-ı c.: *(bkz. vaṣl)* (201/01)

cânâne. *(Far.)* Sevgili; gönül verilmiş (62/10, 66/11, 144/01, 170/05, 172/04, 242/01)

ġam-ı c.: *(bkz. ġam)* 66/11

ġamze-i c.: *(bkz. ġamze)* (144/01)

mest-i ġ.-i c.e: *(bkz. mest)* (144/01)

mest-i ġamze-i cânâne ol-: *(bkz. mest)* 144/01

kâkül-i c.: *(bkz. kâkül)* (170/05)

k.-i c. ḳaydı: *(bkz. ḳayd)* (170/05)
la'l-i c.: *(bkz. la'l)* (62/10)

cân-âsâ: Ruh gibi; gönül gibi (27/01)

cân-baḫş: *(Far.)* Yaşam veren, yaşam çoğaltan (37/01, 159/05, 172/09, 209/02, 215/10, 233/04)
c.-b. ol-: Yaşam bağışlamak (209/02)
leb-i c.-b.: *(bkz. leb)* (159/05)
(kendi) l.-i c.-b.+ı: *(bkz. leb)* (159/05)
mey-i c.-b.: *(bkz. mey)* (233/04)
nut:ḳ-ı c.-b.: *(bkz. nut:ḳ)*
n.-ı c.-b.-ı şeh-i 'âlem. *(bkz. nut:ḳ)* (172/09)

cân-bâz: *(Far.)* Canı ile onayan; atlı fedai (71/09, 178/08)

cân-feżâ: *(Far.)* Yaşam saçan, yaşam dağıtan; yaşam arttıran, ferahlık verici, cana can katan (192/02)
bûy-ı c.-f.: *(bkz. bûy)* (192/02)

cân-güdâz: *(Far.)* Can eritici, acıma uyandıran (104/10, 151/04)
âh-ı c.-g. (~et-): *(bkz. âh)* (104/10)
âteş-i c.-g.: *(bkz. âteş)* (151/04)

cânib: *(Ar.)* Taraf, cihet, yan (132/04, 157/01, 215/07)
ġoncanıñ cânib+i: Goncanın etrafı 215/07

cân-sitan: *(Far.)* Ruh alıcı;can çıkarıcı; güzel (155/06)
ḫadeng-i c.-s.: *(bkz. ḫadeng)* (155/06)
(senin) ḫ.-i c.+ıñ: 30/02

cân-şikâr: *(Far.)* Can avlayıcı, can alıcı; Azrail (192/11, 213/02)
kemend-i c.-ş.: *(bkz. kemend)* (192/11, 213/02)

câvidân (~ol-): *(Far.)* Daimileşmek, ebedileşmek, sonsuzlaşmak (250/09)

câvidâne: *(Far.)* Daimi, ebedi, sonsuz (182/14)

câvidânî: *(Far.)* Daimi, ebedi, sonsuz (173/10)
'ömr-i c.: *(bkz. 'ömr)* (173/10)

cây: *(Far.)* Yer (84/03, 88/04, 32/01, 32/09, 33/04, 55/05, 88/07, 105/06, 112/02, 119/01, 126/09, 132/10, 169/01, 201/10, 214/03, 242/02)
c. eyle-: Yer yapmak, yer haline getirmek (214/03)
(onun) cây+ı: Onun yeri (201/10)
c.-i âsâyiş: Güvenli yer (169/01)

c.-i binâgûş: Kulak memesinin yeri (105/06)
c.-i dil: Gönül yeri (33/04)
c.-i d. ol-: Gönül yeri haline gelmek (33/04)
c.-i dil-keş: Gönül çekici yer (84/03, 112/02)
c.-ı d.-k. ol-: Gönül çekici yer haline gelir (112/02)
c.-i ferah-bahş: Ferahlatıcı yer (32/01)
c.-i hakk: Yazı yeri (88/07)
c.-i hürrem: Gönül açan yer (126/09)
c.-i makâl: Söyleşme yeri, sohbet yeri (132/10)
c.-i râhat: Rahat yer (32/09)
c.-i safâ: Zevk yeri (55/05, 119/01, 275/06)
c. ol-: Yer olmak (88/04)

cây-gâh: *(Far.)* Yer; mevki (234/09)
c.-g.-ı şîven: Matem, yas yeri (234/099

câzibe: *(Ar.)* Çekim; çekicilik; sevimli, alımlı (78/03, 185/03)
c.-i 'aşk: Aşkın çekiciliği (78/03 185/03)
kuvvet-i c.-i 'a.: *(bkz. kuvvet)* (78/03)
c.-i hüsn: Güzelliğin çekiciliği (185/03)
(onun) c.-i h.+ü: Onun güzelliğinin çekiciliği (185/03)

cebîn: *(Ar.)* Alın (83/04, 148/07, 203/03, 240/04)
(onun) c.+i. Onun alnı (240/04)
(senin) c.+iñ: Senin alnın (148/07)
c.-i âşık-ı nâlân: Ağlayan aşığın alnı (83/04)
ç.-i cebîn: *(bkz. çîn)* (203/03)
(onun) ç.-i c.+i: *(bkz. çîn)* (203/03)

cefâ: *(Ar.)* Büyük sıkıntı, üzgü, eziyet (27/09, 27/09, 28/09, 31/03, 38/04, 42/04, 46/01, 48/05, 51/09, 57/12, 63/06, 63/09, 63/10, 66/08, 66/11, 85/01, 85/07, 104/08, 106/10, 112/01, 118/09, 122/10, 124/10, 125/09, 125/10, 126/06, 126/06, 127/10, 131/05, 132/03, 145/05, 146/03, 162/01, 166/04, 167/02, 169/02, 187/01, 192/14, 193/03, 205/02, 208/08, 213/05, 229/03, 229/10, 236/06, 239/04, 242/09, 243/01, 248/06)
'aşkıñ c.+sı: Aşkın üzüntüsü, aşkın eziyeti, aşkın sıkıntısı (112/01)
c. et-: Sıkmak, üzmek, eziyet etmek (48/05, 85/07, 126/06, 208/08)
c.+lar eyle-: Sıkmak, üzmek, eziyet etmek (104/08, 187/01)
(senin) c.+lar+ıñ: Senin eziyetlerin (127/10)
c. şekli: Eziyet biçimi (125/09)
c. taşı: Eziyet, sıkıntı taşı (131/05, 167/02, 193/03, 239/04, 243/01)
c.-yı hâr: Eziyet, sıkıntı dikeni (132/03)
c.-yı rûzgâr: Devrin sıkıntısı; zamanın sıkıntısı (242/09)
c.-yı şâne: Eziyet tarağı, sıkıntı tarağı (166/04)
(senin) c.+ñ: Senin eziyetin (124/10)
cevr ü c.: *(bkz. cevr)* (38/04, 85/01, 146/03, 229/10, 248/06)

cevr ü c.-yı eyyâm: *(bkz. cevr)* (38/04)
c. vü zulm: Sıkıntı ve eziyet (205/02)
dilberiñ c.+sı: Sevgilinin eziyeti (27/09)
fenn-i c.: *(bkz. fenn)* (42/04)
seng-i c.: *(bkz. seng)* (106/10, 122/10, 162/01, 169/02)
şûḫuñ s.-i c.+sı: *(bkz. şûḫ)* (122/10)
tîg-i c.: *(bkz. tîg)* (63/06)
ümmîd-i c.: *(bkz. ümmîd)* (126/06)
ü.-i c. et-: *(bkz. ümmîd)* (126/06)
naḫl-i c.: *(bkz. cefâ)* (66/08)

cefâ-cû: *(Ar.-Far)* Eziyet arayan, eziyet eden (64/07, 195/07)

cefâ-dîde: *(Ar.-Far.)* Eziyet görmüş, eziyet çekmiş (51/05)
c.-d.-i ḫâr (~ol-): cefa görmüş bir zavallı olmak (51/05)

cefâ-kâr: *(Ar.-Far.)* Eziyet eden (104/08)
yâr-ı c.-k.: *(bkz. yâr)* (104/08)
y.-ı c.-k.+ım: *(bkz. yâr)* (104/08)

cefâ-pîşe: *(Far.)* Zalim, gaddar; sevgili (29/02)
şûḫ-ı c.-p.: *(bkz. şûḫ)* (29/02)

cehennem: *(Ar.)* Dini inanışlara göre günahkârların öldükten sonra ceza görecekleri yer; çok sıcak yer (176/02)
c. âteşi: çok sıcak (176/02)

cehl: *(Ar.)* Bilmezlik; bilgsizlik (32/09, 43/04a, 43/05a)
kâlâ-yı c.: *(bkz. kâlâ)* (43/05a.)
kemâl-i c.: *(bkz. kemâl)* (43/04a)
sâye-i c.: (bkz. sâye) (32/09)

celâl: *(Ar.)* Büyüklük, yücelik, ululuk (25/03, 65/06, 199/03, 248/01)
c. ü cemâl: Yücelik ve güzellik (199/03)
c. ehli: *(bkz. ehl)* (248/01)
tâb-ı c.: *(bkz. tâb)* (25/03)
dest-i c.: *(bkz. dest)* (65/06)
şad-pâre-i d.-i c.: (65/06)

celâlî-veş: *(Ar.)* Tanrı gibi, Allah gibi (88/03)

cellâd: *(Ar.)* Merhametsiz (191/02)
ġamze-i c.: *(bkz. ġamze)* (191/02)

Cem: *(Far.) (bkz. Özel Adlar Dizini)* (80/09, 94/09, 177/07, 193/06, 195/09, 198/01, 227/01, 228/06, 234/03, 234/10, 235/02, 238/01, 240/07)

câm-ı c.: *(bkz. câm)* (177/07, 238/01)
(onun) c.+i: Onun cemi (198/01)
c. neşvesi: Cem neşesi (227/01)
cem ol-: Cemleşmek (235/02)
c. vâdîsi: Cem vadisi (80/09)
c.-i devrân: Zamanın Cemi (195/09)
dünyânıñ c.-i d.+ı (~ol-): Zamanın Cemi haline gelmek (195/09)
hem-ḥâl-i c.: *(bkz. hem-ḥâl)* (94/09)
h.-ḥ.-i c. ol-: *(bkz. hem-ḥâl)* (94/09)
pür-guṣṣa-i c.: *(bkz. pür-guṣṣa)* (234/03)

cem': *(Ar.)* Toplama, yığma (53/05, 98/07, 102/07, 108/04, 109/02, 109/07, 141/04, 161/02, 162/08, 187/05, 225/02, 239/02, 239/05)

c. et-: Toplamak (102/07, 141/04, 225/02)
c. eyle-: Toplamak (53/05, 109/02, 109/07, 239/02)
c. ol-: Toplanmak (98/07, 108/04, 161/02, 162/08)
kemân ü tîr ü ḫançer c.+i: Onun keman, ok ve hançerin toplamı (239/05)

Cemlik: Cem gibi olmak; Cem gibi davranmak (61/02)

cemâl: *(Ar.)* Yüz güzelliği (25/03, 26/06, 49/01, 52/03, 55/09, 65/06, 65/07, 71/03, 76/09, 81/06, 85/08, 86/02, 88/01, 108/04, 112/02, 158/04, 221/04, 140/06, 161/09, 175/09, 180/05, 199/03, 225/03, 230/04, 232/06, 248/01)

'arż-ı c.: Yüz gösterme; görünme (26/06, 140/06)
'a.-ı c. (et-): Yüzünü göstermek, görünmek (26/06)
'a.-ı c. eyle-: Yüzünü göstermek, görünmek (140/06)
bâġ-ı c.: *(bkz. bâġ)* (161/09)
c. ehli: *(bkz ehl)* (248/01)
c.+i: Onun yüzünün güzelliği (225/03)
c.+Ø bâġı: *(bkz. bâġ)* (225/03)
c.-i bâ-kemâl: Tam, mükemmel güzellik (52/03, 65/07)
(senin) c.-i b.-k.+iñ: Senin mükemmel güzelliğin (65/07)
c.-i b.-k+iñ meftûnu: *(bkz. meftûn)* (52/03)
c.-i b.-k. m. (~ol-): (52/03)
c.-i dilrübâ: Gönül çelen sevgilinin yüzü güzelliği (180/05)
esbâb-ı c.-i dilrübâ: *(bkz. esbâb)* (180/05)
c.+iñ: Senin yüzün (3/01, 65/06, 76/09, 86/02, 88/01)
c.+Ø ḥaḳḳı: *(bkz. ḥaḳḳı)* (76/09)
c.+Ø muṣḥ:afı: *(bkz. muṣḥ:afı)* (88/01)
celâl ü c.: *(bkz. celâl)* (199/03)
envâr-ı c.: *(bkz. envâr)* (25/03)
evṣâf-ı c.: *(bkz. evṣâf)* (86/02)
baḥs-i e.-ı c.: *(bkz. baḥs)* (108/04)

b.-i e.-ı c.+iñ: *(bkz. baḥs̱)* (108/04)

ḫâce-i c.: *(bkz. ḫâce)* (55/09)

menşûr-ı c.: *(bkz. menşûr)* (158/04)

nefeḫât-i c.: *(bkz. nefeḫât)* (71/03)

nûr-ı cemâl: *(bkz. nûr)* (221/04)

pertev-i n.-ı c.: *(bkz. pertev)* (221/04)

ṣâh:ib-i c.: *(bkz. ṣâh:ib)* (81/06)

safḥa-ı c.: *(bkz. safḥa)* (85/08)

mütâlaa-ı s.-ı c. (~et-): *(bkz. mütâlaa)* (85/08)

şem'-i cemâl: *(bkz. şem')* (175/09)

pervâne-i ş.-i c.: *(bkz. pervâne)* (175/09)

p.-i ş.-i c.+iñ: *(bkz. pervâne)* (175/09)

p.-i ş.-i c.+iñ ol-: *(bkz. pervâne)* (175/09)

şehr-i c.: *(bkz. şehr)* (112/02)

tâb-ı c.: *(bkz. tâb)* (230/04)

tecallâ-yı c.: *(bkz. tecallâ)* (232/06)

vaṣf-ı c.: *(bkz. vasf)* (49/01)

cemâne: *(Far.)* Cem gibi (182/09)

cem-câh: *(Far.-Ar.)* Cem makamı (145/11)

ḫüsrev-i cem-câh: *(bkz. ḫüsrev)* (145/11)

cem-h:aşem: *(Far.-Ar.)* Cem ailesi (57/02)

pâdişâh cem-h:aşem: *(bkz. pâdişâh)* (57/02)

cemre: *(Ar.)* Şubat ayında birer hafta aralıklarla önce havada, sonra suda ve en sonra toprakta oluştupu sanılan sıcaklık yükselişi (166/02)

c. düş-: Sıcaklık yükseliği o hafatadan başlamak (166/02)

cem'iyyet: *(Ar.)* Topluluk (161/01, 161/03)

c.-i ḫâṭır: Gönül topluluğu (161/01)

cenâb: *(Ar.)* "Şeref, onur ve büyüklük" ünvanı olarak kullanılır, hazret (46/08, 12/17, 92/06, 127/04, 133/09, 179/09, 192/08)

(onun) c.+ı: Onun büyüklüğü (46/08)

c.-ı Edrine: Edirne' nin büyükleri (179/09)

c.-ı ḥaḳḳ: Allah, Tanrı (12/17, 133/09)

c.-ı ḥażret-i Sulṭân murâd: Büyük Sultan Murat Hazretleri (92/06)

c.-ı ḥ.-i s.m.+ıñ gevher-i naẓmı: *(bkz. naẓm)* (92/06)

c.-ı ḥażret-i Sulṭân os̱mân: Büyük Sutan Osman Hazretleri (192/08)

c.-ı yâr: Yüce sevgili, sevgili hazretleri (127/04)

ceng: *(Far.)* Savaş (248/05)
c. ü cidâl: savaş (248/05)
c. ü cidâl ehli: *(bkz. ehl)* (248/05)

cennet: *(Ar.)* Dini inanışlara göre, iyilik yapanların, günahsızların öldükten sonra sonsuz bir mutluluğa kavuşacakları yer, uçmak; bahçe; çok ferah yer (52/04, 82/04, 88/01, 108/01, 122/07, 125/07, 136/04, 200/01, 208/06)
sebze-i c.: *(bkz. sebze)* (88/01)
fikr-i c.: *(bkz. fikr)* (108/01)
gül-i c.: *(bkz. gül)* (125/07, 208/06)
bâġ-ı c.: *(bkz. bâġ)* (200/01)
ṣarîr-i b.-ı c.: *(bkz. ṣarîr)* (200/01)
c.-i kûy: Cennet köyü (82/04)
mâhbûblarıñ c.-i k.+u: Güzellerin cennet köyü (82/04)
c.-i me'vâ: Cennet yeri, cennet yurdu (122/07)
c.+iñ aġzı ṣuyu+n. Cennetin ağzının suyu (136/04)

cerâh:at: *(Ar.)* İrin; yara (55/02)

ceres: *(Ar.)* Çan (102/03)
bang-ı c.: *(bkz. bang)* (102/03)

cerrâr: *(Ar.)* Dilenci (193/09)
ḳadeh: c.+ı: Kadeh dilencisi (193/09)
ḫarâbâtıñ ḳ. c.: Meyhanenin kadeh dilencisi (193/09)

cevâb: *(Ar.)* Sorulan birşeye verilen karşılık, yanıt (41/08, 177/10, 189/07, 198/10, 208/03, 241/10)
c.+ıñ: Senin yanıtını (198/10)
c.-ı sâḳî: Sakinin yanıtı (241/10)
c. ol-: Yanıt niteliği kazanmak (177/10)
redd-i c. (~et-): *(bkz. redd)* (41/08)

cevher: *(Ar.)* Maya, öẓ değerli taş, elmas (54/02, 178/10, 192/13, 213/04, 249/12)
c. eyle-: Değerli taş, elmas haline getirmek (54/02)
c.-i ḫâk-i der: Kapı toprağının elması (192/13, 213/04)
c.-i ḫ.-i d.+iñ ümmîdi: Kapı toprağının elmasının umudu (192/13, 213/04)
c.-i la'l: Kırmızı elması, kırmızı dudakları (178/10)
şehiñ c.-i l.+i: Güzelin kırmızı dudakları (178/10)
silk-i c.: *(bkz. silk)* (249/12)

cevlân: *(Ar.)* Dolaşma, dolanma, gezinme (66/02, 173/02)
c. et-: Dolaşmak, dolanmak, gezinmek (173/02)

cevr: *(Ar.)* Haksızlık, eza, cefa, eziyet, zulüm sitem (29/05, 38/04, 47/07, 80/08, 84/02, 85/01, 104/08, 105/04, 124/10, 133/03, 146/03, 146/05, 152/03, 152/06, 155/02, 155/07, 159/09, 168/04, 193/07, 195/07, 220/05, 220/05, 225/08, 227/07, 229/10, 229/09, 248/02, 248/06)

c. et-: Eziyet etmek (193/07)

c.-i bî-endâze: Ölçüsüz zulüm, ölçüsüz sıkıntı (225/08)

rûzgâr-ı pür-cefânıñ c.-i b.-e.+si: Eziyet dolu zamanın ölçüsüz zulmü (225/08)

c.-i dehr: Dünya eziyeti, devrin eziyeti (248/02)

c.-i eyyâm: Günlerin sıkıntısı (146/05)

c.-i firâvân: Aşırı, bol, hadsiz eziyet(124/10)

seniñ c.-i f.+ıñ: Senin hadsiz eziyetin (124/10)

(onun) c.+i: Onun eziyeti (80/08)

c.+iñ: Senin cevrin (155/07)

c. oḳları: *(bkz. ok)* (152/06, 168/04)

c. ü cefâ: Sıkıntı ve eziyet (38/04, 85/01, 229/10, 248/06)

c. ü c.-yı eyyâm: Günlerin sıkıntı ve eziyeti (38/04)

çarḫ-ı sitem-ger c.+i: Zalim feleğin, kaderin eziyeti (159/09)

çarḫıñ c.+i: Feleğin eziyeti (155/02)

ḳaşı c.+i: Kaşının eziyeti (105/04)

seng-i c.: *(bkz. seng)* (47/07)

nişân-ı s.-i c.: *(bkz. nişân)* (47/07)

(senin) n.-ı s.-i c.+iñ: *(bkz. nişân)* (47/07)

sitem ü c.: *(bkz. sitem)* (29/05)

(onun) s. ü c.+i: *(bkz. sitem)* (29/05)

tîg-i c.: *(bkz. tîg)* (133/03)

tîr-i c.: *(bkz. tîr)* (227/07)

(onun) t.-i c.+i: *(bkz. tîr)* (227/07)

yâriñ c.+i: Sevgilinin eziyeti (84/02)

ceyb: *(Ar.)* Cep; gömleğin açıklığı, yarığı (152/04, 193/09)

(kendi) c.+i: kendi cebi (152/04)

ceyş: *(Ar.)* Ordu; ses, seda (154/01, 223/08, 240/09, 242/04)

c.-i ġam: Üzüntü ordusu (154/01, 240/09)

(senin) c.-i ġ.+ıñ: Senin üzüntü ordun (154/01)

c. -i miḥnet: Mihnet ordusu (223/08)

c.-i m. def'i: *(bkz. def')* (223/08)

c. -i sitem: Sitem ordusu (242/04)

cezb (~eyle-): *(Ar.)* Kendinden geçirmek (129/04)

cibâl: *(Ar.)* Dağlar (206/08)

c.+iñ gûşu: *(bkz. gûş)* (206/08)

cidd: *(Ar.)* Bir işi gerçekten çalışıp işleme; ciddilik (110/10)

sa'y ü c. baḥri: *(bkz. sa'y)* (110/10)

cidâl: *(Ar.)* Karşılıklı kavga, savaş (248/05)
ceng ü c.: *(bkz. ceng)* (248/05)
ceng ü c. ehli: *(bkz. ehl)* (248/05)
ciger-dûz: *(Far.)* Ciğeri delip geçen (96/02)
peykân-ı c.-d.: *(bkz. peykân)* (96/02n)

ciḥâd: *(Ar.)* Din uğruna düşmanla savaşma (255/02)

ciḥân: *(Far.)* Dünya, 'âlem (32/05, 42/02, 55/01, 59/04, 66/04, 69/02, 76/04, 81/06, 93/10, 94/01, 98/10, 106/05, 106/09, 115/08, 118/10, 128/01, 142/01, 143/09, 153/06, 153/06, 153/08, 154/04, 156/06, 158/04, 165/03, 166/06, 167/07, 172/10, 173/06, 180/12, 182/10, 182/14, 188/07, 188/07, 190/03, 192/08, 195/06, 197/12, 200/05, 212/08, 219/02, 224/09, 233/08, 236/08, 242/08, 248/01)
âşûb-ı c.: *(bkz. âşûb)* (142/01)
bâġ-ı c.: *(bkz. bâġ)* (153/06)
b.-ı c.+ıñ serv-i bâlâsı: *(bkz. serv)* (153/06)
bezm-i c.: Dünya meclisi (167/07, 182/14, 236/08)
b.-i c.+ıñ 'âlemi: *(bkz. 'âlem)* (236/08)
ziynet-i b.-i c. eyle-: *(bkz. ziynet)* (167/07)
c. bâġı: *(bkz. bâġ)* (224/09)
c.-ı bî-s̱ebât: Dönek dünya (180/12)
(senin) c.+ıñ: Senin dünyan (153/08)
c.+ıñ izzet ü iḳbâli: *(bkz. izzet)* (98/10)
c.+ıñ gülşeni: *(bkz. gülşen)* (165/03)
c. ṣuyu: *(bkz. ṣu)* (173/06)
ḫalḳ-ı c.: *(bkz. ḫalḳ)* (188/07, 154/04)
ḳallâş-ı c.: *(bkz. ḳallâş)* (66/04)
ḳayd-ı c.: *(bkz. ḳayd)* (118/10)
nat'-ı c.: *(bkz. nat')* (106/09)
rûy-ı c.: *(bkz. rûy)* (42/02, 212/08)
şâh-ı c.: *(bkz. şâh)* (32/05, 93/10, 158/04, 143/09, 172/10, 219/02)
ş.-ı c.+ım: *(bkz. şâh)* (172/10)
ş.-ı c.+ıñ pây-bûsu: *(bkz. pây-bûsu)* (93/10)
şeḫ-i c.: *(bkz. şeḫ)* (4/02, 182/10)
naẓm-ı ş.-i c.: *(bkz. naẓm)* (182/10)

ciḥân-ârâ: *(Far.)* Dünyayı süsleyen, bezeyen (26/09, 91/06, 208/01)
ḫurşîd-i c.-â.: *(bkz. ḫurşîd)* (208/01)
ḥüsn-i c.-â.: *(bkz. ḥüsn)* (91/06)
mihr-i c.-â.: *(bkz. mihr)* (26/09)

ciḥân-bân: *(Far.)* Dünyanın bekçisi; hükümdar (201/02, 245/06)
şâh-ı c.: *(bkz. şâh)* (201/02)
(onun) Sulṭân-ı c.-bân+ı: *(bkz. Sulṭân)* (245/06)

ciḫân-bîn: *(Far.)* Dünyayı gören; göz (183/04)
çeşm-i c.-b.: *(bkz. çeşm)* (183/04)
sürme-i ç.-i c.-b.: *(bkz. sürme)* (183/04)
s.-i ç.-i c.-b. ol-. *(bkz. sürme)* (183/04)

ciḫân-efrûz: *(Far.)* Dünyayı parlatan, aydınlatan (89/01, 94/01, 163/03, 163/06)
mihr-i c.-e.: *(bkz. mihr)* (89/01)
m.-i c.-e.+(u)muz: *(bkz. mihr)* (94/01)
mihr-i ciḫân-efrûz ol-: *(bkz. mihr)* (89/01)
ḫurşîd-i c.-e.: *(bkz. ḫurşîd)* (163/03, 163/06)
elt:âf-ı ḫ.-i c.-e.: *(bkz. elt:âf)* (163/03)

ciḫân-gerd: *(Far.)* Dünyayı dolaşan (125/10)
âh-ı ciḫân-gerd: *(bkz. âh)* (125/10)
(senin) â.-ı c.-g.+iñ: *(bkz. âh)* (125/10)

ciḫân-sitân: *(Far.)* Dünyayı zapt eden (182/13)
şâh-ı c.-s.: *(bkz. şâh)* (182/13)

ciḫân-sûz: *(Far.)* Dünyayı yakan (96/01)
c.-s. ol-: dünyayı yakmak (96/01)

ciḫân-tâb: *(Far.-Ar.)* Dünyaya sıcaklık ve ışık veren (29/03, 36/04, 246/06)
ḫurşîd-i c.-t.: *(bkz. ḫurşîd)* (246/06)
vech-i ḫ.-i c.-t.: *(bkz. vech)* 246/06
mihr-i c.-t.: *(bkz. mihr)* (29/03)
mihr-i c.-t.u żiyâ-güster: *(bkz. mihr)* (36/04)
mihr-i c.-t.-ı kerem: *(bkz. mihr)* (29/03)

cilâ': *(Ar.)* Parlaklık (37/03)

cilve-ger: *(Ar.-Far.)* Cilve eden, cilve yapan, cilveli (65/06)

cinân: *(Ar.)* Cennet (66/02, 87/03, 130/01, 173/02, 173/10, 182/14, 209/09, 215/01)
c. bâġı: *(bkz. bâġ)* (130/01)
c. ṣuyu: *(bkz. ṣu)* (173/10)
c. t:âvuṣu: (173/029
bâġ-ı c.: *(bkz. bâġ)* (209/09)
gülzâr-ı c.: *(bkz. gülzâr)* (87/03)
g.-ı c. sünbülü: *(bkz. sünbül)* (87/03)
reşk-i c. (~ol-): *(bkz. reşk)* (215/01)
t:âvus-ı c.: *(bkz. t:âvus)* (66/02)

cism: *(Ar.)* Beden, gövde (27/01, 41/03, 42/05, 49/07, 50/10, 52/06, 73/06, 89/02, 106/05, 126/02, 130/10, 141/08, 149/06, 162/07, 164/09, 176/10, 179/01, 181/08, 187/10, 222/04, 231/04)

(onun) cisim+i: Onun bedeni (141/08)

(onun) cism+i: Onun bedeni (89/02, 222/04)

(senin) c.-i figâr+ıñ: Yaralı beden (50/10)

c.-i metâ': Beden malı (42/05)

c.-i nâzik: İnce, narin beden; zarif, güzel beden (126/02)

c.-i nizâr: Zayıf beden (49/07, 106/05, 164/09, 176/10, 181/08)

(onun) c.-i n.+ı: Onun zayıf bedeni (106/05)

c.-i n.+ım: Benim zayıf bedenim (164/09, 176/10, 181/08)

c.-i sûz-nâk: Yakıcı beden (52/06)

(benim) c.-i s.-n.+im: Benim yakıcı bedenim (52/06)

c.-i zâr: Zayıf beden; gözyaşı (130/10)

c.-i z.+ıñ reh-güzârı: *(bkz. reh-güzâr)* (130/10)

(benim) cism+im: Benim bedenim (27/01, 73/06, 149/06, 162/07, 179/01, 187/10, 231/04, 271/04)

c. ü cân: Beden ve ruh (41/03)

civân: *(Far.)* Genç, taze delikanlı; sevgili (54/09, 66/08, 71/10, 73/03, 107/08, 120/04, 123/04, 128/02, 140/10, 143/10, 147/04, 171/11, 174/06, 174/10, 207/08, 212/09, 214/10, 215/01, 216/03, 235/07, 245/10)

c.-ı bî-misâl: Emsalsiz, benzersiz, eşsiz sevgili (140/10)

c.-ı fiten-cû: Fitne arayan sevgili (147/04)

c.-ı ḫûb-rûy: Güzel yüzlü sevgili (174/06)

c.-ı kâm-rân (~ol-): Mutlu sevgili haline gelmek (235/07)

c.-ı lâle-ḫadd-i anberîn-külâle: Lale yanaklı saçları anber kokulu sevgili (216/03)

c.+ıñ dil-i saḫtı+(n): *(bkz. dil)* (143/10)

c.+ıñ ḳalbi: *(bkz. ḳalb)* (73/03)

c.+ıñ ḳâmet-i bâlâsı. *(bkz. ḳâmet)* (66/08)

c.+ıñ nagmesi: *(bkz. nagme)* 71/10

c.-ı nüktedân: Zarif sevgili (245/10)

c.-ı sebz-ḫaṭṭ: Ayva tüylü sevgili (107/08)

c.-ı tâze: Genç sevgili (174/10)

c.-ı tünd-ḫû: Sert huylu sevgili (54/09)

c. ol-: Gençleşmek (215/01)

pîr ü c.: *(bkz. pîr)* (171/11)

civânân: *(Far.)* Gençler, taze delikanlılar (38/06, 123/02)

cömerd: *(Far.)* Para ve malını esirgemeden veren, eli açık (117/10)

cû: *(Far.)* *(bkz. cûy)* (135/03, 151/08, 206/03, 219/06, 220/09, 220/10)

kenâr-ı c.: *(bkz. kenâr)* (135/03, 206/03, 220/10)

cû-be-cû: *(Far.)* Irmak ırmak (175/04)

cûd: *(Ar.)* Cömertlik, el açıklığı (68/05, 79/09, 221/08)
c. u seḫâ eyle-: Eli açık davransın, cömertlik etsin (79/09)
feyż-i c.: *(bkz. feyż)* (68/05)
sâh:il-i c.: *(bkz. sâh:il)* (221/08)

cûş: *(Far.)* Coşma, kaynama,(63/01, 105/10, 155/03, 165/07, 195/06, 207/04, 244/05, 246/07)
bâdeniñ mestâne c.+u: Şarabın sarhoş coşkunluğu (155/03)
c.+a gel-: Coşmak (195/06)
c. et-: Coşmak (63/01, 246/07)
c. eyle-: Coşturmak (105/10)
c. u ḫurûş: Taşıp coşma (165/07, 207/04, 244/05)
belâġat baḥrınıñ c. u ḫ.+u: Güzel söz denizinin taşıp coşması (244/05)
bâdeniñ c u ḫ+u: Şarabın taşıp coşması (207/04)
eşk-i âşıḳıñ c. u ḫ.+u: Aşığın gözyaşlarının taşıp coşması (165/07)

cûşân (~ol-): *(Far.)* Kaynamak, coşkunlaşmak, taşmak (149/02)

cûy: *(Far.)* Nehir, akarsu, ırmak, çay (28/02, 34/07, 56/05, 102/01, 107/07, 108/03, 110/02, 137/11, 149/06, 172/03, 175/01, 215/02, 228/02, 246/02)
leb-i c.: *(bkz. leb)* (34/07)
c.-ı dil: Gönül coşkunluğu (137/11)
c.-ı eşk: Gözyaşı ırmağı (107/07, 175/01, 228/02)
(onun) c.-ı e.+i: Onun gözyaşı ırmağı (107/07)
(benim) c.-ı e.+im: Benim gözyaşı ırmağım (175/01, 228/02)
c.-ı irâdet: Buyruk, istek ırmağı (28/02)
c.-ı revân: Akarsu (149/06)
c.-ı r. et-: Akarsu haline getirmek (149/06)
c.-ı sirişk: Gözyaşı ırmağı (102/01, 172/03)
(onun) c.-ı s.+i: Onun gözyaşı ırmağı (102/01)
(benim) c.-ı s.+im: Benim gözyaşı ırmağım (172/03)
cüst ü c.: Arayıp sorma, araştırma (108/03)
c. ü c.+uñ: Senin arayıp sorman, senin araştırman (108/03)

cûy-bâr: *(Far.)* Irmak, nehir çay; akarsu kenarı (47/08, 44/09, 56/07, 97/02, 116/08, 117/08, 151/07, 203/01, 219/04)
c.-b. vaṣfı+(n)da: Akarsu sıfatında (203/01)
leb-i c.-b.: *(bkz. leb)* (97/02, 151/07)
kenâr-ı bâġ u l.-i c.-b.: *(bkz. kenâr)* 151/07
c.-b.-ı ʻaşḳ: Aşk akarsuyu (116/08, 117/08)
c.-b.-ı ferah: Ferah ırmak (44/09)

cübbe: *(Ar.)* Din adamlarıyla bazı yaşlı kimselerin giydiği uzun giysi (78/05)
c. vü destâr: Cübbe ve sarık (78/05)

cüdâ: *(Far.)* Ayrılma, ayrılık, ayrılmış (34/10, 52/05, 74/02, 100/04, 236/11)
c. et-: Ayırmak, eksik etmek (52/05)
c. ol-: Ayrılmak (74/02, 100/04)
bîm-i c: *(bkz. bîm)* (236/11)
ebr-i c.: *(bkz. ebr)* 34/10

cülûs (~et-): *(Ar.)* Tahta çıkma, tahta oturma (224/06)

cümle: *(Ar.)* Bütün hep; hepsi (42/09, 44/04, 61/01, 89/07, 100/01, 102/02, 128/03, 140/04, 143/03, 147/10, 181/05, 224/08)
(onların) c.+si: Onların hepsi (140/04)

cümleten: *(Ar.)* Bütün, hep, hep birlikte (246/05)

cünbüş: *(Far.)* Eğlenti, zevk; hareket, kımıldanma (44/01, 143/01, 233/05)
c.-i dâmân-ı nesîm: Bahar rüzgârının eteğinin kımıldanışı (143/01)
c.-i pervâne: Pervanenin hareketi (44/01)
felekler c.+ü: Feleklerin hareketi (233/05)

cünd: *(Ar.)* Asker, asker topluluğu (39/04, 77/04)
c.-i a'dâ: Düşman askeri (39/04)
c.-i şitâ: Kış askeri (77/04)

cünûd: *(Ar.)* Askerler, ordular (257/03)
c.-ı nâ-ma'dûd: Sayısız asker (257/03)

cünûn: *(Ar.)* Delilik, çıldırma, çılgınlık; aşk, aşkın galip gelmesi (28/06, 156/04, 221/01)
ünvân-ı c.: Çılgınlık ünü, aşkın şöhreti (156/04)
râh-ı c.: Çılgınlık yolu; aşkın yolu (28/06)
zencîr-i c.: *(bkz. zencîr)* (221/01)
z.-i c. (~ol): *(bkz. zencîr)* (221/01)

cür'a: *(Ar.)* Yudum, içim (54/04, 70/02, 185/06, 186/09, 206/01, 234/10)
c.-i câm: Kadeh yudumu (186/09)
c.-i sâğar: Kadeh yudumu (70/02)
mânend-i c.: Yudum gibi (185/06)
bezm-i 'aşkıñ c.+sı: Aşk meclisinin yudumu (54/04)

cür'a-veş: *(Ar.)* Yudum gibi (35/02, 35/06)

cür'et (~eyle-): *(Ar.)* Cesaret, atılganlık, yiğitlik etmek (64/08)

cürm: *(Ar.)* Suç (36/07)
c. ü güneh: Suç ve günah (36/07)
c. ü g.-i mest: Sarhoşun suçu ve günahı(36/07)

cüst: *(Far.)* Arama, araştırma (108/03)

c. ü cûy: *(bkz. cüst)* (108/03)

(senin) c. ü cûyuñ: *(bkz. cüst)* (108/03)

cüz'i: *(Ar.)* Az, pek az, az miktarda (148/08)

-Ç-

çâbük-inân: *(Far.-Ar.)* Atını hızlı süren (74/04)
eşheb-i ç.-i.: (74/04)

çagla-: *(Tr.)* Köpürerek ve ses çıkararak coşkun bir şekilde akmak; coşmak (82/05, 162/11)

çah: *(Far.)* Kuyu, çukur (138/03, 207/02, 236/04, 237/01)
ç.-ı zenahdân: Çene kuyusu, çene çukuru (138/03, 207/02 237/01)
ç.-ı zekân+ı: Çene çukuru (236/04)

çâk: *(Far.)* Yarık, yırtık;yırtmaç; (25/09, 34/02, 35/08, 41/02, 45/09, 54/05, 56/01, 80/06, 84/01, 89/02, 89/04, 110/08, 149/09, 152/07, 158/08, 161/04, 186/06, 190/03, 193/08, 194/02, 194/09, 198/07, 203/07, 215/09, 222/04, 226/06, 232/09, 245/08)

ç. et-: Yırtmak, yarmak, parçalamak (45/09, 89/02, 89/04, 149/09, 226/06)
ç. kıl-: Yırtmak, yarmak, parçalamak (222/04)
ç. ol-: Yırtılmak, yarılmak, parçalamak (158/08)
ç. ç.: Çok yırtık, parça parça (54/05, 110/08, 198/07)
ç. ç. eyle-: Parça parça etmek, parçalamak (110/08, 198/07)
ç.-ı girîbân: Yaka yırtığı; yırtmaç, sabah aydınlığı (41/02, 194/02, 56/01, 152/07, 215/09, 245/08)
ç.-ı g. eyle-: Sıkıntısından yakasını yırtmak (41/02)
ç.-ı g. et-: 152/07
ç.-ı g. etdir-: Sıkıntısından yakasını yırttırmak (56/01)
ç.-ı sîne: Parça parça gönül, gönül yarası (80/06, 190/03)
(benim) ç.-ı s.+m: Benim gönül yaram (80/06, 190/03)

çakışdır-: *(Tr.)* Söz yarışı ettirmek, savaştırmak (67/07)

çâker: *(Far.)* Kul, köle, cariye, yanaşma (123/10)
(senin) ç.+iñ: Senin kulun, kölen, cariyen (123/10)

çal-: *(Tr.)* Bir başkasının malını gizlice almak, hırsızlık etmek, aşırmak; atmak, çarpmak, vurmak (148/04, 150/04, 194/09, 196/07)
(birini) yerden yere çal-: Birini çok hırpalayarak acınacak duruma sokmak (148/04)

çalın-: *(Tr.)* Gelmek (40/07)
gûşuña çalın-: Duymak, işitmek; başkasına söylenirken kendisi de duymuş olmak (40/07)

çalış-: *(Tr.)* Bir şeyi oluşturmak ya da ortaya çıkarmak için emek harcamak (154/04)

çâre: *(Far.)* Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu; bir şeyi öneme, tedavi yolu; deva; (25/09, 117/04, 137/09, 169/01, 188/01, 204/03, 221/07, 245/03)

(senin) ç.+ñ: senin devan (117/04)

çarḫ: *(Far.)* Çark, tekerlek; felek, gök; talih, kader, şans; yaka; ok yayı; çakır doğan; devreden dönen (39/01, 39/08, 44/04, 65/04, 74/03, 91/09, 117/01, 150/07, 155/02, 159/09, 181/09, 197/01, 202/04)

ç.-ı aṭlas: Dönen felek, gök (117/01)

ç.-ı a.+Ø kendi (~ol-): Dönen felek, gök haline gelmek (117/01)

ç.-ı mînâ: Mavi gök kubbe (39/01)

ç.-ı pür-nücûm: Yıldızlarla dolu gökyüzü (150/07)

ç.-ı ser-gerdân: Dönüp duran felek (65/04)

ç.-ı ser-g.+ıñ ah:vâli: *(bkz. ah:vâl)* (65/04)

ç.-ı sitem-ger: Zalim felek, kader (159/09)

ç.-ı s.-g. cevr+i+(n)e: Zalim feleğin, kaderin eziyeti (159/09)

ç.+ıñ cevr+i+(n)e: *(bkz. cevr)* (155/02)

ç. u âfitâb: Gökyüzü ve güneş (197/01)

dâmen-i ç.: *(bkz. dâmen)* (91/09)

ḳavs-ı ç.: *(bkz. ḳavs)* (39/08)

pehlevân-ı ç.: *(bkz. pehlevân)* (74/03)

çârşû: *(Far.)* Dört taraf;dört tarafı olan şey; çarşı, pazar (215/07)

ç.-yı müşg: Misk pazarı, güzel kokular pazarı (215/07)

çâşnî: *(Far.)* Çeşni, lezzet, tat (196/03)

çeh: *(Far.)* Kuyu (44/02)

ç.-i Yûsuf-ı Kenân: Kenanlı Yusuf' un kuyusu (44/02)

çehre: *(Far.)* yüz, surat (125/06)

(kendi) ç.-i zerdi: Kendinin sararmış yüzü (125/06)

çehre-çehre-sây: *(Far.)* Yüz süren (146/12)

çek-: *(Tr.)* Bir şeyi kendine ya da başka bir yöne doğru yürütmek; çizgi durumunda uzatmak; uğramak, dayanmak, katlanmak; hoşa gitmek, sarmak; geri almak, birine bir bakımdan benzemek; bir şeyin iç yüzünü anlamak amacıyla soruşturmak; bir duyguyu içinde yaşatmak; üzerinde bulunan bir silahla saldırmak için davranmak; yükseltmek; içki içmek; geri almak; koparmak, çıkarmak; asmak; üzerine toplamak; düzenlemek; (31/06, 32/09, 48/02, 53/09, 55/01, 61/03, 61/06, 61/06, 61/07, 61/07, 61/08, 61/09, 61/09, 61/10, 61/11, 77/08, 77/08, 78/10, 82/06, 83/07, 86/06, 88/10, 88/10, 93/02, 105/04, 108/10, 110/03, 112/05, 116/07, 116/09, 117/09, 130/06, 130/07, 133/03, 134/03, 137/05, 144/04, 146/03, 146/09, 148/06, 158/09, 161/08, 168/08, 170/04, 177/02, 177/03, 185/09, 188/01, 192/07, 195/01, 198/03, 199/05, 201/01, 233/08, 234/10, 239/09, 245/01, 245/09, 247/04, 248/02, 250/07)

ayaḳ ç.-: *(bkz. ayaḳ)* (294/03)

(benim) ç.-dik-im (çekdigim): Benim yaşadığım sıkıntılar (77/08, 82/06, 86/06, 108/10, 177/02, 177/03)

(benim) ç.-dik-ler-im: Benim yaşadığım sıknıtılar (170/04)

(bizim) ç.-dik-imiz (çekdigimiz): Bizim yaşadığımız sıkıntılar (93/02)

ç.-en+iñ ḥadd u h:isâbı. *(bkz. ḥadd)* (105/04)

ç.-ib al-: Koparmak, çıkarmak (199/05)

el ç.-: *(bkz. el)* (112/05, 88/10, 185/09)

mecnun ç.-dik-i (çekdigi): Mecnun'un yaşadığı sıkntılar (233/08)

sîneye ç.-: *(bkz. sîne)* (130/07)

çekil-: *(Tr.)* Çekme işi yapılmak; hoşa gitmek, sarılmak; bir yere bir duruma geçmek; ayrılmak (40/01, 102/03, 160/08)

çekin-: *(Tr.)* Saygı, korku gibi duygularla bir şeyi yapmak istememek (190/06)

çekiş-: *(Tr.)* Çaba, gayret harcamak (74/10, 214/10)

cân çekiş-: *(bkz. cân)* (74/10, 214/10)

çemen: *(Far.)* Yeşil ve kısa otlarla örtülü yer, çimen; ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik (31/08, 44/09, 60/07, 66/02, 66/05, 79/07, 79/09, 85/07, 91/05, 95/09, 106/02, 126/01, 130/01, 136/02, 140/04, 140/07, 143/02, 143/03, 151/10, 157/01, 179/04, 187/09, 190/10, 196/10, 197/05, 206/01, 208/06, 217/02, 220/06, 220/07)

aḫḍar-ı ç.: *(bkz. aḫḍar)* (151/10)

deryâ-yı aḫḍar-ı çemen: *(bkz. deryâ)* (151/10)

bezm-i ç.: *(bkz. bezm)* (143/02)

bî-zebânân-ı ç.: *(bkz. bî-zebânân)* (140/04)

ç. mülkü: *(bkz. mülk)* (136/02, 143/03)

ç. gülleri: *(bkz. gül)* (208/06)

eyvân-ı ç.: *(bkz. eyvân)* (79/09)

şâh-ı e.-ı ç.: *(bkz. şâh)* (79/09)

erkân-ı ç.: *(bkz. erkân)* (140/07)

meydân-ı ç.: *(bkz. meydân)* (66/05)

mülk-i ç.: *(bkz. mülk)* (217/02)

râh-ı ç.: *(bkz. râh)* (79/07)

ṣah:n-ı ç.: *(bkz. ṣah:n)* (66/02, 95/09)

serv-i ç.: *(bkz. serv)* (130/01, 157/01, 126/01)

ç.-i cân: Gönül bahçesi (44/09)

çemen-zâr: *(Far.)* Çimenlik (150/02)

çeng: *(Far.)* Kanuna benzer, dik tutularakçalınırı birçeşit saẓ eğri büğrü (162/07)

ç. ol-: çeng haline gelmek (162/07)

çerâğ: *(Far.)* Fitil, mum (110/05, 134/08, 154/02)

ç. eyle-: Mum haline getirmek (110/05)

ç.-ı dil: Gönül mumu; gönül fitili (134/08)

çerâġân: *(Far.)* Etrafını aydınlatma, şenlik donanma (114/06)
meyl-i ç. (~et-): Donanmaya eğildi, donanmaya aktı (114/06)

çeşm: *(Far.)* Göz (26/05, 27/10, 31/06, 35/01, 36/10, 41/01, 47/09, 53/08, 57/07, 57/08, 58/10, 60/06, 63/02, 63/03, 65/07, 71/06, 73/10, 75/07, 77/09, 79/01, 87/10, 88/07, 92/08, 100/05, 106/06, 107/01, 109/06, 111/03, 118/03, 119/02, 119/08, 121/07, 125/08, 130/08, 137/06, 137/12, 147/09, 148/01, 159/02, 163/09, 169/04, 173/09, 174/06, 180/05, 183/04, 184/02, 187/02, 187/06, 190/07, 193/04, 193/06, 203/08, 204/07, 205/01, 211/08, 214/01, 222/09, 234/08, 236/01, 239/03, 239/05, 243/07, 245/05, 251/01)
(senin) âb-ı ç.+iñ: *(bkz. âb)* (27/10)
(onun) ç.+i: Onun gözleri (57/07, 63/02, 137/12)
ç.-i âşıḳ: Aşığın gözü (88/07, 100/05)
ç.-i âz: Hırslı göz, tamahkâr göz (222/09)
(onun) ç.-i â.+ı: Onun hırslı gözü, tamahkâr gözü (222/09)
ç.-i cân: Can gözü, ruh gözü (190/07)
ç.-i cihân-bîn: Dünyayı gören göz(183/04)
sürme-i ç.-i c.-b.: *(bkz. sürme)* (183/04)
s.-i ç.-i c.-bîn ol-. *(bkz. sürme)* (183/04)
ç.-i dilber: Sevgilinin gönlü (63/03)
ç.-i fettân: Büyüleyici ve çekici bakış (147/09, 204/07, 239/05, 251/01)
seniñ ç.-i f.+ıñ: Senin büyüleyici ve çekici bakışların (147/09)
(onun) ç.-i f.+ı: Onun büyüleyici ve çekici bakışları (204/07, 239/05)
(onun) misâl-i ç.-i f.+ı: *(bkz. misâl)* (251/01)
ç.-i ġazâlâne: Ahu gözlü, ceylan gibi gözleri olan (205/01)
ç.-i giryân: Ağlayan göz (77/09, 148/01)
eşk-i ç.-i g.: *(bkz. eşk)* (148/01)
(benim) eşk-i ç.-i g.+ım: *(bkz. eşk)* (148/01)
ç.-i ḫûnîn: Kanlı, kana bulanmamış göz (57/08)
(benim) ç.-i ḫ.+im: Benim kana bulanmış gözüm (57/08)
ç.-i melâl-âmîz: Sıkıntıyla karışmış göz (214/01)
(onun) ç.-i m.-â.+i: Onun sıkıntıyla karışmış gözü (214/01)
ç.-i mest: Sarhoş gözler (53/08, 71/06, 79/01, 119/02, 137/06, 174/06)
ç.-i m.+iñ maḫmûr oldugu: Sarhoş gözlerin uykulu olduğu (53/08)
(onun) ç.-i m.+i: Onun sarhoş gözleri (71/06, 137/06, 174/06)
ç.-i m. ü ḫûnḫâr: Sarhoş ve kanlı gözler (119/02)
(benim) ç.+im: Benim gözlerim (47/09, 130/08, 193/04, 109/06, 236/01)
(benim) ç. yaşı: *(bkz. yaş)* (130/08)
(senin) çeşm+iñ: Senin gözlerin (107/01, 118/03, 169/04)
ç.-i nâ-bînâ: Doğuştan kör göz (187/06)
sirişk-i ç.-i n.-b.: *(bkz. sirişk)* (187/06)
ç.-i nem-nâk: Nemli, yaşlı gözler (245/05)
(onun) ç.-i n.-n.+i: Onun nemli, yaşlı gözleri (245/05)
ç.-i pür-ḫûn: Kan dolu gözler, kanlı gözler (193/06)
ç.-i ser-mest: Sarhoş gözler (75/07)
ç.-i s.-m.+iñ: Senin sarhoş gözlerin (75/07)

ç.-i siḫr-âmûz: Büyüleyen göz (163/09)
ç.-i siyeh: Kara göz (36/10)
ç.-i s.-i mest: Sarhoşun kara gözü (36/10)
ç.-i siyeh-kâr: Günahlı, suçlu gözler (106/06)
ç.-i ter: Islak, yaşlı göz (203/08)
ç.-i yâr: Sevgilinin gözü (125/08)
nişân-ı tîr-i ç.-i yâr (~ol-): *(bkz. nişân)* (125/08)
ç. ü ebrûlar: Gözler kaşlar (180/05)
ç. ü gûş: Göz kulak; dikkat (121/07)
ç. ü g. (~ol-): Göz kulak olmak; dikkatli olmak (121/07)
çeşme-i ç.: *(bkz. çeşme)* (35/01)
uşşâḳıñ ç.-i ç.+i: *(bkz. çeşme)* (35/01)
eşk-i ç.: *(bkz. eşk)* (73/10, 87/10, 234/08, 111/03, 173/09)
(senin) e.-i ç.+iñ: *(bkz. eşk)* (73/10)
seyl-i e.-i ç.: *(bkz. seyl)* (87/10)
ḫûn-ı e.-i ç.: *(bkz. ḫûn)* (111/03)
naḳd-ı ḫ.-ı e.-i ç.: *(bkz. naḳd)* (111/03)
kûşe-i ç.: *(bkz. kûşe)* (31/06, 184/02)
(senin) kûşe-i ç.+iñ: *(bkz. kûşe)* (31/06, 184/02)
mâcerâ-yı ç.: *(bkz. mâcerâ)* (159/02)
merdüm-i ç.: *(bkz. merdüm)* (60/06)
(benim) m.-i ç.+im: *(bkz. merdüm)* (60/06)
sâġar-ı çeşm: *(bkz. sâġar)* (243/07)
(benim) s.-ı ç.+im: *(bkz. sâġar)* (243/07)
seniñ ç.+iñ: Senin gözlerin (119/08)
sevâd-ı ç.: *(bkz. sevâd)* (26/05, 65/07, 92/08)
s.-ı ç. u ḳalbim: *(bkz. sevâd)* (26/05)
s.-ı ç.+im: *(bkz. sevâd)* (92/08)
(senin) s.-ı ç.+iñ: *(bkz. sevâd)* (65/07)
s.-ı ç.+iñ nûru: *(bkz. nûr)* (65/07)
sirişk-i ç.: *(bkz. sirişk)* (58/10, 239/03)
(onun) s.-i ç.+i: *(bkz. sirişk)* (58/10)

çeşme: *(Far.)* Musluklu su haznesi; pınar, su kaynağı (35/01, 166/10, 219/09, 224/09)
ç.-i çeşm: Göz pınarı (35/01)
uşşâḳıñ ç.-i ç.+i: Aşıkların gözlerinin pınarları (35/01)
ç.-i ḥayvân: Sonsuz hayat suyunun çeşmesi (166/10)
ç.-i ḥ.+ıñ agzı ṣuyu: *(bkz. ṣu)* (166/10)
ç.-i ḫurşîd: Işık kaynağı; güneş (224/09)

çeşme-sâr: *(Far.)* Suyu bol olan çeşme (219/08)

çetr: *(Far.)* Çadır, gölgelik; gece (64/09)
ç.-i lâciverdî: Lacivert çadır; gece (64/09)

çevgân: *(Far.)* Değnek, baston (113/06, 137/10, 251/05)

ç. ol-: Değnek haline gelmek (251/05)

ç.-ı 'aşk: Aşk bastonu (113/06)

ç.-ı ârzû: Arzu değneği (137/10)

çevre: *(Tr.)* Bir şeyin yakını, dolayı, etrafı (167/08)

(onun) ç.+si: onun etrafı (167/08)

çınâr: *(Far.)* Çınar, çınar ağacı (50/01, 50/09, 85/02, 185/09, 219/07, 250/01, 250/01, 250/02)

ç. u serv: Çınar ve servi (85/02)

ç. u s.+iñ minneti: *(bkz. minnet)* (85/02)

ç. u s. m. altı: *(bkz. alt)* (85/02)

şâḫ-ı ç.: *(bkz. şâḫ)* (185/09)

ç.+ıñ âb eli: *(bkz. el)* (250/02)

çıḳ-: *(Tr.)* Gitmek, koyulmak; varmak, ulaşmak; birini makamında görmek; görünür bir durumda olmak; bulunduğu yeri bırakıp başka bir yere gitmek, taşınmak, ayrılmak; yön değiştirmek, sapmak; bir sebeple bulunduğu yeri terk etmek; talihine, payın düşmek, isbet etmek, vurmak; satışa sunulmak; bir konu yetkililerce kara bağlanmak; bitmek, büyümek; akmak; yüksekçe bir yere tırmanmak; ortalıkta görünmek; (36/02, 53/04, 55/02, 58/02, 60/09, 67/10, 69/07, 73/02, 81/03, 99/10, 104/05, 108/03, 116/10, 120/07, 122/05, 123/04, 126/03, 127/05, 127/08, 130/06, 131/07, 140/07, 145/08, 148/01, 148/03. 164/08, 172/04, 176/07, 177/04, 189/01, 189/01, 189/02, 189/03, 189/04, 189/04, 189/05, 191/03, 198/02, 214/06, 214/07, 226/03, 234/05, 235/08, 235/08)

başa ç.-: *(bkz. baş)* (104/05)

başına ç.-. *(bkz. baş)* (198/02, 126/03)

başdan ç.-: *(bkz. baş)* (235/08)

cânı ç.-: *(bkz. cân)* (189/04, 226/03)

ç.-maz ol-. Çıkmayı bırakmak, çıkma alışkanlığını terk etmek (99/10)

çıḳar-: *(Tr.)* Göstermek; örneğini ortaya koymak; döküntülü hastalığa tutulmak; üretmek; yaymak (50/01, 55/02, 66/06, 100/07, 148/03, 152/04, 162/02, 165/04, 191/03, 240/03)

gözden ç.-: *(bkz. göz)* (148/03)

çignet-: *(Tr.)* Ayak ya da tekerlek altına alınarak ezilmesine neden olmak (132/07, 196/04)

çîn: *(Far.) (bkz. Özel Adlar Dizini)* (58/03, 69/03, 83/02, 99/01, 108/02, 108/02, 124/08, 138/01, 166/03, 187/07, 237/06, 240/04, 277/04)

ç. ḫarâcı: Çin' in haracı (58/03)

ç.-i ḫarâb: Viran olmuş Çin (166/03)

çîn-i pîşân: Çin'in önü (11/13)

(onun) ç.-i p.+ı: (11/13)

ç. ü ḫıt:â: *(bkz. Özel Adlar Dizini)* (187/07, 237/06)

ç. ü ḫ. tâciri: Çin ve Hıta' nın tüccarı (237/06)

ç. ü mâçîn: *(bkz. Özel Adlar Dizini)* (83/02)

ḫâḳân-ı ç.: *(bkz. ḫâḳân)* (138/01)
kârbân-ı ç.: *(bkz. kârbân)* (124/08)
mülk-i ç.: *(bkz. mülk)* (108/02)
seyyâh:-ı ç.: *(bkz. seyyâh:)* (99/01)
s.-ı ç. et-: *(bkz. seyyâh:)* (99/01)

çîn: *(Far.)* Kıvrım, büklüm; çatıklık; kırışıklık (65/02, 76/08, 112/05, 132/04, 176/01, 192/02, 192/04, 203/03, 236/04)
ç.-i cebîn: Alın kırışıklığı (203/03)
(onun) ç.-i c.+i: (203/03)
ç.-i ebrû: Kaş çatıklığı (76/08)
ç.-i ḫaṭṭ: Yazının kıvrımı, sakalının kıvrımı (236/04)
ç.-i perçem: Perçemin kıvrımı (192/02)
ç.-i zülf: Zülfün kıvrımı (65/02, 176/01)
(onun) ç.-i z.+ü: Onun zülfünün kıvrımı (176/01)
künc-i ç.-i z.: *(bkz. künc)* (65/02)
şemîm-i ç.-i z.: *(bkz. şemîm)* (132/04)
yâriñ ş.-i ç.-i z.+ü: *(bkz. şemîm)* (132/04)
ç.-i târ-ı müşg-bâr: Misk saçan saçların kıvrımı (192/04)
ç.-i t.-ı m.-b.+ı: 192/04n

çiz-: *(Tr.)* Çizgi halinde berelemek (138/07)

çog: *(Tr.) (bkz. çoḳ)* (55/07, 60/08)

çoḳ: *(Tr.)* Sayı, nicelik değer, güç, derece vb. bakımından büyük ve aşırı olan (27/08, 27/08, 28/03, 37/10, 40/06, 44/05, 46/05, 49/05, 55/06, 57/12, 57/12, 67/05, 68/10, 69/03, 82/02, 92/10, 99/04, 105/03, 109/01, 112/01, 112/01, 112/02, 112/03, 112/04, 112/05, 117/07, 140/03, 142/10, 147/03, 154/06, 176/08, 180/04, 184/09, 187/01, 187/01, 187/02, 190/08, 196/07, 199/02, 196/05, 204/06, 219/05, 222/06, 222/06, 230/01, 231/05, 232/04, 232/06, 243/03, 246/06, 248/01, 250/03, 250/08)
şiveniñ ç.+u+nu+(çogunu): İşvenin fazlasını (204/06)
çoḳ gör-: Bir şeyi bir kimseye değer bulmamak; bir kimsenin böyle bir şey yapmasını yasaklamak (184/09, 232/06)

çöz-: *(Tr.)* Düğümlü, bağlı ya da sarılı bir şeyi açmak (26/09, 49/04, 161/06, 237/06, 237/06, 237/07, 237/08, 237/09, 237/10)

çözül-. *(Tr.)* Çözmek işine konu olmak (161/06)

çûb: *(Far.)* Çöp (38/03)
ç.-ı nebât: Bitki çöpü, bitki sapı (38/03)

çü: *(Far.)* Sebeb bildiren edat (31/05, 37/04, 199/03, 207/10, 269/05)

çün: *(Far.)* Sebeb bildiren edat (28/08, 63/10, 94/03, 96/04, 102/10, 115/05, 117/01, 118/02, 128/04, 133/08, 159/04, 171/07, 171/08, 175/01, 186/10, 191/03, 193/01, 231/07, 245/08)

çünkim: *(Far.)* (30/02, 73/09, 141/08, 251/03)

çünki: *(Far.)* Sebeb bildiren edat (170/10)

çünkü: *(Far.)* Sebeb bildiren edat (33/08, 46/02, 52/01, 57/10, 59/04, 59/05, 108/08, 110/10, 123/10, 148/01, 200/09, 215/05, 227/02, 247/03)

-D-

da: *(Tr.)* diğerleri gibi; dahi; bile; hem; başka şekillerde yapıldığı gibi; emir, yalvarma, övgü; istek anlamları veren edat (26/06, 27/01, 29/05, 30/05, 31/09, 31/10, 34/08, 36/07, 36/09, 40/09, 46/02, 46/03, 46/03, 48/07, 50/04, 52/01, 52/04, 52/09, 55/08, 63/02, 63/09, 66/04, 67/05, 67/05, 68/01, 68/07, 69/03, 69/09, 71/04, 73/08, 75/10, 82/01, 94/07, 94/08, 94/08, 96/07, 98/02, 99/10, 101/04, 103/06, 105/02, 111/10, 116/05, 117/04, 118/09, 127/09, 132/09, 133/02, 138/02, 142/01, 142/05, 144/09, 146/05, 146/12, 151/02, 151/08, 153/03, 156/01, 158/07, 158/10, 159/04, 160/01, 161/09a, 162/01, 163/07, 167/01, 169/07, 169/10, 171/04, 171/07, 172/07, 172/10, 177/02, 179/06, 183/10, 184/07, 185/04, 187/04, 189/02, 192/06, 192/14, 194/03, 194/06, 204/05, 204/06, 204/06, 204/06, 204/06, 204/07, 204/07, 204/08, 204/08, 204/09, 204/09, 204/10, 204/10, 210/08, 212/10, 213/03, 213/05, 216/09, 228/07, 232/10, 233/09, 234/05, 236/08, 236/09, 238/03, 242/08, 251/02)

dâd: *(Far.)* Adalet ve doğruluk; ihsan vergi (33/01, 182/11, 217/03, 241/02)
d. ol-: (217/03)
d.-ı andelîb: Bülbülün vergisi; bülbülün adeleti (33/01)
d.-ı ḥaḳḳ: Tanrı vergisi (182/11)
(kendi) d.+ı. Kendi vergisi (241/02)

dâd-âyîn: *(Far.)* Adaletli; doğru (206/05)
Sulṭân Murâd-ı d.-â.: *(bkz. Sulṭân)* (206/05)
s. M.-ı d.-â.+iñ'adli: *(bkz. 'adl)* (206/05)

dâd-ger: *(Far.)* İnsaflı, doğru (145/11, 158/10)
pâdişeh-i d.-g.: *(bkz. pâdişeh)* (158/10)

dâd-güster: *(Far.)* Adaleti yayan (199/10)
sulṭân-ı d.-g.: *(bkz. sulṭân)* (199/10)

dâfi': *(Ar.)* Savan, savuşturan, gideren (150/10)
dâfi'ul-ġumûm: Gamların savılması (150/10)

dâġ: *(Far.)* Yanık yarası; insan (28/07, 28/07, 29/07, 51/03, 67/08, 72/07, 77/12, 82/01, 89/01, 110/02, 110/03, 114/06, 134/06, 134/08, 134/10, 149/09, 175/05, 155/04, 155/04, 156/01, 158/09, 181/09, 184/05, 185/01, 198/07, 207/06, 210/10, 214/09, 216/04, 221/03, 223/07, 223/07, 225/02, 233/10, 239/01)
d. u elif: Yanık ve duman (225/02)
d. ol-: Yanmak, yaralanmak (110/03)
d.-ı derûn: İç yarası; gönül acısı (28/07, 156/01, 221/03)
d.-ı d. ol-: Gönül acısı haline gelmek; gönlü yaralanmak (221/03)
d.-ı dil: Gönül yarası (134/06, 149/09, 233/10)
d.-ı ġam: Gam yarası; gam yanığı; üzüntü (134/10)
d.-ı kühen: Eski yanık (155/04)
d.-ı muḥabbet: Sevgi yanığı; sevgi yanığı (114/06)
d.-ı nihân: Görünmez yara; görünmeyen yara; gizli yanık (181/09)
âteş-i d.-ı n.: *(bkz. âteş)* (181/09)

(benim) â.-i d.-ı n.+ım: *(bkz. âteş)* (181/09)
d.-ı siyeh: Siyah yanık; kara yara (51/03, 216/04)
(kendi) d.-ı s.+i: Onun siyah yarası (51/03)
d.-ı sûzân: Yakıcı yara; yanan yara (239/01)
fitîl-i d.-ı s.: Yakıcı yaranın fitili (239/01)
fitîl-i d.: Yaranın fitili (134/08)
f.-i d.+ım: Yaramın fitili (134/08)
ḳurṣ-ı d.: Yuvarlak yara (198/07)
(benim) ḳ.-ı d.+ım: Yuvarlak yaram (198/07)
şûle-i d.: Yaranın ateşi (72/07)
(onun) d.+ı: Onun yarası (184/05)
sâ'idiñ d.+ı: Kolun yarası (207/06)
şehiñ d.+lar+ı: Şehin yaraları (210/10)
(benim) d.+ım. Benim yaram (89/01, 155/04, 185/01)
(benim) d.+lar+ım: Benim yaralarım (82/01)

dâġ: *(Tr.)* Yer kabuğunun çıkıntılı, yüksek, eğimi yamaçlarıyla çevresine hâkim ve oldukça geniş bir alana yayılan bölümlerine verilen ad (77/08, 180/03)

dâġ-dâr: *(Far.)* Kızgın demirle nişanlanmış; dağlı, yaralı; çok üzgün
seniñ d.-d.+ıñ: Senin yaran (124/06)
(kendi) d.-d.+ıñ. Senin kendi (47/10)

dagıl-: *(Tr.)* Toplu durumdayken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak (62/01)

dagıt-: *(Tr.)* Topludurumda bulunana kimse ya da şeyleri birbirindn uzaklaştırmak; düzenini bozmak (62/03)

dâgla-: *(Far.)* Acı bir şey yakmak; yaralamak (73/06)

daḫı: *(Tr.) (bkz. da, de)* (72/06)

daḫi: *(Tr.) (bkz. da, de)* (31/07, 44/06, 50/01, 101/09, 103/07, 113/06, 120/01, 131/05, 133/03, 133/06, 134/10, 138/08, 142/04, 142/10, 144/04, 152/01, 156/01, 157/04, 161/10, 163/04, 163/05, 165/05, 174/07, 179/05, 190/09, 193/03, 194/09, 195/08, 203/04, 205/07, 209/05, 209/09, 216/06, 221/02, 224/08, 226/02, 226/03, 227/05, 229/02, 242/04, 243/09)

dâḫil: *(Ar.)* İç, içeri, içinde; içeri girmiş (119/10)
d.-i bezm-i viṣâl (~ol-): Kavuşma meclisine girmek (119/10)

dâî': *(Ar.)* Dua eden, duacı; duaya davet eden (100/12, 146/11)
d.-i mümtâz: Seçkin duacı (100/12)
h:aḳîr-i bî-riyâ: *(bkz. h:aḳîr)* (146/11)
d.-i h:aḳîr-i bî-riyâ: Riyasız bayağılığın duacısı (146/11)

dâ'im: *(Ar.)* Devamlı, sürekli (27/04, 44/05, 56/06, 83/06, 83/10, 125/06, 126/06, 130/03, 131/10, 132/05, 141/06, 145/07, 183/07, 223/07, 224/10)

d. et-: Sürekli hale getirmek(10/14, 60/03)

d. ol-: Sürekli hale gelmek (56/06, 145/07a)

dâ'imâ: *(Ar.)* her zaman; sürekli; devamlı (29/09, 32/09, 46/10, 91/07, 102/10, 108/03, 135/07, 173/05, 187/08, 219/01, 219/03, 229/10, 234/12, 235/04, 248/03)

da'ir (~ol-): *(Ar.)* Dönmek (224/09)

dâ'ire: *(Ar.)* Ev ve apartman bölüntüsü; sınır içi (71/08, 111/04, 138/09)

(kendi) dâire+ñ: Senin kendi evin, odan (111/04)

dâ'ire et-: çenber çiz- (71/08)

dâl: *(Tr.)* Ağacın gövdesinden ayrılan kollarından herbiri (135/02, 176/06, 176/06)

d. üstü: *(bkz. üst)* (135/02)

d.+dan d.+a ḳon-: Sık sık konum ve durum değiştirmek (176/06, 176/06)

ḍalâlet: *(Ar.)* Doğru yoldan sapma; sapınç (160/07)

kûy-ı d:alâlet: Sevgilinin yolundan sapma (160/07)

dâm: *(Far.)* Tuzak, ağ (63/08, 77/03, 93/07, 95/01, 98/01, 101/08, 110/01, 120/09, 144/06, 145/06, 170/01, 175/08, 180/03, 204/01, 225/03, 237/02)

'aşḳ d+ı: Aşk tuzağı (101/08)

d. eyle-: Tuzak haline getirmek; tuzak olarak kullanmak (145/06)

d.-ı belâ: Bela tuzağı (170/01)

d.-ı giriftârî: Tuzağa yakalanmış (63/08)

d.-ı g.-i uşşâḳ: Tuzağa yakalanmış aşıklar (63/08)

d.-ı ser-i gîsû-yı perîşân: Dağınık saçlarının uçlarının tuzağı (237/02)

d.-ı s.-i g.-yı p.+ıñ: Senin dağınık saçlarının uçlarının tuzağı (237/02)

d.-ı zülf: Zülfün tuzağı (204/01)

d.-ı z.-i pür-ḫam: Zülfün kıvrı kıvır tuzağı (204/01)

d. ol-: Tuzak haline gelmek, tuzaklaşmak (95/01)

giriftâr-ı d.: *(bkz. giriftâr)* (98/01)

g.-ı d.+ıñ: *(bkz. giriftâr)* (98/01)

dâmân: *(Far.)* Etek (elbisenin, dağın) (67/03, 77/01, 93/03, 127/04, 130/10, 143/01, 152/01, 158/08, 194/02, 215/09, 237/04)

'aşḳ d.+ı: Aşkın eteği (67/03)

d.-ı dilrübâ: Sevgilinin eteği (93/03)

kûşe-i d.-ı d.: *(bkz. kûşe)* (93/03)

d.-ı nesîm: Sabah rüzgârının eteği (143/01)

cünbüş-i d.-ı n.: *(bkz. cünbüş)* (143/01)

d.-ı nesîm-i nev-baḥâr: İlkbahar rüzgârının eteği (77/01)

d.-ı perîşân: Dağınık etek (158/08)

ġoncanıñ d.+ı: Goncanın eteği (152/01)

ġ. d. ucu: *(bkz. uç)* (152/01)
(senin) d.+ıñ: Senin eteğin (237/04)
pâk-ı d.: *(bkz. pâk)* (130/10)
pâk-ı d.+ı: *(bkz. pâk)* (130/10)
serv-i bâlânıñ d.+ı: Uzun boylu sevgilinin eteği (127/04)

dâmen: *(Far.) (bkz. dâmân)* (25/09, 62/08, 91/09, 97/08, 106/03, 183/07, 187/03, 202/03)
d.-i isâ: İsa' nın eteği (187/03)
d.-i keyvân: Zuhal yıldızının eteği (106/03)
d.-i vaṣl: Kavuşma eteği (97/08)
yâriñ d.-i v.+ı: Yarin kavuşma eteği (97/08)
d.-i zülf: Saçların ucu (25/09)
(senin) d.-i z.+üñ: Senin saçlarının ucu (25/09)
d.-i çarḫ: Feleğin ucu (91/09)
(senin) d.+iñ: Senin eteğin (62/08)
d+iñ eṡeri: *(bkz. eser)* (202/03)

dânâ: *(Far.)* Bilge; bilici, bilen (32/09, 191/09)

dâne: *(Far.)* tane, tohum; çekirdek; kurşun, gülle (61/08, 32/08, 44/04, 101/08, 120/09, 131/06, 139/03, 170/01, 175/08, 180/03, 225/01)
d. ḳaydı: *(bkz. ḳayd)* (170/01)
d.-i encüm: Yıldızların tanesi (7/06)
d.-i ḫ:âl: Tek ben (61/08, 101/08)
d.-i ḫ:.-i r.: Yüzdeki tek ben (61/08)
(senin) d.-i ḫ:.-i r.+uñ: Senin yüzündeki tek ben (61/08)
d.-i ḫ:.-i r.+uñ sevdâsı: *(bkz. sevdâ)* (61/08)
(onun) d.-i ḫ:.+i: Onun tek beni (101/08)
ḥırṣ-ı d.: *(bkz. h:ırṣ)* (120/09)
sirişkim d.+si: Gözyaşımın tanesi; gözyaşımın damlası (225/01)

dâniş: *(Far.)* biliş, bilgi, bilim (78/12)
fażl u d. kesbi: *(bkz. kesb)* (78/12)

dâr: *(Far.)* Darağacı (101/08)

dâr: *(Ar.)* ev, yurt, yer (44/10, 83/11)
d.-ı feraḥ (~ol-): Ferah yer haline gelmek (44/10)
d.-ı köhne: Köhne ev (83/11)
d.-ı k.+niñ naḳş u nigârı: *(bkz. naḳş)* (83/11)
d.'üs-saltanat: Saltanat evi; saray (245/06)

Dârâ: *(Far.) (bkz. Özel Adlar Dizini)* (177/07)
tâc-ı dârâ: Dâra' nın tacı (177/07)

Dârâ-haşem: *(Far.)* Dara soyu (145/11)
dâver-i D.-ḥ.: *(bkz. dâver)* (145/11)

dârû: *(Far.)* İlaç (108/07)
d.-yı leb: Dudağın ilacı (108/07)
nûş-ı d.-yı l.: *(bkz. nûş)* (108/07)
n.-ı d.-yı l.+iñ: *(bkz. nûş)* (108/07)

da'vâ: *(Ar.)* şikayetçi olarak mahkemeye başvurma; mesele (61/09, 91/08, 175/03, 211/09, 236/09, 248/04)
d.+lar et-: Şikayet için mahkemeye başvurmak (248/04)
d.-yı ḥüsn ü melâh:at eyle-: Güzellik meselesi yapmak (175/03)
d.-yı zühd: Sofuluk davası (236/09ü)

dâver: *(Far.)* Doğru, insaflı hükümdar (93/10, 145/11, 249/12)
d.-i âlî-nijâd: Soylu hükümdar (249/12)
d.-i Dârâ-haşem: Dara soyu padişah (145/11)
d.-i ẓamân: Zamanın insaflı hükümdarı (4/12)
d.-i devr-i zamân: Zamanın insaflı hükümdarı (93/10)

dâverâ: *(Far.)* Ey hükümda, ey sevgili (126/11)

dâye: *(Far.)* Taya, sütnine, çocuğa bakan dadı (71/07, 116/02)
d.-i 'aşḳ: Aşkın dadısı (116/02)
d.-i ebr-i baḥârî: Bahar bulutunun dadısı (71/07)

de-: *(Tr.)* Söylemek, söz söylemek; (ad, tarih) vermek (27/10, 30/10, 31/02, 31/03, 32/05, 40/09, 47/08, 47/09, 47/10, 48/10, 57/12, 59/05, 59/10, 60/05, 65/05, 66/08, 66/08, 66/09, 66/10, 66/11, 66/12, 70/06, 70/06, 70/07, 70/08, 70/09, 70/10, 79/02, 79/03, 81/06, 86/07, 88/06, 93/06, 95/05, 95/08, 95/10, 97/07, 99/07, 102/01, 104/08, 105/05, 106/09, 109/03, 110/11, 113/02, 117/04, 119/05, 121/08, 121/09, 122/01, 122/01, 122/02, 122/03, 122/04, 122/05, 122/06, 122/06, 122/07, 122/08, 122/09, 122/10, 123/07, 124/07, 125/06, 126/02, 126/04, 128/03, 130/09, 131/10, 134/02, 138/07, 142/01, 142/03, 147/10, 149/10, 150/01, 151/09, 151/09, 152/08, 153/01, 155/03, 155/10, 157/02, 157/03, 157/03, 157/05, 161/10, 162/01, 162/01, 162/02, 162/03, 162/04, 162/05, 167/01, 167/01, 167/02, 167/03, 167/04, 167/05, 168/04, 168/08, 169/04, 170/04, 170/08, 172/05, 172/09, 172/10, 174/02, 175/10, 176/10, 179/04, 179/05, 181/06, 185/08, 192/12, 192/14, 194/04, 195/01, 195/01, 195/02, 195/03, 195/04, 195/04, 195/05, 195/05, 197/12, 198/05, 198/10, 198/10, 199/01, 201/06, 202/04, 204/03, 206/06, 206/09, 206/10, 209/05, 210/09, 212/07, 213/03, 213/05, 214/02, 216/10, 220/10, 222/01, 229/03, 231/07, 232/08, 232/09, 241/04, 243/03, 243/03, 243/10, 244/02, 244/07, 244/09, 244/10, 247/02, 247/05, 251/03)

debîr: *(Far.)* Kâtip, yazıcı (240/04)
d. -i ḥüsn: Güzellik yazıcısı, güzelliğin yazıcısı (240/04)

def: *(Far.)* Tef (111/04)
mânend-i d.: Tef gibi (111/04)

def': *(Ar.)* Öteye itme, savma, savrulma; verme, ortadan kaldırma; giderme (69/02, 94/07, 211/07, 219/02, 223/08, 228/06, 232/03, 240/09)
d.' ol-: Öteye itilmek (219/02)
d. et-: Öteye itmek; göndermek; kovmak (232/03, 240/09)
d.-i ġam: Kederi, tasayı gidermek (94/07, 228/06)
d.-i ġ. ol-: Tasayı kovmak (94/07)
d.'-i ġumûm (~eyle): Kederler giderilmek, kederler kovulmak (69/02)
d.-i h:icâb (~et-): Utanç giderilmek (211/07)
ceyş -i miḥnet d.+i: Mihnet ordusunun kovulması (223/08)

defn (~eyle-): *(Ar.)* Gömmek (240/07)

defter: *(Ar.)* Genellikle hafif bir kapak içireisinde, bir araya tuttulrulmuş kâğıt yaprakları (81/07, 90/13, 95/09)
d. ü dîvân: Defter ve divan, gülün yaprakları (90/13, 95/09)
divâniyân-ı d. ü d.: *(bkz. divâniyân)* (90/13)
gül d.+i: Gül defteri (81/07)

deg-: *(Tr.)* İstenilen yere düşmek, rast gelmek, isabet etmek; ulaşmak, erişmek; dokunmak; (123/09, 136/02, 166/03, 189/02, 195/08, 200/07, 207/08, 236/06, 239/10)

deg-: *(Tr.)* Değerinde olmak; herhangi bir nitelikte olmak (82/01, 100/13)

degil: *(Tr.)* İsim cümlesinde yükleme ya da başka öğelere olumsuzluk anlamı veren kelime (34/10, 44/04, 52/06, 52/07, 56/09, 59/07, 59/10, 71/04, 72/05, 73/06, 81/05, 87/01, 87/01, 87/02, 87/03, 87/04, 87/05, 87/06, 91/07, 106/06, 106/08, 108/02, 112/01, 119/07, 121/03, 122/06, 130/01, 130/02, 130/04, 132/09, 136/06, 136/06, 136/07, 136/08, 136/09, 136/10, 138/06, 138/06, 138/07, 138/08, 138/09, 138/02, 138/10, 139/01, 139/01, 139/02, 139/03, 139/04, 139/05, 139/06, 147/04, 154/10, 156/10, 159/09, 161/02, 165/02, 169/08, 171/07, 174/07, 180/12, 181/07, 183/02, 190/06, 193/09, 197/01, 201/09, 213/03, 213/06, 225/02, 231/07, 232/04, 233/07, 236/08, 248/05)

degir-: *(Tr.)* Dokundurmak (76/02)

degme: *(Tr.)* Seçkin, güzel (39/02, 39/02, 77/10, 93/07, 98/07, 112/08, 115/02, 193/04, 207/05, 236/06)

dehân: *(Far.)* Ağız (56/08, 85/09, 108/05, 117/04, 119/04, 132/01, 132/10, 153/05, 192/10, 192/12, 207/09, 213/01, 241/02, 249/05, 251/03)
bûy-ı d.: *(bkz. bûy)* (153/05)
d.-ı dilber: Sevgilinin ağzı (207/09)
d.+ım h:oḳḳası: *(bkz. h:oḳḳa)* (117/04)
d.-ı teng: Dar, ufak ağız (132/10, 241/02)
d.-ı t.-i şekker-bâr: Etrafa şeker yağdıran ağız (241/02)
(senin) dehân+ıñ: Senin ağzın (56/08, 108/05, 119/04, 132/01, 251/03)

dehen: *(Far.) (bkz. dehân)* (105/09, 150/01, 138/06, 171/07, 178/06, 212/06, 232/02)

d.-i teng: *(bkz. dehân)* (105/09, 171/07)

(senin) d.-i t.+in: Senin ufak ağzın (105/09)

d.-i yâr: Sevgilinin ağzı (150/01)

(senin) d.+in: Senin ağzın (232/02)

(onun) d.+i: Onun ağzı(212/06)

d. vaṣfı: Ağzın özellikleri (212/06)

dehlîz: *(Ar.)* Hol, koridor (143/04)

d.-i gül: Gülün yapraklarının arası (143/04)

dehr: *(Ar.)* Dünya (40/07, 79/02, 90/09, 224/09, 232/03, 234/09, 243/09, 246/03, 248/02, 248/08)

bâġ-ı dehr: Dünya bahçesi (246/03)

b.-ı d.+iñ serv ü semen boyları: *(bkz. boy)* (246/03)

cevr-i d.: Dünya eziyeti, devrin eziyeti (248/02)

ġam-ı d.: *(bkz. ġam)* (40/07, 232/03)

gülşen-i d.: *(bkz. gülşen)* (79/02)

ḫâneḳâh-ı d.: *(bkz. ḫâneḳâh)* (234/09)

gülzâr-ı d.: *(bkz. gülzâr)* (224/09)

dek: *(Tr.)* Kadar, gibi bir işin sona erdiği veya zamanı anlatır (80/03, 109/01, 120/06, 120/06, 120/07, 120/07, 120/08, 120/09, 120/10, 121/09, 194/07, 215/09)

del-: *(Tr.)* Delik açmak; delik duruöa getirmek; incitmek, kırmak (37/07, 39/05, 159/07, 168/04, 227/07, 229/07)

(birinin) bagrını d.-: *(bkz. bagır)* (159/07)

(benim) bagr+ım d.-: *(bkz. bagır)* (159/07)

bagrı d.-ik: *(bkz. bagır)* (229/07)

delîl: *(Ar.)* Yol gösteren; klavuẓ şahit (11/07, 172/04, 187/10)

d.+iñ sag u ṣolu: Klavuzun sağı ve solu (11/07)

dem': *(Ar.)* Gözyaşı; gözyaşı dökme; ağlama (109/01, 109/06)

dem: *(Far.)* Nefes, soluk; içki; an, vakit, zaman (25/05, 30/07, 33/01, 35/07, 37/08, 48/07, 73/01, 76/03, 78/12, 82/06, 82/06, 83/09, 83/12, 94/06, 97/05, 99/06, 113/08, 121/10, 139/04, 139/06, 142/04, 148/01, 150/09, 153/10, 163/07, 164/10, 170/10, 171/02, 171/10, 176/03, 182/12, 192/06, 196/08, 198/05, 200/02, 210/02, 210/02, 215/04, 229/04, 231/01, 232/10, 234/08, 234/11, 248/07, 248/08)

d. ur-: Olmayacak ya da gücünü aşan bir konu üzerinde konuşmak (76/03, 153/10, 200/02)

d. ol-: Vakit olmak (94/06)

d.-i fîrûz: Mutluluk zamanı (21/02)

d.-i İsâ: İsa' nın nefesi (192/06)

d.-i naġme'is-ṣabûh:: Sabah içkisinin nağmesi (20/07)

d.-i seh:er: Seher vakti (97/05)
d.-i teslîm: Ölüm ânı (83/12)
d.-i viṣâl: Kavuşma anı (210/02)
d.-i v. ricâsı: Kavuşma anı isteği (210/02)
d.-i vuṣlat: Kavuşma anı (37/08)
fikr-i d.-i v.: *(bkz. fikr)* (37/08)
hicrân d.+i: Ayrılık zamanı (82/06)
pîr-i muġânıñ d+i: Meyhanecinin nefesi (198/05)
ṣafâ d.+ler+i: Sefa anları; sefa zamanları (171/10)

dem-â-dem: *(Far.)* Sık sık; her zaman (152/09, 192/08, 195/06, 227/01)
'ayş-ı d.-â-d.: *(bkz. 'ayş)* (192/08)

dem-be-dem: *(Far.)* Zaman zaman; sürekli (80/06, 225/01)

dem-beste: *(Far.)* Nefesi bağlanmış, soluğu kesilmiş; susmuş (89/08, 161/06)
dil-i d.-b.: *(bkz. dil)* (89/08)

demir: *(Tr.)* Sert, sağlam bir çeşit element (88/08)

demren: *(Tr.)* Okun demir ucu (55/02, 151/04, 158/03, 199/05)
(onun) d.+i: Onun okunun ucu (151/04, 199/05)
oḳuñ demreni: Okun ucu (158/03)

dem-sâz: *(Far.)* Sırdaş, dost, yoldaş (100/08, 184/06)
bülbül-i d.-s.: *(bkz. bülbül)* (100/08)
âşıḳ-ı d.-s.: *(bkz. âşıḳ)* (184/06)

dendân: *(Far.)* Diş (111/02, 126/04, 130/08)
dürr-i d.: İnci dişler (111/02, 126/04, 130/08)
(senin) d.-i d.+ıñ: Senin inci dişlerin (111/02)
hevâ-yı d.-i d.: *(bkz. hevâ)* (130/08)
h.-yı d.-i d.+ıñ: *(bkz. hevâ)* (130/08)
d.-i d.-ı ṣafâ-baḫş: Zevk bağışlayan inci dişler (126/04)
(onun) d.-i d.-ı ṣ.-b.+ı: Onun zevk bağışlayan inci dişleri (126/04)

den-: *(Tr.)* Ad verilmek; söylenmek, sözü edilmek (78/11)

denil-: *(Tr.)* Ad verilmek; söylenmek, sözü edilmek (99/02, 101/05, 119/06, 203/04)

deñlü: *(Tr.)* Kadar (42/01, 55/08, 76/10, 99/05, 105/10, 122/02, 125/03, 127/10, 128/02, 157/08, 181/02, 181/03, 183/10, 193/08, 197/05, 203/09, 239/02)

deñiz: *(Tr.)* Yer kabuğunun çukur bölümlerini kaplayan, birbiriyle bağlantılı tuzlu su kütlesi (4/07, 168/01)

der: *(Far.)* (48/10, 69/10, 92/02, 93/01, 152/09, 192/13, 213/04, 217/10, 232/08, 242/08)
d.-i dilrübâ: Segilinin kapısı (93/01)
d.-i himmet: İyilik kapısı (217/10)
(onun) der-i himmet+i: Onun iyilik kapısı (217/10)
d.-i mey-gede: Meyhane kapısı (15/02, 19/05)
d.-i ümmîd: Umut kapısı (48/10)
d.-i saâdet: Mutluluk kapısı (69/10)
(onun) der-i saâdet+i: (69/10)
d.-i yâr: Yarin kapısı (92/02, 232/08, 242/08)
ḫâk-i d.-i y.: Yarin kapısının toprağı (242/08)
ḫ.-i d.-i y. ol-: Yarin kapısının toprağı haline gelmek (242/08)
ṣaḥrâ vü d.: *(bkz. ṣah:râ)* (152/09)
cevher-i ḫâk-i d.: (192/13, 213/04)
c.-i ḫ.-i d.+iñ ümmîdi: (192/13, 213/04)

der-âğûş: *(Far.)* Kucaklama, sarılma (105/08, 202/05)
d.-â. et-: Kucaklamak (105/08)
d.-â. eyle-: Kucaklamak (202/05)

der-beder: *(Far.)* Kapı kapı gezen, serseri; perişan dağınık (48/04, 160/07, 186/07, 236/03)
d.-b. ol-: Serseri haline gelmek (48/04)
d.-b. et-: Serseri haline getirmek (186/07, 236/03)

derc (~et-): *(Ar.)* Yazmak; sıkıştırmak; biriktirmek (103/02)

derd: *(Far.)* Üzüntü; hastalık; sorun kaygı; (30/09, 32/02, 32/09, 43/02, 43/03a, 47/09, 54/05, 56/11, 63/08, 68/09, 82/02, 82/03, 82/05, 84/07, 85/05, 86/06, 87/09, 88/10, 97/04, 102/06, 108/10, 109/06, 116/05, 116/07, 117/04, 117/07, 118/08, 122/10, 125/06, 126/05, 128/05, 130/09, 131/04, 133/01, 137/03, 150/08, 152/10, 156/10, 158/02, 164/04, 164/09, 169/01, 174/01, 175/05, 187/10, 191/08, 198/03, 201/01, 204/03, 218/09, 223/05, 224/03, 228/04, 233/10, 234/11, 243/09, 245/03, 250/03)
aṣḥâb -ı d.: Dert sahipleri (233/10)
(benim) d.+im: Benim derdim (32/02, 88/10, 187/10)
d. ol-: Derdim haline gelmiş (32/02)
(benim) d.+iñ devâsı. (88/10)
(benim) d. bî-h:isâb oldugu: (187/10)
beyâbân-ı d.: *(bkz. beyâbân)* (250/03)
d.-i 'aşḳ: Aşk derdi, sevgi derdi (43/02, 97/04, 116/07, 126/05, 137/03, 223/05, 224/03)
(senin) d.-i 'a.+ıñ: Senin sevginin derdi (137/03, 224/03)
bîmâr-ı d.-i 'a.: *(bkz. bîmâr)* (43/02)
dürdî-i d.-i 'a.: *(bkz. dürdi)* (97/04)
d.-i bî-dermân: Çözümsüz dert (245/03)
d.-i bî-nihâye: Sonsuz, bitmeyen dertler (116/05)
d.-i b.-n.-i 'aşḳ: Aşkın sonsuz, bitmeyen dertleri (116/05)
d.-i derûn: Gönül kaygısı (54/05, 63/08)
d.-i d.-ı żu'afâ: Zayıfların, güçsüzlerin gönül kaygısı (63/08)

d.-i dil: Gönül derdi (228/04)
(senin) d.-i d.+iñ: Senin gönül derdin (228/04)
d.-i firâḳ: Ayrılık derdi (164/04, 191/08)
(senin) d.-i f.+ıñ: Senin ayrılık derdin (164/04)
(onun) d.-i f.+ı: Onun ayrılık derdi (191/08)
d.-i firḳat: Ayrılıkkaygısı (234/11)
d.-i f.+iñ ân+ı: *(bkz. ân)* (234/11)
d.-i hicrân: Ayrılık acısı (201/01)
d.-i ser: Baş derdi; sıkıntı (128/05, 218/09)
d.-i zülf: Zülüf sıkıntısı (130/09)
(benim) d.-i z.+üm: Benim zülüf sıkıntım (130/09)
d. ü belâ: Dert ve bela (30/09, 108/10)
miḥnet-i d. ü b.: *(bkz. miḥnet)* (108/10)
nâme-i d. ü b.: *(bkz. nâme)* (30/09)
n.-i d. ü b. ünvânı: *(bkz. ünvân)* (30/09)
d. ü elem: Dert ve üzüntü (198/03)
d. ü ġam: Dert ve üzüntü (118/08, 150/08, 164/09, 175/05, 243/09)
gülzâr-ı d. ü ġ.: *(bkz. gülzâr)* (175/05)
d ü miḥnet: Dert ve mihnet (47/09)
gülistân-ı d. ü m.: *(bkz. gülistân)* (47/09)
niḥâl-i erġuvân-ı g.-ı d. ü m.: *(bkz. niḥâl)* (47/09)
d. ü taab: Dert ve sıkıntı (32/09)
ehl-i d.: *(bkz. ehl)* (68/09)
ġam u d.: *(bkz. ġam)* (82/03, 86/06)
kuh-sâr-ı ġ. u d.: *(bkz. kuh-sâr)* (82/03)
gülşen-i d.: *(bkz. gülşen)* (82/05)
ḥâṣıl-ı d.: *(bkz. h:âṣıl)* (43/03a)
meclis-i d.: *(bkz. meclis)* (109/06)
meyve-i d.: *(bkz. meyve)* (82/02)
m.-i d.+iñ pâyânı: *(bkz. pâyân)* (82/02)
muḳîm-i künc-i d.: *(bkz. muḳîm)* (131/04)
(senin) m.-i k.-i d.+iñ: *(bkz. muḳîm)* (131/04)
(onun) derd+i: Onun sıntısı (169/01, 204/03)
(senin) derd+iñ: Senin sıkıntın (87/09, 122/10, 125/06)
(senin) derd+iñ+iñ devâsı: *(bkz. devâ)* (117/04)

derdleş-: *(Tr.)* Karşılıklı dertlerini anlatmak (170/04)

derd-mend: *(Far.)* Dert sahibi, tasalı, kaygılı (238/08)
d.-m.+iñ dermânı: *(bkz. dermân)* (238/08)

derd-mendân: *(Far.)* Dert sahipleri, tasalılar, kaygılılar (92/03)
niyâz-ı d.-m.: *(bkz. niyâz)* (92/03)

dergâh: *(Far.)* Tekke; kat; meyhane; kapı (65/01, 78/11, 89/06, 111/08, 233/03)
bende-i d.: *(bkz. bende)* (89/06)
ḥażret-i Sulṭân murâdıñ b.-i d.+ı: *(bkz. bende)* (89/06)
ḥ.-i s. m. b.-i d.+nıñ baḫtı: *(bkz. baḫt)* (89/06)
ḥ.-i s. m. b.-i d.+nıñ t:âli'i: *(bkz. t:âli'i)* (89/06)
(kendi) d.+ı: Kendi tekkesi (233/03)
pîr-i muġân d.+ı: Meyhanecinin tekkesi (78/11)
südde-i d.: *(bkz. südde)* (65/01)
yâriñ s.-i d.+ı: *(bkz. südde)* (65/01)

dergeh: *(Far.)* *(bkz. dergâh)* (61/10, 76/12, 86/03, 160/07)
d.-i a'lâ: Padişah kapısı; sevgilinin kapısı (61/10)
d.-i devlet-penâh: Devletin koruyucusunun tekkesi; saray; sevgilinin evi (76/12)
pîr-i muġânıñ d.+i: Meyhanecinin tekkesi (160/07)
ḫâk-bûs-ı d.: *(bkz. ḫâk-bûs)* (86/03)
(onun) ḫ.-b.-ı d.+i: *(bkz. ḫâk-bûs)* (86/03)

der-kâr: *(Far.)* Mâlûm, âşikâr, bilinen, belli (77/01, 99/02, 140/09)
der-kâr ol-: 77/01sa, 140/09ur

deri: *(Tr.)* İnsan ve hayvan vücudunu kaplayan tüy, kıl ya da pulla kaplı örtü (161/10)
(onun) d.+si yüzül-: Birinin tüm varlığı elinden alınmak (161/10)

dermân: *(Far.)* Güç, takat, mecal; ilaç; çıkar yol, çare (56/11, 103/10, 139/02, 152/10, 168/06, 187/03, 223/05, 243/03, 270/03, 270/03, 238/08, 238/08)
d. eyle-: (223/05)
derd-mendiñ d.+ı: *(bkz. dermân)* (238/08)
d.+ı yoḳ: Güçsüz (238/08)

dermiyân: *(Far.)* Ortada, ortaya konmuş (167/06)

ders: *(Ar.)* Bir konuda bir şey öğrenmek için öğretmenden alınan bilgi; öğrencnin öğrenmek zorunda olduğu bilgi (92/12)
ders-i 'aşḳ: Aşk dersi; aşk bilgisi (92/12)
d.s-i 'a.+ıñ müşkili: *(bkz. müşkil)* (92/12)

derûn: *(Far.)* İç, içeri; gönül, kalb, yürek (27/03, 28/07, 34/02, 35/09, 48/10, 51/03, 54/01, 54/05, 56/12, 63/08, 76/10, 85/06, 92/02, 104/04, 105/02, 105/02, 116/03, 121/04, 127/05, 134/07, 139/05, 155/07, 156/01, 160/02, 179/02, 183/06, 192/05, 200/05, 206/02, 210/02, 218/11, 221/03, 229/02, 239/04, 245/06)
(benim) d.+(u)m: Benim gönlüm (34/02, 54/01, 134/07, 155/07)
dâġ-ı d.: *(bkz. dâġ)* (28/07, 156/01, 221/03)
d.-ı d. ol-: *(bkz. dâġ)* (221/03)
d.-i cân: Gönlün içi (160/02)
d.-i dil: Gönül; gönlün derinliği, gönlün içi (85/06, 116/03)

d.-i ḫâne: Evin içi (12/14)
d.-i ḫâne-i dil: Gönül evinin içi (239/04)
d.-i ḫāṭır: Gönül (48/10)
d.-i ḫüsrev-i gül: Gül padişahının gönlü (192/05)
d.-i nây: Neyin gönlü (104/04)
d.-i sîne: Gönül içi (92/02, 127/05, 139/05, 245/06)
d.-i s.+si: Onun gönlünün içi (127/05)
d.-i żu'afâ: Zayıfların gönlü (63/08)
derd-i derûn-i żu'afâ: *(bkz. derd)* (63/08)
derd-i d.: *(bkz. derd)* (54/05)
(benim) d.-i d.+(u)m: *(bkz. derd)* (54/05)
d.+uñ ḫânesi: *(bkz. ḫâne)* (56/12)
(kendi) d.+u: Kendi gönlü (179/02)
(onun) d.+u. Onun gönlü (27/03, 183/06, 210/02, 229/02)
(onun) d. ḳat ḳat oldugu: *(bkz. ḳat)* (229/02)
nâyıñ d.+u: Neyin gönlü (105/02)
râz-ı d.: *(bkz. râz)* (206/02)
ġoncanıñ r.-ı d.+u: *(bkz. ġonca)* (206/02)
(senin) d.+uñ: Senin gönlün (35/09)
sûz-ı d.: *(bkz. sûz)* (51/03, 76/10, 105/02, 121/04, 218/11)
(benim) s.-ı d.+(u)m: *(bkz. sûz)* (105/02)
(kendi) s.-ı d.+u: *(bkz. sûz)* (51/03, 218/11)
âşıḳıñ s.-ı d.+u: *(bkz. sûz)* (76/10)

derûnî: *(Far.)* İçten, gönülden (27/04)

dervâze: *(Far.)* Kapı (225/10)
meyḫâneniñ d.+si: Meyhanenin kapısı (225/10)

dervîş: *(Far.)* Allah için alçakgönüllülüğü ve fukaralığı kabûl eden ya da bir tarîkata bağlı bulunan kimse; fakir ve ihtiyaçlı kimse (117/03, 190/01, 241/03)

dervişâne: *(Far.)* Derviş olana yakışır biçimde; dervişcesine (83/03, 189/09, 242/05)

deryâ: *(Far.)* Deniz (27/03, 34/10, 104/02, 110/10, 113/07, 117/03, 151/10, 149/03, 187/06, 206/06, 214/07, 223/03, 223/03, 225/01, 246/07, 246/08, 247/09)
d. et-: Deniz haline getirmek (223/03, 225/01)
d. seyri: Deniz gezmesi; denize bakma (214/07)
d.-yı aḫḍar-ı çemen: Yemyeşil çimen denizi (151/10)
d.-yı ġuṣṣa: Keder denizi, tasa denizi (149/03)
d.-yı muḥabbet: Sevgi denizi (113/07)
emvâc-ı d.: *(bkz. emvâc)* (117/03)

deryâ-dil (~ol-): *(Far.)* Kalbi deniz gibi geniş olmak, gönlü büyük, havsalası geniş, himmeti büyük olmak (112/08)

dest: *(Far.)* el (26/08, 39/08, 49/03, 65/06, 70/03, 80/05, 94/09, 111/08, 112/06, 135/10, 154/01, 158/08, 181/02, 185/08, 219/07, 229/01, 229/07, 237/07, 244/04)

d.-i celâl: Ululuk, büyüklük eli (65/06)

(senin) şad-pâre-i d.-i c.+iñ+dir: *(bkz. şad-pâre)* (65/06)

d.-i ḥayât: Yaşamın eli (181/02)

d.-i himmet: Yardım eli, iyilik eli (229/01)

d.-i ih:şân: Yardım eli, iyilik eli (111/08)

(senin) d.-i i.+ıñ: Senin iyilik elin (111/08)

d.-i irâdet: İstek eli, arzu eli (112/06)

d.-i ḳah:r: Üstünlük eli; ezici el (39/08)

(senin) d.-i ḳ.+ıñ: Senin ezici elin (39/08)

d.-i ḳudret: Kuvvet eli (229/07)

d.-i sitem: Eziyet eli, zulüm eli (158/08)

ġam-ı d.-i s.: *(bkz. ġam)* (158/08)

ḫâr-ı ġ.-ı d.-i s.: *(bkz. ḫâr)* (158/08)

d.-i şâḫ: Dalın eli (49/03)

(benim) d.+im: Benim elim (80/05)

(onun) d.+i: Onun eli (21/03, 94/09, 26/08, 135/10, 219/07, 237/07, 244/04)

(senin) d.+iñ: Senin elin (70/03)

destân: *(Far.)* Hikâye, kıssa (213/06)

d.-ı sarây-ı Edrine: Edirne sarayının destanı (213/06)

destâr: *(Far.)* Sarık, tülbent (58/02, 78/05, 150/04, 161/02, 231/10, 237/07)

cübbe vü d.: *(bkz. cübbe)* (78/05)

d.-ı perîşân: Dağınık sarık (150/04, 161/02)

d.-ı p.+ı: Onun dağınık sarığı (150/04)

kûşe-i d.: *(bkz. kûşe)* (58/02)

(kendi) destâr+ı: Kendi sarığını (237/07)

dest-beste: *(Far.)* Eli bağlı; el kavuşturmuş, el bağlamış (79/05)

dest-bûs: *(Far.)* El öpme (127/03)

(onun) d.-b.+u: Onun elini öpme(127/03)

deste: *(Far.)* Demet, tutam (79/02, 79/02, 106/01)

d. d.: Demet demet (79/02)

d.-i reyh:ân: Fesleğen destesi (106/01)

dest-mâl: *(Far.)* Elbezi, mendil (229/04)

(kendi) d.-m.+ı: Kendi elbezi; mendili (229/04)

dest-res: *(Far.)* El erme, ulaşma; güç kuvvet (97/08)

deşt: *(Far.)* Bozkır, çöl, ova (34/10, 80/07, 108/03, 116/02, 130/02, 137/11, 146/01, 165/05, 170/04, 171/05, 186/02, 228/02, 236/07)

bâd-ı d.: Çöl rüzgârı (130/02)

gird-i b.-ı d.: *(bkz. gird)* (130/02)

şevķ-i vaşlıñla *g.-i b.-ı d.* degil. 130/02

d.-i 'aşķ: Aşk çölü (80/07)

d.-i 'a.+ıñ ħâtemi: *(bkz. ħâtem)* (80/07)

d.-i belâ: Sıkıntı çölü (165/05, 236/07)

âzâr-ı ħâr-ı d.-i b.: *(bkz. âzâr)* (236/07)

d.-i beyâbân-ı ţaleb: İstek kırının çölü (108/03)

d.-i h:aşret: Özlem çölü (34/10)

d.-i hevâ: Heves çölü (137/11)

d.+iñ zebûn-ı pençesi: *(bkz. zebûn)* (116/02)

d.-i ţaleb: İstek çölü (186/02)

d. ü kûh: Çöl ve dağ (146/01)

geşt-i d.t ü k.: *(bkz. geşt)* (171/05)

d. ü şaħrâ: Çöl ve kır (170/04)

devâ: *(Ar.)* İlaç; çare (43/02, 88/10, 108/07, 117/04, 133/01, 213/01, 238/09)

'arż-ı devâ: Çare gösterme, ilaç verme (43/02)

'a.-ı devâ et-: Çare göstermek, ilaç vermek (43/02)

d. eyle-: Tedavi etmek, çare bulmak (238/09)

derdimiñ d.+sı: Benim derdimin çaresi (88/10)

derdiñiñ d.+sı: Senin derdinin çaresi (117/04)

devâsız: *(Ar.)* İlaçsız, çaresiz (133/01)

devâm: *(Ar.)* Daim olma, süreklilik, sürekli (126/10)

d.-ı devlet-i Sulţân murâd: Sultan Murat' ın devletinin sürekliliği (126/10)

devât: *(Ar.)* Divit, kalem oymak için uzun madeni sapı ve ucunda bir de hokkası bulunan alet (37/05, 98/04)

kilk u d.: *(bkz. kilk)* (37/05, 98/04)

kilk u d. et-: *(bkz. kilk)* 37/05

devħa: *(Ar.)* Büyük, ulu ağaç (77/07)

d.-i iķbâl u baħt: Yükseliş ve şans ağacı (77/07)

(onun) d.-i i. u b.+ı: Onun yükseliş ve şans ağacı (77/07)

devlet: *(Ar.)* Toprak bütünlüğüne bağlı olarak siyasi bakımdan örgütlenmiş millet ya da milletler topluluğu; mutluluk, talih; büyüklük mevki (25/09, 39/09, 43/03, 43/08, 46/04, 54/02, 54/07, 64/05, 65/05, 68/09, 77/04, 77/06, 92/07, 93/05, 94/04, 113/01, 122/06, 126/10, 138/05, 140/07, 143/06, 145/12, 180/11, 189/06, 192/09, 202/05, 209/06)

bâde-i d.: *(bkz. bâde)* (189/06)

bahâr d.+i: Bahar mutluluğu, baharın gelişi (77/06)
d. ḫâhı: *(bkz. baḫt)* (65/05)
d. ü iḳbâl: Mutluluk ve yükseliş (64/05, 145/12)
(onun) d. ü iḳbâl+i: Onun mutluluk ve yükselişi (145/12)
dîn ü d.: *(bkz. dîn)* (3/09, 92/07)
gülsitân-ı dîn ü d.: *(bkz. gülsitân)* (92/07)
serv-i ser-firâz-ı g.-ı d. ü d.: *(bkz. gülsitân)* (92/07)
kimyâ-yı d.: *(bkz. kimyâ)* (54/02)
d.-i 'aşḳ: Aşk mutluluğu (113/01)
d.-i dünyâ: Dünya mutluluğu (122/06)
d.-i Sulṭân Murâd: Sultan Murat' ın mutluluğu; Sultan Murat' ın hükümdarlığı (126/10)
devâm-ı d.-i S. M.: *(bkz. devâm)* (126/10)
d.-i pâ-bûs: Ayak öpme mutluluğu (25/09, 46/04, 93/05, 138/05)
(senin) d.-i p.-b.+uñ: Senin ayağını öpme mutluluğu (25/09)
(onun) d.-i p.-b.+u: Onun ayağını öpme mutluluğu (93/05, 138/05)
d.-i sermâ: Kış hükümdarlığı (77/04)
(onun) d.+i: Onun mutluluğu; onun hükümdarlığı (202/05)
esbâb-ı bezm-i d.: *(bkz. esbâb)* (192/09)
(onun) esbâb-ı bezm-i devlet+i: *(bkz. esbâb)* (192/09)
ḥażret-i Sulṭân Murâdıñ d.+i: Sultan Murat hazretlerinin ülkesi (94/04)
(senin) d.+iñ: Senin ülken (43/03, 43/08)
semend-i d.: *(bkz. semend)* (39/09)

devletlü: *(Ar.)* Refah, saadet ve nimet sahibi (233/03)

devlet-penâh: *(Ar.-Far.)* Ülkenin koruyucusu (76/12)
dergeh-i devlet-penâh: *(bkz. dergeh)* (76/12)

devr: *(Ar.)* Dönme birşeyin etrafını dolaşma; dönüp dolaşma; nakil, aktarma; bir şeyi bakasına teslim etme; zaman; dönem; mevsim (66/03, 72/06, 78/01, 90/10, 93/10, 107/02, 112/09, 134/04, 136/07, 140/08, 140/08, 167/09, 169/05, 187/01, 188/04, 192/08, 195/03, 197/02, 209/07, 224/04, 224/06, 224/06, 224/07, 224/08, 224/09, 224/10, 241/05)
d. et-: Dönmek (167/09)
d.-i gül: Gül mevsimi; şarap kadehinin dönüşü (72/06, 241/05)
d.-i ḫâtem: Hatem dönemi (107/02)
miṡâl-i d.-i ḫ. ol- : Hatem dönemine benzemek (107/02)
d.-i ḥüsn: Güzellik zamanın (224/04)
(senin) d.-i ḥ.+üñ: Senin güzellik zamanın (224/04)
d.-i ḳamer: Ay devri; âhır zaman (195/03)
d.-i ruḫ: Yanakların mevsimi (188/04)
(onun) d.-i r.+u: Onun yanaklarının mevsimi (188/04)
d.-i sâġar-ı mey: İçki kadehinin dönüşü (197/02)
d.-i şevḳ: Arzu mevsimi, neşe mevsimi (140/08)
d.-i zamân: Zamanın dönüşü (66/03, 93/10)

dâver-i d.-i z.: *(bkz. dâver)* (93/10)
gül d.+i: Gül mevsimi, kadehin dönüşü (169/05)
meclis-i d.: *(bkz. meclis)* (112/09)
câm-ı dil-güşâ d.+i: Gönül ferahlatan kadehin dönüşü; gönül ferahlatcı kadehin mevsimi (224/07)
dolâb-ı semâ' d.+i: Gökyüzünün dönüşü (224/09)
hevâ d.+i: Heves dönemi (224/08)
riyâ d.+i: İkiyüzlülük dönemi (224/06)
şafâ d.+i: Zevk ve eğlence mevsimi (224/06)
sâğarıñ d.+i: Kadehin dönüşü (134/04)
sâḳî-i d.: *(bkz. sâḳî)* (78/01)
şâh-ı devrânıñ d.+i: Dünya hükümdarının dönemi (224/10)
(onun) devr+i: (90/10, 187/01, 192/08)

devrân: *(Ar.)* Dünya, felek, zaman, talih, kader, dönem (90/11, 96/09, 105/07, 126/12, 134/04, 142/01, 153/05, 158/01, 159/09, 171/08, 187/01, 194/07, 195/09, 196/09, 211/06, 224/10, 232/01)
âfet-i d.: *(bkz. âfet)* (232/01)
cem-i d.: *(bkz. cem)* (195/09)
dünyânıñ c.-i d.+ı (~ol-): *(bkz. dünyâ)* (195/09)
fitne-i d.: *(bkz. fitne)* (142/01)
ġuṣṣa-i d.: *(bkz. ġuṣṣa)* (105/07, 159/09)
pâdişeh-i d.: *(bkz. pâdişeh)* (194/07)
sâğar-ı d.: *(bkz. sâğar)* (211/06)
sâḳî-i d.: *(bkz. sâḳî)* (96/09)
şâh-ı d.: *(bkz. şâh)* (269/03)
ş.-ı d.+ıñ devri: *(bkz. şâh)* (224/10)
şaḥne-i d.: *(bkz. şaḥne)* (153/05)
şeh-i d.: *(bkz. şeh)* (126/12, 196/09)

dey: *(Far.)* Kış (72/08)
düzd-i d.: *(bkz. düzd)* (72/08)

deycûr: *(Ar.)* Çok karanlık (90/02)
şeb-i deycûr: *(bkz. şeb)* (90/02)

deyr: *(Ar.)* Manastır, kilise (105/03, 233/02)
d.-i münaḳḳaş: Nakışlı kilise (105/03)

deyü: *(Tr.)* İki tümceyi sebep bildirerek bağlar (106/08, 213/10)

dıraḫt: *(Far.)* Ağaç (39/06)

dırâz: *(Far.)* Uzun (67/07, 96/09, 97/08, 100/06, 104/06, 115/02, 121/03, 131/10, 170/05)

d. et-: Uzatmak (104/06)

d. ol-: Uzamak (131/10, 170/05)

şâm-ı vaṣlıñ d. o.-duḳ-u. 131/10

d.-ı zülf: Uzun saç (67/07)

(onun) d.-ı z.+ü: Onun uzun saçları (67/07)

dûr u d.: *(bkz. dûr)* (100/06, 115/02)

şeb-i d.: *(bkz. şeb)* (96/09)

zülf-i d.: *(bkz. zülf)* 121/03

şem'iñ zülf-i d.+ı: (121/03)

dîbâce: *(Ar.)* Başlangıç, önsöz, giriş (240/04)

dîbâce-i gülistân: Gülistan' ın önsözü 240/04

dîdâr: *(Far.)* Yüz (98/06)

(senin) d.+ıñ: Senin yüzün (98/06)

dîde: *(Far.)* Göz (35/10, 41/10, 45/03, 54/06, 47/08, 55/06, 70/01, 82/01, 90/02, 90/02, 90/08, 103/09, 110/02, 137/05, 148/03, 154/07, 155/01, 155/08, 170/07, 174/09, 196/01, 198/06, 203/06, 234/06)

âb-ı d.: *(bkz. dîde)* (35/10)

(senin) â.-ı d.+ñ: *(bkz. dîde)* (35/10)

â.-ı d. te'sîri: *(bkz. te'sîr)* (35/10)

d.-i aġyâr: Rakibin gözü (155/01)

d.-i aḥbâb: Dostun gözü (45/03)

d.-i cân: Can gözü (155/08)

ṭûṭîyâ-yı d.-i c.: *(bkz. ṭûṭîyâ)* (155/08)

d.-i cânâ: Sevgilinin gözü (137/05)

d.-i ġam-dîde: Kederli göz (47/08)

d.-i giryân: Ağlayan göz yaşlı göz (203/06)

(benim) d.-i g.+ım: Benim yaşlı gözlerim (203/06)

d.-i ḫûn-bâr: Kanlı yaş döken gözler (154/07)

d.-i pür-nem: Nemli gözler (234/06)

d.-i ûd: Udun gözü (90/08)

d.+niñ naṣîbi: Gözün hakkı; gözün payı (196/01)

d. vü dil: Göz ve gönül (148/03)

eşk-i d.: *(bkz. eşk)* (110/02)

nûr-ı d.: *(bkz. kuḥl)* (90/02)

(senin) n.-ı d.+ñ: *(bkz. nûr)* (90/02)

sevâd-ı d.: *(bkz. nûr)* (90/02)

s.-ı d. ol-: *(bkz. nûr)* (90/02)

diger-gûn (~eyle-): *(Far.)* Bozmak, değiştirmek (65/04)

dik-: *(Tr.)* Yırtılmış deri ya da yarayı birleştirmek için iğneye geçirilmiş iplikle tutturmak (123/06)

dikil-: *(Tr.)* Yetiştirilmek üzere bir yere bir bitki yerleştirilmek (123/06)

dikkat (~et-): *(Ar.)* Gözüne çarpmak ya da ilgisini çekmek (175/02)

dil: *(Far.)* Gönül, yürek, kalb (25/01, 25/03, 25/05, 25/09, 26/02, 26/04, 27/02, 27/03, 27/06, 27/05, 28/03, 29/04, 30/05, 33/02, 33/04, 34/04, 34/10, 35/09, 37/03, 37/05, 37/10, 39/06, 40/01, 40/02, 40/03, 40/05, 40/08, 40/10, 41/10, 43/03a, 43/07, 45/07, 46/04, 47/01, 47/02, 48/03, 52/06, 53/09, 53/07, 54/10, 55/02, 55/03, 53/06, 56/02, 56/09, 56/12, 57/03, 57/06, 57/10, 58/02, 58/03, 59/01, 59/02, 59/07, 60/08, 61/06, 61/08, 61/09, 61/11, 62/05, 62/06, 63/03, 64/10, 65/02, 65/07, 66/08, 66/11, 67/01, 67/05, 67/06, 69/03, 69/06, 70/01, 70/08, 71/04, 71/04, 71/05, 71/09, 73/06, 74/09, 75/07, 76/04, 76/10, 77/10, 78/01, 78/06, 81/05, 82/02, 82/07, 83/09, 84/07, 85/01, 85/06, 85/09, 88/09, 88/10, 89/02, 89/07, 89/08, 90/01, 92/01, 92/02, 92/05, 92/06, 92/08, 92/09, 93/10, 94/02, 94/03, 94/10, 98/01, 99/08, 100/06, 101/03, 101/05, 102/03, 102/04, 103/09, 104/02, 104/03, 104/05, 104/06, 105/01, 105/10, 106/05, 106/06, 106/08, 107/09, 108/04, 108/09, 110/01, 112/07, 113/04, 113/07, 113/10, 114/03, 114/04, 111/04, 114/05, 114/06, 115/06, 115/07, 115/08, 115/09, 116/03, 116/07, 117/01, 117/05, 117/07, 119/01, 120/06, 122/02, 122/03, 124/03, 124/04, 124/05, 124/09, 125/02, 125/06, 125/06, 126/06, 127/07, 127/08, 128/04, 128/07, 129/01, 129/04, 129/08, 130/04, 131/05, 134/06, 134/06, 134/07, 134/08, 134/09, 134/10, 135/10, 136/06, 137/02, 137/04, 137/08, 137/08, 137/09, 137/10, 137/11, 137/12, 137/12, 138/01, 138/02, 138/03, 139/01, 139/02, 139/05, 139/07, 139/10, 140/05, 140/08, 141/08, 142/01, 142/04, 143/05, 143/10, 144/06, 144/07, 144/10, 146/04, 148/03, 148/04, 148/08, 148/09, 148/10, 149/09, 150/09, 152/05, 153/01, 153/04, 154/06, 154/08, 154/10, 155/07, 158/03, 158/06, 158/08, 159/04, 159/10, 160/01, 160/06, 161/06, 162/06, 162/08, 162/08, 163/02, 163/07, 165/06, 166/02, 166/03, 166/07, 167/02, 168/06, 168/07, 169/02, 169/04, 170/03, 172/01, 172/01, 172/07, 173/04, 174/02, 174/03, 175/06, 175/09, 176/04, 176/10, 177/09, 178/02, 182/04, 182/07, 183/01, 183/06, 184/02, 184/03, 184/05, 184/08, 185/01, 185/02, 185/03, 186/06, 187/03, 188/01, 189/02, 189/04, 189/08, 189/08, 189/10, 190/01, 190/04, 190/05, 190/08, 191/03, 192/11, 192/12, 193/01, 193/01, 193/02, 193/03, 193/03, 193/04, 193/05, 193/08, 194/01, 194/09, 195/10, 196/01, 196/07, 196/01, 196/08, 197/07, 197/10, 197/11, 198/06, 198/08, 199/03, 199/04, 200/07, 200/08, 200/10, 201/01, 201/10, 202/01, 202/08, 203/06, 203/08, 204/01, 204/07, 204/08, 205/02, 205/09, 205/10, 206/03, 207/02, 207/06, 208/04, 209/08, 210/06, 210/09, 210/10, 211/01, 211/02, 211/03, 211/04, 211/08, 213/01, 213/02, 217/04, 217/05, 217/06, 218/03, 218/11, 219/05, 220/03, 221/06, 221/07, 221/08, 222/04, 222/08, 223/01, 223/09, 223/07, 224/01, 225/05, 226/01, 226/07, 226/10, 227/06, 227/07, 227/08, 228/04, 228/09, 229/03, 229/06, 229/08, 229/09, 229/10, 230/02, 231/09, 232/06, 233/10, 235/01, 235/08, 236/02, 236/04, 236/10, 237/01, 237/02, 239/02, 239/03, 239/04, 239/10, 240/10, 241/05, 242/01, 242/04, 243/01, 243/02, 243/07, 243/08, 244/09, 245/01, 245/06, 245/08, 246/05, 246/10, 247/04, 248/01, 248/09, 248/10, 249/05, 249/07, 250/09)

âb u d.: *(bkz. âb)* (196/01)

âh-ı d.: *(bkz. âh)* (111/04, 137/04)

duḫân-ı â.-ı d.: *(bkz. duḫân)* (137/04)

sille-i â.-ı d.: *(bkz. sille)* (111/04)

sille-i â.-ı d.+im: *(bkz. sille)* (111/04)

ârzû-yı d.: *(bkz. ârzû)* (137/08)

âteş-i d.: *(bkz. âteş)* (27/02, 27/05, 114/03)
tâb-ı â.-i d.: *(bkz. tâb)* (27/02)
âyîne-i d.: *(bkz. âyîne)* (48/03, 168/07)
bâġ-ı d.: *(bkz. bâġ)* (134/09, 176/04)
bâġ u râġ-ı d.: *(bkz. bâġ)* (134/07)
baḥr-i d.: *(bkz. baḥr)* (105/10)
yaḥyânıñ b.-ı d.+i: *(bkz. baḥr)* (105/10)
bî-çâre-i d.: *(bkz. bî-çâre)* (61/08)
mûr-ı b.-ç.-i d.: *(bkz. mûr)* (61/08)
bülbül-i d.: *(bkz. bülbül)* (204/01)
bülbülleriñ d.+leri: *(bkz. bülbül)* (210/09)
cây-i d.: *(bkz. cây)* (33/04)
c.-i d. ol-: *(bkz. cây)* (33/04)
cûy-ı d.: *(bkz. cûy)* (137/11)
cân ü d.: *(bkz. cân)* (43/07, 84/07, 88/10, 102/03, 125/06, 139/02, 187/03, 205/02, 222/08, 229/03, 247/04)
aġyârıñ c. ü d.+i: *(bkz. cân)* (43/07)
gerden-i c. ü d.: *(bkz. gerden)* (247/04)
nâle-i c. u d.: *(bkz. nâle)* (102/03)
ṭabîb-i c. u d.: *(bkz. ṭabîb)* (84/07, 88/10, 125/06, 139/02, 187/03)
çerâġ-ı d.: *(bkz. çerâġ)* (134/08)
dâġ-ı d.: *(bkz. dâġ)* (134/06, 149/09, 233/10)
derd-i d.: *(bkz. derd)* (228/04)
(senin) d.-i d.+iñ: *(bkz. derd)* (228/04)
derûn-ı d.: *(bkz. derûn)* (85/06, 134/06, 149/09, 233/10)
dîde vü d.: Göz ve gönül (148/03)
d. al-: Güzel bir sözle, uygun bir davranışla, bir armağanla bir kimseyi hoşnut etmek, sevindirmek (57/03)
d.-i âşıḳ: Aşığın gönlü (89/02, 199/03)
d.-i âvâre: Serseri gönül (122/02, 142/04)
d.-i bî-çâre: Zavallı, çaresiz gönül (53/06, 88/09, 94/10, 101/03, 138/02)
d.-i bî-çâre+niñ mehcûr oldugu: *(bkz. mehcûr)* (53/06)
d.-i bî-ṣabr: Sabırsız gönül (188/01)
d.-i dem-beste: Soluğu kesilmiş gönül (89/08)
d.-i dîvâne: Denil gönül (106/05, 172/01, 226/01, 229/08)
d.-i erbâb-ı muḥabbet: Sevgi ustalarının gönlü (40/01)
d.-i faḳîr: Zavallı gönül (71/05)
d.-i hezâr: Bülbülün gönlü (182/07)
d.-i mehcûr: Terk edilmiş gönül (25/09)
d.-i mecrûḥ: Yaralı gönül (61/09)
d.-i meyyâl: İstekli gönül (28/03, 64/10, 99/08)
(bizim) d.-i m.+imiz: Bizim istekli gönlümüz (99/08)
d.-i miḥnet-zede: Kederli gönül (113/04)
d.-i maḥzûn: Hüzünlü gönül (211/08)
d.-i nâlân: Ağlayan, inleyen gönül (189/04)

ḳaṣd-ı d.-i nâlân: *(bkz. ḳaṣd)* (189/04)

d.-i nâ-şâd: Kederli gönül (33/02, 67/05)

d.-i n.-ş.-ı andelîb: Bülbülün kederli gönlü (33/02)

ġonca-yı d.-i n.-ş.-ı a.: *(bkz. ġonca)* 33/02

(onun) d.-i n.-ş.+ı: Onun kederli gönlü (241/05)

d.-i pâk: Temiz gönül (37/03)

mir'et-i d.-i p.+i: *(bkz. mir'et)* (37/03)

d.-i pür-derd: Gam dolu gönül (117/07)

d.-i pür-ḫûn: Kan dolu, kanlı gönül (129/08, 225/05)

d.-i pür-ıżṭırâb: Acı dolu gönül (159/10)

d.-i pür-sûz: Ateşli gönül (94/03, 163/02)

(bizim) d.-i p.-s.+(u)muz: Bizim ateşli gönlümüz (94/03)

ḳanûn-ı d.-i p.-s.: *(bkz. ḳanûn)* (163/02)

d.-i pür-şevḳ: Neşe dolu gönül (124/03)

d.-i rûşen: Parlak, aydın gönül (183/06)

d.-i sevdâ-zede: Sevdalı gönül (37/05, 47/01, 100/06fa, 152/05fa, 166/03,)

âh-ı d.-i s.-z.: Sevdalı gönlün haykırışı (37/05)

d.-i s.-z.+miz: Bizim sevdalı gönlümüz (166/03)

d.-i s.-z.-i âşıḳ: Aşığın sevdalı gönlü (47/01)

d.-i saḫt: Katı yürek (143/10)

civânıñ d.-i s.t+ı: Sevgilinin katı yüreği (143/10)

d.-i sûzân: Ateşli gönül (139/05, 197/10)

d.-i şeydâ: Deli gönül (27/03, 27/06, 41/10, 45/07, 58/03, 59/02, 62/06, 77/10, 85/01, 130/04, 141/08, 146/04, 159/04, 162/08, 170/03, 178/02, 200/08, 201/01, 209/08, 210/06, 217/05, 248/01)

d.-i ş.+nıñ kârı: *(bkz. kâr)* (45/07)

zaḫm-ı d.-i ş.: *(bkz. zaḫm)* (130/04)

d.-i üftâde: Aşık gönül (174/03)

d.-i ü.-i bî-çâre: Zavallı aşık gönül (174/03)

d.-i vîrân: Harap gönül (203/06)

d.-i v.+ım: Benim harap gönlüm (203/06)

d.-i yaḫyâ: Yahya' nın gönlü (30/05, 34/10, 92/05, 104/05, 131/05, 143/05, 154/06, 186/06, 190/05, 200/1, 229/10, 246/05)

d.-i y.+nıñ nârı: *(bkz. nâr)* (246/05)

d.-i y.-yı şeydâ: Yahya' nın deli gönlü (30/05)

zaḫm-ı d.-i y.: *(bkz. zaḫm)* (186/06)

d.-i zâr: Zavallı gönül (40/03, 101/05, 104/02, 128/04, 140/05, 174/02, 176/10, 211/01, 217/04, 244/09)

(senin) d.-i z.+ıñ: Senin zavallı gönlün 40/03fa,

d.-i z.+ıñ fiġân u nâlesi: *(bkz. fiġân)* 176/10

ḫâl-i d.-i z.: *(bkz. ḫâl)* 101/05,

(onun) ḫ.-i d.-i z.+ı: *(bkz. ḫâl)* 101/05nı

mürġ-i d.-i zâr: *(bkz. mürġ)* (217/04)

d.-i zen: Kadının gönlü (107/09)

d. ḫânesi: *(bkz. ḫâne)* (70/08, 198/08)

d. mürgü: *(bkz. mürg)* (81/05, 166/07)
d. mülkü: *(bkz. mülk)* (223/01)
d. naḳdi: *(bkz. naḳd)* (106/06)
d. şehri: *(bkz. şehr)* (53/07)
d. şîşesi: *(bkz. şîşe)* (148/09, 148/10, 227/07)
d. ver-: Sevgi ile bağlanmak (21/09, 142/01, 168/06, 239/02, 246/10)
(benim) d.+im. Benim gönlüm (40/10)
(onun) d.+i: Onun gönlü (197/07)
(senin) d.+iñ: Senin gönlün (92/06, 155/07)
d.+iñ mir'eti: *(bkz. mir'et)* (232/06)
d.+iñ nâm ü nişânı: *(bkz. nâm)* (192/11, 213/02)
d.+iñ ser-i zülfü: *(bkz. zülf)* (59/01)
d. ü cân: Yürek ve ruh (47/02, 82/02, 56/12, 125/02, 148/04, 158/06, 190/08, 202/08, 205/10)
mir'et-i d. ü c.: *(bkz. mir'et)* (148/04)
m.'et-i d. ü c.+ım: *(bkz. mir'et)* (148/04)
n.-ı d. ü c.: *(bkz. naḳd)* (158/06)
ṣayd-ı d. ü c.: *(bkz. ṣayd)* (125/02, 161/06)
ṭabîb-i d. ü c.: (205/10)
ṭûmâr-ı d. ü c.: (47/02)
d. ü cânâ: Yürek ve ruh (62/05, 172/01)
naḳd-ı d. ü c.: *(bkz. naḳd)* (62/05)
n.-ı d. ü c. vaṣlı: *(bkz. vaṣl)* (62/05)
dimâġ-ı d.: *(bkz. dimâġ)* (134/06)
derûn-i d.: *(bkz. derûn)* (85/06, 116/03)
efġân-ı d.: *(bkz. efġân)* (103/09)
ehl-i d.: *(bkz. ehl)* (40/05, 46/04, 53/09, 61/11, 66/08, 78/01, 90/01, 93/10, 108/09, 137/12, 172/07, 177/09, 189/08, 189/10, 227/06, 227/08)
e.-i d. düşmeni: *(bkz. düşmen)* (177/09)
e.-i d. istedigi: *(bkz. iste-)* (172/07)
e.-i d.+iñ endîşesi: *(bkz. endîşe)* (227/06)
e.-i d.+iñ ḳanı: *(bkz. ḳan)* (137/12)
e.-i d.+iñ mesrûr oldugu: *(bkz. mesrûr)* (53/09)
kâm-baḫş-ı e.-i d.: *(bkz. kâm-baḫş)* (46/04)
lisân-ı e.-i d.: *(bkz. lisân)* (66/08)
erbâb-ı dil: *(bkz. erbâb)* (55/03, 74/09, 108/04, 114/06, 173/04, 192/12, 128/07)
ferâġ-ı d: *(bkz. ferâġ)* (134/10)
fülk-i d: *(bkz. fülk)* (60/08)
fülk-i diliñ intiẓârı: *(bkz. intiẓârı)* (60/08)
ġonca-ı d.: *(bkz. ġonca)* (235/01)
güft-gû-yı d.: *(bkz. güft-gû)* (137/09)
gülzâr-ı d.: *(bkz. gülzâr)* (139/10)
güncişk-i d.: *(bkz. güncişk)* (57/10)
gûş-ı dil: *(bkz. gûş)* (137/10)
ḥâl-i d.: *(bkz. ḥâl)* (116/07, 220/03)

ḫâl-i d.+im: *(bkz. ḫâl)* (116/07)
keyfiyyet-i ḫ.-i d.: *(bkz. keyfiyyet)* (220/03)
ḫâne-i d.: *(bkz. ḫâne)* (139/07, 239/04)
derûn-i ḫ.-i d.: *(bkz. derûn)* 239/04
ḫâşâk-ı d.: *(bkz. ḫâşâk)* (112/07)
hevâ-yı d.: *(bkz. hevâ)* (166/02)
ḫûn-ı d.: *(bkz. ḫûn)* (25/05, 37/10, 52/06, 70/01, 193/03, 195/10, 219/05, 243/07, 226/07)
mercân-ı ḫ.-ı d.: *(bkz. mercân)* 219/05
mevc-i ḫ.-ı d.: *(bkz. mevc)* (52/06)
ḫum-ı d.: *(bkz. mevc)* (148/08)
keştî-i d.: *(bkz. keştî)* (221/08, 248/09)
mekân-ı k.-i d. ol-: *(bkz. keştî)* (221/08)
mülk-i d.: *(bkz. mülk)* (26/02, 197/11, 242/04, 243/02)
mürg-i dil: *(bkz. mürg)* (75/07, 110/01, 144/06, 175/09)
mir'et-i d.: *(bkz. mir'et)* (167/02, 169/02, 196/07)
m.-i d.+im: *(bkz. mir'et)* (167/02)
nâfice-i müşg-i tâtârıñ d.+i: Tatar misinin göbeğinin ortası (124/04)
naḳd-ı dil: *(bkz. naḳd)* (29/04, 184/02)
pây-ı dil: *(bkz. pây)* (191/03)
peymâne-i d.: *(bkz. pây)* (135/10)
rûy-ı d.: *(bkz. rûy)* (137/08)
rüstem-i d.: *(bkz. rûy)* (185/03)
ṣâf-ı dil: *(bkz. ṣâf)* (99/09)
ṣaḥîfe-i d.: *(bkz. ṣaḥîfe)* (199/04)
sebû-yı d.: *(bkz. sebû)* (137/12)
sûz-ı dil: *(bkz. sûz)* (198/06, 211/04, 226/10, 236/02, 239/10, 242/01)
(onun) s.-ı d.+i: *(bkz. sûz)* (211/04, 236/02)
(benim) s.-ı d.+im: *(bkz. sûz)* (198/06, 226/10, 239/10)
süveydâ-yı d.: (65/07, 92/01, 92/08, 185/02, 201/10)
'aşḳ ehliniñ s.-yı d.+i: *(bkz. süveydâ)* (65/07)
s.-yı d.+iñ ḫâli: *(bkz. ḫâl)* (92/08)
şeh-bâz-ı dil: *(bkz. şeh-bâz)* (237/02)
tâb-ı dil: *(bkz. tâb)* (203/08)
zaḫm-ı dil: *(bkz. zaḫm)* (106/08)

dil: *(Tr.)* Konuşma (193/02)

dilâ: *(Far.)* Ey gönül (82/08, 64/09, 91/09, 113/08, 114/02, 158/06, 183/08, 210/04, 229/015)

dil-ârâ: *(Far.)* Gönül alan, gönül kapan, gönül okşayan, gönlü dinlendiren (25/08, 61/07, 62/08, 64/01, 85/04, 153/07, 172/06)
ḫûb u d.-â.: (153/07)
ḥüsn-i d.-â.: (25/08)
serv-i d.-â.: (61/07, 62/08, 64/01, 172/06)

dil-ârâm (~ol-): *(Far.) (bkz. dil-ârâ)* (93/06, 93/06)

dil-âvîz: *(Far.)* Gönle asılan, gönül çeken, cazip, çekici (64/08, 69/04, 202/03)
bûy-ı d.-â.: *(bkz. bûy)* (64/08, 69/04, 202/03)
seniñ b.-ı d.-â.+iñ: *(bkz. bûy)* (64/08)
dil-dârıñ b.-ı d.-â.+i: *(bkz. bûy)* (69/04)

dilber: *(Far.)* Gönlü alıp götüren; güzel (27/09, 28/07, 35/04, 38/01, 40/02, 45/06, 47/03, 47/06, 53/07, 54/07, 54/08, 55/08, 55/09, 57/09, 59/08, 63/03, 63/05, 68/06, 71/06, 72/04, 75/03, 81/02, 81/04, 81/06, 85/04, 100/03, 103/03, 107/06, 113/08, 115/06, 133/02, 136/05, 147/03, 153/04, 153/07, 156/03, 159/03, 160/04, 163/09, 168/08, 168/09, 171/03, 176/01, 176/05, 181/01, 184/08, 185/05, 185/07, 196/06, 198/07, 198/08, 207/09, 216/07, 221/07, 221/10, 223/09, 225/03, 226/01, 228/04, 230/02, 237/07, 240/10, 249/06, 249/09)
çeşm-i d.: *(bkz. çeşm)* (63/03)
d.+iñ cefâsı: *(bkz. cefâ)* (27/09)
d.+iñ istiġnâsı: *(bkz. istiġnâ)* (100/03)
d.+iñ ḥüsnü: *(bkz. ḥüsn)* 136/05
d.+iñ pîrâye-i ḥüsnü: *(bkz. pîrâye)* 156/03
d.-i ḫoş-nefes-i nagme-güẕâr-ı tâze: Güzel sesle yeni nağmeler söyleyen güzel (216/07)
d.-i magrûr: Gururlu güzel (63/05)
d.-i maḥcûb: Utangaç güzel (103/03, 147/03)
d.-i meh-pâre: Ay parçası güzel (168/09)
d.-i meh-pâre ol-: Ay parçası güzel gelirsin (168/09)
d.-i mümtâz: Seçkin güzel (45/06, 81/04, 184/08)
d.-i ra'nâ: Latif sevgili (85/04)
d.-i şîrîn-ḥarekât: Sevimli güzel (38/01)
d.-i ṭannâz: Herkesle eğlenen güzel (81/02)
d.-ı d.: *(bkz. ḥüsn)* (207/09)
ġamze-i d.: *(bkz. ġamze)* (71/06)
ġamze-i ca'dû-yı d.: *(bkz. ġamze)* (163/09)
ġamze-i ḫûnrîz-i d.: *(bkz. ġamze)* (59/08)
kûy-ı d.: *(bkz. ġamze)* (176/01, 176/05, 221/07)
nâvek-i d.: *(bkz. nâvek)* (47/06)
ruḫ-ı d.: *(bkz. ruḫ)* (249/06)
rûy-ı d.: *(bkz. rûy)* (107/06)
tîr-i dilber: *(bkz. tîr)* (171/03)
zaḫm-ı tîġ-i hicr-i d.: *(bkz. zaḫm)* (153/04)
zamâne d.+i: Zamanın güzeli (230/02)

dilberâ: *(Far.)* Ey güzeller (56/08, 79/07, 130/04, 136/08, 169/03, 183/02, 248/07)

dil-beste: *(Far.)* Gönül bağlamış, aşık (83/06, 146/07, 170/05)
d.-b.-i zülf-i müşg-sâ: Mis gibi zülfün aşığı (146/07)

dil-cûy: *(Far.)* Gönül çeken (246/02)
    ḳâmet-i d.-c.: *(bkz. ḳâmet)* (246/02)

dil-dâr: *(Far.)* Birinin gönlünü almış, sevgili (21/09, 25/10, 27/06, 35/07, 37/09, 53/06, 57/09, 59/03, 60/01, 69/04, 74/02, 76/01, 84/06, 110/07, 106/02, 119/03, 121/02, 140/05, 143/06, 147/07, 152/10, 159/03, 169/02, 174/05, 175/03, 194/08, 198/08, 217/07, 231/07, 232/06, 245/09)
    d.-d. eli: *(bkz. el)* (143/06)
    d.-d. elemi: *(bkz. elem)* (152/10)
    d.-d. yanı: *(bkz. yan)* (194/08)
    d.-d.+ıñ bûy-ı dil-âvîzi: *(bkz. bûy)* (69/04)
    d.-d.+ıñ nergisleri: *(bkz. nergis)* (37/09)
    d.-d.+ıñ müje-i ġamze-i ebrûsu: *(bkz. müje)* (59/03)
    d.-d.+ıñ rûy-ı zîbâsı: *(bkz. rûy)* (60/01)
    d.-d.+ıñ ruḫu: *(bkz. ruḫ)* (159/03)
        d.-d.+ıñ ruḫu yâdi: *(bkz. yâd)* 159/03
    (senin) d.-d.+ıñ: Senin sevgilin (175/03)
    ġam-ı d.-d.: *(bkz. ġam)* (25/10)
    ḳadd-i d.-d.: *(bkz. ḳadd)* (106/02)
        ḳ.-i d.-d. hevâsı: *(bkz. hevâ)* (106/02)
    reh-güẕer-i d.-d.: *(bkz. reh-güẕer)* (231/07)
    ruḫ-ı d.-d.: *(bkz. ruḫ)* (27/06, 35/07)
    rûy-ı d.-d.: *(bkz. rûy)* (110/07)
        âyîne-i r.-ı d.-d. (~ol-): *(bkz. âyîne)* (110/07)
    vuṣlat-ı d.-d.: *(bkz. vuṣlat)* (245/09)
        v. -ı d.-d. ümîdi: *(bkz. ümîd)* (245/09)
    zülf-i d.-d.: *(bkz. zülf)* (140/05)

dil-dûz: *(Far.)* Gönül dele, kalbe batan (74/08, , 163/08, 163/08)
    nâvek-i d.-d.: *(bkz. nâvek)* (89/04)
        n.-i d.-d. ol-: *(bkz. nâvek)* (89/04)
    sûzen-i d.-d.: *(bkz. sûzen)* (163/08, 163/08)
        s.-i d.-d.-i ġamze: *(bkz. sûzen)* (163/08fa)
            s.-i d.-d.-i ġ.+ñ: *(bkz. sûzen)* (163/08)
    tîr-i d.-d.: *(bkz. tîr)* (74/08)
        t.-i d.-d.-i muḥabbet: *(bkz. tîr)* 74/08

dile-: *(Tr.)* Birinden bir şeyin yapılmasını istemek, rica etmek, arzu etmek (30/03, 73/03, 83/09, 86/04, 89/10, 95/07, 104/05, 184/07, 191/01, 197/07, 198/09, 116/05, 234/07, 237/10)

dil-efgâr (~ol-): *(Far.)* *(bkz. dil-figâr)* (242/06)

dil-figâr: *(Fars.)* Gönlü yaralı olan, aşık (125/05, 205/05)
    d.-f. ol-: Aşık olmak (125/05)
    d.-f.+ıñ ardı: *(bkz. art)* (205/05)

dil-firîb: *(Fars.)* Gönül aldatan, cazibeli, alımlı (193/01, 221/10)
d.-f. ol-: Gönül aldatmak (221/10)
ḥarekât-ı d.-f.: *(bkz. ḥarekât)* (193/01)

dil-gûşâ: *(Far.)* Gönül açan, iç açan, kalbe ferah veren; Türk müziğinde bir makam (66/10, 122/05, 213/08, 224/07, 248/08)
câm-ı d.-g.: *(bkz. câm)* (224/07, 248/08)
c.-ı d.-g. devri. *(bkz. câm)* (224/07)
maḳâm-ı dil-güşâ: *(bkz. maḳâm)* (66/10)
şi'r-i dil-gûşâ: *(bkz. şi'r)* (122/05)

dil-ḫasta: *(Far.)* Gönlü hasta, hasta gönüllü (37/09)

dil-ḫaste: *(Far.)* *(bkz. dil-ḫasta)* (192/12)
d.-ḫ.-i hicr: Ayrılığın gönül hastası (192/12)
âşıḳ-ı d.-ḫ.-i h.: *(bkz. âşıḳ)* (192/12)

dil-ḫıraş (~eyle-): *(Far.)* Yürek parçalamak, tırmalamak (205/06, 213/08)

dilim: *(Tr.)* Bir bütünden kesilmiş ya da ayrılmış ince, yassı parça (69/09)

dil-keş: *(Far.)* Gönül çekici (45/10, 84/03, 112/02, 179/08, 182/06)
c.-ı dil-keş: *(bkz. cây)* (84/03, 112/02)
c.-ı d.-k. ol-ur: *(bkz. cây)* (112/02)
naḳş-ı dil-keş: *(bkz. naḳş)* 182/06
naḳş-ı dil-keş ol-: *(bkz. naḳş)* (182/06)
şehr-i d.-k.: *(bkz. şehr)* (179/08)

dil-nevâz: *(Far.)* Gönül okşayan (97/06, 151/01)
büt-i d.-n.: *(bkz. büt)* (151/01)
d.-n. ol-: Gönül okşamak (97/06)

dilrübâ: *(Far.)* Gönül kapan, gönül alan (27/08, 39/02, 39/04, 49/04, 51/07, 62/05, 72/03, 73/08, 81/09, 93/01, 93/03, 100/02, 112/01, 112/02, 122/01, 127/09, 133/01, 137/03, 146/09, 180/05, 185/06, 192/10, 196/07, 236/07)
cemâl-i d.: *(bkz. cemâl)* (180/05)
esbâb-ı c.-i d.: *(bkz. esbâb)* (180/05)
dâmân-ı d.: *(bkz. dâmân)* (93/03)
kûşe-i d.-ı d.: *(bkz. kûşe)* (93/03)
der-i d.: *(bkz. der)* (93/01)
d.+lar+ıñ resm-i vefâyı bilmedigi: 127/09
d.+nıñ etdigi: 62/05
(onun) d.+sı. 112/02
kûy-ı d.: *(bkz. kûy)* (122/01)
miyân-ı d.: *(bkz. miyân)* (192/10)

müjgân-ı d.: *(bkz. müjgân)* (236/07)
sûzen-i m.-ı d.: *(bkz. sûzen)* (236/07)
fikr-i s.-i m.-ı d.: *(bkz. fikr)* (236/07)
la'l-i d.: *(bkz. la'l)* (146/09)
mey-i l.-i d.: *(bkz. mey)* 146/09
mest-i m.-i l.-i d.: *(bkz. mest)* (146/09)
vaṣl-ı d.: *(bkz. vaṣl)* (39/04)
künc-i v.-ı d.: *(bkz. künc)* (39/04)

dil-sitân: *(Far.)* Kendine meftun eden; gönül alan ve zapt eden (167/06, 182/07)
bezm-i d.-s.: *(bkz. bezm)* (167/06)
maḥbûb-ı d.-s.: *(bkz. maḥbûb)* (182/07)

dil-şâd (~et-): *(Far.)* Sevindirmek, gönlü hoş etmek (79/08)

dil-teng: *(Far.)* Yüreği dar, kederli, sıkıntılı (99/06)

dimâġ: (Ar.) Akıl şuur; beyin (127/01, 134/06)
dimâġ-ı dil: Gönlün aklı (134/06)
(benim) dimâġ+ım. 127/01

dîn: *(Ar.)* Allah' a inanma ve bağlanma (42/06, 64/04, 64/04, 92/07, 181/10, 183/02)
d. ü devlet: Din ve devlet (92/07)
gülsitân-ı dîn ü devlet: *(bkz. gülsitân)* (92/07)
serv-i ser-firâz-ı gülsitân-ı dîn ü devlet: *(bkz. serv)* (92/07)
d. ü dünyâ: Din ve dünya; manevi ve maddi yaşam (64/04)
d. yolu: *(bkz. yol)* (181/10)
emr-i d.: *(bkz. emr)* 42/06fa
ġâret-ger-i d.: *(bkz. ġâret)* (183/02)
ġ.-g.-i d. ol-:*(bkz. ġâret)* (183/02)
kâr-ı d.: *(bkz. kâr)* (64/04)

dinâr: *(Ar.)* Eski zamanın, çeyrek lira değerindeki altın parası (62/04, 194/12, 237/09)
dirhem ü d.: *(bkz. dirhem)* (62/04, 194/12)
kîse-i d.: *(bkz. kîse)* (237/09)
(kendi) k.-i d.+ı: *(bkz. kîse)* (237/09)

diñ-: *(Tr.)* Sona ermek, bitmek, durmak; kesilmek (166/07)

diñle-: *(Tr.)* Duymak için kulak vermek (31/09, 45/10, 72/09, 75/09, 109/03, 162/05, 176/08, 215/08, 218/10, 241/01)

diñlen-: *(Tr.)* Dinleme işi yapılmak (33/01,74/04, 162/06, 162/07, 162/08, 162/12, 217/03)

diñlen-: *(Tr.)* İstirahat etmek (30/08, 162/06, 162/09, 162/10, 162/11)

diñlet-: *(Tr.)* Dinlemesini sağlamak, söz geçirmek (49/09, 124/09)

dip: *(Tr.)* Oyuk ya da çukur bir şeyin en alt bölümü (36/09, 48/01)
  ḫum d.+i (dibi): *(bkz. ḫum)* (36/09, 48/01)

diraḫşân: *(Far.)* Parlak, parlayan, ışıklı, nurlu (95/06)
  mihr-i d.: *(bkz. ḫum)* (95/06)

direk (~ol): *(Tr.)* Bir şeyi ayakta tutmak için (64/09)

dirhem: *(Ar.)* Gümüş para (62/04, 194/12)
  d. ü dinâr: Gümüş ve altın para (62/04, 194/12)

dirîġ: *(Far.)* Esirgeme; eyvah, ah, aman, yazık (44/08, 50/10, 139/09, 165/06, 204/01, 235/09, 242/09)
  ḥayf u d.: *(bkz. ḥayf)* (139/09)
  d. et-: Esirgemek, eksik etmek (50/10, 165/06, 235/09)

dirîġâ: *(Far.)* Yazık, eyvahlar olsun (30/08, 43/05a)

dîrîn: *(Far.)* Eski, kadîm (216/09)

dîrîne: *(Far.)* *(bkz. dîrîn)* (216/09)
  ġam-ı d.: *(bkz. ġam)* (216/09)

diş: *(Tr.)* Çene kemiklerinin üstüne ve altına dizili, ısırıp koparmaya ve çiğnemeye yarayan sert, beyaz organlardan her biri (149/01)
  (onun) d.+i: (149/01)
    d.+Ø ġamı: *(bkz. ġam)* (149/01)

ditre-: *(Tr.)* Kaslar hızlı, küçük salınımlarla kasılmak; çok korkmak (68/07, 178/09)

dîv: *(Far.)* Dev; şeytan
  raḳîb-i d.: *(bkz. raḳîb)* (84/04)

dîvân: *(Ar.)* Büyük meclis; bir şairin şiirlerinin bulunduğu mecmua (33/01, 37/02, 49/09, 56/06, 79/09, 90/13, 95/09, 194/07, 217/03)
  d. etdir-: Divan yazdırmak (56/06)
  defter ü d.: *(bkz. defter)* (90/13, 95/09)
    divâniyân-ı d. ü d.: *(bkz. divâniyân)* (90/13)
  d.-ı gül: Gül meclisi (33/01)
  d.-ı şeh-i gül: Gül hükümdarının meclisi (217/03)
  d.-ı şeh-i ḥüsn: Güzellik hükümdarının meclisi (37/02)
  süleymân-ı gülüñ dîvân+ı: Gülün Süleyman'ının meclisi (49/09)
  salṭanat u d.: *(bkz. salṭanat)* (194/07)
    (onun) s. u d.+ı: *(bkz. salṭanat)* (194/07)

(onun) d.+ı: Onun meclisi (79/09)

dîvâne: *(Far.)* Deli, meczup; aşık, abdal (70/06, 70/08, 106/05, 119/10, 131/02, 144/04, 172/01, 221/05, 226/01, 229/08, 241/06, 243/01, 243/08

d.-i dîvâne: *(bkz. dil)* (106/05, 172/01, 226/01, 226/01, 229/08)

d.-i 'aşķ: Aşk delisi (131/02)

(senin) d.-i 'a.+ıñ: Senin aşkının delisi (131/02)

d. ol-: Delirmek (144/04)

zencîriñ d.+si: Zincirin delisi (243/08)

zencîriñ dîvânesi ol-: zincirin delisi olur (243/08)

dîvânîyân: *(Far.)* Divan yazıları (90/13)

d.-ı defter ü dîvan: Defter ve divanın yazıları (90/13)

dîvâr: *(Far.)* Duvar (48/10, 60/09, 244/08)

d. et-: Duvar haline getirmek (48/10)

d.-ı reh-güẕâr: Geçidin duvarı (60/09)

diyâr: *(Ar.)* Memleket, ülke (77/07, 91/03, 97/01, 102/03, 165/04, 186/04)

'adem d.+ı: (91/03)

(kendi) d.+ı: (165/04)

d.-ı 'adem: Yokluk ülkesi (102/03)

terk-i d.: *(bkz. terk)* (186/04)

t.-i d. eyle-: *(bkz. terk)* (186/04)

diye: *(Tr.)* İki tümceyi sebeb bildirerek bağlar; herhangi bir yargıya vararak, niteleyerek, sanarak; adlandırarak (31/03, 32/03)

diyü: *(Tr.) (bkz. diye)* (35/04, 45/03, 53/09, 55/10, 62/10, 67/10, 74/04, 80/02, 106/03, 119/10, 132/10, 134/03, 135/08, 138/05, 142/06, 149/07, 164/01, 170/03, 177/10, 195/05, 232/03)

diz-: *(Tr.)* Bazı nesneleri ipliğe, tele vb. ye geçirmek; yan yana ya da üst üste sıralamak; düzenlemek (135/01, 135/02, 167/07, 167/09, 182/10, 244/05)

dizil-: *(Tr.)* Dizi durumuna getirilmek; sıralanmak (120/04, 161/07)

dolan-: *(Tr.)* Bir şeyin çevresinde dönmek, gezinmek (211/06)

dolâb: *(Ar.)* Kuyudan su çıkarmaya yarayan ağaçtan ya da demirden yapılmış çark; devreden, dönen (75/01, 75/01, 123/03, 140/08, 212/01, 218/02, 224/09)

d. eyle-: Döndürmek (212/01)

d.-ı semâ': Gökyüzü, dönen gökyüzü (224/09)

d.-ı s. devri: *(bkz. devr)* (224/09)

dost: *(Far.)* Sevilen kimse; arkadaş; sevgili (46/03, 59/10, 107/10, 124/10, 128/08, 150/09, 154/05, 181/10, 192/14, 213/05)

ar'ar-ḫırâm-ı d.: *(bkz. ar'ar-ḫırâm)* (128/08)

ḳamet-i a.-ḫ.-ı d.: *(bkz. ḳamet)* (128/08)
ḫayâl-i d.: *(bkz. ḫayâl)* (150/09, 154/05)
naḳş-ı ḫ.-i d.: *(bkz. naḳş)* (150/09)

dög-: *(Tr.)* Vurarak canını acıtmak (162/11, 248/05)

dök-: *(Tr.)* Sıvı ya da tane durumundaki şeyleribulundukları yerden, kaptan başka bir yer boşaltmak, akıtmak; saçmak, sepmek (25/05, 29/07, 62/06, 70/01, 70/01, 70/02, 70/03, 70/04, 70/05, 114/07, 130/04, 157/09, 174/09, 186/09, 212/02, 225/01, 225/01, 225/02, 225/03, 225/04, 225/05, 232/07, 234/06)

dökül-: *(Tr.)* Dökme işi yapılmak; salınmak, serbest bırakılmak (93/04, 203/08, 225/04)

dön-: *(Tr.)* Kendi ekseni üzerinde ya da başka bir şeyin dolayında hareket etmek; geri gelmek, geri gitmek; bir şeyi andıracak duruma gelmek, bir şeye benzemek; durumdan duruma geçmek, değişmek, olduğundan değişik bir durum almak; kendini bir yandan bir yana çevirmek (27/01, 30/04, 44/01, 44/03, 61/04, 66/03, 75/01, 86/01, 111/07, 111/07, 113/09, 119/09, 123/03, 125/10, 125/10, 134/04, 136/07, 154/05, 155/02, 155/02, 170/07, 172/02, 180/01, 182/07, 182/14, 200/02, 211/06, 218/01, 218/01, 218/02, 218/03, 218/04, 218/05, 218/06, 224/10, 225/05, 225/06, 229/07)
baş d.-: baygınlaşmak, sersemleşmek, sarhoş olmak (61/04)

döndür-: *(Tr.)* Kendi ekseni üzerinde ya da başka bir şeyin dolayında hareket ettirmek; durumdan duruma geçirmek, değiştirmek, olduğundan değişik bir durum almasına neden olmak (28/02, 82/10, 170/07, 180/01, 190/05)

döşen-: *(Tr.)* Yermek (36/10, 205/09)

döy-: *(Tr.)* Tahammül etmek, katlanmak (25/03, 30/04, 63/04, 155/09, 159/09, 181/09, 188/07, 226/06, 226/06, 226/07, 226/08, 226/09, 226/10, 250/04)

duâ': (Ar.) Allah' a yalvarma, niyaz (32/05, 51/10, 126/10, 145/05, 145/10, 205/05, 210/05)
d. et-: Allah'a yalvarmak (32/05, 126/10)
d.+lar eyle-: Allah' a yalvarmak (205/02)
d. ḳıl-: Allah' a yalvarmak (51/10)
yaḫyânıñ d.+sı. Yahya' nın Allah' a yalvarışı (145/05)

dûd: *(Far.)* Duman (27/02, 65/03, 65/04, 76/10, 243/10, 246/07)
dûd-ı âh: Ah dumanı (65/03, 76/10, 243/10)
yaḫyânıñ d.-ı â.+ı: Yahya' nın haykırışlarının dumanı (243/10)
(onun) d.-ı â.+ı: Onun ahının dumanı (65/03, 76/10)
benim d.-ı â.+ım: Benim ahımın dumanı (246/07)
d.-ı kebûd: Mavi duman (65/04)
d.-ı k.-ı âh: Haykırışların mavi dumanı (65/04)
âşıḳıñ d.-ı k.-ı â.+ı: Aşığın haykırışlarının mavi dumanı (65/04)

dudaḳ: *(Tr.)* Ağzın, dişleri örten ve dışarıya doğru azya da çok kıvrılan üst ve alt kenarlarından her biri; ağız (207/08)

câmıñ d.+ı: Kadehin dudağı; kadehin ağzı (207/08)

dûdmân: *(Far.)* Soysop, kabile, ocak (137/04)

ḫüsrev-i ʻaşḳ+ıñ d.+ı: Aşk padişahının soyu (137/04)

duḫan: *(Ar.)* Tütün, duman (137/04, 159/03)

d.-ı âh-ı dil: Gönlün ahının dumanı (137/04)

duḫter: *(Far.)* Kız (42/01, 84/09, 96/09, 123/07, 140/01, 195/05, 226/04, 232/04)

duḫter-i rez: *(bkz. duḫter)* (84/09, 140/01, 195/05, 226/04, 232/04)

r. duḫteri: Üzüm ağacının kızı; şarap (42/01, 74/09, 96/09)

duḫteriñ adı: *(bkz. ad)* (123/07)

dûn: *(Ar.)* Aşağılık, soysuz (90/14)

dünyâ-yı d.: Aşağılık dünya (90/14)

mansab-ı d.-yı d.: *(bkz. mansab)* (90/14)

dûr: *(Far.)* (52/05, 53/06, 67/07, 100/06, 115/02, 120/01, 136/03, 166/08, 197/11)

d. u dırâz: Uzun uzadıya; uzun uzun (67/07, 100/06, 115/02)

d. u dırâz-ı zülf: Uzun saçlar (67/07)

ġuṣṣa-i d. u d.-ı z.: Uzun saçların gamı (67/07)

d. ol-: Uzak olmak; uzaklaşmak (52/05, 53/06, 120/01, 136/03, 166/08, 197/11)

dûr: *(Ar.)* Ev, mesken; bölge (77/11)

d. tut-: Ev bellemek; mesken tutmak (77/11)

dur-: *(Tr.)* Var olmak; bir yerde olmak, bulunmak; (106/01, 142/02, 156/09)

dûş: *(Far.)* Omuz (165/08, 180/08, 244/04)

(onun) d.+u: Onun omzu (180/08, 165/08, 244/04)

dûşîne: *(Far.)* Dün geceki (242/10)

mey-i d.: Dün geceki içki (242/10)

duy-: *(Tr.)* İşitmek, ses almak(100/07, 119/11)

duzâġ: *(Tr.)* Kuş ya da yaban hayvanlarını yakalamaya yarayan araç veya düzen; birini güç ve tehlikeli duruma düşürmek için kurulan düzen (110/01)

d. ḳur-: Birini güç ve tehlikeli bir duruma düşürmek için düzen hazırlamak (110/01)

dü-ciḫân: *(Far.)* İki dünya (ahiret ve dünya) (105/08, 233/07)

d.-c. ḳıymeti: *(bkz. ḳıymet)* (233/07)

düken-: *(Tr.)* Bitmek, son ermek, artık kalmamak (116/10, 193/03, 193/03, 197/06, 224/03, 250/08)

düket-: *(Tr.)* Kullanarak, harcatarak yok etmek, bitirmek (87/09, 166/01, 225/08, 226/02, 226/07)

dükkân: *(Ar.)* İçinde öteberi satılan oda, yer (56/09, 105/04, 143/04, 189/01, 215/07)
    d.-ı âhen-ger: Demirci dükkânı (56/09)
    d.-ı kemân-keş: Ok dükkânı (105/04)
    d.-ı nesîm: Rüzgârın dükkânı (143/04)
    ġoncanıñ d.+ı: Goncanın dükkânı (215/07)

dü-mû: *(Far.)* Saçına sakalına ak düşmüş (174/07)
    d.-m. ḳıl-: Saç ağartmak (174/07)

dün: *(Tr.)* Bugünden bir önceki gün, bugünden bir önceki günde (38/06, 109/01, 218/10, 242/10)

dünyâ: *(Ar.)* El gün, herkes; içinde yaşadığımız âlem; yaşam (25/04, 25/10, 32/04, 34/08, 38/04, 41/06, 41/09, 42/06, 49/02, 57/01, 61/03, 64/04, 64/04, 69/02, 76/04, 78/10, 81/01, 82/07, 85/01, 90/14, 91/06, 98/07, 100/02, 107/09, 117/03, 122/06, 123/10, 134/03, 136/05, 153/09, 156/01, 156/04, 160/09, 160/10, 169/08, 172/12, 177/03, 195/09, 214/06, 220/04, 234/07)
    âlâm-ı d.: *(bkz. âlâm)* (69/02)
    ârâyîş-i d.: *(bkz. ârâyîş)* (41/09, 169/08)
        mâil-i â.-i d.: *(bkz. ârâyîş)* (169/08)
    bî-ḥâṣıl-ı d.: *(bkz. bî-ḥâṣıl)* (38/04)
        fikr-i b.-ḥ.-ı d.: *(bkz. fikr)* (38/04)
    devlet-i d.: *(bkz. devlet)* (122/06)
    dîn ü d.: *(bkz. dîn)* (64/04)
    d.+nıñ câmı: *(bkz. câm)* (195/09)
    d. emri: *(bkz. emr)* (41/06)
    d. ġamı: *(bkz. ġam)* (61/03, 98/07)
    d. nâzı: *(bkz. nâz)* (100/02)
    d. seyri: *(bkz. seyr)* (214/06)
    d.+nıñ temâşâsı: *(bkz. temâşâ)* (153/09)
    ġam-ı d.: *(bkz. ġam)* (25/10, 160/09, 117/03)
    iḳbâl-i d.: *(bkz. iḳbâl)* 160/10,
        ṣûret-i i.-i d.: *(bkz. ṣûret)* 160/10
    izzet-i d.: *(bkz. izzet)* (78/10)
    manṣıb-ı d.-yı dûn: *(bkz. manṣıb)* (90/14)
    mihr-i żiyâ-güster-i d.: *(bkz. mihr)* (172/12)

dünye: *(Ar.)* *(bkz. dünyâ)* (150/09, 249/11)

dür-: *(Tr.)* Bir şeyi kendi üzerine sarmak, buruşturdu (232/06)

dürdî: *(Far.)* Tortu (97/04)
dürdî-i derd-i 'aşḳ: Aşk derdinin tortusu (97/04)

dürer-bâr: *(Far.)* İnciler yağdıran; inci gibi sözler söyleyen (110/11)
naẓm-ı d.-b.: İnciler yağdıran şiir (110/11)
dürr ü n.-ı d.-b.: İnci ve inciler yağdıran şiir (110/11)

dürr: *(Ar.)* İnci (28/01, 40/03, 105/03, 105/10, 110/10, 110/11, 111/02, 111/05, 112/08, 126/04, 130/08, 154/06, 178/10, 182/10, 190/04, 194/05, 206/09, 214/01, 244/05)
d. ü güher: İnci ve elmas (182/10)
d. ü naẓm-ı dürer-bâre: İnci ve inciler yağdıran şiir (110/11)
eşk-i d.: *(bkz. eşk)* (214/01)
d.-i 'Aden: Aden incisi (178/10)
d.-i binâgûş: Kulak memesinin incisi (206/09)
d.-i ḫoş-âb-âsâ: İyi inci gibi (28/01)
d.-i pâkîze: Saf inci (194/05)
d.-i p.-i naẓm-ı şeh-i âlî-şân: Şerefli hükümdarın nazmının saf incisi (194/05)
d.-i dendân: İnci dişler (111/02, 126/04, 130/08,)
(senin) d.-i d.+ıñ: Senin inci dişlerin 111/02gibi
d.-i d.-ı ṣafâ-baḫş: Zevk yayan inci dişler (126/04)
(onun) d.-i d.-ı ṣ.-b.+ı: Onun zevk yayan inci dişler (126/04)
hevâ-yı d.-i d.: *(bkz. hevâ)* (130/08)
(senin) h.-yı d.-i d.+ıñ: *(bkz. hevâ)* (130/08)
d.-i girân-baḫâ: Kıymetli inci (154/06)
d.-i g.-b.-yı muḥabbet: Sevginin kıymetli incisi (154/06)
dürr-i nâ-yâb: Eşsiz inci (40/03, 112/08, 105/10fa,)
d.-i n.-y.-ı 'aşḳ: Aşkın eşsiz incisi (112/08)
d.-i n.-y.-ı muḥabbet: Sevginin eşşsiz incisi (40/03)
d.-i naẓm: Dizilmiş inci (111/05)
dürr-i naẓm+ı: Onun dizilmiş incisi (111/05)
d.-i yektâ: Eşsiz inci (190/04)

dürre: *(Ar.)* Büyük inci tanesi (87/04)

dürr-nisar (~ol-): *(Ar.)* İnci saçmak, inci serpmek (206/06)

dürüst ol-: *(Far.)* Doğru, onurlu olmak (169/02)

dü-sâle: *(Far.)* İki yıllık (123/07)

düş: *(Tr.)* Uyurken zihinde beliren olayların, düşüncelerin bütünü; rüya 103/06

düş-: *(Tr.)* Yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek; aşırı ilgi ya da sevgi göstermek; uğramak kapılmak; gücü azalmak; eksilmek; düşkünleşmek; olmak, olumsuz bir duruma geçmek; alışmak, müptela olmak (27/08, 29/01, 29/01, 31/04, 37/04, 44/02, 52/08, 54/06, 63/10, 64/01, 68/06, 68/06, 68/07, 68/08, 68/09, 68/10, 69/09, 75/03, 78/06, 86/03, 88/02, 88/02, 89/02, 92/01, 92/01, 92/03, 92/04, 92/05, 92/06, 92/06, 92/07, 93/01, 100/06, 101/06, 101/06, 101/07, 101/08, 101/09, 101/10, 104/01, 104/01, 104/02, 104/03, 104/04, 104/05, 105/06, 112/01, 120/02, 126/06, 129/02, 130/03, 134/07, 138/03, 144/08, 154/03, 160/09, 165/08, 166/01, 166/01, 166/02, 166/02, 166/03, 166/04, 166/05, 168/07, 174/01, 174/01, 174/02, 174/03, 174/04, 174/05, 176/07, 178/07, 192/13, 194/08, 199/08, 202/07, 205/09, 207/03, 207/10, 208/02, 213/04, 217/05, 220/08, 221/03, 221/06, 228/09, 230/09, 237/01, 237/01, 237/02, 237/03, 237/04, 237/05, 242/03, 248/03, 249/05, 249/09)

(birinin) pâyına d.-: Ayağına kapanmak, yalvarmak (42/09, 64/01)
(birinin) yüzü yere d.-: Çok utanmak 194/08
(birinin) dâmânıña d.-: Yalvarmak 237/04

düşür-:*(Tr.)* Düşmesine yol açmak, düşmesine sebep olmak; zayıf bırakmak; yazmak (83/09, 144/06, 144/06, 144/07, 144/08, 144/09, 144/10, 149/04, 154/09, 165/08, 209/04, 238/01)
elden d.-: *(bkz. el)* (238/01)

düşmân: *(Far.)* Düşman, yağı (31/02, 74/07)

düşmen: *(Far.)* *(bkz. düşmân)* (72/05, 78/06, 174/05, 177/09, 223/08)
d.-i nâ-dân: Terbiyesiz düşman (72/05)
ehl-i dil d.+i: Gönül ehlinin düşmanı (177/09)

düşnâm: *(Far.)* Sövgü, sövme (74/07)
d.-ı telḫ: Acı sövgü74/07

düşvâr: *(Far.)* Zor, güç (42/09, 177/02)

dü-tâ: *(Far.)* Eğilmiş, bükülmüş (30/04, 93/04, 197/03)
d.-t. ol-: Eğilmek, bükülmek (30/04)
ḳadd-i d.-t.: İki büklüm olmuş boy (197/03)
ḳadd-i d.-t.+m: Benim iki büklüm olmuş boyum (197/03)
zülf-i d.-t.: *(bkz. zülf)* (93/04)

düz-: *(Tr.)* Sıralamak (59/06)

düzül-: *(Tr.)* Sıralanmak, dizilmek (161/07)

düzd: *(Far.)* Hırsız, uğru (69/07, 72/08, 184/02)
d.-i dey: Hırsız kış (72/08)

-E-

ebced: *(Ar.)* Arap alfabesinin her harfi bir rakamı karşılayan ve anlamsız sekiz kelimeden oluşan değişik bir düzeni. (87/09)

ṭıfl-ı e.: *(bkz. ṭıfl)* (87/09)

ebed: *(Ar.)* Sonu olmayan gelecek zaman (32/04, 89/06, 185/10)

ebkâr: *(Ar.)* Dokunulmamış (115/10)

e.-ı maânî: Daha önce düşünülmemiş anlamlar (115/10)

ebleh (~ol-): *(Ar.)* Pek akılsız olmak, ahmak, bön olmak(181/03)

ebr: *(Far.)* Bulut (34/10, 56/05, 62/07, 71/07, 196/10)

e.+den nem ḳap-: En küçük şeyden alınmak (62/07)

e.-i baḥârî: Bahar bulutu (71/07)

dâye-i e.-i b.: *(bkz. dâye)* (71/07)

e.-i cüdâ: Ayrılık bulutu (34/10)

e.-i nev-baḥâr: İlkbahar bulutu (56/05)

e.-i luṭf-ı yezdânî: Allahın iyilik bulutları (196/10)

feyż-i e.-i l.-ı y.: Allahın iyilik bulutlarının bolluğu (196/10)

ebrû: *(Far.)* Kaş, çeşitli yerlerde yardımcı bir süsleme unsuru olarak kullanılan, hâreli, motifli boyama usulü 63/06, 71/09, 76/08, 83/07, 87/06, 107/01, 112/02, 131/04, 180/05, 190/08, 227/07, 227/10

çeşm ü e.+lar: gözler kaşlar (180/05)

çîn-i e.: *(bkz. çîn)* (76/08)

e.-yı cânân: Sevgilinin kaşı (190/08)

e. vü müje: (63/06)

(senin) e. vü müje+ñ: Senin kaşın ve kirpiklerin (63/06)

kûşe-i e.: *(bkz. kûşe)* (131/04)

k.-i e. ḫayâli: *(bkz. ḫayâl)* (131/04)

(senin) e.+ñ: Senin kaşın (71/09, 107/01)

ġamze-i e.: *(bkz. ġamze)* (59/03)

müje-i ġamze-i e.: *(bkz. müje)* (59/03)

dil-dârıñ müje-i ġamze-i e.+su: *(bkz. müje)* (59/03)

ebrûlu: *(Far.)* Kaşlı (147/01)

ebr-veş: *(Far.)* Bulut gibi (135/09)

ebrvân: *(Far.)* Kaşlar (148/07)

(senin) e.+ıñ: Senin kaşların (148/07)

ebü'lmâġâzî: *(Ar.)* Gazilerin atası (182/11)
 şâh-ı e.: Gazilerin atasının hükümdarı (182/11)

ecel: *(Ar.)* Yaşamın sonu; yaşamın son demi (88/04, 164/01, 187/04)

ecrâm: *(Ar.)* Cansız cisimler (145/12)
 e.-ı felek: Gök cisimleri; yıldızlar (145/12)

edâ: *(Ar.)* Yerine getirme; tarz, ifade, üslûp (143/02, 203/04, 215/06)
 edâ et-: Yerine getirmek (143/02, 215/06)

Edhem: *(Ar.) (bkz. Özel Adlar Dizini)* (227/02, 227/02)
 İbrâhim E. neşvesi: *(bkz. neşve)* (227/02)
 tâc-ı E.: *(bkz. tâc)* 227/02
  tâc-ı E. neşvesi: 227/02

edin-: Kendini bir şeye sahip kılmak; kendine sağlamak (138/02)
 yer e.-: *(bkz. yer)*

ednâ: *(Ar.)* Pek aşağı, en bayağı, en alçak (82/09, 92/07, 96/01)
 a'lâ vü ednâ: *(bkz. a'lâ)* (92/07)

Edrine: *(Tr.) (bkz. Özel Adlar Dizini)* (179/06, 179/06, 179/07, 179/08, 179/09, 179/10, 179/11, 180/01, 180/02, 213/06, 213/06, 213/07, 213/08, 213/09, 213/10, 213/10)

 âb-ı E.: *(bkz. âb)* (179/06)
 âb u hevâ-yı E.: *(bkz. âb)* (213/09)
 âb u türâb-ı E.: *(bkz. âb)* (179/11)
 bây u gedâ-yı E.: *(bkz. bây)* (213/10)
 cenâb-ı E.: *(bkz. cenâb)* (179/09)
 feżâ-yı E.. *(bkz. feżâ)* (213/07)
 ġam-zede-yi E.: *(bkz. ġam-zede)* (213/08)
  maķâm-ı ġ.-z.-yi E.: *(bkz. maķâm)* (213/08)
 gül-âb-ı E.: *(bkz. gül-âb)* (179/06)
 ḫ.-ı E.: *(bkz. ḫarâb)* (179/07)
  künc-i ḫ.-ı E.: *(bkz. ḫarâb)* (179/07)
 kâm-yâb-ı E.: *(bkz. kâm-yâb)* (179/08)
  şâh-ı k.-y.-ı E.: *(bkz. şâh)* (179/08)
 ķıbâb-ı E.: *(bkz. ķıbâb)* (179/10)
 sarây-ı Edrine: *(bkz. sarây)* (213/06, 213/06)
  destân-ı s.-ı Edrine: *(bkz. destân)* (213/06)
 şarâb-ı E.: *(bkz. şarâb)* (180/02)
 şebâb-ı E.: *(bkz. şebâb)* (180/01)

efendi: *(Yun.)* Saygıdeğer, ince, çelebi (185/04, 197/07, 205/03)

efġân: (Far.) Iztırap ile bağırma, inleme, haykırma (26/08, 40/04, 41/05, 52/07, 53/04, 84/05, 103/09, 124/09, 130/06, 148/08, 211/10)

âh ü e.: *(bkz. âh)* (148/089

(benim) â. ü e.+ım: *(bkz. âh)* (148/08)

e. et-: Iztırap ilebağırmak; haykırmak, inlemek (26/08, 41/05)

e. eyle-: Iztırap ilebağırmak; haykırmak, inlemek (40/04, 84/05)

e.-ı âteş: Ateşin haykırışı (52/07)

e.-ı dil: Gönlün haykırışı (103/09)

feryâd ü e.: *(bkz. feryâd)* (124/09, 130/06)

seniñ f. ü e.+ıñ: *(bkz. feryâd)* (124/09)

(senin) f. ü e.+ıñ: *(bkz. feryâd)* (130/06)

nâle vü e.: *(bkz. nâle)* (53/04)

kemend-i n. vü e.: *(bkz. kemend)* (53/04)

efkâr: *(Ar.)* Düşünceler, düşünme, vesvese, kuruntu, niyet, seçim (108/06, 161/01, 221/01)

e.-ı perîşân: Dağınık fikirler (161/01)

e.-ı pîç-â-pîç-i zülf: Dolaşmış saçların düşüncesi (221/01)

(senin) e.-ı p.-â-p.-i zülf+üñ: Senin dolaşmış saçlarının düşüncesi (221/01)

sîne-i e.: *(bkz. sîne)* (108/06)

eflâk: *(Ar.)* Semalar, gökler; bahtlari kaderler (84/05, 164/08, 234/05)

efsâne: *(Far.)* Masal, boş söz, saçma sapan lâkırdı; dillere düşmüş, ünlü olmuş hikâye (98/10, 201/09)

efsûn: *(Far.)* Afsun, büyü, sihir, gözbağcılık (40/10)

e.-ı muḥabbet: Sevginin büyüsü (40/10)

efzûn: *(Far.)* Fazla, çok, yukarı, aşkın (104/04, 170/05, 228/02)

e. et-: Çoğaltmak (104/04)

e. ol-: Çoğalmak (170/05, 228/02)

eg-: *(Tr.)* Düzola bir şeyiğik duruma getirmek (146/12, 182/13, 196/09)

baş eg-: *(bkz. baş)* (146/12, 182/13, 196/09)

egil-. *(Tr.)* Belirli bir yönle açı oluşturacak bir durum almak; biryöne doğru çarpılmak (229/01)

eger: *(Far.)* Şart anlamını güçlendirmekiçin şartlı tümcelerin başına getirilir (25/04, 29/03, 30/03, 31/06, 41/06, 47/03, 47/05, 48/02, 65/08, 69/09, 71/05, 72/05, 82/03, 86/02, 94/10, 99/07, 102/01, 105/02, 105/07, 105/10, 114/07, 120/08, 127/03, 138/05, 158/06, 174/02, 177/04, 180/12, 181/04, 183/03, 184/02, 188/09, 191/05, 192/05, 201/08, 202/04, 202/05, 219/03, 220/10, 239/07, 239/07)

egerçi: *(Far.) (bkz. eğer)* (27/03, 66/10, 86/09, 93/05, 116/04, 117/03, 121/01, 126/08, 127/02, 127/05, 176/07, 179/05, 207/04)

egin: *(Tr.)* Arka, sırt (117/03)
seniñ egn+iñ. Senin sırtın (117/03)

egle-: *(Tr.)* Oyalamak, durdurmak; avutmak (77/10, 235/06, 241/05)

eglen-: *(Tr.)* Neşeli, hoşça vakit geçirmek, bir yerde durmak; oyalanmak; (58/08, 61/01, 65/08, 98/06, 98/06, 98/07, 98/08, 98/09, 98/10, 120/06, 147/03, 178/08, 226/03, 235/06)

eglence: *(Tr.)* Eğlenme işi; neşeli ve hoşça vakit geçirilen şey ya da toplantı (51/09, 65/08, 228/06)

eglencesiz: *(Tr.)* Eğlencesi olmayan (196/02)

eglenil-. *(Tr.)* Eğlenmek işi yapılmak (134/03, 184/10)

ehl: *(Ar.)* Sahip, malik, mutasarrıf olan; maharetli, usta, yetenekli 28/06, 35/02, 35/06, 36/01, 36/03, 40/05, 41/04, 43/05, 43/10, 45/08, 46/04, 53/09, 61/02, 61/11, 63/01, 65/07, 66/08, 68/09, 74/05, 76/03, 78/01, 78/09, 79/09, 81/08, 81/09, 90/01, 93/10, 103/05, 108/09, 113/02, 123/05, 128/09, 132/05, 137/12, 138/07, 140/06, 144/02, 144/03, 163/03, 168/02, 172/07, 176/02, 176/08, 177/09, 188/10, 189/08, 189/10, 191/09, 195/10, 199/09, 206/05, 207/10, 227/06, 227/08, 228/08, 230/02, 248/01, 248/01, 248/02, 248/03, 248/04, 248/05
'aşḳ e.+i: Aşk sahibi, âşık (65/07)
'a. e.+niñ süveydâ-yı dili: *(bkz. süveydâ)* (65/07)
bezm e.+i: Eğlence ustası, eğlence sahibi (35/02, 35/06, 63/01, 168/02)
celâl e.+i: Yücelik sahibi, ululuk sahibi (248/01)
cemâl e.+i: Güzellik sahibi (248/02)
ceng ü cidâl e.+i: Savaş ustası (248/05)
ḥâl e.+i: Cezbeye tutulmuş, vecde gelmiş kimse; Allah adamı (248/04)
ḳanâat e.+i: Kanaatkâr (195/10)
kemâl e.+i: Olgunluk sahibi, olgun 248/01
maârif e.+i: Bilgili; kültürlü; yetenekli (74/05)
şevḳ e.+i: Neşeli (132/05, 206/05)
ṭâb' e.+i: Yazı ustası, iyi huylu (103/05)
(onun) e.+i: Sahibi, ustası (43/05, 43/10)
e.-i 'aşḳ: Sevgi sahibi, sevgi ustası (128/09, 176/02, 188/10, 230/02)
e.-i 'a.+ıñ ḳadri: *(bkz. ḳadr)* (230/02)
nazâr-ı e.-i 'a.: *(bkz. nazâr)* (188/10)
e.-i bâġ: Bahçe sakinleri (79/09a)
e.-i b.+ıñ üstü: *(bkz. üst)* (199/09)
e.-i baḥrî: Deniz ustası (248/09)
e.-i baḥrî ol-: Deniz ustası haline gelmek (248/09)
e.-i bezm: İçki meclisinin sakinleri, meclisin ustaları (41/04)

e.-i câh: Makam sahibi (163/03)
e.-i derd: Dert sahibi dertli (68/09)
e.-i dil: Gönül adamı, gönül dilinden anlayan; kalender (40/05, 46/04, 53/09, 61/11, 66/08, 78/01, 90/01, 93/10, 108/09, 137/12, 172/07, 177/09, 189/08, 189/10, 227/06, 227/08)
e.-i d. düşmeni: *(bkz. düşmen)* (177/09)
e.-i d. istedigi: *(bkz. iste-)* (172/07)
e.-i d.+iñ mesrûr oldugu: *(bkz. mesrûr)* (53/09)
e.-i d.+iñ endîşesi: *(bkz. endîşe)* (227/06)
e.-i d.+iñ ḳanı: *(bkz. ḳan)* (137/12)
kâm-baḫş-ı e.-i d.: *(bkz. kâm)* (46/04)
lisân-ı e.-i d.: *(bkz. lisân)* (66/08)
e.-i gülşen: Gülbahçesi sakini (140/06)
e.-i g.+iñ 'ıydı: *(bkz. 'ıyd)* (140/06)
e.-i ḥ.: Cezbeye tutulan, vecde gelen kimse; Allah adamı (176/08)
kelâm-ı e.-i ḥ.: *(bkz. kelâm)* (176/08)
e.-i ḫıred: Akıl sahibi, akıllı (28/06)
meslek-i e.-i ḫ.: *(bkz. meslek)* (28/06)
e.-i fenâ: Yokluk sahibi (61/02)
meşreb-i e.-i f.: *(bkz. meşreb)* (61/02)
e.-i irfân: Bilgi sahibi, bilgili; irfan sahibi (123/05)
Sitânbûluñ e.-i i.+ı: İstanbul' un bilgilileri (123/05)
e.-i kemâl: Olgunluk sahibi, olgun (36/03, 81/09)
ṣoḥbet-i e.-i k.: *(bkz. ṣoḥbet)* (81/09)
e.-i kerem: Cömert, eli açık (228/08)
e.-i meclis: Toplantı sahibi, içki meclislerinin üstadı (144/02)
e.-i meẕâḳ: Ağız tadını bilen (113/02, 191/09, 207/10)
neşveniñ e.-i m.+ı: Neşenin tadını bilen (191/09)
e.-i muḥabbet: Sevgi sahibi, sevgi ustası (76/03)
e.-i mürüvvet: Cömertlik sahibi, cömert (78/09)
e.-i niyâz: Yalvaran; ihtiyaç sahibi (45/08)
ehl-i niyâzıñ ḥâli: *(bkz. ḥâli)* (45/08)
e.-i ṭab': Yazı ustası; iyi yaradılışlılar (81/08)
e.-i ṭ. ol-: Yazı ustası olmak, yaradılış sahibi olmak (81/08)
e.-i taḳvîm: İnsanlık sahipleri(138/07)
e.-i velâyet: Tanrı dostları, veliler (36/01)
e.-i ẕevḳ: Zevk sahibi (144/03)

ekil-: *(Tr.)* Bir bitki üretilmek için toprağa tohum atılmak ya da gömmek (222/02)

ekmek: *(Tr.)* Çeşitli tahıl unundan yapılmış hamurun fırında, saçta ya da tandırda pişirilmesiyle yapılan yiyecek (198/07)

eknâf: *(Ar.)* Yanlar, nahiyeler, taraflar (209/01)
e.-ı Ḥaleb: Halep taraflarında, Halep nahiyelerinde (209/01)

eksik: *(Tr.)* Gerek duyulan, ihtiyaç duyulan şey; noksan (27/07, 77/12, 105/01, 121/03, 204/10, 235/10, 248/03)

e. olma-: Her vakit ve her fırsatta bulunmak; "Sağ ol!" anlamında bir hoşnutluk özü (77/12, 235/10, 248/03)

eksiklik: *(Tr.)* Eksik olma durumu, eksik olan miktar, noksan (59/02, 116/05)

faḳîriñ e.+i: Zavallının noksanı, fakirin noksanı (59/02)

el: *(Tr.)* Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü (25/06, 28/01, 28/02, 44/04, 44/05, 46/02, 46/03, 47/01, 48/03, 50/01, 51/01, 55/04, 57/05, 60/07, 63/02, 66/09, 66/12, 67/03, 68/07, 70/04, 72/06, 77/02, 81/09, 83/07, 84/05, 88/10, 95/02, 95/02, 100/08, 100/08, 100/09, 100/10, 100/11, 100/12, 100/13, 101/06, 109/02, 109/07, 112/05, 118/08, 119/11, 120/08, 121/10, 127/03, 127/04, 131/06, 133/02, 138/05, 143/06, 143/06, 143/06, 143/07, 143/08, 143/09, 143/10, 150/10, 156/01, 158/07, 161/07, 161/09, 161/09, 166/03, 170/08, 173/01, 173/08, 177/01, 177/01, 182/09, 185/09, 187/03, 191/01, 195/08, 196/07, 197/01, 197/03, 199/08, 201/07, 206/01, 214/08, 217/08, 220/04, 221/10, 229/04, 230/06, 232/04, 234/03, 238/01, 241/01, 242/03, 242/03, 242/06, 250/01, 250/01, 250/02, 250/02, 250/03, 250/04, 250/05)

e. çek-: Vazgeçmek (112/05, 88/10, 185/09)

e. uzat-: Birinden bir hakkı almaya kalkmak, dokunmak (161/09)

e. uzadanıñ e.+i: Hakkı almaya kalkanın eli (161/09)

e. uzadanıñ ayagı: Hakkı almaya kalkanın ayağı (161/09)

e. üstü: Elin üstü (44/05)

e. ü.+(n)de ṭut-: Bir kimseye çok sevgi ve saygı göstermek (44/05)

e. üzre ṭut-: *(bkz. el üstü)* (191/01, 242/03)

el ver-: İmkân vermek, izin vermek; yardım etmek; tarikatlarda mürşit, bir müride başklarına yol gösterme izni vermek (28/02, 46/02, 112/05, 118/08, 120/08, 143/06, 250/01, 250/01, 250/02, 250/03, 250/04, 250/05)

e.+den düşürme-: Bazı şeylerle bir süre çok ilgilenmek (238/01)

e.+den ḳoma-: Bir şeyle sürekli ilgilenmek; elden düşürmemek (67/03, 81/09, 177/01)

e.+e gir-: Yakalamak; sahibi olmak (55/04, 100/08, 100/09, 100/10, 100/11, 100/12, 100/13, 217/08, 232/04)

(onun/kendi) e.+i: Onun eli (25/06, 60/07, 63/02, 68/07, 70/04, 83/07, 84/05, 127/03, 161/07, 170/08, 143/07, 143/09, 182/09, 185/09, 197/01, 201/07, 173/01)

(senin) e.+iñ: Senin elin (46/03, 127/04, 150/10, 195/08)

çınârıñ âb e.i: Çınarın su eli (250/02)

dil-dâr e.+i: Sevgilinin eli (143/06)

gül-i bâġıñ e.+i: Bahçenin gülünün eli (229/04)

(senin) luṭfuñ e.+i: Senin iyiik elin (199/08)

sâḳî-i bezm e.+i: Meclisin sakisinin eli (173/08)

sâḳî-i bezmiñ e.+i: Meclisin sakisinin eli (131/06)

seniñ e.+iñ: Senin elin (119/11)

şeyḫ-i meded-kâr e.+i: Yardım eden şeyhin eli (143/10)

yâr e.+i: Yarin sevgilinin eli (143/06, 143/08)

el: *(Tr.)* Yabancı,yakınların dışında kalan kimse (70/08, 220/04)

elbette: *(Ar.)* Herhalde, şüphesiz, kuşkusuz (36/08, 39/06, 40/09, 46/01, 46/03, 47/02, 51/03, 56/05, 80/08, 122/04, 158/03, 198/10, 206/10, 215/10, 245/10, 248/03)

elbir (~et-): *(Tr.)* El birliği yapmak, dayanışmak (57/04)

elle-: *(Tr.)* Elle dokunmak (250/03)

elem: *(Ar.)* Ağrı, acı, sızı, sancı; keder, dert, maddi ve manevi ıztırap (101/02, 144/07, 152/10, 156/10, 175/02, 198/03)

derd ü e..: *(bkz. derd)* (198/03)
dil-dâr e.+i: (152/10)
e.-i 'aşķ: Aşk üzüntüsü (101/02)
nâr-ı e.-i 'aşķ: Aşk acısı ateşi (101/02)
(benim) e.+im: Benim kederim (144/07)
mâr-ı e.: Keder yılanı, sıkıntı yılanı (175/02Ø)
nâr-ı e.: Keder ateşi (156/10)

elest: *(Ar.)* İnsanların yaradılış anı (185/10, 220/03, 227/05)

bezm-i elest: *(bkz. bezm)* (185/10, 220/03, 227/05)
bâde-i b.-i e.: Elest bezminin şarabı (185/10, 220/03)
mest-i b.-i b.-i e. (~ol-): *(bkz. mest)* (185/10)
câm-ı b.-i b.-i e.: *(bkz. câm)* (220/03)
mest-i c.-ı b.-i b.-i e.: *(bkz. mest)* (220/03)
mey-i bezm-i elest: Elest meclisinin şarabı (227/05)

elḥân: *(Ar.)* Nağmeler, ezgiler (98/09, 215/08)

elif: *(Ar.)* Arap alfabesinin ilk harfi; Noktası yoktur, hiçbir harfle birleşmez bu nedenlevahdete işaret eder. Sevgilinin boyunu temsil eder. (47/07, 83/05, 110/02, 110/03, 158/09, 174/09, 180/03, 225/02)

dâġ u e. (225/02)

elma: *(Tr.)* Kabuğu parlak, sert, kırmızıdan yeşile kadar türlü renkte,kokusu hoş, tadı ekşi ta da tatlı, dokusu gevrek, ufak çekirdekli bir çeşit meyve (153/08)

göñül e.: Gönül meyvesi (153/08)

el-minnetülillah: *(Ar.)* Allah' a minnet; minnet yalnız Allah içindir (177/01)

elṭâf: *(Ar.)* İyilikler, iyilikseverlikler; okşamalar, nezaketler (163/03)

e.-ı ḫurşîd-i ciḥân-efrûz: Dünyayı yakan güneşin iyilikleri (163/03)

em: *(Tr.)* İlaç, merhem (245/03)

em-: *(Tr.)* Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek, somurmak; öpmek (86/08, 148/06, 157/07, 164/02, 173/10, 195/02, 209/03, 204/03, 212/04)

emân: *(Ar.)* Eminlik, korkusuzluk (47/03, 215/04)
ḫaṭṭ-ı e.: *(bkz. ḫaṭṭ)* (47/03)
emn ü e.: *(bkz. emn)* (215/04)
emn ü e. ol-: *(bkz. emn)* (215/04)

emdir-: *(Tr.)* Emmesini sağlamak (159/05, 193/10, 222/06)

emekdâr: *(Tr.-Far.)* Eski ve sadık hizmetçi (157/07)
(senin) e.+ıñ: Senin sadık hizmetçin (157/07)

emel: *(Ar.)* (122/08, 138/03, 141/10, 164/02, 181/02)
emel-i âşıḳ: Aşığın isteği (141/10)
müntehâ-yı e.: *(bkz. müntehâ)* (122/08)
m.-yı e. ü maṭlab-ı a'lâ: *(bkz. müntehâ)* (122/08)
naḫl-i e.: *(bkz. naḫl)* (181/02)
ṭûl-ı e.: *(bkz. ṭûl)* (138/03, 164/02)

emen-: Iztırap çekmek; ah çekmek (86/08)

emîn (~ol-): *(Ar.)* İnanmak güvenmek (180/08)

emn: *(Ar.)* Eminlik, korukusuzluk, rahatlık (215/04)
emn ü emân: Rahat ve korkusuz (215/04)
emn ü emân ol-: Korkmamak, rahat olmak (215/04)

emr: *(Ar.)* İş buyurma, buyruk; iş (41/06, 42/06, 95/10, 145/12, 149/09)
e. eyle-: Buyurmak (149/09)
e.-i dîn: Dinin buyruğu (42/06)
(onun) e.+i: Onun buyruğu (145/12)
dünyâ e.+i: Dünyanın işi (41/06)

emvâc: *(Ar.)* Dalgalar (63/06, 117/03, 221/08)
e.-ı belâ: Bela dalgaları (63/06, 221/08)
e. -ı deryâ: Denizin dalgaları (117/03)

emvât: *(Ar.)* Ölüler, cansızlar (215/02)
e.-ı nebâtât: Cansız, ölü bitkiler (215/02)

eñ: *(Tr.)* Başına geldiği sıfatların ya da zarfları en üst dereceden olduğunu bildirir (122/06, 221/01)

encüm: *(Ar.)* Yıldızlar (156/09, 187/05, 230/10, 237/08)
e.-i raḫşân: Parlak yıldızlar (187/05)
naḳd-ı e.: *(bkz. naḳd)* (230/10)

encümen: *(Far.)* Cemiyet, meclis (156/07)
şem'-i e.: *(bkz. şem')* (156/07)

endâm: *(Far.)* Vücud, beden (68/08)
e.-ı bîd: Söğüdün bedenine, söğüdün gövdesine (68/08)

endâze: *(Far.)* Ölçek, ölçü (182/03)

endîşe: *(Far.)* Tasa, kaygı, düşünce; keder, gam (152/05, 227/06)
e. et-: Kaygılanmak (152/05)
ehl-i diliñ e.+si: Gönül adamının kaygısı, gönül adamının kederi (227/06)

endûh: *(Far.)* Gam, keder, kaygı, endişe (56/11, 164/04)
e. u belâ: Keder ve sıkıntı (164/04)
ġam u e.: *(bkz. ġam)* (56/11)
künc-i ġ. u e.: *(bkz. künc)* (56/11)

enfâs: *(Ar.)* Nefesler (172/09,192/06, 200/04)
e.-ı mesîḥâ: İsa'nın ölülere hayat veren nefesleri (172/09)
sulṭân-ı felek-ḳadriñ e.+ı: Gökyüzünün padişahının nefesleri (192/06)
ṭîb-i e.: *(bkz. ṭîb)* (200/04)
(senin) ṭîb-i e.+ıñ: *(bkz. ṭîb)* (200/04)

engûr: *(Far.)* Üzüm (173/08, 243/05)
âb-ı e.: *(bkz. âb)* (173/08)
mey-i e.: *(bkz. mey)* (243/05)

engüşt: *(Far.)* Parmak (140/02)
(kendi) e.+ü: Kendi parmağını (140/02)

enhâr: *(Ar.)* Nehirler, ırmaklar, çaylar (51/01a, 162/11, 212/02, 219/07)
eşkim e.+ı: Gözyaşımın ırmakları (212/02)

enîn: *(Ar.)* İnilti, inleme (180/09, 231/04)
âh u e.: *(bkz. âh)* (180/09)
bülbülüñ â. u e.+i: *(bkz. âh)* (180/09)
feryâd ü e.: *(bkz. feryâd)* (231/04)
feryâd ü e. eyle-: *(bkz. feryâd)* (231/04)

envâ': *(Ar.)* Çeşitler, türlüler (210/08)
mey-i nâbıñ e.+ı: Halis şarabın çeştileri (210/08)

envâr: *(Ar.)* Işıklar, nurlar; parlaklıklar (25/03, 36/02)
e.-ı cemâl: Yüzün nurları (25/03)
(kendi) e.+ı+(ñ)ı: Kendi nurlarını (36/02)

enver: *(Ar.)* En nurlu, en parlak, çok güzel (47/01, 123/08, 230/06, 249/06)
meh-i e.: *(bkz. meh)* (47/01)
mihr-i e.: *(bkz. mihr)* (230/06)
rûy-ı e.: *(bkz. rûy)* (123/08)
(onun) r.-ı e.+i: *(bkz. rûy)* (123/08)
er: *(Tr.)* Erkek (83/11, 169/08, 228/05, 228/05, 230/05)
e. gibi: erkek gibi; erkeğe yakışır biçimde (228/05, 228/05)
sözünüñ eri: Sözünün adamı (230/05)
sözünüñ eri ol-: Verdiği sözü, ne pahasına olura olsun, yerine getiren bir kişi olmak (230/05)

er-: *(Tr.)* Erişmek, ulşamak; yetişip dokunmak; (36/01, 41/05, 44/07, 75/10, 81/03, 83/01, 93/05, 96/05, 106/07, 121/07, 127/04, 133/06, 133/10, 134/08, 136/10, 139/06, 139/05, 142/03, 142/03, 142/05, 143/06, 149/06, 172/04, 187/03, 188/05, 190/02, 190/10, 191/06, 206/08, 222/03, 224/06, 224/07, 242/08, 250/10)

erâẕil: *(Ar.)* Reziller, namussuzlar, yüzsüzler (98/03)
meẕâḳ-ı e.: *(bkz. meẕâḳ)* 98/03

erbâb: *(Ar.)* Sahipler; becerikli, usta (40/01, 52/09, 55/03, 69/09, 74/09, 78/12, 104/04, 108/04, 112/06, 114/06, 115/10, 128/07, 139/09, 144/03, 163/02, 167/07, 169/09, 171/05, 173/04, 192/07, 192/12, 218/09, 227/06, 233/10, 234/01)
e.-ı 'aşḳ: Aşk sahipleri, aşıklar (104/04, 112/06, 163/02, 171/05, 234/01, 227/06)
e.-ı 'a.+ıñ pîşesi: *(bkz. pîşe)* (171/05, 227/06)
e.-ı 'a.+ıñ sözü: (104/04)
e.-ı 'ayş u işret: İçki ve eğlence ustaları (233/10)
e.-ı dil: Gönül adamları (55/03, 74/09, 108/04, 114/06, 128/07, 173/04, 192/12)
e.-ı mâl u câh: Zeginlik ve mevki sahipleri, zenginler (69/09)
e.-ı muḥabbet: Sevgi sahipleri, aşıklar (40/01, 52/09, 169/09, 218/09)
dil-i e.-ı m.: *(bkz. dil)* (40/01)
e.-ı m.+ıñ şarâbı: *(bkz. şarâb)* (218/09)
e.-ı meclis: Meclisin sahipleri (167/07)
e.-ı naẓm: Şiir sahipleri, şiir ustaları (115/10)
e.-ı şevḳ: Neşe sahipleri, neşeliler (144/03)
e.-ı ṭâb': Yazı ustaları (139/09)
meẕâḳ e.+ı: Zevk sahipleri (192/07)
ma'rifet e.+ı: Bilgi sahipleri, ustalık sahipleri (78/12)

erġuvân: *(Far.)* Kırmızı bir çiçek (47/09, 167/09, 170/07, 212/12, 250/06)
e. şekli: *(bkz. şekil)* (170/07)
e.-ı gülistân-ı derd ü miḥnet: Sıkıntı ve dert bahçesinin erguvanı (47/09)

niḫâl-i e.-ı g.-ı d. ü m.: *(bkz. niḫâl)* (47/09)
niḫâl-i erguvân: *(bkz. niḫâl)* (250/06)
niḫâl-i erguvân ol-: *(bkz. niḫâl)* (250/06)
şarâb-ı e.: Kırmızı şarap (167/09, 212/12)
câm-ı ş.-ı e.: *(bkz. câm)* (167/09, 212/12)

eri-: *(Tr.)* Katı bir cisim ısı etkisiyle sıvı duruma gelmek; utancından çok sıkılmak (27/02, 99/08, 203/08)

eril-: *(Tr.)* Erme işi yapılmak (160/09, 229/01)

eriş-: *(Tr.)* Varılması zamana ve emeğe bağlı olan ya da uzakta bulunan bir amaca varamak ulaşmak; gelip çatmak (38/10, 88/07, 90/04, 99/04, 44/07, 106/03, 116/07, 119/02, 121/06, 122/04, 123/01, 137/02, 137/11, 141/06, 150/08, 165/01, 176/01, 176/05, 187/06, 194/02, 196/10, 198/01, 200/01, 205/04, 221/04, 233/01, 238/02, 245/02)

erişdir-:*(Tr.)* Erişmesini sağlamak (111/07)

erişil-. *(Tr.)* Erişme işi yapılmak, ulaşmak (147/08, 172/06)

erit-: *(Tr.)* Çok üzülmek (109/01)

erkân: *(Ar.)* Direkler, sütûnlar; reisler, büyükler (38/08, 140/07)
e.-ı çemen: Çimenliğin reisleri (140/07)
e.-ı ḫarâbât: Meyhanenin direkleri; meyhanenin reisleri (38/08)

erzân: *(Far.)* Ucuz uygun layık (179/06)

es-: *(Tr.)* (56/02, 70/03, 71/01, 71/01, 71/02, 71/03, 71/04, 71/05, 71/05, 80/01, 94/03, 154/11, 139/06, 139/06, 176/01, 176/01, 176/02, 176/03, 176/03, 176/04, 176/05, 178/09, 182/14, 200/02, 202/08, 209/02, 229/01, 215/10)
es- savur-: Bağırmak, öfkeyle kötü şeyler söylemek (176/03)

esâs: *(Ar.)* Temel, dip, kök (131/03, 165/07)
e.-ı kâr u bâr-ı ḥüsn: Güzellik kazancının temeli (165/07)
(senin) e.-ı k. u b.-ı ḥ.+üñ: Senin güzellik kazancının temeli (165/07)
ḫâne-i 'aşḳıñ e.+ı: Sevgi evinin temeli (131/03)

esb: *(Far.)* At (57/02, 132/07, 196/04)
e.-i nâz: Naz atı (196/04)
e.-i sebük: Hızlı at (57/02)
na'l-i e.: *(bkz. na'l)* (132/07)
na'l-i e.+i: *(bkz. na'l)* (132/07)

esbâb: *(Ar.)* Sebepler; araçlar, vasıtalar (40/02, 55/07, 161/02, 180/05, 192/09, 212/07)
beste-i e. eyle-: bağlama sebebi yapmak (212/07)
e.-ı bezm: *(bkz. esbâb)* (192/09)
e.-ı bezm-i devlet: Mutluluk meclisinin nedenleri; araçları(192/09)
(onun) e.-ı b.-i d.+i: Onun mutluluk meclisinin nedenleri; araçları (192/09)
e.-ı cemâl-i dilrübâ: Sevgilinin yüzünün güzelliğinin sebepleri (180/05)
e.-ı ḥüsn: Güzellik sebepleri (55/07)
e.-ı melâḥat: Yüz güzelliğinin sebepleri (161/02)
e.-ı muḥabbet: Sevgi sebepleri (40/02)

esdir-: *(Tr.)* Esmesine neden olmak (199/09)

es̱er: *(Ar.)* Emek sonucu ortaya konan ürün; iz işaret, im (88/08, 207/04f, 213/09, 179/04, 202/03)
dâmeniñiñ e.+i: Senin eteğinin eseri (202/03)
e. ḳalma-: Hiçbir belirti, iz olmamak (179/04)

esîr: *(Ar.)* Tutsak, köle (83/06, 92/11, 122/03, 131/02, 144/05, 158/05, 210/03)
e. eyle-: Tutsak almak (158/05)
e. ol-: Tutsak düşmek (92/11, 122/03)
e.-i silsile-i zülf-i pür-ḫam: Kıvır kıvır saçların tutsağı (210/03)
e.-i zülf: Saçların tutsağı (83/06)
e.-i z. ol-: Saçların tutsağı haline gelmek (83/06)
e.-i z.-i miskîn: Saçların kokusunun tutsağı (131/02)
(senin) e.-i z.-i m.+iñ: Senin saçlarının kousunun tutsağı (131/02)
e.-i z.-i m. ol-: Senin saçlarının kokusunun tutsağı haline gelmek (131/02)
güzelleriñ e.+i: Güzellerin tutsağı (144/05)
g. e. ol-: 144/05dum

eski: *(Tr.)* Çoktan beri var olan, çok kullanılmaktan harap olmuş; geçmiş zamanlardan (177/08, 184/04, 198/01, 216/08, 243/02)

esrâr: *(Ar.)* Gizler, sırlar (113/05, 144/07, 154/11, 222/08, 247/08)
e.-ı 'aşḳ: Aşkın sırları (247/08)
mâhzen-i e.-ı 'a.: *(bkz. mâhzen)* (247/08)
m.-i e.-ı 'a. ol-: *(bkz. mâhzen)* (247/08)
e.-ı muḥabbet: Sevginin sırları (113/05)
ġamıñ e.+ı: Kederin sırları (222/08)

eṣṣelâ: *(Ar.)* "Kendine güvenen meydana çıksın" anlamında bir ünlem (112/06)

estâr: *(Ar.)* Perdeler, örtüler (93/04)
e.-ı Ka'be: Kâbe'nin örtüleri (93/04)

eṡvâb: *(Ar.)* Giysiler, giyimler (45/02)

eş'âr: *(Ar.)* Daha güzel, en güzel şiir söyleyen (161/05, 162/12, 228/10)
e.-ı ġayr: Başkalarının şiirleri (228/10)
e.-ı perîşân: Perişan şiirler (161/05)

eşbeh: *(Ar.)* En iyi, en güzel (181/05)

eşcâr: *(Ar.)* Ağaçlar (77/03, 215/03, 215/04)

eşheb: *(Ar.)* Beyaz, kır at (74/04)
e.-i çâbük-inân: Hızlı at sürenin kır atı (74/04)

eşheb-süvâr (~ol-): *(Ar.-Far.)* Ata binmek (64/03)

eşik: *(Tr.)* Kapı boşluğunun alt yanında bulunan alçak basamak; yakın (29/08, 34/08, 49/10, 68/02, 68/05, 68/09, 69/08, 78/04, 130/09, 134/05, 138/02, 146/12, 186/04, 191/04, 200/08, 240/08)
(onun) eşik+i: Onun eşiği (34/08, 78/04, 134/05, 138/02, 191/04, 240/08)
e.+i itleri: *(bkz. it)* (78/04)
(senin/kendi) e.+iñ (eşigiñ): 29/08, 49/10de, 69/08, 68/09de, 130/09e, 146/12de,
e. ṭaşı: *(bkz. ṭaş)* (29/08, 69/08)
yâr e.+i (eşigi): Sevgilinin eşiği (186/04, 68/05)
yâri e.+i (eşigi): Sevgilisinin eşiği (68/02)
yâriñ e.+i (eşigi): Sevgilinin eşiği (200/08)

eşk: *(Far.)* Gözyaşı (28/01, 45/01, 49/06, 54/09, 55/06, 62/04, 70/01, 73/03, 73/10, 80/06, 85/05, 85/07, 87/10, 89/02, 92/08, 96/02, 107/07, 110/02, 111/03, 114/07, 116/09, 117/09, 147/07, 148/01, 149/06, 154/05, 157/09, 159/02, 162/11, 165/07, 169/07, 173/09, 175/01, 178/01, 197/05, 203/06, 214/01, 214/03, 212/02, 214/07, 219/05, 219/06, 225/04, 228/02, 230/10, 231/07, 233/10, 234/08, 250/06, 250/08)
(benim) e.+im. 55/06., 149/06, 157/09, 212/02, 214/07
e. e.+ı: *(bkz. enhâr)* (212/02)
e.-i âşıḳ: Aşığın gözyaşı (54/09, 165/07)
e.-i â+ıñ cûş u ḫurûşu: *(bkz. cûş)* (165/07)
e.-i âz: Aç gözlü gözyaşı (92/08)
e.-i bülbül-i zâr: İnleyen bülbülün gözyaşı (85/07)
e.-i çeşm: Gözümün yaşı (73/10, 87/10, 111/03, 173/09, 234/08)
(senin) e.-i ç.+iñ: Senin gözünün yaşı (73/10)
seyl-i e.-i ç.: *(bkz. seyl)* (87/10)
s.-i e.-i ç.+im: *(bkz. seyl)* (87/10)
ḫûn-ı e.-i ç.: *(bkz. ḫûn)* (111/03)
naḳd-ı ḫ.-ı e.-i ç.: *(bkz. naḳd)* (111/03)
e.-i çeşm-i giryân: Ağlayan gözün yaşı (148/01)
(benim) e.-i ç.-i g.+ım: Benim ağlayan gözümün yaşı (148/01)
e.-i dîde: Gözün yaşı (110/02)

e.-i dürr: İnciye benzer gözyaşı (214/01)
e.-i firâvân: Çok gözyaşı (197/05)
e.-i germ: Sıcak gözyaşı (114/07, 116/09, 117/09)
e.-i gül-gûn: Gül rengi gözyaşı (147/07)
(benim) e.-i g.-g.+(u)m: Benim gül rengi gözyaşım (147/07)
e.-i ḫûn-âlûd: Kanlı gözyaşı (225/04)
e.-i ḫûnîn: Kanlı gözyaşı (250/06)
(benim) e.-i ḫ.+im: Benim kanlı gözyaşım (250/06)
e.-i revân: Su gibi akan gözyaşı (159/02, 169/07, 219/06)
(benim) e.-i r.+ım: Benim su gibi akan gözyaşı (169/07, 219/06)
e.-i ter: Taze gözyaşlarım; nemli gözyaşlarım (28/01, 70/01, 219/05)
cûy-ı e.: *(bkz. cûy)* (107/07, 175/01, 228/02)
(onun) c.-ı e.+i: *(bkz. cûy)* (107/07)
(benim) c.-ı e.+im. *(bkz. cûy)* (175/01, 228/02)
ḫûn-ı eşk: *(bkz. ḫûn)* (45/01, 233/10)
bülbülüñ ḫ.-ı e.+i: *(bkz. ḫûn)* (45/01)
ḳaṭre-i e.: *(bkz. ḳaṭre)* (96/02, 89/02, 154/05, 178/01)
(benim) ḳ.-i e.+im: *(bkz. ḳaṭre)* (178/01)
(senin) ḳ.-i e.+iñ: *(bkz. ḳaṭre)* (154/05)
naḳd-ı e.: *(bkz. naḳd)* (85/05, 203/06, 250/08)
(benim) n.-ı e.+im: *(bkz. naḳd)* (203/06, 250/08)
(senin) n.-ı e.+iñ: *(bkz. naḳd)* (85/05)
nüḳûd-ı e.: *(bkz. nüḳûd)* (230/10)
(onun) n.-ı e.+i: *(bkz. nüḳûd)* (230/10)
nuḳre-i e.: *(bkz. nuḳre)* (73/03)
seyl-i e.: *(bkz. seyl)* (80/06, 162/11)
s.-i e.+im: *(bkz. seyl)* (80/06, 162/11)

eşrâf: *(Ar.)* Şerefliler, ileri gelenler (209/04)
eşrâf-ı Ḥaleb: Haleb' in ileri gelneleri (209/04)

et-: (Tr.) Bir işi yapmak; bir durumu ortaya çıkarmak; bulmak, erişmek; kötülükler etmek; (25/02, 25/05, 25/06, 26/06, 26/07, 26/08, 27/06, 27/09, 27/09, 28/05, 29/01, 29/04, 29/08, 29/10, 30/10, 31/04, 31/08, 31/09, 31/10, 32/05, 32/06, 32/07, 32/08, 32/08, 33/07, 33/08, 33/11, 34/02, 35/02, 35/06, 35/08, 35/09, 36/01, 36/01, 36/05, 36/06, 36/09, 37/01, 37/01, 37/02, 37/03, 37/04, 37/05, 38/07, 38/08, 39/01, 39/02, 39/03, 39/03, 39/04, 39/05, 39/06, 39/08, 40/06, 41/04, 41/05, 41/08, 42/03, 42/05, 42/09, 42/10, 43/01, 43/06, 43/02, 43/04a, 44/01, 45/03, 45/05, 45/09, 46/02, 46/07, 46/09, 48/05, 48/06, 48/06, 48/09, 48/10, 49/10, 50/04, 50/05, 50/07, 50/10, 51/03, 51/04, 51/05, 51/09, 51/10, 52/05, 52/07, 52/08, 58/08, 52/09, 53/03, 53/05, 53/07, 54/03, 54/05, 54/09, 55/04, 55/06, 55/06, 55/07, 55/08, 55/08, 55/09, 55/10, 56/03, 57/01, 57/01, 57/03, 57/03, 57/04, 57/05, 57/06, 57/07, 57/08, 57/08, 57/09, 57/09, 57/10, 57/11, 57/11, 57/12, 58/05, 58/06, 58/06, 58/06, 58/07, 58/08, 58/09, 58/10, 59/02, 59/05, 59/06, 59/06, 59/07, 59/07, 59/07, 59/08, 59/08, 59/09, 59/10, 60/03, 61/05, 61/11, 62/05, 62/09, 63/01, 64/04, 64/10, 65/09, 66/02, 66/03, 66/09, 67/06, 67/08, 67/08, 68/06, 68/06, 68/07, 69/03, 70/03, 70/04, 71/08, 71/10, 72/09, 73/01, 73/03, 73/04, 73/10, 74/01, 74/03, 75/02, 76/01, 76/01, 76/02, 76/03, 76/04, 76/05, 76/05, 77/02, 77/04, 77/05, 77/07, 78/03, 78/04, 78/05, 79/07, 79/08, 78/07, 78/09, 78/12, 79/09, 80/05, 81/03, 81/03, 81/05, 82/10, 83/07, 83/08, 83/09, 84/09, 85/01, 85/01, 85/03, 85/07, 85/08, 85/10, 86/04, 86/04, 86/05, 86/10, 88/03, 88/08, 89/02, 89/03, 89/04, 89/07, 89/08, 89/11, 90/01, 90/02, 90/03, 90/13, 91/05, 91/10, 92/04, 92/05, 93/04, 93/08, 95/02, 95/07, 96/04, 97/07, 97/07, 98/04, 98/08, 98/09,

99/01, 99/05, 100/01, 100/01, 100/02, 100/03, 100/05, 101/05, 101/10, 101/08, 102/10, 102/07, 103/01, 103/01, 103/02, 103/02, 103/03, 103/04, 103/05, 104/04, 104/06, 104/06, 104/07, 104/08, 104/09, 104/10, 105/07, 105/08, 106/06, 107/09, 107/10, 108/02, 108/08, 109/02, 109/05, 109/07, 109/09, 109/09, 110/01, 110/03, 110/05, 110/09, 111/03, 111/05, 111/10, 112/09, 112/10, 113/01, 113/05, 113/08, 113/10, 114/01, 114/03, 114/06, 114/07, 115/03, 115/05, 115/09, 116/05, 116/07, 117/02, 118/01, 118/06, 118/06, 118/07, 118/08, 118/09, 118/09, 118/10, 118/10, 119/01, 120/10, 121/02, 121/05, 121/06, 121/07, 121/09, 122/10, 123/02, 123/10, 124/04, 124/04, 125/03, 125/09, 125/09, 125/10, 126/05, 126/05, 126/06, 126/06, 126/07, 126/08, 126/09, 126/10, 126/11, 126/12, 126/12, 128/02, 128/03, 128/05, 128/10, 130/08, 131/02, 131/02, 132/03, 131/07, 131/08, 132/04, 132/07, 132/07, 133/04, 133/08, 133/09, 133/09, 134/05, 135/04, 135/07, 135/07, 135/09, 136/03, 137/02, 137/03, 137/10, 138/01, 138/04, 138/05, 138/06, 139/02, 140/02, 140/08, 141/03, 141/04, 141/05, 141/08, 142/01, 142/05, 142/07, 143/02, 143/07, 143/08, 143/10, 144/03, 144/09, 145/10, 146/01, 146/01, 146/02, 146/03, 146/04, 146/04, 146/04, 146/05, 146/10, 147/05, 147/07, 147/09, 147/09, 148/05, 149/03, 149/06, 149/06, 149/07, 149/08, 149/09, 149/09, 149/10, 150/01, 150/04, 150/05, 150/06, 151/01, 151/01, 151/04, 151/05, 151/06, 151/06, 152/03, 152/05, 152/06, 152/06, 152/07, 152/08, 152/09, 152/10, 153/02, 153/02, 153/03, 153/07, 153/09, 154/08, 155/02, 155/03, 156/04, 156/05, 157/02, 157/04, 157/05, 157/10, 158/02, 158/09, 159/03, 159/04, 159/04, 160/01, 162/08, 163/10, 163/10, 164/03, 165/04, 165/06, 165/06, 166/05, 166/06, 166/09, 166/09, 167/04, 167/03, 167/09, 167/10, 168/03, 168/05, 169/04, 169/05, 170/03, 170/09, 171/01, 171/03, 171/09, 173/02, 173/02, 173/08, 174/03, 174/04, 174/09, 175/02, 175/03, 176/02, 176/02, 177/05, 177/05, 177/08, 178/04, 179/02, 179/10, 180/01, 180/10, 181/03, 181/10, 181/10, 182/02, 181/11, 182/09, 183/02, 183/06, 184/03, 184/03, 184/04, 184/07, 184/07, 184/10, 185/01, 185/02, 185/02, 185/05, 185/08, 186/01, 186/07, 187/04, 187/05, 187/05, 187/07, 187/08, 188/02, 188/03, 189/10, 191/01, 191/02, 191/08, 191/08, 192/02, 192/05, 193/01, 193/07, 193/08, 193/10, 194/01, 194/03, 194/06, 194/08, 194/12, 195/01, 195/05, 195/07, 195/09, 196/08, 197/10, 198/06, 198/08, 199/02, 199/03, 199/10, 200/01, 200/03, 200/04, 200/07, 201/08, 202/08, 202/09, 202/10, 203/02, 203/04, 203/05, 204/07, 204/08, 205/04, 205/08, 206/02, 206/03, 206/04, 206/07, 207/02, 207/07, 207/10, 208/02, 208/08, 208/08, 208/08, 209/05, 209/07, 209/08, 210/03, 210/04, 210/07, 211/04, 211/07, 211/07, 211/07, 211/08, 212/01, 212/06, 214/07, 214/08, 214/08, 214/09, 215/06, 215/09, 215/10, 215/10, 216/01, 216/08, 217/02, 217/04, 217/05, 218/12, 218/07, 218/12, 220/09, 220/07, 220/08, 220/09, 221/02, 221/05, 222/04, 222/06, 222/06, 222/07, 222/08, 222/09, 222/10, 223/03, 223/08, 223/09, 224/06, 224/09, 225/01, 225/02, 225/07, 226/06, 226/08, 227/02, 227/05, 227/08, 227/04, 228/02, 229/02, 230/04, 230/05, 230/06, 230/10, 231/01, 231/06, 231/07, 232/03, 232/05, 232/09, 233/06, 233/09, 234/01, 234/07, 234/12, 235/04, 235/05, 235/09, 236/02, 236/03, 236/03, 236/08, 236/11, 237/04, 237/09, 238/01, 238/04, 238/06, 239/05, 239/09, 240/03, 240/08, 240/09, 240/09, 241/05, 241/06, 242/04, 242/05, 242/08, 242/09, 243/02, 243/04, 243/08, 243/10, 244/08, 245/03, 240/05, 240/06, 245/08, 245/08, 246/04, 246/05, 246/06, 246/07, 246/10, 247/01, 247/01, 247/02, 247/03, 247/03, 247/04, 247/04, 247/05, 247/09, 248/04, 248/05)

âbâd e.-: *(bkz. âbâd)* (38/08)
afv e.-: *(bkz. afv)* (143/08)
ağız bi e.-: *(bkz. ağız)* (32/07)
âġaz e.-: *(bkz. âġaz)* (64/04, 98/09, 113/10)
âġaz-ı şikâr e.-: *(bkz. âġaz)* (217/04)
âġûş e.-: *(bkz. âġûş)* (153/02)
âh e.-: *(bkz. âh)* (159/03, 177/05, 211/04
âh- ı cân-gündâz e.-: *(bkz. âh)* (104/10)
âh- ı şerer-nâk e.-: *(bkz. âh)* (114/01)
âh-ı serd e.-: *(bkz. âh)* (114/07, 185/02)
âh ü fiġân e.-: *(bkz. âh)* (147/09)
'ahd e.-: *(bkz. 'ahd)* (58/08)
âheng-i nevâ e.-: *(bkz. âheng)* (220/09)
aķçe e.-: *(bkz. aķçe)* (73/03)
âl e.-: *(bkz. âl)* (58/07)
'âlem-nümâ e.-: *(bkz. 'âlem-nümâ)* (126/11)
âlî e.-: *(bkz. âlî)* (92/05)

âlûde-i ḫûn e.-: *(bkz. âlûde)* (152/03
âmâde e.-: *(bkz. âmâde)* (170/03, 204/08)
âr e.-: *(bkz. âr)* (76/03, 132/07, 151/06
ârâm e.-: *(bkz. ârâm)* (36/09, 65/09, 112/10, 186/01)
ârâmgâh e.-: *(bkz. ârâmgâh)* (245/08)
'arż e.-: *(bkz. 'arż)* (67/08, 72/09, 98/04, 121/02, 138/04)
'arż-ı câh e.-: *(bkz. 'arż)* (28/05)
'arż-ı devâ e.-: *(bkz. 'arż)* (43/02)
'arż-ı iştiyâḳ e.-: *(bkz. 'arż)* (141/03)
ârzû e.-: *(bkz. ârzû)* (66/09, 125/09)
âsân e.-: *(bkz. âsân)* (42/09)
âsâyiş e.-: *(bkz. âsâyiş)* (184/04)
'aşḳ e.-: *(bkz. 'aşḳ)* (194/03)
âşikâr e.-: *(bkz. âşikâr)* (149/09)
âşinâ e.-: *(bkz. âşinâ)* (126/07)
âşinâlıḳ e.-: *(bkz. âşinâlıḳ)* (144/03, 243/04)
âşiyân e.-: *(bkz. âşiyân)* (245/08)
âvâre e.-: *(bkz. âvâre)* (236/03)
'avd e.-: *(bkz. 'avd)* (180/01)
'ayb e.-: *(bkz. 'ayb)* (247/09)
âyîne-i ẕât e.-: *(bkz. âyîne)* (37/03)
'ayş e.-: *(bkz. 'ayş)* (70/04, 163/10)
'ayş ü ṣafâ e.-: *(bkz. 'ayş)* (126/09)
âzâd e.-: *(bkz. âzâd)* (118/10, 146/04)
azîmet e.-: *(bkz. azîmet)* (115/03)
azm e.-: *(bkz. azm)* (74/01, 79/07, 157/05, 179/02)
azm-ı gülistân e.-: *(bkz. azm)* (56/02)
âzmâyîş e.-: *(bkz. âzmâyîş)* (191/02)
âzürde e.-: *(bkz. âzürde)* (231/06)
baḫâr e.-: *(bkz. baḫâr)* (33/07)
baḥs̱ e.-: *(bkz. baḥs̱)* (38/07)
bârân e.-: *(bkz. bârân)* (234/01)
bâz e.-: *(bkz. bâz)* (222/09)
bend e.-: *(bkz. bend)* (74/03, 159/04, 243/08
berât e.-: *(bkz. berât)* (37/02)
berbâd e.-: *(bkz. berbâd)* (118/06)
ber-ṭaraf e.-: *(bkz. ber-ṭaraf)* (80/05)
beste-i fitrâk e.-: *(bkz. beste)* (149/10)
beste-i zencîr e.-: *(bkz. beste)* (57/06)
bezm-i şarâb e.-: *(bkz. bezm)* (211/07)
bî-bâk e.-: *(bkz. bî-bâk)* (149/08)
bî-cân e.-: *(bkz. bî-cân)* (247/03)
bî-cânân e.-: *(bkz. bî-cânân)* (247/03)
bî-dâd e.-: *(bkz. bî-dâd)* (118/09)
bî-ḳarâr e.-: *(bkz. bî-ḳarâr)* (223/09)

bî-şümâr e.-: *(bkz. bî-şümâr)* (33/11)
bîzâr e.-: *(bkz. bîzâr)* (76/02)
cefâ e.-: *(bkz. cefâ)* (48/05, 51/09, 85/07, 126/06, 208/08)
cem' e.-: *(bkz. cem')* (102/07, 141/04, 225/02)
cevlân e.-: *(bkz. cevlân)* (173/02)
cevr e.-: *(bkz. cevr)* (193/07)
cûş e.-: *(bkz. cûş)* (63/01, 246/07)
cûy-ı revân e.-: *(bkz. cûy)* (149/06)
cüdâ e.-: *(bkz. cüdâ)* (52/05)
cülûs e.-: *(bkz. cülûs)* (224/06)
çâk e.-: *(bkz. çâk)* (45/09, 89/02, 89/04, 149/09, 226/06)
çâk-ı girîbân e.-: *(bkz. çâk)* (152/07)
dâ'im e.-: *(bkz. dâ'im)* (60/03)
da'vâlar e.-: *(bkz. da'vâlar)* (248/04)
dâ'ire e.-: *(bkz. dâ'ire)* (71/08)
def' e.-: *(bkz. def')* (232/03, 240/09)
def'-i ḥicâb e.-: *(bkz. def')* (211/07)
der-âgûş e.-: *(bkz. der-âgûş)* (105/08)
der-beder e.-: *(bkz. der-beder)* (186/07, 236/03)
derc e.-: *(bkz. derc)* (103/02)
deryâ e.-: *(bkz. deryâ)* (223/03, 225/01)
devr e.-: *(bkz. devr)* (167/09, 209/07)
dırâz e.-: *(bkz. dırâz)* (104/06)
diḳḳat e.-: *(bkz. diḳḳat)* (175/02)
dilrübânıñ e.-: *(bkz. dilrübâ)* (62/05)
dil-şâd e.-: *(bkz. dil-şâd)* (79/08)
dirîġ e.-: *(bkz. dirîġ)* (50/10, 165/06, 235/09)
dîvâr e.-: *(bkz. dîvâr)* (48/10)
duâ' e.-: *(bkz. duâ')* (32/05, 126/10)
edâ e.-: *(bkz. edâ)* (143/02, 215/06)
efġân e.-: *(bkz. efġân)* (26/08, 41/05)
efzûn e.-: *(bkz. efzûn)* (104/04)
elbir e.-: *(bkz. elbir)* (57/04)
endîşe e.-: *(bkz. endîşe)* (152/05)
faḫr e.-: *(bkz. faḫr)* (221/05)
farḳ e.-: *(bkz. farḳ)* (163/10)
faṣl e.-: *(bkz. faṣl)* (178/04)
fehm e.-: *(bkz. fehm)* (181/11, 182/02)
ferâmûş e.-: *(bkz. ferâmûş)* (103/01, 103/01, 103/02, 103/03, 103/05, 105/07)
ferş-i ḳadem e.-: *(bkz. ferş)* (68/06)
feryâd e.-: *(bkz. feryâd)* (50/05, 159/04)
fetḥ e.-: *(bkz. fetḥ)* (46/09)
fevt e.-: *(bkz. fevt)* (51/04, 95/02, 133/08, 218/07)
fiġân e.-: *(bkz. fiġân)* (98/08, 134/05, 159/04)
fikr e.-: *(bkz. fikr)* (204/07)
ġalaṭ e.-: *(bkz. ġalaṭ)* (107/09)

ġâret e.-: *(bkz. ġâret)* (73/10)
ġarḳ e.-: *(bkz. ġarḳ)* (149/03)
gerdân e.-: *(bkz. gerdân)* (66/02)
germ-â-germ e.-: *(bkz. germ-â-germ)* (77/02
geşt e.-: *(bkz. geşt)* (187/07)
girye e.-: *(bkz. girye)* (195/01)
gûş e.-: *(bkz. gûş)* (99/05, 131/02, 238/01)
gûş-vâr e.-: *(bkz. gûş-vâr)* (111/05)
gûyâ e.-: *(bkz. gûyâ)* (89/08)
gül e.-: *(bkz. gül)* (141/05
gül gül e.-: *(bkz. gül)* (92/04, 167/10, 214/09
gül-i ḥamrâ e.-: *(bkz. gül)* (25/06)
gülsitân e.-: *(bkz. gülsitân)* (55/06)
ḫâk e.-: *(bkz. ḫâk)* (68/06)
ḫâk-i bedeḫşân e.-: *(bkz. ḫâk)* (152/09)
ḫalâṣ e.-: *(bkz. ḫalâṣ)* (83/07, 101/09, 139/02, 174/04, 188/02
ḥâlet e.-: *(bkz. ḥâlet)* (166/05)
ḥâl e.-: *(bkz. ḥâl)* (138/01)
ḥall e.-: *(bkz. ḥall)* (45/03, 168/03)
ḫalḳ e.-: *(bkz. ḫalḳ)* (153/07)
ḫam e.-: *(bkz. ḫam)* (39/08, 212/01)
ḫande e.-: *(bkz. ḫande)* (220/07)
ḥarekât e.-: *(bkz. ḥarekât)* (102/10)
ḫarc e.-: *(bkz. ḫarc)* (242/08)
ḫâşâk e.-: *(bkz. ḫâşâk)* (149/06)
ḫavf e.-: *(bkz. ḫavf)* (177/05)
ḫayâl e.-: *(bkz. ḫayâl)* (39/03, 126/12, 153/02, 185/01, 207/02)
ḥaẕer e.-: *(bkz. ḥaẕer)* (36/05, 95/07, 122/10, 158/02)
ḥâżır e.-: *(bkz. ḥâżır)* (32/08)
ḥaẓẓ e.-: *(bkz. ḥaẓẓ)* (108/08, 165/06, 173/08)
hedef-i nâvek-i müjgân e.-: *(bkz. hedef)* (152/06)
helâk e.-: *(bkz. helâk)* (88/03, 201/08, 218/12, 233/06)
hem-râh e.-: *(bkz. hem-râh)* (58/06)
hezârıñ e.+digi: Bülbülün yaptığı (52/07)
hilâf e.-: *(bkz. hilâf)* (210/04)
hilâl e.-: *(bkz. hilâl)* (91/05)
himmet e.-: *(bkz. himmet)* (113/01, 143/10)
ḫiẕmet e.-: *(bkz. ḫiẕmet)* (121/09)
ḫoş- ḥâl e.-: *(bkz. ḫoş- ḥâl)* (58/06)
ḫûn e.-: *(bkz. ḫûn)* (124/04, 165/04)
ḫurûc e.-: *(bkz. ḫurûc)* (184/03)
hücûm e.-: *(bkz. hücûm)* (78/04, 150/06)
ḥükm e.-: *(bkz. ḥükm)* (59/07)
ḫürrem e.-: *(bkz. ḫürrem)* (200/04)

ıḍlâl e.-: *(bkz. ıḍlâl)* (58/09)
îcâz e.-: *(bkz. îcâz)* (212/06)
ihmâl e.-: *(bkz. ihmâl)* (58/08)
iḫtiyâr e.-: *(bkz. iḫtiyâr)* (49/10, 181/10)
iḫtirâz e.-: *(bkz. iḫtirâz)* (101/08)
ilḥâḳ e.-: *(bkz. ilḥâḳ)* (194/06
iltifât e.-: *(bkz. iltifât)* (31/08, 46/07,110/05, 123/10, 166/09, 207/07)
ilticâ e.-: *(bkz. ilticâ)* (78/09
ilzâm e.-: *(bkz. ilzâm)* (40/06, 117/02)
imdâd e.-: *(bkz. imdâd)* (32/08)
imtizâc e.-: *(bkz. imdâd)* (43/01, 43/06)
inkâr e.-: *(bkz. inkâr)* (85/03)
inṣâf e.-: *(bkz. inṣâf)* (209/05)
irsâl e.-: *(bkz. irsâl)* (58/10)
irşâd e.-: *(bkz. irşâd)* (146/02)
istiâre-i şevḳ e.-: *(bkz. istiâre)* (151/06)
istiġnâ e.-: *(bkz. istiġnâ)* (187/08)
iş'âr e.-: *(bkz. iş'âr)* (142/07)
işret e.-: *(bkz. işret)* (182/09)
i'tibâr e.-: *(bkz. i'tibâr)* (194/12, 230/10)
'iṭfâ e.-: *(bkz. 'iṭfâ)* (25/02)
ittifâḳ e.-: *(bkz. ittifâḳ)* (111/10)
i'zâz e.-: *(bkz. i'zâz)* (57/08, 100/01
iẓhâr e.-: *(bkz. i'zâz)* (51/03)
kâm-rân e.-: *(bkz. kâm-rân)* (55/07)
ḳabûl e.-: *(bkz. ḳabûl)* (174/09, 247/04
ḳal' u ḳam' e.-: *(bkz. ḳal')* (109/05, 109/09)
kâr e.-: *(bkz. kâr)* (133/04
ḳarâr e.-: *(bkz. ḳarâr)* (48/06, 64/10, 132/03, 151/04, 154/08, 171/03, 216/08)
ḳaṣd e.-: *(bkz. ḳaṣd)* (113/08, 147/07)
ḳayde.-: *(bkz. ḳayd)* (90/13
kebâb e.-: *(bkz. kebâb)* (197/10)
kehrübâ e.-: *(bkz. kehrübâ)* (29/08)
kenâr e.-: *(bkz. kenâr)* (206/03)
kerem e.-: *(bkz. kerem)* (78/05, 164/03)
kesb e.-: *(bkz. kesb)* (123/02, 162/08)
keşf-i râz e.-: *(bkz. keşf)* (104/07)
ḳıyâs e.-: *(bkz. ḳıyâs)* (205/08
kimyâ e.-: *(bkz. kimyâ)* (42/10)
kitâb e.-: *(bkz. kimyâ)* (211/07)
ḳurbân e.-: *(bkz. kimyâ)* (152/06, 247/04)
ḳul e.-: *(bkz. ḳul)* (61/11)
kûteh e.-: *(bkz. kûteh)* (230/04)
kül e.-: *(bkz. kül)* (52/08, 131/07, 135/07, 236/02)
lâ'l e.-: *(bkz. lâ'l)* (191/08)

luṭf e.-: *(bkz. luṭf)* (53/05, 54/03, 84/09, 89/03, 110/03, 148/05, 157/02, 185/05, 237/04)
maḥrem-i râz e.-: *(bkz. maḥrem)* (222/08)
maḥrûm e.-: *(bkz. maḥrûm)* (208/08)
maḥv e.-: *(bkz. maḥv)* (93/08, 205/04)
maḥv-ı vücûd e.-: *(bkz. maḥv)* (121/05, 137/02)
mâil e.-: *(bkz. mâil)* (203/02)
ma'mûr e.-: *(bkz. ma'mûr)* (45/05, 242/04, 243/02)
mecma'u'l-baḥreyn e.-: *(bkz. mecma'u'l-baḥreyn)* (130/08)
medḥ e.-: *(bkz. medḥ)* (168/05, 203/04)
men' e.-: *(bkz. men')* (241/05)
merḥabâ e.-: *(bkz. merḥabâ)* (126/08)
mest e.-: *(bkz. mest)* (118/01, 241/06)
mest-i ḫarâb e.-: *(bkz. mest)* (35/02, 35/06)
meşhûr e.-: *(bkz. meşhûr)* (156/04)
mey-ḫâre e.-: *(bkz. mey-ḫâre)* (169/05)
meyl e.-: *(bkz. meyl)* (39/06, 51/05, 58/05, 67/08, 86/05, 119/01, 202/10, 214/08, 242/09)
meyl-i çerâġân e.-: *(bkz. meyl)* (114/06)
mezc e.-: *(bkz. mezc)* (218/12)
mezîd e.-: *(bkz. mezîd)* (51/10)
mıḳaṭṭ e.-: *(bkz. mıḳaṭṭ)* (107/10
miṡâl-i meclis-i şâh e.-: *(bkz. miṡâl)* (82/10)
mihribân e.-: *(bkz. mihribân)* (55/10)
mihmân e.-: *(bkz. mihmân)* (247/01)
murâd e.-: *(bkz. murâd)* (46/02, 169/04)
mu'tâd e.-: *(bkz. mu'tâd)* (118/08, 146/03)
müjde e.-: *(bkz. müjde)* (237/09)
mükedder e.-: *(bkz. mükedder)* (236/08)
mülâyim e.-: *(bkz. mülâyim)* (50/07)
münḥarif e.-: *(bkz. münḥarif)* (220/08)
müsâade e.-: *(bkz. müsâade)* (55/04
mütâlaa-ı safḥa-ı cemâl e.-: *(bkz. mütâlaa)* (85/08)
naḳş e.-: *(bkz. naḳş)* (234/07)
nâlân e.-: *(bkz. nâlân)* (247/05)
nâle vü feryâd e.-: *(bkz. nâle)* (118/06, 144/09, 146/01)
nâ-tüvân e.-: *(bkz. nâ-tüvân)* (147/09)
nâz e.-: *(bkz. nâz)* (57/09, 97/07, 104/09, 222/06)
neşr e.-: *(bkz. neşr)* (132/04, 192/02, 206/02)
neşve-dâr e.-: *(bkz. neşve-dâr)* (227/05)
nigâh e.-: *(bkz. nigâh)* (151/01, 238/04)
nihân e.-: *(bkz. nihân)* (230/06)
niṡâr e.-: *(bkz. niṡâr)* (131/08)
niyâz e.-: *(bkz. niyâz)* (57/09, 104/06)
nizâ' e.-: *(bkz. nizâ')* (248/05)
nûş e.-: *(bkz. nûş)* (115/05, 181/10)
od e.-: *(bkz. od)* (52/09)

te'sîr e.-: *(bkz. te'sîr)* (31/10, 34/02, 35/08, 36/06, 39/02, 41/04, 71/10, 113/05, 177/08, 198/06

tesḫîr e.-: *(bkz. tesḫîr)* (57/03, 166/09, 167/03, 217/02)

teşbîh e.-: *(bkz. teşbîh)* (32/06, 157/04)

teşrîf e.-: *(bkz. teşrîf)* (79/09, 90/02, 128/10, 236/11, 238/06)

tevaḳḳuf e.-: *(bkz. tevaḳḳuf)* (29/04)

tîr e.-: *(bkz. tîr)* (171/09)

ṭugyân e.-: *(bkz. ṭugyân)* (228/02)

ṭulû e.-: *(bkz. ṭulû)* (36/01)

ümmîd e.-: *(bkz. ümmîd)* (103/04)

ümmîd-i cefâ e.-: *(bkz. ümmîd)* (126/06)

ümmîd- i ḫalâṣ e.-: *(bkz. ümmîd)* (112/09)

ümîd-i vaṣl e.-: *(bkz. ümmîd)* (222/04)

va'de e.-: *(bkz. va'de)* (208/08)

vaṣf e.-: *(bkz. vaṣf)* (27/06, 29/10, 59/08, 73/01, 75/02, 240/05)

vefâ e.-: *(bkz. vefâ)* (59/05, 142/01)

vîrân e.-: *(bkz. vîrân)* (53/07, 54/09, 109/09)

yâd e.-: *(bkz. yâd)* (105/07, 118/07, 128/02, 133/09, 146/05, 196/08, 217/05)

yaġma e.-: *(bkz. yaġma)* (183/02)

yaḳin e.-: *(bkz. yaḳin)* (26/07)

yâriñ e.-digi: Sevgilinin yaptığı (176/02)

yer e.-: *(bkz. yer)* (166/06, 183/06, 192/05, 193/01, 198/08)

yog e.-: *(bkz. yog)* (138/06)

żâyi' e.-: *(bkz. żâyi')* (221/02)

zebûn e.-: *(bkz. zebûn)* (61/05, 156/05)

zerd e.-: *(bkz. zerd)* (83/08, 143/07, 227/08)

ẓuhûr e.-: *(bkz. ẓuhûr)* (54/05, 114/03, 184/03)

ẓann e.-: *(bkz. ẓann)* (93/04, 167/04)

ẕemme.-: *(bkz. ẕemm)* (193/08)

etdir-: *(Tr.)* Başkasının yapmasını sağlamak; neden olmak (56/01, 56/01, 56/02, 56/03, 56/04, 56/05, 56/06, 56/07, 71/09, 91/08, 103/03)

azm-ı gülistân e.-: *(bkz. azm)* (56/02)

çâk-ı girîbân e.-: *(bkz. çâk)* (56/01)

divân e.-: *(bkz. divân)* (56/06)

feryâd-ı mestân e.-: *(bkz. feryâd)* (56/01)

ḫayâl e.-: *(bkz. ḫayâl)* (71/09)

iẕ'ân e.-: *(bkz. iẕ'ân)* (56/03)

seyrân e.-: *(bkz. seyrân)* (56/07)

ṭuġyân e.-: *(bkz. ṭuġyân)* (56/05)

vîrân e.-: *(bkz. vîrân)* (56/04)

etek: *(Tr.)* Giysinin alt kenarı (237/04)

(senin) e.+iñ: Senin eteğin (237/04)

e.+iñ öp-: Dalkavukluk etmek (237/04)

eṭfâl: *(Ar.)* Çocuklar; taze fidanlar çiçekler (140/09)
e.-ı ġonce: Goncanın taze fidanları (140/09)

eṭrâf: *(Ar.)* Yanla, uçlar, kıyılar; çevre (51/01a, 56/07, 60/01, 167/07, 186/11, 209/02)
e.-ı Ḥaleb: Haleb'in çevresi (209/02)
zerrîn-ḳadeḥ e.+ı: Altın kadehin çevresi (167/07)
(onun) e+ı: Onun çevresi (60/01)
gülşeniñ e+ı: Gül bahçesinin çevresi (51/01a)
gülzârıñ e+ı: Gül bahçesinin çevresi (56/07)
şem'iñ e+ı: Mumun çevresi (186/11)

evc: *(Ar.)* Yüce, yüksek, doruk (48/09, 57/10, 67/06, 222/10, 248/07)
e.-i istiġnâ: Nazın en büyüğü (48/09, 222/10)
e.-i nâz: Nazın en büyüğü (57/10, 67/06)
e.-i semâ': Gökyüzünün doruğu (248/07)
ṭabla-ı e.-i s.: *(bkz. ṭabla)* (248/07)

evkâr: *(Ar.)* Kuş yuvaları (242/10)
mest-i e.: *(bkz. mest)* (242/10)
m.-i e. ol-: *(bkz. mest)* (242/10)

evḳât: *(Ar.)* Zamanlar, çağlar (38/04)

evrâd: *(Ar.)* Okunması âdet olunan dualar; her zaman dilde ve ağızda dolaşan sözler (241/03)

evrâḳ: *(Ar.)* (37/05, 66/02, 66/03, 77/03, 95/09, 121/10, 135/06, 200/02)
sâye-i e.: *(bkz. sâye)* (77/03)
e.-ı baḥâr: Bahar yaprakları (95/09)
e.-ı gül: Gül yaprakları (121/10, 135/06)
e.-ı sipihr: Gökyüzünün yaprakları (37/05)

evṣâf: *(Ar.)* Sıfatlar, kaliteler (83/02, 95/04, 108/04, 147/05, 209/05)
baḥâr-ı ḫaṭṭ+ıñ e+ı: Tüylerin kokusunun özellikleri (83/02)
e.-ı cemâl: Yüzünün özellikleri (108/04)
baḥs̱-i e.-ı c.: *(bkz. baḥs̱)* (108/04)
(senin) b.-i e.-ı c.+iñ: *(bkz. baḥs̱)* (108/04)
e.-ı Ḥaleb: Halebin özellikleri (209/05)
e.-ı Sulṭân Aḥmed: Sultan Ahmed' in vasıfları, özellikleri. (147/05)
ḥüsn-i e.: *(bkz. ḥüsn)* (95/04)
yâr-ı güzîniñ ḥ.-i e.+ı: *(bkz. ḥüsn)* (95/04)

evtâr: *(Ar.)* Yaya gerilmiş ipler, kirişler (162/07, 231/04)

evvel: *(Ar.)* Önce, önceki (42/08, 61/01, 129/03, 137/06, 164/01, 165/01, 170/10, 194/02, 223/01, 265/10)

e.-i bezm: İlk meclis, eski meclis (194/02)

e.-i vaḳt-i ẓuhûr: Ortaya çıkış zamanının öncesi (129/03)

anber-bû-nuñ e.-i v.-i ẓ.+u: Anber kokulunun ortaya çıkış zamanının öncesi (129/03)

evżâ': *(Ar.)* Haller, vaziyetler, tavırlar (50/03, 60/10, 182/11, 186/07, 201/05)

e.-ı mestân: Sarhoşun tavırlar (201/05)

e.-ı rûzgâr: Rüzgârın halleri (50/03)

e.-ı Rüstemâne: Rüstemce tavırlar (182/11)

e.-ı zamâne: Zamanın halleri (186/07)

ey: *(Tr.)* Kendisine söz söylenen kimse ya da kimselerin dikkati çekilmek istendiğinde adından önce kullanılır; adın başına getirilerek anlam güçlendirilir (26/01, 26/06, 27/06, 27/09, 29/02, 29/06, 31/05, 31/07, 32/10, 34/07, 34/09, 35/01, 35/03, 36/07, 37/02, 37/08, 38/01, 38/02, 39/06, 40/01, 40/03, 40/04, 42/03, 42/04, 42/09, 43/03a, 44/04, 44/10, 45/06, 46/01, 47/01, 47/03, 47/05, 49/06, 49/07, 52/08, 54/02, 54/09, 57/10, 60/02, 60/03, 61/02, 62/02, 62/06, 62/07, 62/08, 63/03, 63/07, 64/08, 66/11, 67/06, 69/07, 72/03, 72/10, 73/02, 74/06, 74/09, 75/02, 75/04, 76/05, 76/09, 77/09, 78/06, 79/03, 79/05, 80/04, 80/09, 83/05, 84/06, 84/07, 84/09, 85/03, 85/05, 85/10, 86/03, 88/05, 88/08, 89/01, 91/05, 92/08, 92/09, 92/11, 95/01, 95/03, 96/04, 97/09, 97/09, 103/10, 104/10, 105/03, 106/08, 108/03, 111/04, 113/04, 115/03, 116/04, 117/01, 117/02, 117/05, 118/05, 118/09, 119/08, 119/11, 120/03, 120/07, 120/10, 122/02, 122/09, 123/09, 124/01, 124/03, 124/09, 125/06, 125/08, 125/10, 126/06, 126/07, 129/01, 129/06, 130/01, 130/06, 131/07, 131/08, 133/01, 133/01, 133/02, 133/03, 133/04, 133/05, 134/01, 134/01, 134/02, 134/03, 134/04, 134/05, 135/09, 136/09, 139/02, 139/03, 139/08, 145/04, 145/08, 146/02, 148/02, 148/10, 149/01, 151/07, 152/05, 153/01, 155/03, 155/07, 157/01, 158/03, 159/04, 159/10, 160/05, 160/09, 161/06, 161/09, 162/05, 162/10, 162/12, 164/03, 165/04, 166/08, 167/05, 168/07, 169/06, 169/07, 169/10, 170/07, 171/03, 171/07, 172/08, 173/02, 173/03, 173/05, 174/02, 174/05, 176/04, 176/05, 176/06, 177/01, 178/08, 179/04, 180/09, 184/10, 186/07, 186/07, 187/02, 187/03, 187/04, 188/01, 189/05, 189/07, 190/04, 194/02, 194/04, 195/07, 195/08, 196/04, 197/12, 198/05, 198/10, 199/08, 200/04, 200/07, 200/08, 200/09, 202/04, 203/09, 203/10, 204/03, 204/05, 204/07, 205/09, 206/08, 208/03, 208/04, 209/08, 210/08, 210/09, 211/09, 214/07, 216/10, 222/04, 222/10, 224/03, 224/10, 226/04, 228/07, 229/09, 230/01, 230/03, 230/04, 231/05, 232/08, 233/05, 233/07, 233/09, 234/06, 234/07, 237/03, 237/05, 237/09, 238/07, 239/05, 240/07, 241/08, 242/03, 247/03, 247/10, 248/01, 248/04, 251/04)

eyâ: *(Tr.) (bkz. ey)* (156/08)

eyle-: *(Tr.)* etmek, yapmak (26/08, 27/09, 29/03, 30/02, 33/06, 35/05, 35/05, 36/06, 38/09, 39/01, 39/06, 39/07, 40/04, 41/02, 41/03, 43/02, 43/04a, 43/05, 43/10, 44/03, 46/03, 46/04, 46/10, 48/08, 49/02, 49/05, 49/06, 50/08, 50/09, 52/01, 52/01, 52/03, 53/05, 53/10, 54/02, 54/03, 54/03, 55/02, 56/12, 58/04, 58/07, 60/10, 61/01, 61/04, 63/05, 64/08, 65/04, 66/06, 66/11, 67/08, 68/03, 69/01, 69/01, 69/01, 69/02, 69/03, 69/04, 69/04, 69/05, 69/07, 71/01, 71/05, 72/09, 73/01, 73/02, 73/05, 73/07, 75/05, 76/10, 76/12, 77/06, 78/09, 79/06, 79/09, 80/09, 80/10, 82/09, 83/03, 83/11, 84/01, 84/01, 84/02, 84/03, 84/04, 84/05, 84/09, 87/10, 88/06, 89/03, 89/03, 89/09, 91/10, 92/02, 92/08, 92/08, 92/12, 93/02, 94/05, 96/04, 96/10, 99/05, 99/08, 99/10, 100/02, 102/02, 102/04, 103/07, 104/08, 105/07, 105/09, 105/10, 108/05, 108/05, 108/06, 109/01, 109/02, 109/05, 109/07, 109/10, 110/04, 110/05, 110/08, 110/09, 111/04, 111/07, 111/09, 112/06, 113/04, 115/01, 115/04, 115/08, 117/06, 117/10, 118/02, 118/06, 119/04, 119/08, 120/06, 122/04, 122/09, 123/05, 123/09, 124/03, 124/10, 125/02, 127/10, 128/07, 129/04, 129/07, 130/07, 130/10, 132/03, 132/07, 132/10, 133/05, 135/09, 137/06, 137/07, 138/08, 138/10, 139/07, 140/01, 140/04, 140/06, 140/07,

141/03, 142/08, 143/03, 143/04, 143/08, 143/09, 143/09, 143/09, 143/10, 145/06, 145/07, 148/06, 148/09, 148/09, 149/04, 149/09, 151/08, 152/07, 154/02, 154/07, 154/11, 155/04, 155/07, 158/02, 158/05, 158/09, 159/02, 159/05, 159/08, 159/08, 164/06, 165/07, 166/01, 166/06, 166/06, 166/07, 166/08, 166/09, 166/10, 167/02, 167/07, 169/03, 171/11, 175/03, 172/05, 175/07, 175/10, 175/10, 178/05, 178/09, 179/01, 180/04, 180/07, 181/07, 181/08, 180/04, 182/14, 182/03, 184/08, 184/09, 185/10, 186/01, 186/01, 186/02, 186/03, 186/03, 186/04, 186/05, 186/06, 187/01, 188/03, 188/04, 188/05, 192/01, 192/06, 192/09, 193/04, 193/10, 197/08, 197/10, 198/04, 198/07, 199/03, 199/04, 201/01, 201/03, 201/05, 202/01, 202/05, 203/02, 203/03, 203/07, 205/02, 205/06, 205/10, 207/09, 208/04, 212/01, 212/01, 212/02, 212/03, 212/04, 212/05, 212/06, 212/07, 213/08, 214/03, 214/05, 214/10, 215/03, 215/05, 215/06, 215/09, 217/07, 217/10, 218/10, 219/01, 219/06, 220/04, 220/04, 220/05, 220/07, 221/09, 222/07, 222/10, 223/01, 223/01, 223/02, 223/02, 223/03, 223/04, 223/05, 223/10, 224/02, 226/05, 227/07, 230/06, 231/04, 231/10, 232/09, 233/02, 235/02, 235/06, 235/06, 236/05, 237/03, 237/05, 237/07, 237/08, 238/07, 238/08, 238/09, 239/02, 239/05, 240/07, 242/10, 243/01, 243/05, 249/01, 250/04)

âbâd e.-: *(bkz. âbâd)* (80/09)
âġaz e.-: *(bkz. âġaz)* (75/05)
âġûş e.-: *(bkz. âġûş)* (175/10)
âh e.-: *(bkz. âh)* (158/02)
âh u afġân e.-: *(bkz. âh)* (99/05)
âh u efġân e.-: *(bkz. âh)* (84/05)
'ahd ü peymân e.-: *(bkz. 'ahd)* (201/03)
aheng-i ırâḳ e.-: *(bkz. aheng)* (111/09)
aks e.-: *(bkz. aks)* (219/06)
âlî e.-: *(bkz. âlî)* (208/04
altun e.-: *(bkz. altun)* (113/04)
âmâde e.-: *(bkz. âmâde)* (68/03)
anıñ e.-digi. Onun yaptığı (66/06)
ârâm e.-: *(bkz. ârâm)* (49/02, 175/07)
ârzû e.-: *(bkz. ârzû)* (184/08)
'arż e.-: *(bkz. 'arż)* (43/05, 43/10, 92/08, 99/10, 140/04, 159/02)
'arż-ı cemâl e.-: *(bkz. 'arż)* (140/06)
'arż-ı iştiyâḳ e.-: *(bkz. 'arż)* (111/07)
âsân e.-: *(bkz. âsân)* (223/04)
âşûb e.-: *(bkz. âşûb)* (119/08)
'ayb e.-: *(bkz. 'ayb)* (186/03)
'ayş e.-: *(bkz. 'ayş)* (138/08, 159/08, 182/14)
ayyâr e.-: *(bkz. ayyâr)* (186/05)
azm e.-: *(bkz. azm)* (237/03)
âzmâyîş e.-: *(bkz. âzmâyîş)* (73/01)
azm-ı gülistân e.-: *(bkz. azm)* (84/03)
bâde-i nâb e.-: *(bkz. bâde)* (231/10)
bâr e.-: *(bkz. bâr)* (48/08)
bend e.-: *(bkz. bend)* (178/05, 243/01)
beste-i esbâb e.-: *(bkz. beste)* (212/07)
bezm-i 'ayş e.-: *(bkz. bezm)* (26/08)
bî-cân e.-: *(bkz. bî-cân)* (197/08)
bî-naṣîb e.-: *(bkz. naṣîb)* (137/07)
bûs u kenâr e.-: *(bkz. bûs)* (186/01)
cây e.-: *(bkz. cây)* (214/03)

cefâlar e.-: *(bkz. cefâlar)* (104/08, 187/01)
cem' e.-: *(bkz. cem')* (53/05, 109/02, 109/07, 239/02)
cevher e.-: *(bkz. cevher)* (54/02)
cezb e.-: *(bkz. cezb)* (129/04)
cûd u seḫâ e.-: *(bkz. cûd)* (79/09)
cûş e.-: *(bkz. cûş)* (105/10)
cür'et e.-: *(bkz. cür'et)* (64/08)
çâk çâk e.-: *(bkz. çâk)* (110/08, 198/07)
çâk-ı girîbân e.-: *(bkz. çâk)* (41/02)
çerâġ e.-: *(bkz. çerâġ)* (110/05)
dâm e.-: *(bkz. dâm)* (145/06)
da'vâ-yı ḥüsn ü melâḥat e.-: *(bkz. da'vâ)* (175/03)
def'-i ġumûm e.-: *(bkz. def')* (69/02)
defn e.-: *(bkz. defn)* (240/07)
der-âġûş e.-: *(bkz. der-âġûş)* (202/05)
dermân e.-: *(bkz. dermân)* (223/05)
devâ e.-: *(bkz. devâ)* (238/09)
diger-gûn e.-: *(bkz. diger-gûn)* (65/04)
dil-ḫırâş e.-: *(bkz. dil-ḫırâş)* (205/06, 213/08)
dolâb e.-: *(bkz. dolâb)* (212/01)
duâ'lar e.-: *(bkz. duâ')* (205/02)
efġân e.-: *(bkz. efġân)* (40/04, 84/05)
emr e.-: *(bkz. emr)* (149/09)
esîr e.-: *(bkz. esîr)* (158/05)
(benim) e.-dik+im (eyledigim): Benim yaptığım (154/07)
(senin) e.-dik+iñ (eyledigiñ): Senin yaptığın (122/09)
fedâ e.-: *(bkz. fedâ)* (117/10)
fehm e.-: *(bkz. fehm)* (61/04, 232/09)
ferâmûş e.-: *(bkz. ferâmûş)* (105/07)
feryâd e.-: *(bkz. feryâd)* (117/06)
feryâdlar e.-: *(bkz. feryâd)* (72/09)
feryâd ü enîn e.-: *(bkz. feryâd)* (231/04)
feyż-i nûr e.-: *(bkz. feyż)* (52/03)
fiġân ü nâle e.-: *(bkz. fiġân)* (41/03)
fikr e.-: *(bkz. fikr)* (92/02)
ġanî e.-: *(bkz. ġanî)* (143/03)
girye e.-: *(bkz. girye)* (193/04)
ġubâr e.-: *(bkz. ġubâr)* (130/10)
güftâr e.-: *(bkz. güftâr)* (115/08)
ḫâke yeksân e.-: *(bkz. ḫâk)* (84/02)
ḫâk ile yeksân e.-: *(bkz. ḫâk)* (164/06, 223/02)
ḫalâş e.-: *(bkz. ḫalâş)* (238/08)
ḫall e.-: *(bkz. ḫall)* (92/12)
ḫam e.-: *(bkz. ḫam)* (96/10, 249/01)
ḫâmûş e.-: *(bkz. ḫâmûş)* (105/09)

ḫâne-i dil e.-: *(bkz. ḫâne)* (139/07)
ḫarâb e.-: *(bkz. ḫarâb)* (87/10, 165/07)
ḫarc e.-: *(bkz. ḫarâb)* (166/01)
ḫaṭâ e.-: *(bkz. ḫaṭâ)* (30/02)
ḫavf e.-: *(bkz. ḫavf)* (149/04)
ḫayâl e.-: *(bkz. ḫayâl)* (118/06)
ḥayât-ı nev-nümâyân e.-: *(bkz. ḫayâl)* (192/06)
ḥaẕer e.-: *(bkz. ḥaẕer)* (69/07, 71/05, 111/04, 223/10)
ḥâżır e.-: *(bkz. ḥâżır)* (188/05)
ḥaẓẓ e.-: *(bkz. ḥaẓẓ)* (108/06, 148/06)
helâk e.-: *(bkz. helâk)* (205/10)
ḥıfẓ e.-: *(bkz. ḥıfẓ)* (178/09)
hikâyet e.-: *(bkz. hikâyet)* (218/10, 242/10)
hilâf e.-: *(bkz. hilâf)* (215/03)
himmet e.-: *(bkz. himmet)* (46/10)
hücûm e.-: *(bkz. hücûm)* (69/01, 109/05)
ḫürrem e.-: *(bkz. ḫürrem)* (188/04, 235/06)
ıṭnâb e.-: *(bkz. ıṭnâb)* (212/06)
'ıyâdet e.-: *(bkz. 'ıyâdet)* (237/05)
ibâ' e.-: *(bkz. ibâ')* (243/05)
ibrâm e.-: *(bkz. ibrâm)* (250/04)
ibtihâc e.-: *(bkz. ibtihâc)* (43/04a, 77/06)
iḥsân e.-: *(bkz. iḥsân)* (54/03, 84/04, 158/09, 247/02)
iḫtilâṭ e.-: *(bkz. iḫtilâṭ)* (220/04)
iḥtirâz e.-: *(bkz. iḥtirâz)* (123/09)
iḳrâr e.-: *(bkz. iḳrâr)* (143/09, 217/10)
iltifât e.-: *(bkz. iltifât)* (39/06, 155/04)
inkâr e.-: *(bkz. inkâr)* (130/07)
istiġnâ e.-: *(bkz. istiġnâ)* (29/03)
işrâb e.-: *(bkz. işrâb)* (212/05)
i'tirâż e.-: *(bkz. i'tirâż)* (132/10)
i'tiẕâr e.-: *(bkz. i'tiẕâr)* (49/06)
iẓhâr e.-: *(bkz. iẓhâr)* (141/03)
ḳabûl e.-: *(bkz. ḳabûl)* (43/02)
kâm-rân e.-: *(bkz. kâm-rân)* (46/04)
kâr e.-: *(bkz. kâr)* (186/06)
ḳarâr e.-: *(bkz. ḳarâr)* (186/01, 202/01)
ḳaṣd e.-: *(bkz. ḳaṣd)* (125/02)
ḳaṣd- ı cân e.-: *(bkz. ḳaṣd)* (159/05)
kenâr e.-: *(bkz. kenâr)* (50/09)
kitâb e.-: *(bkz. kitâb)* (171/11)
ḳul e.-: *(bkz. ḳul)* (73/07)
ḳuṣûr e.-: *(bkz. ḳuṣûr)* (193/10)
lâyıḳ e.-: *(bkz. lâyıḳ)* (215/06)

luṭf e.-: *(bkz. luṭf)* (135/09, 143/09, 148/09, 197/10)
maġrûr e.-: *(bkz. maġrûr)* (91/10)
maḥrûm e.-: *(bkz. maḥrûm)* (122/04)
maḫṣûṣ e.-: *(bkz. maḫṣûṣ)* (124/10)
mâil e.-: *(bkz. mâil)* (203/02)
mâl-â-mâl e.-: *(bkz. mâl-â-mâl)* (140/01)
ma'mûr e.-: *(bkz. ma'mûr)* (133/05)
meclis-ârâlıḳlar e.-: *(bkz. meclis-ârâlıḳ)* (235/06)
mecnûn e.-: *(bkz. mecnûn)* (27/09)
medḥ e.-: *(bkz. medḥ)* (108/05)
meh-tâb e.-: *(bkz. meh-tâb)* (212/03)
merdümlük e.-: *(bkz. merdümlük)* (92/08)
mest e.-: *(bkz. mest)* (36/06)
mest-i müdâm e.-: *(bkz. mest)* (145/07)
meyl e.-: *(bkz. meyl)* (201/01, 214/10, 220/04)
minnet e.-: *(bkz. minnet)* (50/08)
muḫtelü'd-dimâġ e.-: *(bkz. muḫtelü'd-dimâġ)* (110/04)
muḳarrer e.-: *(bkz. muḳarrer)* (180/04)
mûm e.-: *(bkz. mûm)* (69/01)
muzaffer e.-: *(bkz. muzaffer)* (219/01)
mücellâ e.-: *(bkz. mücellâ)* (132/07)
müheyyâ e.-: *(bkz. müheyyâ)* (192/09)
münevver e.-: *(bkz. münevver)* (179/01)
müşerref e.-: *(bkz. müşerref)* (61/01, 69/04)
nagmeler e.-: *(bkz. nagmeler)* (58/04, 222/07
naḳl e.-: *(bkz. naḳl)* (143/04)
nâlân e.-: *(bkz. nâlân)* (84/01)
nâle vü zâr e.-: *(bkz. nâle)* (186/03)
naṣîb e.-: *(bkz. naṣîb)* (73/05)
nâ-yâb e.-: *(bkz. nâ-yâb)* (212/04)
nâz e.-: *(bkz. nâz)* (224/02, 236/05
naẓar e.-: *(bkz. naẓar)* (60/10, 142/08)
nerm e.-: *(bkz. nerm)* (143/10)
nefes e.-: *(bkz. nefes)* (102/02)
nevâ e.-: *(bkz. nevâ)* (71/01, 79/06)
nevâziş e.-: *(bkz. nevâziş)* (199/03)
neẓẓâre e.-: *(bkz. neẓẓâre)* (110/09)
niḳâb e.-: *(bkz. niḳâb)* (89/03, 89/03)
nis̠âr e.-: *(bkz. nis̠âr)* (94/05)
nişân e.-: *(bkz. nişân)* (180/07)
niyâz e.-: *(bkz. niyâz)* (66/11)
niyyet e.-: *(bkz. niyyet)* (52/01)
nûş e.-: *(bkz. nûş)* (184/09)
pây-mâl e.-: *(bkz. pây-mâl)* (128/07)
pâ-mâl e.-: *(bkz. pâ-mâl)* (148/09

perîşân e.-: *(bkz. perîşân)* (84/01, 132/03, 237/07, 238/07)
pesend e.-: *(bkz. pesend)* (123/05)
pinhân e.-: *(bkz. pinhân)* (76/10)
pür e.-: *(bkz. pür)* (199/04)
ragbet e.-: *(bkz. ragbet)* (207/09)
râtibe-i ṣabâḥ-ı 'aşḳ e.-: *(bkz. râtibe)* (115/01)
reftâr e.-: *(bkz. reftâr)* (35/05)
reşk e.-: *(bkz. reşk)* (166/06, 166/06, 166/07, 166/08, 166/09, 166/10)
reşk- i gülzâr e.-: *(bkz. reşk)* (214/05)
ricâ e.-: *(bkz. ricâ)* (78/09, 143/08, 143/09)
rû-be-râh e.-: *(bkz. rû-be-râh)* (180/04)
rûy-mâl e.-: *(bkz. rûy-mâl)* (140/07)
ṣabr e.-: *(bkz. ṣabr)* (84/09, 152/07)
ṣad- pâre e.-: *(bkz. ṣad)* (167/02)
ṣafâlar e.-: *(bkz. ṣafâ)* (215/05)
ṣayd e.-: *(bkz. ṣayd)* (226/05)
ser-girân e.-: *(bkz. ṣayd)* (138/10
ser-nigûn e.-: *(bkz. ser-nigûn)* (44/03)
serv-i ser-efrâz e.-: *(bkz. serv)* (223/02)
seyr e.-: *(bkz. seyr)* (58/07, 89/09, 129/07, 181/08, 198/04, 215/09, 227/07)
seyr-i rûm e.-: *(bkz. seyr)* (69/03)
siḥr e.-: *(bkz. siḥr)* (230/06)
sîr-âb e.-: *(bkz. sîr-âb)* (212/02)
suâl e.-: *(bkz. suâl)* (76/12)
ṣudûr e.-: *(bkz. ṣudûr)* (52/01)
şâm e.-: *(bkz. şâm)* (96/04)
şerḥ e.-: *(bkz. şerḥ)* (217/07)
şerḥa e.-: *(bkz. şerḥa)* (169/03)
şikâr e.-: *(bkz. şikâr)* (186/02)
şikâyet e.-: *(bkz. şikâyet)* (155/07, 159/08)
şikest e.-: *(bkz. şikâyet)* (39/01)
ta'accüb e.-: *(bkz. ta'accüb)* (115/04)
taḥammül e.-: *(bkz. ta'accüb)* (55/02, 201/05)
taḥsîl e.-: *(bkz. taḥsîl)* (192/01)
taḳaddüm e.-: *(bkz. taḳaddüm)* (33/06)
taḳrîr e.-: *(bkz. taḳrîr)* (93/02)
tâlân e.-: *(bkz. tâlân)* (223/01)
taṣavvur e.-: *(bkz. taṣavvur)* (83/11)
taṣvîr e.-: *(bkz. taṣvîr)* (83/03)
ta'ẓîm u ikrâm e.-: *(bkz. ta'ẓîm)* (73/02)
tebessüm e.-: *(bkz. tebessüm)* (220/07)
tebşîr- i ḳudûm e.-: *(bkz. tebşîr)* (69/04)
tehî e.-: *(bkz. tehî)* (56/12)
temâşâ e.-: *(bkz. temâşâ)* (221/09)
tenezzül e.-: *(bkz. tenezzül)* (109/01, 222/10)

tenhâ e.-: *(bkz. tenhâ)* (181/07)
terk e.-: *(bkz. terk)* (233/02)
terk-i diyâr e.-: *(bkz. terk)* (186/04)
te'sîr e.-: *(bkz. te'sîr)* (35/05)
tetebbû e.-: *(bkz. tetebbû)* (80/10)
tevâżû'-ı mestâne e.-: *(bkz. tevâżû')* (63/05)
ṭulû e.-: *(bkz. ṭulû)* (237/08)
türktâz e.-: *(bkz. türktâz)* (203/07)
tüvân-ger e.-: *(bkz. tüvân)* (49/05)
ummân e.-: *(bkz. ummân)* (223/03)
ümmîd- i viṣâl e.-: *(bkz. ümmîd)* (118/02)
va'de-i vaṣl e.-: *(bkz. va'de)* (54/03)
va'de-i luṭf e.-: *(bkz. va'de)* (88/06)
vaṣf e.-: *(bkz. vaṣf)* (38/09, 108/05, 119/04)
vaż'-ı âyîn e.-: *(bkz. vaż')* (235/02)
vefâ e.-: *(bkz. vefâ)* (127/10)
vîrân e.-: *(bkz. vîrân)* (223/01)
yâver e.-: *(bkz. yâver)* (175/10)
zeyn e.-: *(bkz. zeyn)* (67/08, 151/08)
zînet-feżâ-yı tâc u taḫt e.-: *(bkz. zînet-feżâ)* (39/07)
żiyâde e.-: *(bkz. żiyâde)* (203/03)
żiyâfet e.-: *(bkz. żiyâfet)* (82/09)
ziynet-i bezm-i ciḫân e.-: *(bkz. ziynet)* (167/07)
ẓuhûr e.-: *(bkz. ẓuhûr)* (172/05, 188/03)

eyvân: *(Far.)* Köşk, saray (79/09)
e.-ı çemen: Çimen sarayı (79/09)
şâh-ı e.-ı ç.: *(bkz. şah)* (79/09)

eyyâm: *(Ar.)* Günler (26/07, 38/04, 51/04, 79/10, 120/08, 141/07, 146/05, 202/07, 226/09, 235/05, 238/02)
baḫâr e.+ı: Bahar günleri (238/02)
e.-ı baḫâr: Bahar günleri (51/04, 141/07)
e.-ı şek: Şüphe, zann, tereddüd zamanı (26/07)
cevr-i e.: *(bkz. cevr)* (146/05)
cevr ü cefâ-yı e.: *(bkz. cevr)* (38/04)
miḫnet-i e.: *(bkz. miḫnet)* (235/05, 226/09)
Sulṭân Aḫmediñ e.+ı: Sultan Ahmet' in devri, zamanı (79/10)

ez-: *(Tr.)* Sıvı içinde bastırıp karıştırarak eritmek; üzmek, sıkıntıya boğmak (49/01, 164/04)

ezel: *(Ar.)* Başlangıcı olmayan geçmiş zaman; çok eskiden; eskiden beri (41/11, 83/05, 92/03, 139/09, 158/04, 164/04)
bezm-i e.: *(bkz. bezm)* (139/09)
e. bezmi: *(bkz. bezm)* (41/11)

e. kâtibi: *(bkz. kâtib)* (158/04)
ezhâr: *(Ar.)* Çiçekler (102/02, 141/04, 143/03, 171/08, 181/05, 199/06, 224/08, 225/04)
e. içi: *(bkz. iç)* (181/05)
e.-ı ülfet: Dostluk çiçekleri (199/06)
(benim) e.+ım: Benim çiçeklerim (225/04)
leşker-i e.: *(bkz. leşker)* (141/04)

ezil-: Utanmak (101/04)

EKLİK DİZİN

1. Yapım Ekleri ve Yardımcı Fiiller

1.1. İSİM

1.1.1. İSİMDEN İSİM YAPIM EKLERİ

+ca/+ce

cüz'i+ce. 148/08

+cıḳ/+cik

biraz+cıḳ. 155/08

+daki/ +deki

âyîne+deki. 231/09
başı+(n)daki. 72/07
cismim+deki. 162/07, 231/04
dil+deki. 89/07, 92/02
dolâb+daki. 218/02
dûşu+ñdaki. 180/08
dükkân-ı âhen-ger+deki: 56/09
kenâr-ı cû+daki. 220/10
sevâd-ı çeşm u ḳalbim+deki. 26/05
el+deki. 72/06
ezel bezmi+(n)deki. (41/11)

+lı/ +li/ +lu/ +lü

aḳıl+lı. 40/06
baş+lı. 190/08, 204/04
belâ+lı. 50/10, 197/06
devlet+lü. 233/03
ebrû+lu. 147/01

+lıḳ/ +lik/ +luḳ/ +lük

âdem+lik. 61/01
agır+lıḳ. 232/04
alçaḳ+lıḳ. 208/04
âşinâ+lıḳ. 144/03, 243/04

âvâre+lik. 221/06
bîdâr+lıķ. 100/05
bî-ġam+lıķ. 61/03
bî-vefâ+lıķ. 192/03
bî-gâne+lik. 133/09
bilmez+lik. 39/05
böyle+lik. 124/02
cem+lik. 61/02
eksik+lik. 59/02, 116/05

+ma/ +me

bur-ma. 75/02

+sız/ +siz/ +suz/ +süz

devâ+sız. 133/01
eglence+siz. 196/02
tîg-i âh+sız. 115/03

1.1.2. İSİMDEN FİİL YAPIMI

1.1.2.1. İsimden Fiil Yapma Ekleri

+al- /+el-

boş+al-. 137/12

-ar/-er

aķ-ar- (agar-). 57/02

+la-/ +le-

ara+la-. 232/01
agır+la-. 239/06
av+la-. 97/10
bagış+la-. 50/07, 56/08, 147/06, 180/02
baġ+la-. 40/10, 64/02, 79/05, 184/03, 194/01, 198/02, 207/01, 224/01, 230/08
baş+la-. 49/04, 63/02, 76/02, 81/02, 81/02, 125/02, 153/01, 162/06, 163/06, 186/06, 217/08
boy+la-. 157/01, 236/04
dâg+la-. 73/06
el+le-. 250/03

+n

bağla-n-. 40/10, 194/01, 198/02, 224/01, 230/08

+lan-/ +len-

alev+len-. 34/04, 35/09
ayaķ+lan-. 213/10, 213/10
büyük-len-. 157/01

+laş-/ +leş-

dert+leş-. 170/04

1.1.2.2. İsimden Fiil Yapan Yardımcı Fiiller

bul-

fenâ bul-. 207/05

et-

âbâd e.-38/08
afv e.-. 143/08
ağız bi e.-. 32/07
âġaz e.-. 64/04, 98/09, 113/10
âġaz-ı şikâr e.-. 217/04
âġûş e.-. 153/02
âh e.-. 159/03, 177/05, 211/04
âh- ı cân-gündâz e.-. 104/10
âh- ı şerer-nâk e.-. 114/01
âh-ı serd e.-: 114/07, 185/02
âh ü fiġân e.-. 147/09
'ahd e.-. 58/08
âheng-i nevâ e.-. 220/09
aķçe e.-.73/03
âl e.-. 58/07
'âlem-nümâ e.-: 126/11
âlî e.-. 92/05
âlûde-i ḫûn e.-. 152/03
âmâde e.-. 170/03, 204/08
âr e.-. 76/03, 132/07, 151/06
ârâm e.-. 36/09, 65/09, 112/10, 186/01
ârâmgâh e.-. 245/08
'arż e.-. 67/08, 72/09, 98/04, 121/02, 138/04
'arż-ı câh e.-. 28/05
'arż-ı devâ e.-. 43/02
'arż-ı iştiyâķ e.-. 141/03
ârzû e.-. 66/09, 125/09

eyle-

taḳrîr e.-. 93/02
tâlân e.-. 223/01
taṣavvur e.-. 83/11
taṣvîr e.-. 83/03
ta'ẓîm u ikrâm e.-. 73/02
tebessüm e.-. 220/07
tebşîr- i ḳudûm e.-. 69/04
tehî e.-. 56/12
temâşâ e.-. 221/09
tenezzül e.-. 109/01, 222/10
tenhâ e.-. 181/07
terk e.-. 233/02
terk-i diyâr e.-. 186/04
te's̱îr e.-. 35/05
tetebbû e.-. 80/10
tevâżû'-ı mestâne e.-. 63/05
ṭulû e.-. 237/08
türktâz e.-. 203/07
tüvân-ger e.-. 49/05)
ummân e.-. 223/03
ümmîd- i viṣâl e.-. 118/02
va'de-i vaṣl e.-. 54/03
va'de-i luṭf e.-. 88/06
vaṣf e.-. 38/09, 108/05, 119/04
vaż'-ı âyîn e.-. 235/02
vefâ e.-. 127/10
vîrân e.-. 223/01
yâver e.-. 175/10
zeyn e.-. 67/08, 151/08
zînet-feżâ-yı tâc u taḫt e.-. 39/07
żiyâde e.-. 203/03
żiyâfet e.-. 82/09
ziynet-i bezm-i ciḥân e.-. 167/07
ẓuhûr e.-. 172/05, 188/03

ḳıl-

azm ḳıl-. 214/06
çâk ḳıl-. 222/04
duâ' ḳıl-: 51/10
dü-mû ḳıl-. 174/07
fiġân ü nâle ḳıl-. 162/07
muaṭṭar ḳ.-. 179/01

ol-

âbâd o.-. 129/06, 131/05
âbâd-ı andelîb o.-. 33/04
(birinin) â.+ı o.-. 49/02
abdâl o.-. 244/03
abâ-pûş o.-. 247/08
âgâh ol.-. 73/02, 296/01
âġâz o.-. 45/09
âgeh o.-. 181/01
âḫir o.-. 44/07
aḫşâm o.-. 93/08
âl o.-. 118/02, 229/04
âl-ı kebûter o.-. 140/02
'âlem- nümâ o.-.29/06, 30/01
âm o.-. 93/09
âmâde o.-. 95/02
andelîb o.-. 221/09
araḳ-rîz o.-. 238/09
ârâste o.-sun. 123/01
âsûde o.-. 210/01, 210/01, 210/02, 210/03, 210/04, 210/05
âşıḳ o.-. 110/02
âşıḳ -ı zâr o.-. 210/01
âşıḳ-perest o.-. 185/07
âşikâr o.-. 17/05, 72/02, 181/09, 206/02
âşinâ o.-. 29/09, 110/06, 200/09
'aşḳ o.-. 231/04
âteş-pâre o.-. 133/02
âvâre o.-. 98/02, 133/01, 168/06
âvâre-i 'aşḳ o.-. (160/04, 240/10)
âyîne-i idrâk-i pâk o.-. 54/01
âyîne-i rûy-ı dildâr o.-. 110/07
'ayb-bîn o.-. 180/10
'ayb-puş o.-. 121/10
aẕâb o.-. 177/09
âzürde-dil o.-. 27/08, 143/08
âzürde- ḫâṭır o.-. 138/05
bâd o.-: 217/02
bâde o.-. 216/09
bâde-nûş o.-. 121/06
bâde-nûş-ı bezm-i murâd o.-. 133/08
bâġbân o.-. 56/10
baîd o.-. 69/03, 99/01, 290/02
bâiṡ o.-. 42/01, 161/03, 195/02, 260/10

ebleh o.-. 181/03
efzûn o.-. 170/05, 228/02
ehl-i baḫrî o.-. 248/09
ehl-i ṭab' o.-. 81/08
eksik o.-. 77/12, 235/10, 248/03
emîn o.-.180/08
emn ü emân o.-. 215/04
esîr o.-. 92/11, 122/03
esîr-i zülf o.-. 83/06
esîr-i zülf-i miskîniñ o.-an. 131/02
eşheb-süvâr o.-. 64/03
ġâret-ger-i dîn o.-. 183/02
güzelleriñ esîri o.-. 144/05
ḫâk-i der-i yâr o.-. 242/08
mekân-ı keştî-i dil o.-. 221/08
mest-i 'aşḳ o.-. 153/05
mest-i evkâr o.-. 242/10
naḳş-ı dil-keş o.-. 182/06
nâvek-i dil-dûz o.-. 89/04
niḫâl-i erguvân o.-. 250/06
sâkin-i vîrân-ı ḫarâbât o.-. 38/10
ser-gerdân-ı 'aşḳ o.-. 113/06
sözünüñ eri o.-. 230/05
şem'-i fürûzân-ı 'aşḳ o.-. 114/04
şeyḫ-i fenn-i 'aşḳ o.-. 87/09
yâd eder o.-. 133/09
yâd etmez o.-. 217/05
zencîriñ dîvânesi o.-. 243/08

1.2. FİİL

1.2.1. FİİLDEN İSİM YAPMA EKLERİ

-ca/ -ce

eglen-ce. 51/09, 65/08, 196/02, 228/06

-ı/ -i

ayır-ı (ayrı). 88/09

-(ı)ḳ+/ -(i)k+/ -(u)ḳ+/ -(ü)k+

aç-(ı)ḳ+. 49/02, 57/11, 111/08, 180/10, 231/10
büyü-k+. 147/02, 158/07
del-(i)k+. 229/07

-(ı)m+/ -(i)m+/ -(u)m+/-(ü)m+

dil-(i)m+. 69/09

-ma+/ -me+

aç-ma+. 227/06
deg-me+: 39/02, 39/02, 77/10, 93/07, 98/07, 112/08, 115/02, 193/04, 207/05, 236/06

-maḳ+/ -mek+

ek-mek. 198/07

1.2.2. FİİLDEN FİİL YAPIMI

1.2.2.1. Fiilden Fiil Yapma Ekleri

-(ı)t-/ -(i)t-

agla-t-. 72/03, 72/05, 197/09, 234/01
agrı-t-. 176/03
aḳ-(ı)t-. 85/07, 102/01, 109/01, 136/04, 166/10, 173/09, 212/01, 219/04, 219/04, 219/05, 219/06, 219/07, 219/08, 219/09, 239/01, 246/02
kan agla-t-.: 82/06
beñze-t-. 176/08, 181/05, 182/06, 201/02, 206/07, 216/03, 230/08
büyü-t-. 97/06
çigne-t-. 132/07, 196/04
diñle-t-. 49/09, 124/09
eri-t-. 109/01

-dır/-dir/-dur/-dür

aç-dır-. 38/04, 131/07
al-dır-. 211/02
añ-dır-. 80/03, 183/09
añ-dır-. 263/14
art-tır-. 74/10, 94/10
azm-ı gülistân et-dir-. 56/02
baş-dır. 239/03

bil-dir: 138/04, 152/04, 192/14, 213/05, 236/10
bul-dur-. 96/09
çâk-ı girîbân et-dir-. 56/01
çaḳış-dır-. 67/07
dön-dür-. 28/02, 82/10, 170/07, 180/01, 190/05
em-dir-. 159/05, 193/10, 222/06
eriş-dir-. 111/07
es-dir-. 199/09
et-dir-: 56/01, 56/01, 56/02, 56/03, 56/04, 56/05, 56/06, 56/07, 71/09, 91/08, 103/03

-l-

aç-(ı)l-. 33/02, 47/06, 47/07, 49/03, 49/04, 50/06, 58/01, 60/05, 75/10, 80/02, 85/06, 85/06, 85/07, , 94/02, 94/03, 99/06, 103/08, 104/07, 105/04, 112/06, 115/07, 122/05, 124/01, 129/06, 132/01, 147/06, 153/05, 161/09a, 163/07, 176/04, 177/06, 181/06, 186/06, 190/05, 194/10, 202/10, 204/02, 207/07, 210/07, 212/08, 212/09, 214/04, 215/07, 217/06, 217/06, 217/07, 217/08, 217/09, 217/10, 228/01, 238/05, 249/08
añ-(ı)l-. 183/09
at-(ı)l-. 66/05
ayır-(ı)l- (ayrıl-). 28/04, 151/10, 64/02, 196/08
baḳ-(ı)l-. 95/06, 95/06, 95/07, 95/08, 95/09, 95/10, 186/05, 228/03
bur-(u)l-: 64/08
bük-(ü)l-. 179/03, 250/07
büz-(ü)l-. 161/09, 161/09a
çek-(i)l-. 40/01, 102/03, 160/08, 302/01
çöz-(ü)l-. 161/06
den-(i)l-. 99/02, 101/05, 119/06, 203/04
dik-(i)l-. 123/06
diz-(i)l-. 120/04, 161/07
dök-(ü)l-. 93/04, 203/08, 225/04
düz-(ü)l-. 161/07
eg-(i)l-. 229/01
eglen-(i)l-. 134/03, 184/10
ek-(i)l-. 222/02
er-(i)l-. 160/09, 229/01
eriş-(i)l-. 147/08, 172/06
ez-(i)l-. 101/04

-ma-/ -me-

abâ-pûş ol-ma-. 247/08
aç-ma-. 163/05, 212/04, 274/04
açıl-ma-. 50/06, 60/05, 73/02, 80/02, 122/05, 124/01, 122/05, 129/06, 153/05, 176/04, 181/06, 186/06, 204/02, 214/04, 249/08
açdır-ma-. 131/07

ümmîd- i akl u hûş et-me- 131/02
ümmîd- i halâş et-me-. 112/09
ümmîd- i vişâl eyle-me-. 118/02
vefâ eyle-me-. 127/10
vefâ et-me-. 142/01
yâbâna at-ma-. 96/07, 96/10
yâver eyle-me-. 175/10
zuhûr eyle-me-. 188/03

-n-

al-(ı)n-. 116/04, 131/06, 159/05
göñül al-(ı)n. 157/03
boya-n-. 118/02, 226/02
bula-n-. 64/10
bul-(u)n-. 38/05, 39/05, 40/03, 44/05, 48/01, 97/03, 100/09, 104/02, 105/05, 110/10, 112/08, 119/03, 130/05, 154/06, 194/12, 210/06, 211/01, 211/05
çal-(ı)n. 40/07
çek-(i)n. 190/06
de-n-. 78/11, 99/02, 101/05, 119/06, 203/04
diñle-n-. 33/01,74/04, 162/06, 162/07, 162/08, 162/12, 217/03
dola-n-. 211/06
döşe-n-. 36/10, 205/09
egle-n-: 51/09, 58/08, 65/08, 65/08, 61/01, 98/06, 98/06, 98/07, 98/08, 98/09, 98/10, 120/06, 134/03, 147/03, 178/08, 184/10, 196/02, 226/03, 228/06, 235/06
et-(i)n-. 138/02

-(a)r-/ -(e)r-/ -(ı)r- /-(i)r- /-(u)r- /-(ü)r-

art-ır-. 43/03a, 53/08; 129/05, 213/08, 246/08
bit-ir-. 47/08, 134/09
çık-ar-. 50/01, 55/02, 66/06, 100/07, 148/03, 152/04, 162/02, 165/04, 191/03, 240/03
deg-(i)r-. 76/02
düş-(ü)r-. 83/09, 144/06, 144/06, 144/07, 144/08, 144/09, 144/10, 149/04, 154/09, 165/08, 209/04, 238/01

-(a)ş-/ -(e)ş-/ -(ı)ş- /-(i)ş- /-(u)ş- /-(ü)ş-

bula-ş-. 74/09, 238/03
çek-(i)ş-. 74/10, 214/10
er-(i)ş-. 38/10, 88/07, 90/04, 99/04, 44/07, 106/03, 111/07, 116/07, 119/02, 121/06, 122/04, 123/01, 137/02, 137/11, 141/06, 147/08, 150/08, 165/01, 172/06, 176/01, 176/05, 187/06, 194/02, 196/10, 198/01, 200/01, 205/04, 221/04, 233/01, 238/02, 245/02

1.2.2.2. Fiilden Fiil Yapan Yardımcı Fiiller

-(y)abil-/-(y)ebil-

al-abil-se. 241/02
def' et-ebil-: 232/03

-(y)a-ma-/-(y)e-me-

al-ıma-. 116/08, 117/08
añla-(y)a-ma-. 151/03
ârâm et-e-me-. 36/09, 65/09, 186/01
bul-a-ma-32/09, 70/01, 186/03, 168/06, 301/01
dâ'im et-e-me-. 60/03
def' et-e-me-: 240/09
döy-e-me-. 25/03
er-eme-. 133/10
ṣabr eyle-(y)e-me-. 152/07
şerḥ et-eme-. 246/05
taḳrîr et-eme-. 101/05
taḥammül et-e-me-. 110/09, 209/08
taḥammül eyle-(y)e-me-. 55/02
ma'mûr et-e-me- 242/04

-ı git-/ -i git-.
ara-yı git-.218/06

-agör/-egör

âbâd et-egör-. 38/08
bul-agör-. 216/06
dîvâr et-egör-. 48/10
nûş et-egör-. 115/05
pinhân et-egör-. 153/03
sâkin-i vîrân-ı ḫarâbât o.-agör-. 38/10
ḥiṣṣe al-agör. 71/03
sa'y et-egör-. 240/09

-ıgör-/-igör-

al-ıgör 127/03, 155/08

-r dur-
ditre-r dur. 178/09

2. ÇEKİM (EKLERİ)

2.1. İSİM ÇEKİMİ

2.1.1. HAL ÇEKİMİ

2.1.1.1. Yalın Hal (Nominatif Hal)

+Ø

âb. 27/02, 45/01, 75/01, 136/04, 197/07
âb-ı çeşmiñ. 27/10
âb-ı dîdeñ te'şîri. 35/10
âb-ı Edrine. 179/06
âb-ı engûr. 173/08
âb-ı ḥayât. 38/05
âb-ı ḥayât-efzâ: 32/03
âb-ı ḥayvân. 48/07, 56/08
âb-ı ḫıżr: 187/03
âb-ı muṣaffâ: 34/07
âb-ı revân -ı ḫançer-i ḫûnrîz-i yâr. 134/09
âb-âsâ: 28/03
âb u hevâ-yı Edrine. 213/09
âb u tâb. 35/10, 96/07
âb u türâb- ı Edrine. 179/11
âb-âsâ: 28/03
abâ-pûş. 247/08
âbâdî. 88/07
Abbâsî. 86/04
abdâl. 61/04
abdâlıñ. 49/02
abdâlıñ göñlü. 72/07
âb-gîne. 137/05
abîr-i ḫâk-pâyı. 232/07
aceb. 32/10, 36/10, 45/04, 53/07, 84/09, 99/10, 100/04, 116/02, 131/05, 150/03, 159/05, 164/09, 177/09, 198/09, 200/10, 208/05, 209/03, 226/03, 238/08, 245/05
'aceb. 30/06, 35/10, 70/05, 75/06, 83/03, 89/08, 103/10, 134/04, 142/08, 147/02, 147/02, 153/07, 153/07, 157/08, 168/09, 200/03, 208/07, 221/05, 233/03, 239/02
acebâ. 67/04
acı. 52/01
açıḳ. 49/02, 57/11, 111/08, 231/10
a'dâ. 77/11
âdâb-ı muḥabbet. 40/04
âdem. 85/03, 95/08, 99/08, 109/03, 122/07, 125/03, 198/03, 210/01, 228/08, 235/03, 241/05, 245/02, 245/10
âdem cânları. 196/06

kâr-ı dîn: 64/04
ḳavs-ı çarḫ: 39/08
ḳayd-ı âhenîn. 135/08
ḳaṭre-i eşkim. 178/01
keder-i ‘aşḳıñ ṣafâsı. 161/10a
kemâl ehli. 248/01
keştî-i dil. 248/09
ḳıbâb-ı Edrine. 179/10
kimyâ-yı devlet. 54/02
kîse. 115/04, 143/03
kûşe-i çeşm+iñ. 31/06, 184/02
ḳuvvet-i câẕibe-i ‘aşḳ. 78/03
künc-i ḫarâb-ı Edrine. 179/07
leẕẕet-i ‘aşḳ. 113/02
maḳâm-ı ġam-zede-yi Edrine. 213/08
mânend-i def’. 111/04
mâye-i ‘aşḳıñ. 25/04
mâye-i feraḥ. 115/05
mecma’-ı aḥbâb. 160/07
meh-i enver. 47/01
merdüm-i çeşmim. 60/06
meslek-i ehl-i ḫıred. 28/06
mestâne-i ‘aşḳıñ. 131/01
mest-i ‘aşḳıñ her biri. 228/03
mest-i âb-ı tâk. 54/04
mest-i evkâr oldugum. 242/10
meş’al-i ḫurşîd-i ‘âlem-tâb. 109/08
meyḫâneniñ dervâzesi. 225/10
mey-i nâbıñ enva’ı. 210/08
meẕâḳ-ı erâẕil. 98/03
meẕâḳ erbâbı. 192/07
miḥnet-i eyyâm. 235/05
mihr-i ‘âlem-tâb-ı ‘aşḳ. 112/10
mihr-i ciḥân-ârâ. 26/09
mihr-i ciḥân-efrûzumuz. 94/01
mihr-i ciḥân-tâb-ı kerem. 29/03
mir’et-i dil ü cânım. 148/04
miḫnet-i derd ü belâ. 108/10
mu’tâd-ı andelîb. 33/03
muḳîm-i künc-i derdiñ. 131/04
mûr-ı bî-çâre-i dil. 61/08
mülk-i dil. 197/11
mürg-i dil. 75/07, 175/09
mürġ-i dil-i zâr. 217/04

şehiñ dâğları. 210/10
şehin-şâh-ı baḫâr. 141/04
şem'-i encümen. 156/07
şem'iñ zülf-i dırâzı. 121/03
şevḳ ehli: 132/05, 206/05
şû'le-i âhım. 96/04, 150/08
ṭâb' ehli. 103/05
tâb'-ı âfitâb. 35/04, 35/08
ṭabîb-i dil ü cân. 205/10
ṭa'n-ı aġyâr. 152/10
taḫvîl-i âfitâb. 33/06
târ-ı ankebût. 95/01
te's̱îr-i 'aşḳ: 55/10
ṭîb-i enfâsıñ. 200/04
tîg-i âhsız. 115/03
tîr-i âhım. 31/10, 39/01, 248/07
tîr-i dilber: 171/03
tîr-i dil-dûz-i muḫabbet. 74/08
ṭûfân-ı 'aşḳ. 114/02
ṭûl-ı emel. 138/03
ummân-ı 'aşḳ. 113/07, 114/03
üstâd-ı 'aşḳ. 199/04
vâye-i 'aşḳ. 116/04
vîrân-ı 'aşḳ. 113/08
vîrân-i 'aşḳıñ. 131/05
yaḫyânıñ baḫr-i dili. 105/10
yaḫyânıñ âhı 90/14
yaḫyânıñ duâ'sı. 145/05fa
yâr-ı güzîniñ ḫüsn-i evṣâfı. 95/04
zaḫm-ı tîg-i ġamze-i ca'dû. 60/04
zaḫm-ı dil-i şeydâ. 130/04
zaḫm-ı dil-i yaḫyâ: 186/06
zamâne dilberi: 230/02
zülf-i dil-dâr. 140/05
zümreniñ mümtâz u aḳdemi. 33/10

2.1.1.1.1. Soru Çekimi

âb mı. 236/01
aceb mi. 101/04
'aceb. 45/01, 102/05, 102/10, 197/04, 190/07, 207/10, 225/06, 234/02, 239/02
âdem. 228/08
âfitâb-ı feyż-baḫşâ-yı bülend aḫter mi. 115/09
aḫbâb mı: 236/05

aks-i müjgânım mı. 88/02
bâb mı. 236/03
belâ mı. 112/04
big mi. 75/07
bî-gâne. 243/04
bir mi. 113/02, 118/03
bülbüller mi. 115/07
cân mı. 175/06
cây-ı âsâyiş mi. 169/01
dîde mi. 41/10
dil mi. 115/06, 175/06
dilber mi. 115/06
eksik mi. 105/01
el mi. 166/03
'aşḳ+ı mı. 159/06
çâre mi. 25/09
meyve-i derdiñ pâyânı mı. 82/02
müntehâ-yı emel ü maṭlab-ı a'lâ. 122/08

2.1.1.2. Yükleme (Akkuzatif) Hali

2.1.1.2.1. Eksiz Yükleme (Akkuzatif) Hali

âb+Ø. 34/05, 35/01, 196/01, 214/01
âb-ı ḫâk-pâyı+(n)+Ø. 232/07
ad+Ø. 118/10
âdem+Ø: 27/10, 84/04, 123/07, 127/06, 235/03, 245/10
âdemiñ başı+(n)+Ø. 176/03
âgâh. 162/03
âġaze. 81/01
aġız. 212/04
aġyâr-ı bed-ḫâhıñ ayagı+(n). 148/10
aġyârıñ cân u dili+(n). 43/07
'ahd ü peymân+Ø. 201/03
âh-ı dil-i sevdâ-zedeñi. 37/05
âh. 162/01, 195/01
âh-ı seḥer-gâh. 177/03
aḥvâlimiz+Ø. 99/10
aḥvâli+n: 65/04
aḳıllı+Ø. 40/06
aḳl+Ø. 183/02
aḳlı+(n)+Ø. 173/04
aḳlım+Ø. 161/01
aḳlımız+Ø al-. 75/04
aks-i la'li+(n)+Ø: 58/01

‘âlem+Ø. 179/08, 183/04
Allâẖ+Ø 162/01
Altun+Ø. 49/01
âmîn+Ø. 32/05
âr+Ø. 84/08
araḳ- rîz oldugu+(n)+Ø. 238/09
ârıż. 58/05
ârıżıñ+Ø. 138/04
armaġân. 155/08
‘arż-ı câh+Ø. 28/05
âsîb-i ḫazân. 231/01
âsmân+Ø. 223/04
‘aşḳ bâzârı+(n)+Ø. 157/08
‘aşḳ âteşi+(n)+Ø. 76/10
‘aşḳ bâzârı+(n)+Ø. 157/08
‘aşḳ te’s̱îri+(n)+Ø. 156/02
‘aşḳ-ı gülüñ âḳıbeti+(n)+Ø. 171/09
âşıḳ-ı bî-çâreniñ ḥâli+(n)+Ø. 221/07
âşıḳ-ı demsâz+Ø. 184/06
âşıḳ-ı ḫûnîn-dilin+Ø. 216/05
âşıḳ-ı zârı+(n)+Ø. 157/10
âşıḳıñ ḳanı+(n)+Ø. 152/03
âşıḳıñ sûz-ı derûnu+(n)+Ø. 76/10
âşıḳıñ zerd ü işi+(n)+Ø. 113/04
‘aşḳ+ıñ düşvâr idigi+(n)+Ø. 177/03
‘aşḳımızıñ pâklıgı+(n)+Ø. 78/02
âşinâ+Ø: 66/11, 122/02
âşiyânıñ+Ø 153/03
at+Ø. 106/09
âteş+Ø. 27/04
âteş-i bî-dûd+Ø. 195/01
âteş-i nemrûd+Ø. 195/04
âteşî-i sûzân+Ø. 53/02
âvâze+Ø 20/11, 200/03
ayagı+(n)+Ø. 107/03, 228/05
âyîne-i ḳalbim+Ø. 164/06
bâde+Ø. 145/04, 168/01
bâde-i la’li+Ø yasagı+(n)+Ø. 223/06
bâdeniñ keyfiyyeti+(n)+Ø. 75/04
bâdeniñ mestâne cûşu+(n)+Ø. 155/03
baden-i burcu+(n)+Ø. 109/09
bâġ-ı ciḫânıñ serv-i bâlâsı+(n)+Ø. 153/06
bâġ-ı ḥüsnüñ ġoncası+(n)+Ø. 107/08
bâġı+(n)+Ø. 223/06
baġrım+Ø. 159/07

bağrı+(n)+Ø.. 39/05
baḫâne+Ø. 186/11
baḫr u berr+Ø. 83/10
baḫr-ı ‘aşḳıñ kenârı+(n)+Ø. 228/09
bâl+Ø. 69/01
bâl u peri+(n)+Ø. 132/03, 156/08
bagrınıñ yâgı+(n)+Ø. 109/01
bâr-ı feraḫ+Ø. 44/06
bâr-ı tâze+Ø. 216/10
baş+Ø. 229/08
başı+(n)+Ø. 162/11
başına çıḳmaḳ+Ø. 126/03
başlar+Ø. 214/02
bâzâr+Ø. 84/10
bâzîçe-gâh+Ø. 82/07
belâ+Ø. 122/03
beñ+Ø. 110/01
benim sözüm+Ø. 155/09
benim tenim+Ø. 170/07
bendesi+(n)+Ø. 148/03, 198/09
ber+Ø. 128/01
berg-i baḫâr+Ø. 219/06
bezmimiz+Ø. 226/08
bezm-i ‘aşḳıñ cür’ası+(n)+Ø. 54/04
bezm-i gülşen+Ø. 41/02
bî-beḳâ oldugu+(n)+Ø. 41/09
bî-ḳarâr idigi+(n)+Ø. 58/10
bikr-i manâ+Ø. 249/10
bîm-i reh+Ø. 74/06
bizim işimiz+Ø. 232/05
boyun+Ø. 161/08
buldugu+(n)+Ø. 84/08
bûse+Ø. 143/08, 185/08
bûsesi+(n)+Ø. 89/10
bû+Ø 60/03
bûy+Ø. 151/09
bûy-ı dehânıñ+Ø. 153/05
bûy-ı ṣafâ+Ø. 231/03
bûy-ı vefâ+Ø. 183/01
bûy-ı zülfü+(n). 165/04
bülbülüñ ḫâli+(n)+Ø. 84/01
bülbülüñ sermâye-i şevḳi+(n)+Ø 225/08
bürḳa’-ı zülfü+(n)+Ø. 212/03
büt-ḫane+Ø. 70/09
câm+Ø. 94/09, 132/02, 145/06, 195/03

etdigi+(ñ)+Ø. 157/10
etekiñ+Ø. 237/04
faṣl-ı baḥârıñ böyleligi+(ñ). 124/02
gedâlıḳ ‘âlemi+Ø+(n). 166/09
gevher-i ‘aşḳ+Ø. 137/01
ġoncanıñ dâmânı ucu+(n). 152/01
göñlüm âşiyânı+(ñ)+Ø. 48/06
mâhıñ ḫâl-i ruḫunuñ bendesi+(ñ)+Ø. 106/03
ḫâl-i dilim+Ø. 116/07
ḥâṣıl-ı derd+Ø. 43/03a
ḥüsn-i dil-ârâ+Ø. 25/08
ḫum-ı ‘aşḳıñ+Ø. 98/07
ḳal’a-ı ârâm+Ø 109/05
ḳaṣr-ı âlî+Ø. 263/08
ḳaṭre-i eşkiñ+Ø. 154/05
kemend-i nâle vü efġân+Ø. 53/04
kenâr ‘âlemi+(n)+Ø. 202/09
kilk u devât+Ø. 98/04
kitâb-ı ‘aşḳ+Ø. 183/08
ḳurṣ-ı dâġım+Ø. 198/07
kûşe-i dâmân-ı dilrübâ+Ø. 93/03
kûy-ı dilrübâ+Ø. 122/01
maḳâm-ı dil-güşâ+Ø. 66/10
meydân-ı ‘aşḳ ḫâlî oldugu+(ñ)+Ø. 113/09
miḥnet-i ‘aşḳıñ ṣafâsı+(ñ)+Ø. 235/04
mir’et-i dilim+Ø. 167/02
mürg-i dil+Ø. 110/01
nâfice-i müşg-i tâtârıñ dili+(n)+Ø. 124/04
naḳd-ı eşkim+Ø. 203/06, 250/08
naḳd-ı ḫûn-ı eşk-i çeşmim+Ø. 111/03
na’l-i esbi+(ñ)+Ø. 132/07
niḫâl-i erġuvân-ı gülistân-ı derd ü miḥnet+Ø. 47/09
ölmek ârzûsu+(ñ)+Ø 53/10
pâk-ı dâmânı+(ñ)+Ø. 130/10
peymâne-i ‘aşḳıñ+Ø. 131/01
rûy-ı dil+Ø. 137/08
ṣayd eylemek+Ø. 226/05
serv-i ar’ar+Ø. 124/07
sevdâ-ger-i ‘aşḳıñ metâ’ı+(n)+Ø. 99/03
sirişkim dânesi+(n)+Ø. 225/01
ṣoḥbet-i ehl-i kemâl+Ø. 81/09
sûz-ı derûnu+(n)+Ø. 51/03
sûz-ı dilim+Ø. 226/10
süveydâ-yı diliñ ḫâli+(n)+Ø. 92/08

şâh-ı cihân+Ø. 158/04
şâh-ı cihânım+Ø. 172/10
şâhid-i maksûd+Ø. 195/05
şeyh-i meded-kâr eli+(n)+Ø. 143/10
şi'r-i dil-gûşâ+Ø. 122/05
tâc-ı Edhem neşvesi+(n)+Ø 227/02
tannâz+Ø. 71/07
yâr eli+(n)+Ø. 143/06, 143/08
yârin eşigi+(n)+Ø. 200/08
yârin etdigi+(n)+Ø. 176/02
yahyânın dûd-ı âhı+(n)+Ø. 243/10
zülfünün akdi+(n)+Ø 138/01

2.1.1.2.1. Soru Çekimi

cem'iyyet-i hâtır+Ø mı. 161/01
dil+Ø mi. 229/09
dîvâne+Ø mi. 243/01
eglencesiz+Ø mi. 196/02

2.1.1.2.2. Ekli Yükleme (Akkuzatif) Hali

+(y)ı/ +(y)i/ +(y)u/ +(y)ü
+(n)ı/ +(n)i/ +(n)u/ +(n)ü

âb- ı revân+ı: 151/08
abdâl+ı. 91/10
ad+ı+(n)ı. 73/07
âdem+i 76/02
'adû kaddi+(n)i. 39/08
'adular+ı. 58/06
'adu+(y)u. 90/09
âfâk+ı. 251/02
âġaz+ı. 124/03
agızları+(ñ)ı. 188/08
aġyâr+ı. 37/06, 128/03
âh-ı dil-i sevdâ-zedeñ+i. 37/05
âh u nâle+i. 103/07
âhû+(y)u: 83/09, 186/02, 246/04
âhûnuñ nigâhı+(n)ı. 129/02
ahvâl+i. 242/10
akîk hâleti+(n)i. 188/10
akl u fikr+i . 174/01
akl+ı. 146/04
aks-i mâh+ı. 76/09

ḥâl-i dil-i zârı+(n)ı. 101/05
ḫalḳ-ı ciḫân+ı. 154/04
ḫarekât-ı dil-firîb+i. 193/01
ḫûn-ı dil+i. 25/05, 226/07
ḫurşîd-i ʻâlem-tâb+ı. 181/09
ḳaṭre-i eşk+i. 96/02
ḳayd-ı bend-i miḫnet-i ʻaşḳ+ı. 191/03
kelâm-ı ehl-i ḥâl+i. 176/08
keyfiyyet-i ḥâl-i dil+i. 220/03
kîse-i dînârı+(n)ı. 237/09
kûy-ı cânân+ı. 122/07
leşker-i ezhâr+ı. 141/04
mâcerâ-yı çeşm+i. 159/02
mes'ele-i ʻaşḳ+ı. 138/09
mihr-i enver+i. 230/06
mir'et-i dil+i. 169/02, 196/07
mir'et-i dil-i pâki+(ñ)i. 37/03
mülk-i çemen+i. 217/02
mülk-i çîn+i. 108/02
mülk-i dil+i. 243/02
mürg-i dil+i. 144/06
naḳd-ı dil+i. 29/04, 184/02
naḳd-ı dil ü cânâ vaṣlı+nı. 62/05
nuṭḳ-ı cân-baxş-ı şeh-i ʻâlem+i. 172/09
pehlevân-ı çarḫ+ı. 74/03
raḳîb-i dîv+i. 84/04
reh-güẕer-i dil-dâr+ı. 231/07
reh-i ʻaşḳ+ı. 162/04
rez duḫteri+(ñ)i. 96/09
ruḫ-ı dil-dâr+ı. 27/06
rûy-ı ciḫân+ı. 42/02
rûy-ı enveri+(ñ)i. 123/08
ṣafâ demleri+(ñ)i. 171/10
sâḫil-i cûd+u. 221/08
sevâd-ı çeşmim+i. 92/08
sırr-ı ʻaşḳ+ı. 57/11, 184/06
çeşm-i fettânı+(ñ)ı. 204/07
sirişk-i çeşmi+(ñ)i. 58/10
sâḳî-i devrân+ı. 96/09
ṣaḫîfe-i dil+i. 199/04
ṣaḫrâ vü der+i. 152/09
sûz-ı derûnu+(n)u. 218/11
şâm-ı vaṣlıñ dırâz oldugu+(n)u. 131/10
şehiñ cevher-i la'li+(n)i. 178/10

şem'iñ eṭrâfı+(ñ)ı. 186/11
şiveniñ çogu+(n)u. 204/06
ṭûmâr-ı dil ü cân+ı. 47/02
zaḫm-ı dil+i. 106/08
zaḫm-ı tîğ-i hicr-i dilber+i. 153/04
zamân-ı 'ayş+ı. 166/03
zencîr-i şu'â+ı. 74/03
zülfüñle ebrûñ+u. 71/09

2.1.1.2.2.1. Soru Çekimi

ben+i mi. 178/05

2.1.1.3. Yönelme (Datif) Hali

+a/ +e
+(y)a/ +(y)e
+(n)a/ +(n)e
+(+ñ)a/ +(ñ)e

âb+a. 166/02
âb-ı ḥayât+a. 88/04
açmaḳ+a+(açmaga) 50/03
açılmaḳ+a (açılmaga). 49/04, 202/10
'adû-yı kec-naẓar+a. 91/04
âdem+e. 56/02, 78/02, 78/05, 193/07, 236/05
âdemiñ başı+(n)a. 126/03
'adem diyârı+(n)a. 91/03
âfâḳ+a. 200/04
agır+lıḳ+ı+(n)a+(agırlıgına). 232/04
aġız+ı+(ñ)a(agzıña). 57/11, 62/10, 101/04, 105/09, 136/04, 166/10, 183/05, 219/09, 224/05
aġyâr+a 242/09
aġyâr+e. 50/08, 98/03, 217/10
aḫşâm+a. 120/07
âl+a 176/06, 226/02
a'lâ+(y)a. 92/07
'aḳd-i leylâ+(y)a. 170/02
almaḳ+a (almaga) 53/01, 57/03, 221/07
'âlem+e. 85/03, 108/08, 112/10, 124/08, 152/02, 158/02, 249/11
'âlemiñ sûru ile mâtemi+(n)e. 198/03
'âlemi+(n)e. 198/01
alını+(n)a. 227/10
âlî-pây. 92/06
anber+e. 209/01
andelîb+e. 71/08

evżâ'+a. 60/10
evżâ-ı mestân+e. 201/05
fażl u dâniş kesbi+(n)e. 78/12
feyż-i cûdu+(n)a. 68/05
fikr-i amîķ aṣḫâbı+(n)a: 207/02
fitne-i devrân+a. 142/01
ġam-ı dünyâ+(y)a. 160/09
gerdûn-ı gerdânıñ ḫurşîd-i 'âlem-tâbı+(n)a. 123/03
gîsû-yı âb-efşan+e. 200/07
gîsû-yı anber-sâ+(y)e: 92/01
ġonca-ı âl+a. 209/04
ġoncanıñ tebessüm etdigi+(ñ)e. 229/02
göñül alınmaķ+a (alınmaga). 157/03
gûy-ı gerdûn+e. 216/01
ḫalķ-ı 'âlem+e. 263/04
ḫam-ı gîsû-yı cânân+e. 190/06
ḥarem-i 'aşķ+a. 40/05
ḫasta-ı 'aşķ+a. 108/07
ḫaste-ḥâl-i 'aşķ+a. 117/04
ḫâṭır-ı cânân+e. *134/02*
Ḥażret-i Sulṭân Aḥmed+e. 33/09
hevâ-yı 'aşķ+a. 221/06
ḫûn-ı aḥbâb+a: 34/09
ḫûn-ı dil+e. 37/10
ḫurşîd-i cihân-ârâ+(y)a. 208/01
ḫüsrev-i âlî-maķâm+a. 86/03
kâkül-i anber-şiken-i cânân+e. 200/06
keder-i 'aşķıñ: 161/10a
keder-i 'aşķıñ ṣafâsı: 161/10afa
la'l-i cânâne+(y)e. 62/10
leb-i cûy+a. 34/07
ķadd-i dütâm+a. 197/03
ķâmet-i ar'ar-ı ḫırâm-y.+e. 91/08
kan aglamaķ-a. 186/06
ķanâat ehli+(n)e. 195/10
ķarâr etmek+e (etmege). 154/08
kârbân-ı çîn+e. 124/08
ķaṣd-ı dil-i nâlân+a. 189/04
kûy-ı cânân+e: 190/09
künc-i vaṣl-ı dilrübâ+(y)a. 39/04
mürde-i 'aşķ+a. 128/02
luṭf eylemek+e (eylemege). 143/09
lücce-i âlâm+a. 144/10
maârif ehli+(n)e. 74/05ne

ma'rifet erbâbı+(n)a. 78/12
maḥbûb-ı dil-sitân+e. 182/07
meclis-i derd+e. 109/06
meclis-i devr+e. 112/09
miḥnet-i eyyâm+a. 226/09
mihr-i ciḥân-tâb u żiyâ-güster. 36/04
mülk-i dil+e. 26/02
mürşid-i pâkiñ pâyı+(n)a. 42/09
muḥabbet bâdesi+(n)e. 64/06
naḳş u nigâr-ı 'âlem+e. 169/08
nâle-i 'aşḳ+a. 191/04
nâr-ı 'aşḳ+a. 156/06
naẓm-ı şeh-i ciḥân+e. 182/10
pâdişeh-i devrân+e. 194/07
pîr-i muġânıñ demi+(n)e. 198/05
reh-i 'aşḳıñ bârı+(n)a. 231/05
rez duḫteri+(n)e. 74/09
rişte-i âl+a. 167/09
ruḫ-ı dil-dâr+a. 35/07
ruḫsâre-i cânân+a. 95/06
rûy-ı cânân+e: 190/07
ṣafḥa-i ruḫsâre-i cânân+e. 83/01
sâ'idiñ dâġı+(n)a 207/06
ṣayd-ı dil ü cân+a. 161/06
ṣayd-ı dil ü cân+e. 125/02
ṣayd etmek-e (etmege). 110/01
servin ayagı+(n)a. 51/01a
serv-i bâlânıñ dâmânı+(n)a. 127/04
serv-i dil-ârâ+(y)a. 61/07
seyret-mek+e (seyretmege). 244/08
sîne-i aġyâr+e. 28/07
sîne-i efkâr+e. 108/06
sirişk-i çeşm+e. 239/03
sû-yı cânân+e. 190/06
şâh-ı ciḥân+a. 32/05
şâh-ı ciḥân-bân+e. 201/02
şâh-ı ciḥân-sitân+e. 182/13
şeh-i devrân+a. 196/09
şehr-i dil-keş+e. 179/08
şikâyet etmek+e (etmege). 137/03
tâb-ı celâl+e. 25/03
teşrîf etmek+e (etmege). 238/06
ṭurra-ı cânân+e. 106/01
uşşâḳıñ çeşme-i çeşmi+(ñ)e. 35/01

vâdî-i 'aşḳ+a. 27/08, 249/09
vaşf etmek+e (etmege). 75/02
vaşl-ı cânân+e. 201/01
vefâ etmek+e (etmege). 59/05
yâr eşigi+(ñ)e. 68/05
yârin ayagı+Ø tozu+(ñ)a. 71/02
yâriñ dâmen-i vaşlı+(ñ)a. 97/08
zerrîn-ḳadeḥ eṭrâfı+(ñ)a. (167/07)
zülf-i dü-tâ+(y)a. 93/04

2.1.1.3.1. Soru Çekimi

2.1.1.4. Bulunma (Lokatif) Hali

+(n)da/ +(n)de/ +(n)ta/ +(n)te
âdem+de. 192/03
alçaḳlar+da. 222/10
'âlem+de. 30/06, 41/06, 67/10, 73/04, 83/08, 92/11, 107/05, 107/05, 111/05, 118/10, 126/07, 139/02, 141/02, 141/10, 142/02, 154/02, 182/05, 192/03, 224/08, 227/05, 228/04, 245/01, 249/09
'âlemi+(ñ)de 151/09
'âlem-i fânî+de. 245/01
'âlem-i ıṭlâḳ+da. 189/09
alma+da 29/04
almaḳ-da 104/09
altı+(n)da. 66/04, 85/02, 129/04
ân+da. 215/05
ara+da. 35/07, 42/03
arası+n(da). 178/01, 178/01, 178/02, 178/03, 178/04, 178/05, 210/07
arzû-yı liḳâ+da. 271/05
âsitânı+(n)da. 128/04, 149/08
âşıḳ-ı zârıñ gözü+(n)de. 197/06,
âşıḳıñ başı+(n)da. 52/10
âşıḳıñ yanı+(n)da. 51/08
âşinâlar+da. 196/08
'aşḳ+da. 155/10
'aşḳı+(ñ)da. 83/10, 86/06
'aşḳı yolu+(ñ)da. 86/10
atma+da. 78/03
âvârelik+de. 221/06
ayaḳ+da. 237/04
âyîne+de. 240/02
âyîne-i dil+de. 48/03
'ayş-ı dem-â-dem+de. 192/08
'ayş ü ṭarab+da. 66/07
bâğ+da. 45/01, 56/06, 70/03, 110/04, 115/07, 182/02, 191/07, 191/08, 238/05

serv-ḳaddiñ reh-i ‘aşḳı+(n)da. 189/05
Sulṭân Aḥmediñ eyyâmı+(n)da. 79/10
süveydâ-yı dil+de. 201/10
şâh-râh-ı ‘aşḳ+da. 243/09
şeb-i dırâz+da 96/09
tâc-ı dârâ+da. 177/07
yâr eşigi+(ñ)de. 186/04
yâri eşigi+(ñ)de. 68/02

2.1.1.4.1. Soru Çekimi

2.1.1.5. Ayrılma (Ablatif) Hali

+(ñ)dan/ +(ñ)den/ +(ñ)ten/ +(ñ)ten

açıḳlar+dan. 180/10
aglamaḳ+dan. 70/01
aġyâr+dan 62/02, 181/07
âh ü zârım+dan. 222/05
âh-ı pür-şerârım+dan. 164/08
âhen+den. 133/04
aksi+(n)den. 231/09
âl+dan 176/06
âlâm+dan. 108/10
‘âlem+den. 235/05
araları+(n)dan. 148/01
âşıḳ-ı bî-ṣabr u hûşu+(n)dan. 165/06
âşıḳ-ı ḫam-geşte+den. 74/02
âşıḳ-ı nâ-şâd+dan. 191/01
‘aşḳ+dan. 28/09, 76/03, 92/10, 183/10, 200/02, 213/09, 223/05
‘aşḳ eli+(ñ)den. 66/12, 156/01, 221/10
‘aşḳ-ı yâr+dan. 42/08
‘aşḳı+(ñ)dan. 230/02
‘aşḳımıñ lem’ası+(ñ)dan. 180/06
âteş-i cân-güdâz+dan. 151/04
âteşi+(n)den: 27/04
âteş-i dil+den. 27/05, 114/03
‘ayb+dan. 230/02
‘ayş+dan. 108/08
bâd+dan. 171/01
bâd-ı âhım+dan. 49/06
bâd-ı ḳahr-ı bîmi+(ñ)den. 182/13
bâde+den. 155/03, 213/09, 241/05
bâdeniñ cûş u ḫurûşu+(ñ)dan. 207/04
baḫâr+dan. 50/06, 151/06

eşk-i âşıḳıñ cûş u ḫurûşu+(ñ)dan. 165/07
eşigi+(ñ)den. 34/08, 240/08
eşk-i ter+den. 219/05
evc-i istiġnâ+dan. 222/10
ezel+den. 83/05, 92/03, 164/04
heybeti+(ñ)den. 219/02
ḫâr-ı ġam-ı dest-i sitem+den. 158/08
ḥażret-i Allâh+dan: 126/10
ḫurşîd-i ciḫân-efrûz+dan. 163/06
kâkül-i cânâne ḳaydı+(ñ)dan. 170/05
ḳalb-i âhen+den. 31/10
ḳanûn-ı dil-i pür-sûz+dan. 163/02
ḳayd-ı ciḫân+dan. 118/10
kenâr-ı bâġ u leb-i cûy-bâr+dan. 151/07
kûy-ı dilber+den. 176/01, 176/05, 221/07
leb-i cûy-bâr+dan. 97/02
mercân-ı ḫûn-ı dil+den. 219/05
mey-i dûşîne+den. 242/10
pây-bend-i ʻaşḳ+dan. 101/09
pây-ı dil+den. 191/03
sâḳî-i bezm eli+(ñ)den. 173/08
sâḳî-i bezmiñ eli+(ñ)den. 131/06
sâye-i evrâḳ+dan. 77/03
seng ü âhen: 88/08
seniñ eliñ+den. 119/11
sille-i âh-ı dilim+den: 111/04
sûzen-i dil-dûz+dan. 163/08
sûz-ı dil+den. 242/01
sûz-ı dili+(ñ)den. 211/04
sûz-ı dilim+den. 239/10
süveydâ-yı dil+den. 185/02
şeh-i âlî-himem+den. 171/06
şâh-ı ciḫân+dan. 143/09
şâh-ı ciḫân+dan. 143/09
tâb-ı âteş-i dil+den. 27/02
tâb-ı dil+den. 203/08
ṭabla-ı evc-i semâʼ+dan. 248/07
ṭarîḳ-i ʻaşḳ+dan. 85/10
ṭûl-ı emel+den. 164/02
vuṣlat-ı dil-dâr ümîdi+(ñ)den. 245/09
yâd etdigi+(ñ)den. 128/02
yâriñ şemîm-i çîn-i zülfü+ñden. 132/04

2.1.1.5.1. Soru Çekimi

2.1.1.6. İlgi (Genitif) Hali

2.1.1.6.1. Eksiz İlgi (Genitif) Hali

âb+Ø. 250/02
âb-ı dîdeñ+Ø. 35/10
âdem+Ø. 68/06, 74/08, 196/06, 227/05, 249/01
'adem+Ø. 91/03, 179/02
'adû+Ø. 39/08
agzı+Ø. 136/04, 166/10, 219/09
aġyâr+Ø 194/08
âhım+Ø. 71/05, 89/09
aḳîḳ+Ø. 188/10
âşıḳ+Ø. 206/10
'aşḳ+Ø. 25/02, 65/07, 66/12, 67/03, 68/03, 76/10, 101/08, 156/01, 156/02, 157/08, 221/10, 223/04, 236/02
'aşḳı+Ø. 86/10
at+Ø. 123/04
âvâre+Ø. 104/03
ayaḳ+Ø. 27/10, 84/02,230/09
ayagıñ+Ø. 232/07
ayaḳı+Ø. 80/01, 159/02
'ayş ü ṣafâ+Ø. 77/03, 162/05
bâde-i la'li+Ø. 223/06
baḥâr+Ø: 77/06, 238/02, 203/01, 203/05
bang-ı nây+Ø. 90/07
bâṭın+Ø. 45/05
bâzâr+Ø. 211/02
bâzâr-ı 'aşḳ+Ø. 133/07
bâzâr-ı vefâ+Ø. 165/10
belâ+Ø. 59/07, 65/08, 98/07, 162/07, 162/11
belâġat+Ø. 244/05
ben+Ø. 86/07, 131/08, 135/06
bezm+Ø. 35/02, 35/06, 63/01, 168/02
bezm-i muḥabbet+Ø. 243/10
bî-gâne+Ø. 170/04
buz+Ø. 77/04
bülbüller+Ø. 210/06
câm-ı muḥabbet+Ø. 41/11
câm-ı dil-güşâ+Ø. 224/07
câm-ı ṣafâ+Ø. 240/07
cân+Ø. 104/09, 112/06, 127/09, 142/05, 163/08, 231/02, 234/03
cânân+Ø: 190/07
cân ile cânân+Ø. 178/02
cefâ+Ø. 125/09, 131/05, 167/02, 193/03, 239/04, 243/01

cehennem+Ø. 176/02
celâl+Ø: 248/01
cemâl+Ø. 248/01
cem+Ø. 80/09, 227/01
cemâli+Ø. 225/03
cemâliñ+Ø. 76/09, 88/01
ceng ü cidâl+Ø. 248/05
cevr+Ø. 152/06, 168/04
ceyş-i miḥnet+Ø. 223/08
ciḥân+Ø. 173/06, 224/09
cinân+Ø. 130/01, 173/02, 173/10
cûy-bâr+Ø. 203/01
çarḫ-ı aṭlas+Ø. 117/01
çarḫ-ı sitem-ger+Ø. 159/09
çemen+Ø. 136/02, 143/03, 208/06
çeşmim+Ø. 130/08
çınâr u serviñ minneti+Ø. 85/02
çîn+Ø. 58/03
çîn ü ḫıṭâ+Ø. 237/06
dâl+Ø. 135/02
dâne+Ø. 170/01
dehânım+Ø. 117/04
deheni+Ø. 212/06
dem-i viṣâl+Ø. 210/02
derdim+Ø. 187/10
derûnu+Ø. 229/02
deryâ+Ø. 214/07
devlet+Ø. 65/05
dil+Ø. 53/07, 70/08, 81/05, 106/06, 148/09, 148/10, 166/07, 198/08, 223/01, 227/07
dil-dâr+Ø. 143/06, 152/10, 194/08
dil-dârıñ ruḫu+Ø. 159/03
dîn+Ø. 181/10
dişi+Ø. 149/01
dolâb-ı semâ'+Ø. 224/09
dü-ciḥân+Ø. 233/07
dünyâ+Ø. 41/06, 61/03, 91/06, 98/07, 100/02, 214/06
ednâ+Ø. 96/01
ehl-i dil+Ø. 172/07, 177/09
el+Ø. 44/05
erġuvân+Ø. 170/07
eşigi+Ø. 78/04
eşikiñ+Ø: 29/08, 69/08
eşkim+Ø. 212/02
ezel+Ø. 41/11, 158/04
ezhâr+Ø. 181/05

fażl u dâniş+Ø. 78/12
fikr-i amîḳ+Ø. 207/02
ġoncanıñ dâmânı+Ø. 152/01
gülzâr-ı cinân+Ø. 87/03
İbrâhim Edhem+Ø. 227/02
meydân-ı 'aşḳ+Ø. 113/09ñ,
mey ü câm+Ø. 146/09
nâme-i derd ü belâ+Ø. 30/09
rûy-ı âşıḳ+Ø. 169/06, 174/08
rez+Ø. 42/01, 74/09, 96/09
tâc-ı Edhem+Ø. 227/02
kâkül-i cânâne+Ø. 170/05
kâmil-i âlî-himem+Ø: 80/10
naḳd-ı dil ü cânâ+Ø. 62/05
vuṣlat-ı dil-dâr+Ø. 245/09
yâr+Ø. 186/04, 68/05
yâri+Ø. 68/02
yâriñ ayagı+Ø. 71/02
zerrîn-ḳadeḥ+Ø. 167/07

2.1.1.6.1.1. Soru Çekimi

2.1.1.6.2. Ekli İlgi (Genitif) Hali

+(n)ıñ/ +(n)iñ/ +(n)uñ/ +(n)üñ

'ayş u nûş+uñ. 134/04
abdal.+ıñ. 72/07
âdem+iñ. 126/03, 176/03
âfitâb-ı câm-ı ṣahbâ+(n)ıñ. 120/02
aġyâr+ıñ 43/07
aġyâr-ı bed-ḫâh+ıñ. 148/10
aġyâr-ı bed-ḫâh+ıñ. 148/10
'âlem+iñ. 30/06, 50/01, 85/03, 91/06, 116/09, 117/09, 179/08, 198/03, 198/03, 204/09, 204/09
'âlem-i 'aşḳ.+ıñ: 75/10, 75/10
âhı+nıñ. 65/03
âhû+nuñ. 129/02
anber-bû+nuñ. 129/03
andelîb+iñ. 67/09, 136/01, 223/09
ârıż-ı rengîni+niñ. 131/09, 175/04
âşıḳ+ıñ. 51/08, 52/10, 53/01, 65/01, 65/04, 72/04, 76/10, 82/08, 92/10, 99/09, 113/04, 113/04, 137/05, 152/03, 156/03, 225/09
âşıḳ-ı bî-çâre+niñ. 221/07
âşıḳ-ı giryân+ıñ. 212/10

ehl-i ʻaşḳ+ıñ. 230/02
ehl-i bâġ+ıñ. 199/09
ehl-i gülşen+iñ. 140/06
ehl-i niyâz+ıñ. 45/08
el uzadan+ıñ. 161/09, 161/09
erbâb-ı ʻaşḳ+ıñ. 104/04, 171/05, 227/06
erbâb-ı muḥabbet+iñ. 218/09
eşk-i âşıḳ+ıñ. 165/07
faṣl-ı baḥâr+ıñ. 124/02
ġonca+nıñ. 152/01
gülşen-i ʻâlem-i ʻaşḳ+ıñ. 204/09
ḫaste-i ʻaşḳ+ıñ. 197/04
ḫaṭṭ-ı anber- âsâ+nıñ: 127/02
ḫüsrev-i ʻaşḳ+ıñ. 137/04
kâr-ı ʻaşḳ+ıñ. 80/03
keder-i ʻaşḳ+ıñ. 161/10a
mest-i ʻaşḳ+ıñ. 228/03
meyve-i derd+iñ. 82/02
miḥnet-i ʻaşḳ+ıñ. 235/04
mürşid-i pâk+iñ. 42/09
pîr-i ʻaşḳ+ıñ. 80/05
duḫter+iñ. 123/07
rüstem-i ʻaşḳ+ıñ. 116/06
ser-geşte-i ʻaşḳı+nıñ. 218/02
serv-ḳadd+iñ. 189/05
sevâd-ı çeşmiñ+iñ. 65/07
sevdâ-ger-i ʻaşḳ+ıñ. 99/03
sulṭân Murâd-ı dâd-âyîn+iñ. 206/05
Sulṭân Aḥmed+iñ. 79/10
süveydâ-yı dil+iñ. 92/08
şâh-ı ciḥân+ıñ. 93/10
şâh-ı devrân+ıñ. 224/10
verd-i âl+ıñ. 206/07
yâr+iñ. 200/08
zülf-i anber-bârın+ıñ. 160/08

2.1.1.6.2.1. Soru Çekimi

2.1.1.7. Eşitlik (Ekvatif) Hali

+ca/ +ce

baḥârıñ a.+ı+(n)ca. 205/03
boyu+(n)ca. 104/06
bu+(n)ca 84/04, 102/08, 117/06, 178/05, 200/10, 219/04
dil-fiġârıñ ardı+(n)ca. 205/05

füls-i aḫmer+ce. 111/03
nehârıñ ardı+(n)ca. 205/04
şehr-yâriñ ardı+(n)ca. 205/02
şikârıñ ardı+(n)ca. 205/01
ḫaṭṭ-ı siyeh-kârı ardı+(n)ca. 154/08
yâriñ ardı+(n)ca. 205/01
nüḳûd-ı eşki+(ñ)ce. 230/10

+cılayın/ +cileyin

ben+cileyin. 100/08, 100/09, 100/10, 100/11, 100/12, 100/13

2.1.1.7.1. Soru Çekimi

2.1.1.8. Vasıta (İnstrümental) Hali

+(y)la/ +(y)le/+ ile
ʻadl+ile. 172/12
âftâb+ile. 85/06
ag+ile+(agla) 93/07
âh ü zârı+(ñ)la. 179/05
aks-i müjgân+ile. 38/01
aks-i ruḫsârıñ+la. 195/04
aks-i rûyuñ+la: 54/01
gözüme aks-i ruḫuñ düşmek ile. 166/02
ʻaşḳ ile. 160/06
ʻaşḳ+la. 34/05
ʻaşḳıñ ile. 134/10
ʻaşḳı+(y)le. 59/04, 76/03
ʻaşḳı-ı leylâ ile. 102/06
âteş-i cân+ile. 89/09
âteş-i sûzân+ile. 114/02
ayagı tozu+(y)la. 80/01
âyîne+(y)le. 30/01
ʻayş u nûş+la. 146/05
ayyâr+la. 190/03
bâb+ile. 85/10
bâd+ile. 66/03
bâd-ı âh+ile. 130/05
bâd-ı âhım+la. 164/07
bâd-ı ġayret+le. 131/07
bâd-ı hevâ-yı ʻaşḳ+ile. 149/02
bâd-ı himmet+le. 234/05
bâde-i ʻaşḳ. 41/03, 247/06
bâde-i devlet+le. 189/06

bâde-i ġaflet+ile. 107/09
bâde-i gül-gûn. 229/05
bâde-i nâz. 136/09
bâġ-ı rıżvân+ile. 98/06
baḥâne+ile. 127/03
baḥâr devleti+(y)le. 77/06
bâz-ı himmet+le. 149/10
bedri+y+le. 36/03
belâ odu+(y)la. 59/07
belük+le. 57/03
beñiz+i şararmışlar+la. 29/08
berg-i zer-i pür-naḳş+la. 66/01
bî-gânelik+le. 133/09
bilmemek+le. 221/05
bilmezlik+le. 39/05
biñ cân+la. 211/02
bulunmaḳ+la. 44/05
bûy-ı gül+le. 77/05
bûy-ı zülf-i müşg-bârıñ+la. 179/01
bülbül-i şûrîdeniñ 'aşḳı+(y)le. 136/05
câh+la. 87/01
câm-ı gül+le. 215/08
câm-ı la'l ü kûşe-i ebrû ḫayâliyle. 131/04
câm-ı mey+le. 136/09
câm+la. 105/07
câme+(y)le. 140/06
cân+ile. 202/02
cân+ile. 191/05, 117/10
cân+la. 191/03
cân u dil. 205/02
cefâlar+la. 28/09
cefâ ṭaşı+(y)la. 131/05, 167/02
cefâ-yı ḫârla. 132/03
cefâ-yı şâne ile. 166/04
cevr ile. 152/03
çeşme-i ḫurşîdile. 224/09
çevgân-ı arzû+(y)la. 137/10
çîn ile. 240/04
dâġ+la. 214/09
dâġlar+la. 175/05
derd-i zülfüm+le. 130/09
derd+ile. 156/10, 174/01
derdiñ+le. 87/09
deryâ+(y)la. 187/06
dest-i himmet+le. 229/01

dest-i irâdet+le. 112/06
dest-i iḫşânıñ+la. 111/08
dest-i ḳahrıñ+la. 39/08
devlet-i pâ-bûs+la. 46/04
dil ile. 193/02
dil-dârıñ+la. 175/03
dil-i pür-derd+le. 117/07
dil-i rûşen+le. 183/06
dil-i yaḥyâ-yı şeydâ+(y)le. 30/05
dil-dârıñ ruḫu yâdi+yle. 159/03
edâ+lar ile. 203/04
efkâr-ı pîç-â-pîç-i zülfüñ+ile. 221/01
elḫân+ile. 98/09
endâze ile. 182/03
esrâr+la. 144/07
evrâḳ-ı gül+le. 121/10
fikr-i bî-ḥâṣıl-ı dünyâ+(y)la. 38/04
ġam-ı dehrile. 40/07
ġam-ı 'aşḳıñla. 30/04, 142/10
ġamze vü ebrû vü ḫâl ile. 112/02
hevâ-yı 'aşḳ+la. 28/04
ḫûn-ı dil+le. 70/01
ḳadd-i dil-dâr hevâsı+(y)la. 106/02
kûşe-i ebrû ḫayâli+(y)le. 131/04
luṭfuñ eli+yle. 199/08
lü'lü dişi ġamı ile. 149/01
maḥv-ı vücûd etmek+le. 137/02
mey-i âlî+(y)le. 169/05, 224/07
mey-i 'aşḳ+la. 62/09
mey-i engûr+le 243/05
nâr-ı elem-i 'aşḳ+la. 101/02
nuḳre-i eşk: (73/03)
seniñ bûy-ı dil-âvîziñ+le. 64/08
sûzen+ile. 185/02
şûle-i dâġ+la. 72/07
vech-i ḫurşîd-i ciḫân-tâbıñ+la. 246/06
yerden yere çalmaḳ+la. 148/04

2.1.1.8.1. Soru Çekimi

2.1.1.9. Yön (Direktif) Hali

2.1.1.9.1. Soru Çekimi

2.1.1.10. Edatlı Çekim (Çekim Edatları)

2.1.1.10.1. Mesafe (doğru, karşı, içre, üzre)

içre

bâġ-ı muḥabbet i.. 219/04
baḥr i.. 112/08
baḥr-i ʻaşḳ i.. 207/03
ciḥân-ı bî-s̱ebât i.. 180/12
deşt-i ḥaṣret i.. 34/10
pûte-i ʻaşḳ i.. 99/07
dilber+ler i.. 185/07
emvâc-ı belâ i.. 221/08
erbâb-ı muḥabbet i.. 169/09
eşk-i revânım i.. 219/06

karşı

bîsütûn+a ḳ.. 162/10, 227/09

üzre

aḥsen-i taḳvîm ü.. 86/09
ben gözüm ü. 131/08
benim sînem ü.. 188/08
berg-i rez-i bâġ ü.. 186/09
dâġ ü.: 223/07
dehen ü.. 178/06
dürr-i ʻAden üzre. 178/10
el ü.. 191/01, 242/03
ezhâr-ı ülfet ü.. 199/06

2.1.1.10.1.1. Soru Çekimi

2.1.1.10.2. Zaman (evvel, önce, soñra)

evvel

baḥârından e.. 165/01
cümleden e.. 61/01
dem e.. 170/10
ecelden e.. 164/01

2.1.1.10.2.1. Soru Çekimi

2.1.1.10.3. Beraberlik (ile, ilen, birle)

+(y)la/ +(y)le/ +ile

aġyar+la. 197/09
âh+la. 152/08
aks-i müjgân ile. 38/01
ân+ile+(anla) 158/05
armagân+ile+(armagânla). 71/02
bâde+ile. 77/02
bâde-i telḫ+le. 113/02
benim+ile. 222/01
benim+le. 201/06, 203/05, 208/09
biri biri+(y)le. 32/07, 43/01, 43/06, 207/08
bizim+le. 126/08, 201/03, 226/08
câme-i gül-gûn+ile. 64/03
cân+ile. 63/10, 111/10, 165/10
cânân ile. 142/05
cânân+ile. 112/06
cefâ ṭaşı+(y)la. 193/03
cem+le. 240/07
cism-i niẕârı+(y)la. 106/05
civânân ile. 38/06
dâġlar+la. 67/08
dâmen+ile. 183/07
dehân-ı teng-i şekker-bâr+la. 241/02
demler+le. 142/04
derd ile. 158/02
devlet+le. 140/07, 180/11
dil-i maḥzûnile. 211/08
dil-i yaḥyâ ile. 229/10
ġam-ı cânâne ile. 66/11
ġam-ı 'aşḳ+la. 101/05
ḥüsn-i ciḥân-ârâ+(y)la. 91/06
iḳbâl u devlet+le. 12/17
mey-i âl+la. 238/02
nâvek-i cânân+ile. 177/04
sirişk-i çeşm-i nâ-bînâ+(y)la. 187/06
dolâblar+la. 75/01
dostlar+la. 59/10
ehl-i ẕevḳ+le. 144/03
eller+ile. 220/04

2.1.1.10.3.1. Soru Çekimi

2.1.1.10.4. Sınırlandırma (kadar, degin, dek)

+(y)a dek/ +(y) dek

aḫşâma d.. 120/07
bayrâma d.. 120/06
dâma d.. 120/09
dâmâna d.. 215/09
eyyâma d.. 120/08
ḥaşre d.. 80/03, 194/07
niceye d.. 121/09
ol eyyâma d.. 120/08
ol serv-i sîm-endâma d.. 120/10
ṣubḥa d.. 109/01, 120/07
şâma d.. 120/06

deñlü

bu d.. 42/01, 105/10, 181/02, 181/03, 197/05
ne d.. 55/08, 76/10, 99/05, 122/02, 125/03, 127/10, 157/08, 181/02, 183/10, 193/08, 239/02
ḥayât-ı tâze vermek d.. 128/02
perr-i mekes d.. 203/09

+ınca (-a kadar)

aç-ınca 54/07

2.1.1.10.4.1. Soru Çekimi

2.1.1.10.5. Benzerlik (gibi, kimi, teg, mis̱âl)

gibi

bâġ-ı cinân g.: 209/09
benim g.. 103/07, 110/02
benim ṣabrım g.. 87/08
bî-gâne g.. 229/10
bülbül g.. 20/10, 89/08, 150/05, 168/02, 191/04, 207/06, 247/05
câm-ı mey gibi. 141/02
câm-ı şarâb-ı nâb g.. 150/10
cân g.. 166/06
cânân g.. 229/09
cân-bâz g.. 178/08
cây-gâh-ı şîven g.. 234/09
cem g.. 228/06, 234/10
cür'a g.. 234/10
çeşm-i ser-mestiñ g.. 75/07

dem g.. 234/08, 234/11
deryâ g.. 247/09
dîde g.. 82/01
dîde-i pür-nem g.. 234/06
dil g.. 65/02, 69/06
dil-i âşıḳ g.. 89/02
dil-i şeydâ g.. 210/06
dil-i yaḥyâ g.. 143/05
dürr-i dendânıñ g.. 111/02
enver g.. 249/06
er g.. 228/05, 228/05
eşk-i revânım g.. 169/07
kuh-sâr-ı ġam u derd g.. 82/03
ruḫ-ı dilber g.. 249/06
sâkin-i mülk-i 'alem g.. 249/05
şâh-ı ciḥânıñ pây-bûsu g.. 93/10
şâḫ-ı çınâr g.. 185/09
şeh-i devrân g.. 126/12

2.1.1.10.5.1. Soru Çekimi

2.1.1.10.6. Amaç (içün)

için

'arż i.. 58/10
çıḳmaḳ- i. (çıḳmagiçin). 53/04
bir devâsız derd i.. 133/01
dil-dâr i.. 198/08
izzet-i dünyâ i.. 78/10
manṣıb-ı dünyâ-yı dûn i.. 90/14
şehîd-i 'aşḳıñ i.. 204/04

2.1.1.10.6.1. Soru Çekimi

2.1.1.10.7. Sebep (ötürü, diye)

diye

ne sebeb var bu cefâya d.. 31/03
kevs̱er d.. 32/03

deyü

ayaḳlansın d.. 213/10
işler d.. 106/08

diyü

bir bî-günâh pervâneyi yaḳdı d.. 135/08
dâḫil-i bezm-i viṣâl oldum d.. 119/10
diñlensin d.. 74/04
duḫter-i rez d.. 195/05
eglenilmez d.. 134/03
gîsû-yı yârı şâne ḳaydından ḫalâṣ olsun d.. 170/03
ḥelvâ-yı teri la'l-i cânâneye beñzer d.. 62/10
ḫâb-ı nâza mâni' oldu d.. 80/02
ḫûb olur d.. 45/03
ḳandedir d.. 35/04
merḥabâ etmez d.. 138/05
nâ-mihribân d.. 55/10,
o mâhıñ ḫâl-i ruḫunuñ bendesin d.. 106/03
rûy-mâl o kef-i pâye müyesser ola d.. 149/07
söylemez d.. 142/06
söylemezsin d.. 132/10
tâze güzel ḳande var d.. 177/10
yaḳlaşdı d.. 164/01
yâre âşıḳdır d.. 67/10
zâhid gözedir d.. 232/03
zevâlî guṣṣasın çeksin d.. 53/09

2.1.1.10.7.1. Soru Çekimi

2.1.1.10.8. Müzakere (üzere, hakkında)

2.1.1.10.8.1. Soru Çekimi

2.1.1.10.9. Uzaklaşma (başka)

-dan ġayrı/ -den ġayrı

aglamaḳ-dan g.. 70/01, 245/05

2.1.1.10.9.1. Soru Çekimi

2.1.1.10.10. Karşılaştırma (göre)

2.1.1.10.10.1. Soru Çekimi

2.1.2. İSİM İŞLETME EKLERİ

2.1.2.1. Çokluk Eki

+lar/ +ler

âb+lar. 75/01, 75/01, 136/04
açıḳ+lar. 180/10
'adu.+lar. 58/06
ag+lar+ 82/01
agız+lar. 188/08
aḫşâm+lar. 179/05
aks-i gül+ler+. 4/07
alçaḳ+lar. 222/10
'âlem+ler. 82/07
alev+ler 114/03
ara+lar. 148/01
ârif+ler. 117/02
âşıḳ+lar. 35/02, 35/06, 52/02, 81/02, 120/04, 137/04, 229/07
âşıḳ-ı bî-çâre+ler. 77/11, 160/08, 248/05
âşinâ+lar-. 196/08
âşüfte+ler. 239/02
âvâze+ler. 82/09
bâġ+lar+. 82/02, 82/04
baġ+lar. 77/10
baş+lar. 214/02
bazu+lar+. 37/06
belâ+lar. 63/10, 127/07, 127/07, 196/06
bem+ler+. 82/09
bende+ler+. 205/02
beñ+ler+. 107/06
beñiz+i ṣararmış+lar+. 29/08
bî-gâne+ler. 29/09
bî-kâr+lar+. 205/08
bilen+ler+. 92/12, 221/05
bîmâr+lar+. 205/10
bülbül+ler. 56/06, 115/07, 121/08, 124/02, 135/06, 144/09, 210/06, 210/09, 211/01, 211/10, 231/01, 241/01
büt+ler. 244/08
cân+lar. 56/08
cefâ+lar. 27/09, 28/09, 63/10, 104/08, 118/09, 125/10, 127/10, 187/01
cevr+ler. 104/08
cevr ü cefâ+lar. 85/01
civân+lar. 120/04, 123/04
cû+lar. 151/08, 219/06, 220/09
cûy+lar. 215/02, 246/02
cür'a+lar. 206/01

çekdik+ler. 170/04
çekmeyen+ler. 116/09, 117/09
çemen+ler. 206/01, 196/10
çeşm ü ebrû+lar. 180/05
dâġ+lar. 29/07, 67/08, 77/12, 82/01, 175/05, 210/10
dâm+lar. 77/03, 225/03
da'vâ+lar. 248/04
dem+ler. 30/07, 82/06, 83/09, 99/06, 142/04, 171/10
dem-beste+ler. 161/06
deryâ+lar. 172/02, 246/07, 246/08
dil+ler. 94/02, 104/06, 115/07, 138/01, 140/08, 160/01, 184/03, 200/07, 206/03, 235/08, 243/08, 249/07
dilber+ler 185/07
dil-beste+ler. 83/06, 170/05
dil-ḫasta+lar. 37/09
dilrübâ+lar. 73/08, 100/02, 127/09, 196/07, 137/03
diyen+ler. 47/10
deryâ-dil olan+lar. 112/08
dolâb+lar. 75/01, 75/01, 140/08
dost+lar. 59/10
duâ'+lar. 205/02, 205/05
dünyâ+lar. 177/03
dünye+ler. 249/11
dürr+ler. 244/05
düşen+ler. 207/03
edâ+lar. 203/04
efendi+ler. 185/04
el+ler. 50/01
el+ler. 70/08, 220/04
elif+ler. 110/03, 180/03
emen+ler. 173/10
vaṣf eden+ler. 59/08

2.1.2.1.1. Soru Çekimi

2.1.2.2. İyelik Ekleri

2.1.2.2.1. I. Tekil Kişi İyelik Eki

+(ı)m/ +(i)m/+(u)m/+(ü)m

âfitâb+(ı)m. 148/07
aglar+(ı)m. 82/01
âh+(ı)m. 71/05, 88/08, 89/09, 96/01, 106/03, 169/07
âh u efġân+(ı)m. 148/08
âh ü zâr+(ı)m. 222/05

âh-ı pür-şerâr+(ı)m. 164/08
'arż et-dik+(i)m (etdigim). 121/02
'aşķ+(ı)m. 180/06, 203/10, 228/02
âteş-i dâġ-ı nihân+(ı)m. 181/09
bâd-ı âh+(ı)m. 39/03, 49/06, 164/07, 246/07
(benim) bagır+(ı)m. 159/07
Aḥmed şâh+(ı)m. 173/05
aķıl+(ı)m. 161/01, 250/08
alın+(ı)m (alnım). 111/08
(benim) âyîne-i ķalb+im. 164/06
bâd-ı âh+(ı)m. 39/03, 49/06, 164/07, 246/07
bâġlar+(ı)m. 82/02, 82/04
(benim) bagır+(ı)m. 159/07
baḫt+(ı)m. 154/02
baş+(ı)m. 77/08, 109/06, 122/10, 162/01, 204/05, 225/02, 233/08
bey+(i)m. 246/06
bildik+im. 135/06
boyu servi+m. 31/07
cân+ım. 29/02, 51/09, 148/06, 203/07, 226/03, 229/09
cânân+(ı)m. 148/06, 198/06
cân-ı azîz+(i)m. 41/10
cân-ı meftûn+(u)m. 147/09
cism-i nizâr+(ı)m. 164/09, 176/10, 181/08
cism-i sûz-nâk+(i)m. 52/06
cism+(i)m. 27/01, 73/06, 149/06, 162/07, 179/01, 187/10, 231/04
cûy-ı eşk+(i)m. 175/01, 228/02
cûy-ı sirişk+(i)m. 172/03
çâk-ı sîne+m. 80/06, 190/03
çekdik++(i)m (çekdigim). 77/08, 82/06, 86/06, 108/10, 177/02, 177/03
çekdikler+(i)m. 170/04
çeşm-i ḫûnîn+(i)m. 57/08
çeşm+(i)m. 47/09, 130/08, 193/04, 109/06, 236/01
dâġ+(ı)m. 89/01, 155/04, 185/01
dâġlar+(ı)m. 82/01
dehân+(ı)m. 117/04
derd ü ġam+(ı)m. 150/08
derd+(i)m. 32/02, 84/07, 88/10, 187/10
derd-i bî-dermân+(ı)m. 245/03
derd-i derûn+(u)m. 54/05
derd-i zülf+(ü)m. 130/09
derûn+(u)m. 34/02, 54/01, 134/07, 155/07
dest+(i)m. 80/05
dîde-i giryân+(ı)m. 203/06
dil+(i)m. 40/10
dil-efgâr olduķ+(u)m (oldugum). 242/06

+Ø

baş+Ø açıḳ. 231/10

2.1.2.2.1.1. Soru Çekimi

aks-i müjgân+(ı)m mı. 88/02

2.1.2.2.2. II. Tekil Kişi İyelik Eki

+(ı)ñ/ +(i)ñ/ +(u)ñ/ +(ü)ñ

âb.-ı çeşm+(i)ñ. 27/10
âb.-ı dîde+ñ: 35/10
abdâl+(ı)ñ. 49/02
aġız+(ı)ñ. (aġzıñ). 224/05
âh-ı dil-i sevdâ-zede+ñ. 37/05
âh-ı ciḫân-gerd+(i)ñ. 125/10
ah+(ı)ñ. 64/09
aks-i ruḫ+(u)ñ. 166/02
aks-i ruḫsâr+(ı)ñ. 195/04
aks-i rûy+(u)ñ. 54/01
añdıḳ+(ı)ñ. (andıgın) 171/02
anber-efşân+(ı)ñ. 124/08
araḳ- rîz olduḳ+(u)ñ. 238/09
ârıż-ı zîbâ+ñ. 111/01, 178/07
ârıż+(ı)ñ. 138/04, 148/07
arzû-mend-i viṣâl+(i)ñ. 175/06
âsitân+(ı)ñ. 29/08
âşıḳ-ı ḫûnîn-dil+(i)ñ. 216/05
âşıḳ-ı ḫûnîn-ciger+(i)ñ. 118/05
âşıḳ-ı kemîne+ñ. 139/07
âşıḳ-ı miskîn+(i)ñ. 111/01
âşıḳ+(ı)ñ. 49/10
'aşḳ+(ı)ñ. 25/01, 71/09, 153/02, 236/03, 248/03
âşiyân+(ı)ñ. 153/03
âşüfte-i bûy+uñ. 239/08
ayaḳ+(ı)ñ. 232/07
âyîne+ñ. 214/08
bâd-ı ḳudûm+(u)ñ. 237/09
bâġ-ı medḫ+(i)ñ. 206/05
bâġ-ı rûy+(u)ñ. 132/02
baġır+(ı)ñ. 39/05
baḥs̱-i evṣâf-ı cemâl+(i)ñ. 108/04
baḳdıḳ+(ı)ñ. 30/01, 89/01
bâr-ı ġam+(ı)ñ. 249/01
baş+(ı)ñ. 64/05, 73/07, 121/03

şad-pâre-i dest-i celâl+(i)ñ. 65/06
sâkin-i meyḫâne-i ʻaşḳ+(ı)ñ. 131/04
el+(i)ñ. 46/03, 127/04, 119/11, 150/10, 195/08
eşig+(i)ñ. 29/08, 49/10, 69/08, 130/09, 146/12, 68/09
sevâd-ı çeşm+(i)ñ. 65/07
sevdâ-yı ḫâl-i anberîn+(i)ñ. 83/04
sûzen-i dil-dûz-i ġamze+ñ. 163/08
şehîd-i ʻaşḳ+(ı)ñ. 204/04
teşne-i âb-ı zülâl+(i)ñ. 175/06
ṭîb-i enfâs+(ı)ñ. 200/04
tîr-i âh+(ı)ñ. 31/10
vech-i ḫurşîd-i ciḫân-tâb+(ı)ñ. 246/06
vîrân-i ʻaşḳ+(ı)ñ. 131/05
zülf-i anber-bâr+(ı)ñ. 160/08

2.1.2.2.2.1. Soru Çekimi

2.1.2.2.3. III. Tekil Kişi İyelik Eki

+(s)ı/ +(s)i/ +(s)u/ +(s)ü

âb+ı. 249/04
abîr- i ḫâk-pây+ı. 232/07
ad.+ı. 73/07, 123/07
ʻadl+i. 206/05
agırlıḳ+ı. 183/05, 232/04
aġız+ı+(agzı). 57/11, 62/10, 101/04, 105/09, 136/04, 166/10, 183/05, 219/09
aġızlar+ı. 188/08
âh u enîn+i. 180/09
âh ü zâr+ı. 179/05
âh+ı. 223/10
âh+ı. 65/03
âḫir+i. 42/08, 93/08
aḥvâl+i: 65/04, 65/10, 121/02
aḳdem+i 33/10
aḳd+i. 138/01
âḳıbet+i. 171/09
aḳl+ı. 173/04
aḳl u hûş+u. 244/02
aks-i la'l+i: 58/01
aks-i rûy+u. 92/04
aks-i rûy-ı raḫşân+ı. 240/02
aks+i. 140/03, 231/09
ʻâlem+i. 80/04, 151/09, 166/09, 198/01, 202/09, 236/08
alın+ı. 227/10

sâye-i ‘adl+i 210/05
ser-geşte-i ‘aşḳ+ı. 218/02
sirişk-i çeşm+i. 58/10
sulṭân-ı ciḫân-bân+ı. 245/06
sûz-ı derûn+u. 51/03, 76/10, 218/11
sûz-ı dil+i. 211/04, 236/02
süveydâ-yı dil+i: 65/07
südde-i dergâh+ı. 65/01
şemîm-i çîn-i zülf+ü. 132/04
tebessüm etdik+i. 229/02
yâd etdik+i (etdigi). 128/02
zülf-i dırâz+ı. 121/03

2.1.2.2.3.1. Soru Çekimi

2.1.2.2.4. I. Çoğul Kişi İyelik Eki

(ı)mız/ +(i)miz/+ (u)muz/ +(ü)müz
aḫvâl+(i)miz. 99/10
aḳl+(ı)mız. 75/04
‘aşḳ ṣoḫbetler+(i)miz. 68/03
‘aşḳ+(ı)mız. 78/02
bezm+(i)miz. 209/07, 211/10, 226/08
câm-ı ‘ayş+(ı)mız. 96/08
cân+(ı)mız. 48/05, 187/04, 197/08
cânân+(ı)mız. 197/08
civân-ı lâle-ḫadd-i anberîn-külâle+miz. 216/03
çekdik+(i)miz (çekdigimiz). 93/02
dîde-i nem-nâk+(i)miz. 271/04
dil-i meyyâl+(i)miz. 99/08
dil-i pür-sûz+(u)muz. 94/03
dil-i sevdâ-zede+miz. 166/03
eglence+miz. 65/08
mihr-i ciḫân-efrûz+(u)muz. 94/01
şâh-ı âlî-şân+(ı)mız. 197/11
etdik+(i)miz (etdigimiz). 31/04

2.1.2.2.4.1. Soru Çekimi

2.1.2.2.5. II. Çoğul Kişi İyelik Eki

nız/ +nız/ +nuz/ +nüz

2.1.2.2.5.1. Soru Çekimi

2.1.2.2.6. III. Çoğul Kişi İyelik Eki

+ları/ +leri

ağız+ları. 188/08
ara+ları. 178/04
ayaķ+ları. 273/02
boy+ları. 246/03
cân+ları. 196/06
dil+leri. 210/09
âteş+leri. 183/07

2.1.2.2.6.1. Soru Çekimi

2.1.2.3. Aitlik Eki

2.1.2.3.1. Soru Çekimi

2.2. İSİM BİLDİRMESİ

2.2.1. GENİŞ ZAMAN

2.2.1.1. Geniş Zaman (Olumlu Çekim)

2.2.1.1.1. I. Tekil Kişi

+(y)ım/ +(y)im/ +(y)um/ +(y)üm

abdâl+(ı)m 247/08
âciz+im. 203/10
âşıķ+(ı)m. 68/01
ben+(ı)m. 131/01, 131/04, 174/01, 204/09, 239/01, 243/06, 247/10
bî- ţâķat+(ı)m. 42/08
çehre-sây+(ı)m. 146/12
dâî-i ḥaķîr-i bî-riyâ+(y)ım. 146/11
dil-beste-i zülf-i müşg-sâ+(y)ım. 146/07
mest-i mey-i la'l-i dilrübâ+(y)ım. 146/09

+(y)am/+(y)em

ayaķ ţopragı+(y)am. 84/02

+Ø

emekdârıñ+Ø. 157/07

2.2.1.1.2. II. Tekil Kişi

+sın/+sin/+suñ/+süñ

a'lâ+sıñ. 172/06
ahen-dil+sin. 223/10
bâni-i beyt-i ḫudâ+sıñ. 172/11
bülbül-i gûyâ+sıñ. 172/10
câm-ı muḥabbet mesti+sin. 41/11
delîl+siñ. 172/04
dilber+sin. 153/07
enfâs-ı mesîḫâ+sıñ. 172/09
ḫûb u dil-ârâ+sıñ. 153/07
kâm-baḫş-ı ehl-i dil+sin. 46/04
mihr-i żiyâ-güster-i dünyâ+sıñ. 172/12
semend-i devlet+sin. 39/09
serv-i dil-ârâ+sıñ. 172/06
şehsüvâr-ı arṣa-ı iḳbâl ü izzet+sin. 39/09

2.2.1.1.3. III. Tekil Kişi

+dır/ +dir/ +dur/ +dür

âb.+dır. 76/09, 249/04
abdâl olup-dur. 244/03
'aceb+dir.. 27/06, 35/07, 104/01
açma+dır 227/06
âdem+dir. 175/08, 193/07
âfet+dir. 190/08
aḥsen-i taḳvîm üzre+dir. 86/09
'âlem+dir. 126/09, 212/09
alışıb-dır 127/01
âlî+dir 127/04
âlî edib-dir. 92/05
âmâde+dir 40/02
ârifâne+dir. 68/03
arzû-mend-i viṣâliñ+dir. 175/06
ârzû-yı şehd ü sükker+dir. 159/08
anıñ aṣl+ı+dır. 16/09
âsân+dır. 42/07
âsûde+dir 202/01
âşıḳ+dır. 67/10, 223/05
âşıḳıñ dûd-ı kebûd-ı âhı+dır. 65/04
âşıḳıñ sürmedânı. 137/05
âşıḳ olmuş-dur. 110/02
âşıḳâne+dir. 68/01

bizim+dir. 211/06, 211/06, 211/07, 211/08, 211/09, 211/10

sulṭân murâd-ı dâd-âyîniñ'adli+dir. 206/05
sûr-ı şeh-i 'âlemiyân+dır. 66/05
süveydâ-yı dilde+dir. 201/10
şerer-i âh+dır: 114/01
taḥṣîl eylemek+dir. 192/01
ṭâvus-ı cinân+dır. 66/02
ṭıfl-ı ebced+dir. 87/09
ṭûṭîyâ-yı dîde-i cân+dır. 155/08
vaṣf eylemek-dir. 119/04
yâriñ südde-i dergâhı+dır. 65/01
zamân-ı 'ayş+dır. 162/09

+Ø

âb-ı ḥayât+Ø. 38/05, 88/04
açılmada+Ø. 228/01
aḳmaḳda+Ø+(aḳmada) 63/09
âsûde-ḥâl+Ø. 32/09
âşıḳ-ı zârıñ gözü+(n)de+Ø. 197/06
âyînede+Ø. 240/02
'ayş-ı dem-â-demde+Ø. 192/08
âşüfte+Ø. 143/05
âşüfte-i bûyuñ+Ø. 239/08
âyât.+Ø. 38/01
âz+Ø. 92/10, 222/09
âz. 92/10, 222/09
baḥs̱-i evṣâf-ı cemâliñ+Ø. 108/04
bang-ı ceres+Ø. 102/03
bâr olmada+Ø. 158/01
bayrâm+Ø. 79/10
benim cân-ı meftûnum+Ø. 147/09
bende-i şâh-ı felek-cenâb+Ø. 33/10
bes+Ø. 233/10
beter+Ø. 48/05
bî-aded+Ø. 139/01
bî-gâne gibi+Ø. 229/10
bî-gerd+Ø. 79/07
bî-ḥadd+Ø. 197/06
bî-i'tidâl+Ø. 132/06
bî-mâye+Ø. 182/09
bî-naṣîb+Ø. 108/08, 137/07, 156/04
bu+Ø. 40/02, 79/04, 87/04, 105/06, 121/08, 142/09, 144/03, 144/04, 149/08, 167/04, 174/08, 209/05, 221/01, 230/05
bulmada+Ø. 43/05a, 179/11
bülend+Ø. 45/10, 82/09

câiz+Ø. 26/02
câm-ı ḥayât-efzâ+Ø. 233/03
câm-ı zerrîn-i şarâb+Ø. 34/03
cây-i feraḥ-baḫş+Ø. 32/01
celâl ehli+Ø. 248/01
cemâl ehli+Ø. 248/01
cenâb-ı ḥażret-i Sulṭân Os̱mân+Ø. 192/08
cevâb-ı sâḳî+Ø. 241/10
civân-ı fiten-cû+Ø. 147/04
cûy+Ø. 110/02
çoḳ+Ø. 112/01, 112/01, 112/02, 112/03, 112/04, 112/05, 117/07, 243/03, 248/01
dâfi'ul-ġumûm+Ø. 150/10
dâġ+Ø. 110/02
dâġ-ı derûn+Ø. 156/01
dâm+Ø. 110/01, 145/06, 180/03
dâm-ı giriftârî-i uşşâḳ+Ø. 63/08
dâne+Ø. 180/03
dâr'üs-saltanat+Ø. 245/06
dâver-i âlî-nijâd+Ø. 249/12
dâver-i devr-i zamân: 93/10
dem+Ø. 150/09, 164/10
dermiyân+Ø. 167/06
dırâz+Ø. 97/08
dil-gûşâ+Ø. 213/08
dil-keş+Ø. 45/10
duḫter-i rez+Ø. 195/05
dürr-i ḫoş-âb-âsâ+Ø. 28/01
ebrvânıñ+Ø. 148/07
efzûn olmada-Ø. 170/05
elif+Ø. 110/02
elimde+Ø. 28/01
eliñde+Ø. 197/01, 201/07
emel-i âşıḳ+Ø. 141/10
encüm. 237/08
ḫûn-ı dil+Ø. 195/10
ḫüsrev-i 'aşḳ+Ø. 216/04
künc-i çîn-i zülf+Ø. 65/02
manṣıb-ı dünyâ-yı dûn için+Ø. 90/14
mâr-ı elem+Ø. 175/02
niḥâl-i erġuvân-ı gülistân-ı derd ü miḥnet+Ø. 47/09
serv-i ser-firâz-ı gülsitân-ı dîn ü devlet+Ø. 92/07
şâh-ı ciḫân+Ø. 219/02
şâh-ı ebü'lmâġâzî+Ø. 182/11

2.2.1.1.4. I. Çoğul Kişi.

+(y)ız/+(y)iz

'âlemde+(y)iz. 30/06
'âlemiñ sulṭânı+(y)ız. 30/06
âşıḳ+ız. 228/06
bâġıñ bülbül-i nâlânı+(y)ız. 30/08
bî-behre-(y)iz. 108/08
cem'+iz. 187/05
dil-teng+iz. 99/06
nâme-i derd ü belâ ünvânı+(y)ız. 30/09
serv-ḳaddiñ reh-i 'aşḳında+(y)ız. 189/05
ṣâf-ı dil+iz. 99/09

+Ø

kehf-i 'âlem+Ø. 255/01

2.2.1.1.5. II. Çoğul Kişi

+nız/ +niz/ nuz/ +nüz

2.2.1.1.6. III. Çoğul Kişi

+ları/ +leri

2.2.1.2. Geniş Zamanın Olumlusunda Soru

mü+sün

bülbül-i zârıñ göñlü m.+sün. 124/01

mi+Ø

'aceb m.+Ø. 11/13, 45/01, 101/04, 102/10, 197/04, 190/07, 207/10, 225/06, 234/02
dem m.+Ø. 182/12
eksik m.+Ø. 27/07

mi+dir/ mu+dur

âdem m.+dir. 116/09, 117/09
ârâyîş -i dünyâ m.+dır. 41/09
âşıḳ m.+dır. 51/07
âşıḳ u ma'şûḳ m.+dur. 100/04
âyet-i raḥmet m.+dir. 88/01
bek mi+dir. 88/08
bî-câ mı+dır. 82/08
bir mi+dir. 111/06
bu mu+dur. 37/07
çây-ı ḥaḳḳ m.+dır. 88/07
çoḳ mu+dur. 187/02

dem-i isâ m.+dır. 192/06
dil-i şeydâ m.+dır. 41/10
'ayş ü şafâ vaḳti m.+dir. 162/05
ecel m.+dir. 88/04

2.2.1.3. Geniş Zaman (Olumsuz Çekim)

2.2.1.3.1. I. Tekil Kişi

2.2.1.3.2. II. Tekil Kişi

2.2.1.3.3. III. Tekil Kişi

değil /değil+dir

âşıḳ d.. 56/09
başda d.. 161/02
bî-muḥâl d.+dir. 138/02
bî-naṣîb d.. 17/13
bir d.. 139/01, 139/01, 139/02, 139/03, 139/04, 139/05
ceng ü cidâl ehli d.. 248/05
dâġ u elif+ten d.. 225/02
dü-ciḥân ḳıymeti d.. 233/07
dürre d.+dir. 87/04
ebrû d.. 87/06
efsâne d.+dir. 201/09
eksik d.. 121/03
gird-i bâd-ı deşt d.. 130/02
gözünde d.. 197/01
gûş-vâr-ı la'l d.+dir. 165/02
güç d.. 138/08, 181/07
ḥâli d.+dir. 130/04
iç d.. 138/10
iş d.. 106/08
kâkül-i pür-pîç d.. 138/06
ḳanlı d.+dir. 231/07
ḳolda d.. 81/05
lâzım d.. 44/04, 59/10, 71/04
maḳbûlüm d.. 108/02
mevc-i ḫûn-ı dil d.. 52/06
muntaẓır d.. 34/10
mümkün d.. 171/07
râh-rev-i kâ'be-i kûyun d.. 154/10
ṣâdık d.. 213/03
serv-i çemen d.. 130/01
şu'â-ı mihr d.+dir. 7/05

terre d.+dir. 87/03,
ḫâlî d.. 136/06, 136/06, 136/07, 136/08, 136/09, 136/10, 147/04, 190/06
ẕerre d.+dir. 87/01, 87/05
âşıḳ d.. 56/09
bir kerre d.+dir. 87/02
ġırra d.+dir. 87/01
dürre d.+dir. 87/04
efsâne d.+dir. 201/09
serv-i çemen d.. 130/01
tehzîc d.. 138/09
yoḳ d.. 112/01
zîc d.. 138/07

2.2.1.3.4. I. Çoğul Kişi Eki

2.2.1.3.5. II. Çoğul Kişi Eki

2.2.1.3.6. III. Çoğul Kişi Eki

2.2.1.4. Geniş Zamanın Olumsuzunda Soru Çekimi

değil mi/ değil midir
ayn-ı ẕillet d. m.. 122/06
ġuṣṣa-i devrân d. m.. 159/09
seniñ revnaḳ-ı ḥüsnüñ d. m.. 119/07
ol dem d. m..+dir. 139/06

2.2.2. GÖRÜLEN GEÇMİŞ ZAMAN

2.2.2.1. Görülen Geçmiş Zaman (Olumlu Çekimi)

(i)di/ i-di-
âhen-i serd i-di. 56/09
anber-bûnuñ vaḳt-i ẓuhûru i-di. 129/03
âteş-i sûzân i-di. 102/06
bâzîçe-i ṭıflân i-di. 38/06
bî-aḳl i-di. 244/02
bu i-di. 137/08, 137/09
çeşm-i sükker-di. 298/07
muntaẓır-ı maḳdem-i cânân i-di. 102/07
dem+di. 215/04

2.2.2.1.1. Görülen GeçmişZamanınOlumlusunda Soru Çekimi

2.2.2.2. Görülen Geçmiş Zaman (Olumsuz Çekimi)

değil-di

yoḳ degil-di. 236/08

2.2.2.2.1. ***Görülen Geçmiş Zamanın Olumsuzunda Soru Çekimi***

değil mi-(y)di-

gülşen d. m.-di-. 213/06

2.2.3. ÖĞRENİLEN GEÇMİŞ ZAMAN

2.2.3.1. Öğrenilen Geçmiş Zamanın (Olumlu Çekimi)

-i-miş-

âl i-miş-. 103/08
(onun) art+ı+(n)ca i-miş-. 154/08
âşüfte-ḫâl i-miş-. 103/07
baḥr i-miş-. 40/03
bî-mecâl i-miş-. 103/10
bu i-miş-. 115/05
dil-i üftâde-i bî-çâre i-miş-. 174/03
endûh u belâ i-miş-. 164/04

2.2.3.1.1. Öğrenilen Geçmiş Zamanda Soru Çekimi

2.2.3.2. Öğrenilen Geçmiş Zamanın (Olumsuz Çekimi)

değilmiş

agırlıgına göre degil-miş. 232/04
sag degilmiş. 106/06

2.2.3.2.1. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Olumsuz Çekiminde Soru

2.2.4. ŞART ÇEKİMİ

2.2.4.1. Şart Çekimi (Olumlu)

aşıḳ-sa-. 198/10
baḥr i-se-. 228/07
ber-murâd olmaḳ-sa-. 46/05
mürîd-i 'aşḳ i-se-. 28/02
erişmek-se-. 38/10

2.2.4.1.1. Şart Çekiminin Olumlusunda Soru

2.2.4.2. Şart Çekimi (Olumsuz)

değil-se-

mâil-i ârâyiş-i dünyâ d.-se-n. 169/08

mâil-i ârâyiş-i dünyâ d.-se. 169/08

2.2.4.2.1. Şart Çekiminin Olumsuzunda Soru

2.3. FİİL ÇEKİM EKLERİ

2.3.1. ŞAHIS EKLERİ

2.3.1.1.1. Birinci Tip Şahıs Ekleri

2.3.1.1.1.1. Teklik Birinci Şahıs

-am

açdırmaz-am 131/07

-(y)ım/-(y)im/ -(y)um/ -(y)üm

agla-(y)a-(y)-ım. 135/09
ârâm et-e-me-. 186/01
âvâre-i ʻaşḳ o.-ma-a-(y)ım. 240/10
baġlar-ım. 298/03
bî-gâne olma-(y)a-m. 144/03
bilir-im. 87/02, 177/0
bilmez-em 45/08, 115/08, 206/10
bir bilir-im. 204/09
cân verme-(y)im. 69/04
de-r-im. 131/10
dîvâne olmı-(y)am. 144/04
etmez-im. 203/05
ḫâlet edecek-im (edeceğim). 166/05
mest-i ġamze-i cânâne olmı-(y)am. 144/01

-(ı)n/-(i)n

âġûş ede-(y)in. 153/02
âh eder-(i)n. 159/03
añlamaz-(ı)n. 197/02
ʻarż ede-(y)in. 67/08
bilmez-(i)n. 100/04
cûş eter-(i)n. 246/07
çâk-ı girîbân eder-(i)n. 152/07
çekmez-(i)n. 61/03
der-(i)n. 162/01, 162/01, 162/02, 162/03, 162/04, 162/05
eder-(i)n. 152/10
ḫâk-i bedeḫşân eder-(i)n. 152/09
ḫavf eder-(i)n. 177/05

ḫavf eyler-(i)n. 149/04
hedef-i nâvek-i müjgân eder-(i)n. 152/06
ḳurbân eder-(i)n. 152/06
pinhân eder-(i)n. 152/08
tercîḫ eder-(i)n. 62/09

2.3.1.1.1.2. Teklik İkinci Şahıs

-sıñ/ -siñ/ -suñ/ -süñ

açıl-sıñ. 94/03, 99/06, 194/10
aḳma-sıñ. 99/08
aç-sıñ. 79/06
alımaz-sıñ. 116/08, 117/08
alır-sıñ. 148/02, 167/01
al-sıñ 133/02, 161/07
añlar-sıñ. 82/08, 148/04, 187/02, 190/09, 243/05
âmâde eyle-siñ. 68/03
âvâre olur-suñ. 168/06
baḳa-sıñ. 29/06
baḳar-sıñ 198/04
ber-murâd olur-suñ. 46/01
bî-cânân eder-siñ. 247/03
bilir-siñ. 30/09, 35/03, 117/02, 176/08
bilir mi-siñ. 233/09
bilmez-siñ. 30/09
bulımaz-sıñ. 168/06
çâk ḳılmaz-sıñ. 222/04
çal-ar-sıñ. 196/07
çarḫ-ı aṭlas kendi olmuş-suñ.117/01
çeker-siñ. 130/06
da'vâ-yı muḥabbet eter-siñ. 270/02
diye-siñ. 241/04
demez-siñ. 179/05
der-siñ. 117/04, 128/03, 167/01, 167/01, 167/02, 167/03, 167/04, 167/05, 168/08, 169/04, 175/10, 229/03, 244/09
dilber-i meh-pâre olur-sun. 168/09
diñlemez-siñ. 162/05
fiġân eder-siñ. 159/04
ḥaẕẕ eder-siñ. 173/08
ibâ' eyler-siñ. 243/05
ilticâ eder-siñ. 78/09
kitâb eyleye-siñ. 171/11
nişân-ı tîr-i çeşm-i yâr olur-suñ. 125/08
ricâ eyler-siñ. 78/09

şad-pâre eyler-siñ. 167/02
sa'y eder-siñ. 78/12
ümmîd eder-siñ. 103/04
ümîd-i vaṣl eder-siñ. 222/04
vaṣf eder-siñ. 27/06

-Ø

açılmada-Ø. 228/01

2.3.1.1.1.3. Teklik Üçüncü Şahıs

-Ø

âbâd-ı andelîb ola-Ø: 33/04
aḫşâmlar-Ø. 302/03
açar-Ø. 26/09, 83/12, 92/04, 124/02
açıla-Ø. 5/10, 49/03
açılır-Ø. 85/06, 85/06, 85/07, 85/08, 85/09, 85/10
açılmaya-Ø. 5/04
açılmamış-Ø 80/02
açılmaz-Ø. 60/05, 181/06, 204/02, 214/04
agladır-Ø. 72/03, 234/01
âhı tuta-Ø. 177/05
âh u afğan eylese-Ø. 99/05
âḫir o.-ur mu+Ø. 44/07
açmış-Ø. 75/08
aheng-i ırâḳ eylemez-Ø. 111/09
agrıdır-Ø. 176/03
âh-ı cân-gündâz etmiş-Ø. 104/10
âh- ı şerer-nâk eder-Ø. 114/01
aḳar-Ø. 109/06, 178/01, 206/03, 249/07
aḳçe etmez-Ø.73/03
aḳıtır-Ø. 85/07, 102/01, 246/02
aḳmada-Ø. 63/09
âl eder-Ø. 58/07
âl imiş-Ø 103/08
ala-Ø. 28/10, 51/01
'âlem-nümâ olmaya-Ø. 29/06, 30/01
'âlem- nümâ olur-Ø. 30/01
alır-Ø. 25/10, 43/07, 48/03, 60/07, 106/06, 151/09, 208/05
almış-Ø 104/09, 241/01
aldatır-Ø. 160/10
'âlem-nümâ olma(y)a-Ø.29/06
'âlem- nümâ olur-Ø.29/06
alına-Ø. 33/01
alınır-Ø. 62/09

altun eyler-Ø. 113/04
âlûde-i ḫûn etmeye-Ø. 152/03
âm ola-Ø. 93/09
âmâde eter-Ø. 170/03
âmân vermez-Ø. 147/07
añılmaz-Ø. 183/09
añlar-Ø. 72/10, 196/02, 203/06, 220/01, 220/01, 220/02, 220/03, 220/04, 220/05
añlamaz-Ø. 119/09, 220/03
arar-Ø. 27/04, 81/06, 81/06, 81/07, 81/08, 81/08, 81/09, 98/07, 186/11
âr eder-Ø. 76/03, 132/07
ârâm edemez-Ø. 36/09, 65/09
ârâm ede-Ø. 112/10
ârâm eylemez-Ø. 49/02
ârâm eylemeye-Ø. 175/07
(onun) ardınca imiş-Ø. 154/08
artırır-Ø. 129/05, 213/08, 246/08
artırmış-Ø 53/08
'arż eder-Ø. 72/09, 98/04
'arż eyleye-Ø. 99/10
'arż eyler-Ø. 140/04, 159/02
'arż-ı cemâl eyler-Ø. 140/06
'arż-ı devâ eder-Ø. 43/02
'arż-ı iştiyâḳ etdi-Ø. 141/03
âsân eder-Ø.42/09
âsûde olur mu-Ø. 210/01, 210/02
âsûde olmaz-Ø. 210/03
âsûde ola-Ø. 210/01
âşıḳ olmuşdur-Ø. 110/02
âşıḳ-perest ola- Ø. 185/07
âşikâr olmaz mı. 72/02
âşiyân eder-Ø. 245/08
'aşḳ ola-Ø. 231/04
âşkâr ede mi+Ø. 288/07
âşüfte-ḥâl imiş-Ø. 103/07
atar-Ø. 53/01, 53/01, 53/02, 53/02, 53/03, 53/04, 53/05, 106/10
avlamış-Ø. 97/10
ayaḳlanmış-Ø. 213/10, 213/10
âyîne-i rûy-ı dildâr olmadı-Ø. 110/07
ayrılmaz-Ø. 64/02, 196/08
'ayş eder-Ø. 70/04
'ayş eyler-Ø. 159/08
azm eder-Ø. 74/01
azm etmez-Ø. 179/02
azm ḳılmış-Ø. 214/06
azm-ı gülistân etdirir- Ø. 56/02
âzürde ede-Ø. 231/06

âzürde-dil olmuş-Ø. 143/08
bâğbân olmuş-Ø. 56/10
bagışlar-Ø. 56/08
bağlamış-Ø. 64/02
bağlar-Ø. 184/03
bahâ olmaz-Ø. 58/03
bahr imiş-Ø. 40/03
baîd olmaz-Ø. 69/03, 99/01
bâiṣ ola-Ø. 161/03
bâiṣ-i rağbet olur-Ø. 100/03
bâiṣ-i şâdî olur-Ø. 61/03
bak-a-Ø. 31/01, 231/09
bakar-Ø. 60/06, 60/06, 60/07, 60/08, 60/09, 60/10
bakmaz-Ø. 41/08, 119/09, 154/07, 204/02
bakılmaz-Ø. 95/06, 95/06, 95/07, 95/08, 95/09, 95/10
bâr eyler mi+Ø. 48/08
bâr olmaz-Ø. 49/07
bâr olmaz mı-Ø. 141/01
bârân eder-Ø. 234/01
baş dön-er-Ø. 61/04
başdan çık-ar-. 235/08
başlar-Ø. 49/04, 125/02, 295/04
bayrâm olur-Ø. 168/09
begen-miş-Ø. 104/03
belâ olur-Ø. 193/07
beñzemez-Ø. 228/10
beñzer-Ø. 30/01, 46/05, 47/01, 51/01, 60/01, 62/10, 74/09, 81/05, 117/06, 153/07, 157/04, 172/08, 183/03, 189/01, 190/06, 194/05, 208/07, 209/04, 214/04, 245/02
beñzetmez-Ø. 206/07
berbâd eter-Ø. 118/06
ber-devâm ola-Ø. 113/01
besleye-Ø. 249/10
beslemez-Ø. 115/10
besler-Ø. 49/05
beste-i fitrâkiñ olmuş-Ø. 75/07
bezm-i 'ayş eyler-Ø. 26/08
bezm-i mey olmuş-Ø. 56/10
bilmeye-Ø. 86/07, 112/04
bî-câ eder-Ø. 286/07
bî-dâd eter-Ø. 118/09
bile-Ø. 55/09
bilir-Ø. 38/03, 38/03, 86/06, 86/06, 86/07, 86/08, 86/09, 86/10, 133/07, 201/10, 228/04, 233/09, 236/04
bilmez-Ø. 28/07, 74/06, 74/08, 92/10, 92/12, 101/01, 122/07, 177/02, 231/01, 247/06, 247/06, 247/07, 247/08, 247/09, 247/10
bilmez mi+Ø. 200/10, 229/02

bîmâr ola-Ø. 37/09, 83/06, 83/12
bî-mecâl imiş-Ø 103/10
bî-meze oldu-Ø. 31/04
bî-mürüvvet olur-Ø. 55/04
bî-naşîb eylemez-Ø. 137/07
bî-şümâr eder-Ø. 33/11
biter-Ø. 50/06, 50/06, 50/07, 50/08, 50/09, 50/10, 60/01, 60/01, 60/02, 60/03, 60/04
bitir-miş-. 47/08
bitmez-Ø. 73/03
bîzâr eder-Ø. 76/02
boyanır mı-Ø. 226/02
boylaya-Ø. 157/01, 236/04
boza-Ø. 240/09
bu imiş-Ø. 115/05
bulacaķ-Ø. 72/09
bulamaz-Ø. 32/09, 70/01
bula-Ø. 100/12
bulaşır-Ø. 74/09
bulaşmış-Ø. 74/09, 238/03
bulmaya mı-Ø. 43/05
bulmaya-Ø. 111/05
bulmaz-Ø. 95/04, 136/07, 155/06, 169/01
bulmuş-Ø. 140/05
buluna-Ø. 38/05
bulunmamış-Ø. 154/06
bulunmaz-Ø. 100/09, 105/05, 112/08, 119/03, 130/05, 194/12, 211/01
bulunurmuş-Ø. 40/03
bulunur-Ø. 97/03, 110/10, 210/06
bulur-Ø. 77/04, 196/03, 207/05
bûse olur-Ø. 37/07
bülbül olur-Ø. 89/11
bülbül-i bâğ olur-Ø. 143/01
cân vere mi-Ø. 194/04
cân vere-Ø. 68/02
cân vermeye mi-Ø. 188/02
cây-ı dil-keş olur-Ø. 112/02
cem' eylemiş-Ø. 239/02
cem' olmuş-Ø.161/02
cevher eyler-Ø. 54/02
ciḫân-sûz ola-Ø. 96/01
cûş eder-Ø. 63/01
cüdâ etmeye-Ø. 52/05
cüdâ olmaz-Ø. 74/02
cür'et eylemez-Ø. 64/08
çagla-r-Ø. 82/05
çâk çâk eyler-Ø. 198/07

çâk eder-Ø. 45/09, 89/02, 89/04
çâk-ı girîbân etdirir-Ø. 56/01
çalar-Ø. 194/09
çeker-Ø. 31/06, 32/09, 55/01, 61/06, 61/06, 61/07, 61/08, 61/09, 61/09, 61/10, 61/11, 83/07, 137/05, 198/03
çekilir-Ø. 102/03
çekmez-Ø. 77/08, 192/07, 248/02
çekmiş-Ø. 116/07
çıḳa-Ø. 189/01, 189/01, 189/02, 189/03, 189/04, 189/05
çıḳara-Ø. 152/04
çıḳarmaz-Ø. 50/01
çıḳar-Ø. 140/07, 176/07, 234/05
çıḳıyor-Ø. 226/03
çıḳmaz-Ø. 189/04
çıḳmış-Ø. 214/06
çözer-Ø. 26/09, 49/04
dâgla-r-Ø. 73/06
dâ'im olur mu-Ø. 56/06
dâ'im ola-Ø. 145/07, 261/03
dâr-ı ferah ola-Ø. 44/10
da'vâ-yı ḥüsn ü melâḥat eylemiş-Ø. 175/03
def' olma(y)a-Ø. 219/02
def'-i ġam olmaz-Ø. 94/07
def'-i ġumûm eyler-Ø. 69/02
deger-Ø. 166/03
degirmez-Ø. 76/02
degmez mi-Ø. 195/08
degmez-Ø. 241/10
deler-Ø. 37/07, 227/07
dem olmaz-Ø. 94/06
demiş-Ø. 59/05, 95/10, 113/02, 134/02, 157/05, 192/12, 206/09, 243/10
denilmez-Ø. 99/02, 101/05
denir-Ø. 78/11
der imiş-Ø. 194/04, 201/06
der-beder etmiş-Ø. 186/07
der-beder olur-Ø. 48/04
derdim olmuş-Ø. 32/02
der-kâr olur-Ø. 140/09
der-Ø. 27/10, 47/08, 47/09, 87/05, 95/08, 109/03, 123/07, 199/01, 206/06, 206/10, 220/10
devâ eyler-Ø. 238/09
dırâz etmiş-Ø. 104/06
dikilmiş-Ø. 123/06
diler-Ø. 83/09, 86/04, 126/03, 184/07, 197/07, 198/09, 207/06
dilermiş-Ø. 104/05
dil-figar olur-Ø. 125/05
dil-ḫırâş eyler-Ø. 213/08

diñlemez-Ø. 109/03
diñler-Ø. 72/09
diñledir-Ø. 49/09
diñlene-Ø. 33/01
dirîġ etmez-Ø. 165/06
ditrer durur-Ø. 178/09
divân etdirir-Ø. 56/06
diye-Ø 147/10
dizer-Ø. 167/09
dolanır-Ø. 211/06
döker-Ø. 70/01, 70/01, 70/02, 70/03, 70/04, 70/05, 174/09
dökmez-Ø. 232/07
dökülür-Ø. 203/08
döner-Ø. 44/01, 61/04, 66/03, 86/01, 123/03, 229/07
dönmüş-Ø. 134/04
döndürmüş-Ø. 180/01
döndürür-Ø. 28/02
döşenmiş-Ø. 36/10
döyemez-Ø. 25/03
döymeye-Ø. 159/09, 181/09
döymez-Ø. 63/04, 155/09, 188/07
dûr olmaya-Ø. 52/05
dûr tutmuş-Ø. 77/11
durur-Ø. 106/01, 156/09
duya-Ø. 100/07
duzâġ kurmuş-Ø. 110/01
dükenmez-Ø. 193/03
düşe-Ø. 54/06, 208/02
düşmez-Ø. 29/01
düş-müş-Ø. 64/01, 88/02, 104/01, 104/01, 104/02, 104/03, 104/04, 104/05, 178/07, 192/13, 199/08, 213/04
düşüre-Ø. 149/04
düşürmez-Ø. 83/09, 165/08
düşürür-Ø. 154/09, 238/01
efġân eder-Ø. 26/08
efzûn eder-Ø. 104/04
egil-mez-. 229/01
egler-Ø. 235/06
eglenir-Ø. 120/06, 178/08, 235/06
eglenmez-Ø. 98/06, 98/06, 98/07, 98/08, 98/09, 98/10, 147/03
eglenilmez-Ø. 134/03, 184/10
ekilmez mi-Ø. 222/02
el üstünde ṭutar-Ø. 44/05
el vermez-Ø. 46/02
emmiş-Ø. 148/06
endûh u belâ imiş-Ø. 164/04

erer-Ø. 41/05, 106/07
erilmez-Ø. 229/01
erir-Ø. 27/02, 99/08
erişilmez-Ø. 147/08, 172/06
erişirmiş-Ø. 165/01
erişir-Ø. 122/04, 176/01, 176/05, 194/02, 205/04, 221/04
erişmez-Ø. 137/02
erişmiş-Ø. 88/07
ermemiş-Ø. 83/01
ermez-Ø. 187/03, 222/03
ermiş-Ø. 96/05, 190/02
esdirir mi-Ø. 199/09
ese-Ø. 139/06
eser-Ø. 71/01, 71/01, 71/02, 71/03, 71/04, 71/05, 154/11, 202/08, 215/10
esmez-Ø. 229/01
esmiş-Ø. 176/03
ede-Ø. 48/06, 90/03, 185/02, 199/03
eder-Ø. 26/08, 29/01, 44/01, 53/03, 55/08, 55/08, 55/09, 57/01, 57/12, 76/01, 78/03, 140/08, 188/03, 207/10, 231/01, 239/09, 241/05, 245/08, 246/10
edermiş-Ø. 153/09
etmeye-Ø. 132/07
etmez-Ø. 35/09, 88/08, 138/05, 181/03
etmiş-Ø. 104/08
eylemez-Ø. 182/03
eylemiş-Ø. 53/10
eyler-Ø. 99/08, 154/11, 185/10, 239/05
ezer-Ø. 49/01
ezilmez-Ø. 101/04
faḫr eder-Ø. 221/05
fâş etmez-Ø. 208/02
fedâ eyler-Ø. 117/10
fehm eder-Ø. 181/11
fehm eylemez-Ø. 61/04
fenâ bulur-Ø. 207/05
ferâmûş ede-Ø. 103/01, 103/01
ferâmûş eder mi-Ø. 103/05
ferş-i ḳadem eter-Ø. 68/06
feryâd eder-Ø. 50/05
feryâdlar eyler-Ø. 72/09
feryâd-ı mestân etdirir-Ø. 56/01
feryâd ü enîn eyler-Ø. 231/04
feyż-i nûr eyler-Ø. 52/03
fiġân ü nâle eyler-Ø. 41/03
ġalaṭ etmez-Ø. 107/09
ġarḳ ede-Ø. 149/03
gerdân eder-Ø. 66/02

geşt eder-Ø. 187/07
girye eyler-Ø. 193/04
gûş etmez-Ø. 99/05, 131/02
güftâr eyleye-Ø. 115/08
gül gül eder-Ø. 92/04
gülsitân eder-Ø. 55/06
ḫalâṣ eder-Ø. 188/02
ḫall eder-Ø. 45/03
ḥâl etmez-Ø. 138/01
ḫande eder-Ø. 220/07
ḫarâb eyler-Ø. 165/07
ḫaṭâ eylemez-Ø. 30/02
ḫayâl eder-Ø. 207/02
ḫayâl eyler-Ø. 118/06
ḫayâl etdirir-Ø. 71/09
ḥayât-ı nev-nümâyân eyler-Ø. 192/06
ḥaẕer etmez-Ø. 95/07
ḥâżır etmiş-Ø. 32/08
ḥaẓẓ eyler-Ø. 108/06
helâk ede-Ø. 233/06
ḫıfẓ eyler-Ø. 178/09
hikâyet eyler-Ø. 218/10
himmet eyleye-Ø. 46/10
ḫoş- ḥâl eder-Ø. 58/06
ḫurşîd-i 'âlem-tâb olur-Ø. 54/10, 164/08
ḫurşîd-i 'âlem-tâb olmuş-Ø. 164/08
hücûm eder-Ø. 78/04
hücûm eyler-Ø. 69/01
ḫürrem eyler-Ø. 235/06
ıḍlâl eder-Ø. 58/09
ibtihâc eyler-Ø. 43/04a, 77/06
i'tibâr eder-Ø. 230/10
ihmâl eder-Ø. 58/08
iḫtilâṭ eyler-Ø. 220/04
iltifât etmez-Ø. 31/08
iltifât eyler-Ø. 39/06, 155/04
ilzâm ede-Ø. 40/06
inṣâf ede-Ø. 209/05
irsâl eder-Ø. 58/10
istiġnâ eder-Ø. 187/08
iş'âr etmiş-Ø. 142/07
işret eder-Ø 182/09
i'tibâr etmez-Ø 194/12
'iṭfâ etmez-Ø. 25/02

niṡâr eyler-Ø. 94/05
niyâz etmiş-Ø. 104/06
nûş edegör-Ø 115/05
naẓar eyler-Ø. 60/10
nâle vü feryâd eder-Ø. 118/06, 144/09
nizâ' etmez-Ø. 248/05
pâ-mâl eder-Ø. 58/06
pâre pâre ediyor-Ø. 194/01
pây- endâz eder-Ø. 57/08, 100/01
pâyende ede-Ø. 199/10
pend eder-Ø. 246/10
pervâz eder-Ø. 57/10
peydâ eder-Ø. 147/05
pinhân ede-Ø. 57/11, 100/05
pür-dâġ ede-Ø. 141/08
pür -sîş etmez-Ø. 106/06
redd etmiş-Ø. 240/08
redd-i cevâb etmez-Ø. 41/08
reşk eder-Ø. 187/05
revân eder-Ø. 55/06
rûy-mâl eyler-Ø. 140/07
ṣafâ eder-Ø. 202/08
semâ' etmez mi-Ø. 176/02
seng-i siyâh-ı la'l eder-Ø. 115/09
serfürû etmez mi-Ø. 171/01
sevâd-ı dîde olur-Ø. 90/02
seyrân etdirir-Ø. 56/07
seyr- i rûm eyler-Ø. 69/03
ṣudûr eyler-Ø. 52/01
sünbül-zâr eder-Ø. 76/01
şerḥ edemez-Ø. 246/05
şerḥ eder-Ø. 126/05
şikâyet ede-Ø 50/04
şikest eyler-Ø. 39/01
şikâyet eylemez-Ø. 159/08
taḥammül etmez-Ø. 215/09
taḥammül edemez-Ø. 110/09, 209/08
taḥammül eylemez-Ø. 201/05
taḥrîk eder-Ø. 215/10
ta'lîḳ etmiş-Ø. 78/07
ṭa'n eder-Ø. 179/10
târ-mâr eder-Ø. 77/04
taṭyîb eder-Ø. 77/05
ta'yîn etmiş-Ø. 174/03
tebessüm eder-Ø. 229/02

tebessüm eyler-Ø. 220/07
tebşîr- i ḳudûm eyler-Ø. 69/04
tekrâr eder-Ø. 76/05
temâm eder-Ø. 116/05
tenezzül etmez-Ø. 67/06
teng u târ eder-Ø. 76/04,er
tercîḥ eder-Ø. 31/09
terennüm ede-Ø. 150/05
te'ŝîr ede-Ø. 113/05, 198/06
te'ŝîr eder-Ø. 31/10
te'ŝîr edermiş-Ø. 36/06
te'ŝîr etmez-Ø. 39/02, 177/08
te'ŝîr eylemiş-Ø. 35/05
teşbîh eder-Ø. 32/06
teşbîh edermiş-Ø. 157/04
teşrîf ede-Ø. 90/02
tevaḳḳuf etmez-Ø. 29/04
tevâżû'-ı mestâne eyleye-Ø. 63/05
tîr etdi-Ø. 171/09
üstâd-ı andelîb ola-Ø. 33/05
ümmîd- i aḳl u hûş etmez-Ø. 131/02
ümmîd- i ḫalâṣ etmez-Ø. 112/09
vaṣf eder-Ø. 29/10
vîrân eder-Ø. 53/07, 54/09
vîrân etdirir-Ø. 56/04
yâd eder-Ø. 118/07
yâver eylemez-Ø. 175/10
yer ede-Ø 193/01
yer eder-Ø. 198/08
zencîriñ dîvânesi olur-Ø. 243/08
zerd eder-Ø. 83/08
ẓuhûr ede-Ø. 54/05
ẓuhûr eylemez-Ø. 188/03

-dır/ -dir/ -dur/ -dür

abdâlıñ olmuş-dur.49/02
aḳlını almış-dır. 75/04
âşıḳ o.-muş-dur. 110/02
düşmüş-dür. 88/02, 92/01, 92/01, 92/02, 92/03, 92/04, 92/05, 92/06, 92/07
ḫalḳ etmemiş-dir. 153/07
neşr etmemiş-dir. 192/02
şikâr etmiş-dir. 48/09
yer etmiş-dir. 183/06

2.3.1.1.1.4. Çokluk Birinci Şahıs

+lım/ +lim

aldañmaya-lım. 146/03
'aşķ ede-lim. 194/03
'ayş ede-lim. 163/10
âzâd ede-lim. 118/10
azm ede-lim. 157/05
bekle-(y)e-lim. 200/08
dâm eyleye-lim. 145/06
diye-lim. 198/05
ede-lim. 216/08
fevt etmeye-lim. 51/04
irşâd ede-lim. 146/02
mu'tâd ede-lim. 146/03
nâle vü feryâd ede-lim. 146/01
pây-bend etmeye-lim. 146/04
reşk-i gülistân ede-lim. 135/09
rûz ede-lim. 96/04
şâd ede-lim. 146/01
şikâyet ede-lim 151/01
yâd ede-lim. 146/05

-(y)ız/ -(y)iz/ -uz/ -üz

bilir-iz. 48/04, 78/02
bilmez mi+(y)iz. 122/07
bir görür-üz. 118/03
cemâl-i bâ-kemâliñ meftûnu olmuş-uz. 52/03
çeker-iz. 31/06, 32/09, 55/01, 61/06, 61/06, 61/07, 61/08, 61/09, 61/09, 61/10, 61/11, 83/07, 137/05, 198/03
demez-iz.79/03
der-iz.99/07
düşer-iz.93/01
minnet eyler-iz.50/08
şabr eyler-iz. 84/09
taķrîr eyler-iz. 93/02
ẓann eder-iz. 93/04

-vuz/ -vüz

havâle ede-vüz. 199/02

2.3.1.1.1.5. Çokluk İkinci Şahıs

2.3.1.1.1.6. Çokluk Üçüncü Şahıs

+lar/ +ler

alır-lar 107/03
añlar-lar. 160/10
ayırdı-lar. 62/02
bulmaya-lar. 171/10
bulur-lar. 207/03
cüdâ olmaz-lar. 100/04
çoḳ görür-ler. 184/09
diye-ler. 124/07
demiş-ler. 214/02, 244/07
der-ler 66/08, 66/08, 66/09, 66/10, 66/11, 66/12, 88/06, 121/08, 126/02, 172/05
döner-ler. 200/02
eder-ler. 81/03, 100/02
kimyâ eder-ler. 42/10
taṣrîḥ ede-ler. 59/10
taṣḥîḥ ede-ler. 59/07
tercîḥ ede-ler. 59/06
tesbîḥ ede-ler. 59/06
telmîḥ ede-ler. 59/08
tenḳîḥ ede-ler. 59/09
taṣvîr eylemiş-ler. 83/03

2.3.1.1.2. İkinci Tip Şahıs Ekleri

2.3.1.1.2.1. Teklik Birinci Şahıs

-m

âġûş eyledi-m. 175/10
âh etdi-m. 159/03
aldı-m. 105/05
alma-m 155/07
alsa-m 165/01
añsa-m. 173/05
añdı-m. 144/06
añladı-m. 166/05, 270/03
añla-ma-m. 48/06
añlayama-m. 151/03
añlayama-m. 151/03
aḳıtdı-m. 239/01
ârâm edeme-m. 186/01
ʻarż-ı câh etse-m. 28/05
ʻarż-ı iştiyâḳ eylese-m. 111/07

2.3.1.1.2.2. Teklik İkinci Şahıs

-ñ

açılmadı-ñ. 124/01
agırladı-ñ. 239/06
aldı-ñ-sa. 129/08
alsa-ñ 47/01, 206/01
añ-dı-ñ. 124/09
âşinâlık̠ etmedi-ñ. 243/04
mâil-i ârâyiş-i dünyâ değilse-n. 169/08
âşûb eylese-ñ. 119/08
âteş- pâre oldu-ñ. 133/02
âvâre o.-du-ñ. 133/01
ayırmasa-ñ. 194/11
azm eyledi-ñ. 237/03
bâde-nûş-ı bezm-i murâd olmadı-ñ. 133/08
bahr i-se-ñ. 228/07
bakarsa-ñ. 196/05
baksa-ñ. 18/11, 65/06, 89/07
başladı-ñ. 153/01
bend eyledi-ñ. 243/01
bildirmedi-ñ. 192/14, 213/05
bilmedi-ñ. 80/04
bilse-ñ. 226/05
çekdi-ñ. 110/03, 130/07, 234/10
çıkardı-ñ. 165/04
çıkmadı-ñ. 120/07, 127/05
dedi-ñ. 192/14, 209/05, 213/05, 243/03, 243/03, 247/02
demedi-ñ. 31/03
derdi-ñ. 202/04
derise-ñ. 210/09
der ise-ñ. 170/08
derse-ñ. 48/10, 102/01, 174/02, 179/04
dese-ñ. 198/10
dilerse-ñ. 30/03, 73/03, 234/07
diñlese-ñ: 75/09
düşdü-ñ. 37/04
elledi-ñ. 250/03
eremedi-ñ. 133/10
ermedi-ñ. 93/05
etdi-ñ. 85/01, 230/05
ederse-ñ. 89/07
eyledi-ñ. 124/03
ferâmûş etdi-ñ. 103/03
hâne-i dil eylese-ñ. 139/07
hâżır eyledi-ñ. 188/05

ḫûn etdi-ñ. 165/04
'ıyâdet eylese-ñ. 237/05
iḥsân eyledi-ñ. 54/03
iḫtiyâr etdi-ñ. 49/10
ḳarâr etdi-ñ. 171/03
kehrübâ etdi-ñ. 29/08
luṭf etdi-ñ. 54/03
maḫṣûṣ eylese-ñ. 124/10
ma'mûr eyledi-ñ. 133/05
meyl ederse-ñ 86/05, 214/08
mürîd-i 'aşḳ ise-ñ. 28/02
nâz eyledi-ñ. 224/02
niyyet eylerse-ñ. 52/01
reşk- i gülzâr eyledi-ñ. 214/05
seyr eylese-ñ. 129/07
sözünüñ eri oldu-ñ. 230/05
târ-mâr etdi-ñ. 246/06
żiyâfet eyledi-ñ. 82/09

2.3.1.1.2.3. Teklik Üçüncü Şahıs

-Ø

açarsa-Ø. 69/10
açsa-Ø 54/08
açılmadıysa-Ø. 122/05
açılsa-Ø. 163/07, 177/06, 212/08
açdı-Ø. 123/06, 147/06, 229/06, 238/04
açdırdı-Ø. 38/04
açıldı-Ø. 33/02, 47/06, 94/02, 103/08, 105/04, 112/06, 147/06, 190/05, 207/07, 215/07, 217/06, 217/06, 217/07, 217/08, 217/09, 217/10
açılmadı- Ø. 186/06, 249/08
açmadı-Ø. 163/05
açsa-Ø. 54/08
afv etse-Ø. 143/08
agardı-Ø. 57/07
agardı-i-se-Ø. 230/01
âġâz etse-Ø. 64/04
agladırsa-Ø. 72/05
agladmasa-Ø. 197/09
aglamazdı-Ø. 159/07
aglasa-Ø. 212/12
aglasa-Ø. 212/12
aglarsa-Ø. 103/09
'ahd etmiş idi-Ø. 58/08
'ahd ü peymân eyledi-Ø. 201/03
âh-ı serd etmez idi-Ø: 114/07

âheng-i nevâ etdi-Ø: 220/09
âh u afġân eylese-Ø. 99/05
âh ü fiġân etdi-Ø. 147/09
âhen-i serd idi -Ø: 56/09
aḳdı-Ø. 62/08, 285/01
aḳarsa-Ø. 80/06, 264/03
aḳıtdı-Ø. 109/01, 136/04, 219/04, 219/04, 219/05, 219/06, 219/07, 219/08, 219/09
aḳs eyledi-Ø. 219/06
âl olsa-Ø. 118/02, 229/04
âl-ı kebûter oldu-Ø. 140/02
aḳmazsa-Ø. 44/09
aldı-Ø. 57/05, 151/08, 173/07, 174/06, 179/06, 197/03, 223/01, 231/03
aldırmasa-Ø. 211/02
alevlendi-Ø. 34/04, 35/09
alışdı-Ø 43/01
al-maz-i-se-Ø (almazsa) 27/06
alsa-Ø. 43/07, 121/10, 173/01, 232/09
aġzına almazdı-Ø. 183/05
alabilse-Ø. 241/02
alınmadı-Ø. 116/04, 131/06
alırdı-Ø. 62/05
alırsa-Ø. 199/05
almadı-Ø. 143/04
âmâde olmaz-Ø. 95/02
andelîb oldu-Ø.221/09
añdırdı-Ø. 80/03
añlamaz-Ø. 19/08, 119/09, 220/03
añlardı-Ø. 82/07
araladı-Ø. 232/01
ara-(y)ı gitdi-Ø.218/06
ârâm et- 36/09, 65/09
ârâmgâh etse-Ø. 245/08
artırsa-Ø. 43/03a
artar mı idi-Ø.105/02
ârzû eylerdi-Ø. 184/08
âsân eyledi-Ø. 223/04
âsâyiş ederdi-Ø. 184/04
âsûde oldu-Ø. 210/05
âşinâ olmasa-Ø. 110/06
âşikâr olsa- Ø. 206/02
atırsa-Ø 43/03a
âteş-i sûzân idi-Ø. 102/06
'avd etdi-Ø. 180/01
aẕâb olsa- Ø. 177/09
başdan aşdı-Ø. 228/02
bagışla+dı-Ø. 147/06, 180/02

bağlandı-Ø. 40/10, 194/01, 198/02, 224/01, 230/08
bagrına başarsa-Ø. 190/04
bahâ olmazdı-Ø. 158/06
bahâr etdi-Ø. 33/07
bahâr olsa-Ø. 90/03, 206/01, 212/08
bahâr olursa-Ø. 134/07
bâis oldu-Ø. 42/01
bâis olmasa-Ø. 195/02
bakaydı-Ø. 216/05
bakdı-Ø. 197/03, 232/06, 232/10
bakmasa-Ø. 125/04, 205/10
bân o.-du-Ø. 215/03
bâr oldu-Ø. 220/08
baş eg-di-Ø. 182/13
başa çıkdı-Ø. 198/02
başıma belâ oldu-Ø. 204/05
başına çıkdı-Ø. 198/02
başladı-Ø. 63/02, 76/02, 163/06, 186/06, 217/08
bâz etmedi-Ø. 222/09
bedr oldu-Ø-. 188/06
bedr olmuş idi-Ø. 218/01
belâya ugradı-Ø. 122/03
belirmez-Ø. 117/05
bend etdi-Ø. 159/04
beñzedi- Ø. 207/09
beñzer idi-Ø. 44/03
beñzetdi-Ø. 182/06, 216/03, 230/08
beñzetmez idi-Ø. 181/05
ber-kayd olmuşidi-Ø. 142/04
ber-taraf oldu-Ø. 111/01
bî-akl idi-Ø. 244/02
bî-cân eyledi-Ø. 197/08
bî-ġam olaydı-Ø. 235/04
bî-karâr oldu-Ø. 62/03, 220/09
bî-karâr etdi-Ø. 223/09
bî-karâr olursa-Ø. 71/04
bî-karâr olsa-Ø. 206/03
bildi-Ø. 137/09, 182/13, 224/05
bildirdi-Ø. 236/10
bildirir-Ø. 152/04
bilirdi-Ø. 193/02, 216/05
bilmedi-Ø. 80/07, 227/09
bilse-Ø. 174/05
bî-nâm u bî-nişân olsa-Ø. 55/08
bî-nazîr oldu-Ø. 123/05

i'tirâż eyler miydi-Ø. 132/10
iẓhâr eyledi-. 141/03
ḳal' u ḳam' etdi-Ø. 109/05
kan agladı-Ø. 225/05
kan aglar ise-Ø. 90/08
kebâb etdi-Ø. 197/10
kül etdi-Ø. 135/07, 236/02
lâyıḳ eyledi-Ø. 215/06
luṭf eylese-Ø. 197/10
maḥrem-i râz etmedi-Ø. 222/08
mâil eyledi-Ø. 203/02
mâl-â-mâl eyledi-Ø. 140/01
mecma'u'l-baḥreyn etdi-Ø. 130/08
mecnûn eyledi-Ø. 27/09
medḥ eylerse-Ø. 108/05
mekân-ı keştî-i dil oldu-Ø. 221/08
mest etdi-Ø. 118/01
mest eyledi-Ø. 36/06
mest-i ḫarâb etdi-Ø. 35/02, 35/06
mest- i müdâm eyledi-Ø. 145/07
meyl ederse-Ø. 119/01
meyl etdi-Ø. 242/09
meyl et-se-Ø. 202/10
meyl eylemezse-Ø. 201/01
mezc etmese-Ø. 218/12
mıḳaṭṭ edeydi-Ø. 107/10
miṡâl-i devr-i ḫâtem oldu-Ø. 107/02
miṡâl-i meclis-i şâh etdi-Ø. 82/10
muntaẓır-ı maḳdem-i cânân idi-Ø. 102/07
mükedder etdi-Ø. 236/08
nagmeler eyledi-Ø. 222/07
naḳl eyledi-Ø. 143/04
naḳş-ı dil-keş oldu-Ø. 182/06
nâ-tüvân etdi-Ø. 147/09
nâz etmedi-Ø. 222/06
nefes eyledi-Ø.102/02
nerm eylese-Ø. 143/10
neşr etse-Ø. 206/02
neşve-dâr etmişdi-Ø. 227/05
nigâh etmedi-Ø. 238/04
niḥâl-i erguvân oldu-Ø. 250/06
nihân etdi-Ø. 230/06
niḳâb eylerse-Ø. 89/03, 89/03
nişân eylerse-Ø. 180/07
pâk etdi-Ø. 136/03

pây-mâl eyledi-Ø. 128/07
penâh etdi-Ø. 101/10
perîşân eyledi-Ø. 132/03, 237/07
pesend etdi-Ø. 242/05
pesend eylerse-Ø. 123/05
pervâz etmedi-Ø. 222/10
pinhân eylese-Ø. 76/10
pîrehen edeydi-Ø. 155/02
pür etdi-Ø. 121/06, 170/09
reşk-i cinân oldu-Ø. 215/01
ṣafâ etmezdi-Ø. 235/05
ser-girân etdi-Ø. 227/04
ser-girân eyledi-Ø. 138/10
ser-sebz etdi-Ø. 224/09
seyretdi-Ø. 220/09
siḥr eyledi-Ø. 230/06
sîmîn ḫalḫal etdi-Ø. 140/02
suâl ederse-Ø 145/10
suâl eylerse-Ø. 76/12
sükût etse-Ø. 89/11
sürme-i çeşm-i ciḥân-bîn olmasa-Ø. 183/04
şâm eyledi-Ø. 96/04
şem'-i fürûzân-ı 'aşḳ oldu-Ø. 114/04
şerḥ ederse-Ø. 126/05
şerḥ eyledi-Ø. 217/07
şerḥa eyledi-Ø. 169/03
şikest edeydi-Ø. 39/04
şikest etdi-Ø. 39/03
şükr ü şikâyet etdi-Ø. 232/05
taḳaddüm eyledi-Ø. 33/06
tâlân eyledi-Øfilden . 223/01
târ-mâr etdi-Ø. 48/06
taṣavvur etmedi mi-Ø. 240/03
ṭavâf etdi-Ø. 86/04
taẓallüm etdi-Ø. 150/04
tebessüm etse-Ø. 206/04
tekellüm etmese-Ø. 150/01
telḫ etmedi-Ø. 226/08
temâm etdi-Ø. 59/02, 160/01
tenezzül eyledi-Ø. 109/01
te'ṡîr etdi-Ø. 34/02, 35/08, 41/04, 71/10
teşrîf etdi-Ø. 128/10, 236/11
ṭulû etdi-Ø. 36/01
türktâz eyledi-Ø. 203/07
ṭulû eyledi-Ø. 237/08

ṭûṭî-i âl oldu-Ø. 145/06
tüvân-ger eyledi-Ø. 49/05
ummân eyledi-Ø. 223/03
vaṣf eylese-Ø. 108/05
vefâ etmezse-Ø. 142/01
vîrân eyledi-Ø. 223/01
yâd eder oldu-Ø. 133/09
yâd etse-Ø. 105/07
yağma ederse-Ø. 183/02
yaḳin etdi-Ø. 26/07
żâyi'etdi-Ø. 221/02
zebûn etdi-Ø. 156/05
zencîr-i cünûn oldu-Ø. 221/01
zerd etdi-Ø. 143/07
zeyn eyledi-Ø. 151/08
zînet-feżâ-yı tâc u taḫt eyledi-Ø. 39/07
żiyâde eyledi-Ø. 203/03
ziynet-i bezm-i ciḫân eyledi-Ø. 167/07
ẓuhûr etdi-Ø. 114/03
ẓuhûr eyledi-Ø. 172/05

2.3.1.1.2.4. Çokluk Birinci Şahıs

-ḳ/ -k

açıldı-ḳ. 238/05
arardı-ḳ. 177/10
ârzû etse-k. 66/09, 125/09
âşinâ olmayaydı-ḳ. 29/09
başa-ḳ. 230/09
bekledi-k. 120/07
bildi-k. 66/06, 103/08, 238/09
bilse-k. 30/09, 31/03, 197/09
çıḳardı-ḳ. 66/06
çek-di-k+(çektik). 12/14
dedi-k. 155/03
def' edebilse-k. 232/03
def' edemedi-k. 240/09
diñledi-k. 215/08
diñlenmedi-k. 30/08
düşdü-k. 31/04
düşse-k. 202/07
eglenmeyeydi-k. 65/08
erişmedi-k ise. 198/01
etse-k. 202/09
ḥaẓẓ etse-k. 108/08
îcâz etdi-k. 212/06

naẓar eyler ise-k. 142/08
nûş eylese-k. 184/09
pür etdi-k. 211/08
sa'y edegördü-k 240/09
ṣoḥbet etse-k. 42/03

2.3.1.1.2.5. Çokluk İkinci Şahıs

2.3.1.1.2.6. Çokluk Üçüncü Şahıs

-lar/-ler

aldı-lar 57/04, 73/10
beste-i zencîr etdi-ler. 57/06
birbirine girdi-ler. 75/01
bozdu-lar. 62/01, 62/01, 62/02, 62/03, 62/04, 62/05
buldu-lar. 88/03
dedi-ler. 10/11, 105/05, 106/09, 126/04, 157/02, 161/10, 195/04, 231/07
defn eyledi-ler. 240/07
dese-ler. 110/11
dikdi-ler. 123/06
döndü-ler. 75/01
etdi-ler. 57/03
eylese-ler. 100/02
ḳul eyledi-ler. 73/07
pîr etdi-ler. 57/07
ragbet eylese-ler. 207/09
ser-nigûn eyledi-ler. 44/03
tavṣîf etdi-ler. 195/05
taḥyîr etdi-ler. 57/05
tesḫîr etdi-ler. 57/03
temlîk etse-ler. 108/02

2.3.2. ŞEKİL VE ZAMAN EKLERİ

2.3.2.1. BASİT ÇEKİMLER

2.3.2.1.1. Bildirme Kipleri

2.3.2.1.1.1. Geniş Zaman Eki

-(a)r- / -(e)r- / -(ı)r- / -(i)r-

aç-(a)r-. 26/09, 83/12, 92/04
açıl-(ı)r-. 85/06, 85/06, 85/07, 85/08, 85/09, 85/10
agla-r-. 68/09, 72/09, 77/09, 230/01
aglad-(ı)r-. 72/03, 234/01
agrıd-(ı)r-. 176/03
âh et-(e)r-. 177/05

âh- ı şerer-nâk et-(e)r-. 114/01
aḫşâmla-r-. 302/03
aḳ-(a)r-. 109/06, 178/01, 206/03, 249/07
aḳıt-(ı)r- (aḳıdır). 85/07, 102/01, 246/02
âl et-(e)r. 58/07
'âlem- nümâ o.-. 30/01
al-(ı)r. 25/10, 43/07, 48/03, 60/07, 106/06, 107/03, 148/02, 167/01, 208/05
'âlem- nümâ ol-(u)r.30/01
aldat-(ı)r. 160/10
alın-(ı)r. 62/09
altun eyle-r. 113/04
âmâde et-(e)r. 170/03, 204/08
añla-r. 72/10, 82/08, 148/04, 187/02, 160/10, 190/09, 196/02, 203/06, 220/01, 220/01, 220/02, 220/03, 220/04, 220/05, 243/05
ara-r-. 27/04, 81/06, 81/06, 81/07, 81/08, 81/08, 81/09, 98/07, 186/11
âr et-(e)r. 76/03, 132/07
ârâm eyle-. 49/02, 175/07
artır-(ı)r-. 129/05, 213/08, 246/08
'arż et-(e)r. 72/09, 98/04
'arż eyle-r. 140/04, 159/02
'arż-ı cemâl eyle-r. 140/06
'arż-ı devâ et-(e)r-. 43/02
âsân et-(e)r. 42/09
âşiyân et-(e)r. 245/08
at-(a)r. 53/01, 53/01, 53/02, 53/02, 53/03, 53/04, 53/05, 106/10
âvâre o.-(u)r-. 168/06
'ayş et-(e)r-. 70/04
'ayş eyle-r. 159/08
azm et-(e)r. 74/01
azm-ı gülistân etdir-(i)r. 56/02
azm-ı gülistân eyle-r. 84/03
baġla-r-. 184/03
bâis̱-i raġbet o.-(u)r-. 100/03
bâis̱-i şâdî o.-(u)r-. 61/03
baḳ-(a)r-. 60/06, 60/06, 60/07, 60/08, 60/09, 60/10, 198/04
bârân et-(e)r-. 234/01
baş dön-(e)r-. 61/04
başdan çıḳ-(a)r-. 235/08
başla-r. 49/04, 125/02, 295/04
bayrâm ol-(u)r. 168/09
belâ ol-(u)r-. 193/07
beñze-r. 30/01, 46/05, 47/01, 51/01, 60/01, 62/10, 74/09, 81/05, 117/06, 153/07, 157/04, 172/08, 183/03, 189/01, 190/06, 194/05, 208/07, 209/04, 214/04, 245/02
berbâd et-(e)r-. 118/06
ber-murâd ol-(u)r-. 46/01
besle-r. 49/05

şerḥ et-(e)r-. 126/05
şikest eyle-r-. 39/01
taḳrîr eyler-. 93/02
ṭa'n et-(e)r-. 179/10
taṭyîb et-(e)r-.77/05
tekrâr et-(e)r-. 76/05
taḥrîk et-(e)r. 215/10
târ-mâr et-(e)r-. 77/04
tebessüm eyle-r-. 220/07
tebşîr- i ḳudûm eyle-r-. 69/04
temâm et-(e)r-. 116/05
teng u târ et-(e)r-. 76/04
tercîḥ et-(e)r-. 31/09, 62/09
teşbîh et-(e)r. 32/06
te'ṡîr et-(e)r-. 31/10
ümmîd et-(e)r-. 103/04
ümîd-i vaṣl et-(e)r-. 222/04
vaṣf et-(e)r-. 27/06, 29/10
vîrân et-(e)r-. 53/07, 54/09
vîrân etdir-(i)r-. 56/04
yâd et-(e)r-. 118/07
yer et-(e)r-. 198/08
ẓann et-(e)r-. 93/04
zencîriñ dîvânesi ol-(u)r-. 243/08
zerd et-(e)r-. 83/08

-maz-/ -mez-
açdır-maz-. 131/07
aç-ıl-maz. 60/05, 181/06, 204/02, 214/04
aḫşâm ol-maz. 93/08
aḳçe et-mez.73/03
al-ımaz-. 116/08, 117/08
al-ma- 155/07
aheng-i ırâḳ eyle-mez 111/09
aḳçe et-mez.73/03
âmân ver-mez. 147/07
âmâde o.-maz. 95/02
añıl-maz. 183/09
añla-maz-. 48/06, 197/02, 220/03
añla-(y)a-maz-. 151/03
ârâm et-e-me-. 36/09, 65/09, 186/01
ârâm eyle-mez. 49/02
âsûde ol-maz. 210/03
ayrıl-maz. 64/02, 196/08
azm et-mez. 179/02

2.3.2.1.1.1.1. Soru Çekimi

-(ı)r mı / -(i)r mi/ -(u)r mu / -(ü)r mü

al-ır mı-. 151/09
âḫir o.-ur mu-. 44/07
âsûde o.-(u)r mu-. 210/01, 210/02
bâr eyle-r mi-. 48/08
bil-(i)r-. 233/09
boyan-(ı)r mı-. 226/02
dâ'im o.-(u)r- mu-. 56/06
düş-(e)r mi-. 126/06
esdir-(i)r- mi-. 199/09
ferâmûş et-(e)r mi-. 103/05
ḳuṣûr eyle-r mi-. 193/10

-maz mı/ -mez mi

açıl-maz mı. 214/04
âbâd olmaz mı. 131/05
añlamaz mı. 119/09
âşikâr olmaz mı. 72/02
bâr olmazmı. 141/01
bilmez mi-. 122/07, 200/10, 229/02
deg-mez mi. 195/08
ekil-mez mi. 222/02
serfürû et-mez mi. 171/01
semâ' et-mez mi. 176/02

2.3.2.1.1.2. Şimdiki Zaman Eki

-(i)yor

cânım çıḳ-(ı)yor-. 226/03
pâre pâre et-(i)yor (ediyor)-. 194/01

-mada/ -mede

açıl-mada. 228/01
aḳ-mada. 63/09
arttır-mada. 94/10
atıl-mada. 66/05
bâr o.-mada-. 158/01
boşal-mada-. 137/12
bul-mada-. 43/05a, 179/11
diz-mede-. 135/02
efzûn ol-mada-. 170/05

et-mede-. 193/10
mest et-mede-. 241/06
meşhûr et-mede-. 156/04
neşr et-mede-. 132/04
şayd etmede-. 81/05
şeṭâret et-mede. 135/07

-maḳda/ -mekde.

âyîne-i idrâk-i pâk o.-maḳda-. 54/01
bî-ḳarâr o.-maḳda-. 249/07
cân çekiş-mekde-. 74/10
göñül al-maḳda-. 249/06
terk-i ser et-mekde-. 86/10

2.3.2.1.1.2.1. Soru Çekimi

2.3.2.1.1.3. Gelecek Zaman Eki

-acaḳ-/ -ecek-

bul-acaḳ-. 72/09
yog ed-ecek-. 138/06
ḥâlet et-ecek-. 166/05

2.3.2.1.1.3.1. Soru Çekimi

2.3.2.1.1.4. Görülen Geçmiş Zaman

-dı-/ -di-/ -du-/ -dü-

aç-dı-. 123/06, 147/06, 229/06, 238/04
açma-dı 163/05
açdır-dı-. 38/04
açıl-dı-. 33/02, 47/06, 94/02, 103/08, 105/04, 112/06, 147/06, 190/05, 207/07, 215/07, 217/06, 217/06, 217/07, 217/08, 217/09, 217/10, 238/05
açılma-dı-. 124/01, 176/04, 186/06, 249/08
agar-dı-. 57/07
agırla-dı-. 239/06
âğûş eyle-di-. 175/10
'ahd ü peymân eyle-di-. 201/03
âh et-di-. 159/03
aḳ-dı. 62/08
aḳıt-dı-.109/01, 136/04, 219/04, 219/05, 219/06, 219/07, 219/08, 219/09, 239/01
al-dı-. 57/04, 57/05, 73/10, 105/05, 129/08, 151/08, 173/07, 174/06, 179/06, 197/03, 223/01, 231/03

nâz eyle-di-. 224/02
nefes eyle-di-.102/02
nigâh etme-di-. 238/04
niḫâl-i erguvân ol-du-. 250/06
nihân et-di-. 230/06
pâk et-di-. 136/03, 149/06, 149/07
pây-mâl eyle-di-. 128/07
penâh et-di-. 101/10
perîşân et-di-. 225/07
perîşân eyle-di-. 132/03, 237/07
pesend et-di-. 242/05
pervâz etme-di-. 222/10
pür et-di-. 121/06, 170/09, 211/08
râtibe-i ṣabâḥ-ı 'aşḳ eyle-di-. 115/01
reşk-i cinân ol-du-. 215/01
reşk- i gülzâr eyle-di-. 214/05
revân et-di-. 149/06
sa'y edegör-dü. 240/09
ser-girân et-di-. 227/04
ser-girân eyle-di-. 138/10
ser- nigûn eyle-di-. 44/03
ser-sebz et-di-. 224/09
seyret-di-. 220/09
siḥr eyle-di-. 230/06
sîmîn ḫalḫal et-di-. 140/02
sîneye çek-di-. 130/07
sözünüñ eri ol-du-. 230/05
şâm eyle-di-. 96/04
şerḥ eyle-di-. 217/07
şerḥa eyle-di-. 169/03
şem'-i fürûzân-ı 'aşḳ ol-du-. 114/04
şeyḫ-i fenn-i 'aşḳ ol-du-. 87/09
şikest et-di-. 39/03
şükr ü şikâyet et-di-. 232/05
taḥyîr et-di-. 57/05
taḳaddüm eyle-di-. 33/06
tâlân eyle-di-. 223/01
târ-mâr et-di-. 48/06, 246/06
tavâf et-di-. 86/04
tavṣîf et-di-. 195/05
taẓallüm et-di-. 150/04
telef et-di-. 111/03
telḫ etme-di-. 226/08
temâm et-di-. 59/02, 160/01
temâşâ eyle-di-. 221/09

tenezzül eyle-di-. 109/01
tesḫîr et-di-. 57/03
te'ŝîr et-di-. 34/02, 35/08, 41/04, 71/10
teşrîf et-di-. 128/10, 236/11
tîr et-di-. 171/09
ṭulû et-di-. 36/01
ṭulû eyle-di-. 237/08
ṭûṭî-i âl ol-du-. 145/06
türktâz eyle-di-. 203/07
tüvân-ger eyle-di-. 49/05
vîrân eyle-di-. 223/01
yâd eder ol-du-. 133/09
yaḳin et-di-. 26/07
żâyi'et-di-. 221/02
zebûn et-di-. 156/05
zerd et-di-. 143/07
zencîr-i cünûn ol-du-. 221/01
zeyn eyle-di-. 151/08
zînet-feżâ-yı tâc u taḫt eyle-di-. 39/07
żiyâfet eyle-di-. 82/09
żiyâde eyle-di-. 203/03
ziynet-i bezm-i ciḥân eyle-di-. 167/07
ẓuhûr et-di-. 114/03
ẓuhûr eyle-di-. 172/05

2.3.2.1.1.4.1. Soru Çekimi

-dı mı/ -di mi/ -du mu/ -dü mü
ferâmûş et-di mi. 103/02
gûşuña çalınma-dı mı. 40/07
taṣavvur etme-di mi. 240/03

2.3.2.1.1.5. Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki

-mış/ -miş/ -muş/ -müş

aç-mış-. 75/08
açıl-mış-. 104/07
açılma-mış-. 80/02
âh-ı cân-gündâz et-miş. 104/10
al-mış- 104/09, 241/01
artır-mış 53/08
âşıḳ o.-muş-. 110/02
aḳlını al-mış-. 75/04
abdâlıñ ol-muş-. 49/02
avla-mış-. 97/10

ittifâḳ et-miş-. 111/10
ḳarâr et-miş-. 64/10
keşf-i râz et-miş-. 104/07
muḫtelü'd-dimâğ eyle-miş-. 110/04
nâz et-miş-. 104/09
neşr etme-miş-. 192/02
niyâz et-miş-. 104/06
redd et-miş-. 240/08
ser-gerdân-ı 'aşḳ ol-muş-. 113/06
şikâr et-miş-. 48/09
taṣvîr eyle-miş-. 83/03
ta'lîḳ et-miş-. 78/07
ta'yîn et-miş-. 174/03
te'ṡîr eyle-miş-. 35/05
va'de-i luṭf eyle-miş-. 88/06
yer et-miş-. 183/06

ıb-dır/ -ib-dir/ -ub-dur/-üb-dür

abdâl ol-up-dur. 244/03
alış-ıb-dır 127/01
âlî et-ib-dir. 92/05
bul-ub-dur. 164/09
çek-ib-dir. 201/01
dön-üb-dür. 27/01

2.3.2.1.1.5.1. Soru Çekimi

2.3.2.1.2. Tasarlama Kipleri

2.3.2.1.2.1. Emir Çekim Ekleri

-Ø/-sın/ -sin/ -sınlar/ -ñız/ -niz
âbâd edegör-Ø. 38/08
âbâd eyle-sin. 80/09
açıl-Ø. 75/10, 132/01
açılma-Ø. 153/05
açma-Ø. 212/04
aç-sın. 79/06
açıl-sıñ. 94/03, 99/06, 194/10
âgâh ol-Ø. 73/02
âğâz eyle-Ø. 75/05
agız açma-Ø. 212/04
aglama-Ø. 62/07, 136/03
agzıña alma-Ø. 62/10

el üzre ṭut-Ø. 242/03
eriş-sin. 233/01
et-Ø. 37/01, 37/01, 37/04, 57/01, 97/07, 128/03, 247/02
et-sin. 125/10, 240/06
etme-Ø. 70/03, 118/09
eyle-sin. 112/06
fehm et-Ø. 182/02
feryâd et-Ø. 159/04
fevt etme-Ø. 133/08, 218/07
fiġân etme-Ø. 134/05
fiġân et-sin. 98/08
fikr et-Ø. 204/07
ḫâk ile yeksân eyleme-Ø. 164/06
ḫalâṣ et-Ø. 139/02
ḫayâl et-sin 153/02
ḥaẕer eyle-Ø. 69/07, 111/04, 223/10
ḥaẕer eyle-sin. 71/05
ḥaẓẓ etme-sin. 165/06
ḥaẕer et-Ø. 36/05, 122/10, 158/02
hilâf etme-Ø. 210/04
himmet et-iñ. 113/01
ḥiṣṣe alagör-Ø. 71/03
hücûm etme-sin. 150/06
ḫürrem eyle-sin. 188/04
ḫiẕmet et-iñ (ediñ). 121/09
ıṭnâb eyle-Ø. 212/06
iḥtirâz eyle-Ø. 123/09
iltifât et-Ø. 123/10, 166/09
ilzâm etme-sin. 117/02
imtizâc et-sin-ler. 43/06
inkâr et-sin. 85/03
inkâr eyleme-Ø. 130/07
isti'âre-i şevḳ et-Ø. 151/06
işrâb eyle-Ø. 212/05
i'tiẕâr eyle-Ø. 49/06
kâm al-Ø. 151/06
kenâr eyle-Ø. 50/09
kerem et-Ø. 78/05, 164/03
kilk u devât et-Ø. 37/05
ḳabûl et-Ø. 247/04
ḳal' u ḳam' etme-Ø. 109/09
kâm-rân eyle-Ø.46/04
ḳıyâs etme-Ø. 205/08
ḳurbân et-Ø. 247/04
kûteh et-Ø. 230/04

kül etme-Ø. 131/07
luṭf et-Ø. 237/04
luṭf eyle-Ø. 135/09, 148/09
meh-tâb eyle-Ø. 212/03
menzil al-Ø. 160/06
merdümlük eyle-Ø. 92/08
meyl etme-Ø. 51/05
mey-xâre etme-sin. 169/05
mezîd et-sin. 51/10
mihmân et-Ø. 247/01
mücellâ eyle-ñiz. 132/07
müheyyâ eyle-sin. 192/09
münevver eyle-Ø. 179/01
münḫarif etme-Ø. 220/08
müşerref eyle-Ø. 61/01
naḳş et-Ø. 234/07
nâlân et-Ø. 247/05
naṣîb eyle-Ø. 73/05
nâ-yâb eyle-Ø. 212/04
nevâ eyle-sin. 79/06
niyâz eyle-Ø. 66/11
pâk et-Ø. 25/05
pâk et-sin. 231/07
pâ-mâl eyleme-Ø. 148/09
perîşân eyleme-ñ. 238/07
peydâ et-Ø. 147/05, 239/05
pür-âteş etme-Ø. 233/09
reşk eyle-sin. 166/06, 166/06, 166/07, 166/08, 166/09, 166/10
ṣafâlar eyle-Ø. 215/05
ṭa'n etme-Ø. 180/10
ta'ẓîm u ikrâm eyle-Ø. 73/02
tecâvüz etme-Ø. 85/10
tehî eyle-Ø. 56/12
teḳażâ etme-Ø. 187/04
terk eyle-sin. 233/02
perîşân etme-Ø. 200/07
pinhân edegör-Ø 153/03
sâkin-i vîrân-ı ḫarâbât olagör-Ø. 38/10
sa'y ü himmet et-Ø. 151/05Ø
semâ' et-sin. 200/01
ser-bülend et-sin. 77/07
seyl-âb eyle-Ø. 212/01
seyret-Ø. 66/03, 81/03, 73/04, 210/07, 214/07, 214/08, 215/10, 223/08
seyret-iñ. 68/07, 135/04, 195/09
seyr eyle-ñiz. 58/07, 215/09

seyr eyle-Ø. 89/09, 181/08, 198/04, 227/0
sîr-âb eyle-Ø. 212/02
sûzân u giryân et-Ø. 247/01
şikâr et-Ø. 246/04
şikest etme-Ø. 39/05
şikest etme-sin. 39/01
şükr et-Ø. 133/09
ta'accüb eyleme-ñ. 115/04
taṣavvur eyleme-ñ. 83/11
terk et-Ø. 128/05
terk etme-Ø. 227/02
tesḫîr et-Ø. 166/09
ümmîd- i viṣâl eyleme-Ø. 118/02
vaṣf et-Ø. 73/01
vaṣf et-sin. 240/05
vaṣf eyleme-ñiz. 38/09
vefâ eyleme-Ø. 127/10
yâbâna atma-ñız. 96/07, 96/10
yer et-sin. 166/06
zebûn et-sin. 61/05

2.3.2.1.2.1.1. Soru Çekimi

mı/ mi/ mu/ mü

aḳmasın mı. 99/08

2.3.2.1.2.2. Şart Çekimi

-sa- / -se-

aç-sa- 54/08
açıl-sa-. 163/07, 177/06, 212/08
afv et-se-. 143/08
âh u afġân eyle-se-. 99/05
âġâz et-se-. 64/04
âgeh olma-sa-. 181/01
agla-sa-. 212/12
agladma-sa-. 197/09
âh u afġân eyle-se-. 99/05
âl o.-sa-. 118/02, 229/04
al-abil-se-. 241/02
al-sa- 43/07, 47/01, 121/10, 165/01, 173/01, 206/01, 232/09
aldırma-sa-. 211/02
an-sa- 173/05
ârâmgâh et-se-. 245/08
artır-sa- 43/03a
'arż-ı câh et-se-. 28/05
'arż-ı iştiyâḳ eyle-se-. 111/07

ârzû et-se-. 66/09
âşikâr o.-sa. 206/02
âşinâ olma-sa-. 110/06
âşûb eyle-se-. 119/08
ayırma-sa-. 194/11
azâb o.-sa-. 177/09
bahâr o.-sa-. 90/03, 206/01, 212/08
bâis olma-sa. 195/02
bakma-sa-. 125/04, 205/10
bak-sa-. 18/11, 65/06, 89/07
bakıl-sa-. 186/05
begen-se-. 87/07
bî-karâr ol-sa-. 206/03
bil-se-. 30/09, 31/03, 53/07, 84/04, 164/09, 174/05, 176/09, 188/01, 197/09, 208/05, 226/05, 239/09
bî-nâm u bî-nişân ol-sa-. 55/08
bit-se. 95/04
boyan-sa-. 118/02
bul-sa-. 170/04
câiz o.-sa-. 199/07
cefâ etme-se. 48/05
cem' o.-sa-. 98/07
cevâb o.-sa-.177/10
cevr eyle-se-. 220/05
cûş eyleme-se-. 105/10
çâk-ı girîbân eyle-se-. 41/02
çâk o.-sa. 158/08
çekme-se-. 48/02, 195/01
çıkar-sa-. 162/02
def' edebil-se-. 232/03
der-âğûş et-se-. 105/08
der-kâr o.-sa-. 77/01
dertleş-se-. 170/04
de-se-. 60/05, 97/07, 110/11, 170/04, 197/12, 198/10, 198/10
dile-se-. 89/10
dil-nevâz o.-sa-. 97/06
diñle-se-. 75/09
direk o.-sa-. 64/09
dizil-se-. 120/04
dökül-se-. 93/04
dür-nisâr o.-sa-. 206/06
düş-se-. 52/08, 69/09, 120/02, 202/07, 207/10
ebleh olma-sa-. 181/03
eglenme-se-. 226/03
el ver-se-. 28/02, 118/08, 143/06
er-se-. 127/04, 143/06, 206/08

erişdir-se. 111/07
es-se-. 176/01, 176/01, 176/02, 176/03, 176/04, 176/05
et-se-. 42/05, 69/03, 125/03, 146/10, 202/09
eyle-se-. 100/02
faṣl etme-se-. 178/04
ġâret-ger-i dîn olma-sa-. 183/02
ḫâne-i dil eyle-se-. 139/07
ḥarekât et-se-. 102/10
ḥaẓẓ et-se-. 108/08
'ıyâdet eyle-se-. 237/05
iḳrâr eyle-se-. 143/09
iltifât et-se-. 46/07
istiġnâ eyle-se-. 29/03
luṭf eyle-se-. 197/10
maḫṣûṣ eyle-. 124/10
meyl et-se-. 202/10
mezc etme-se-. 218/12
muḳarrer eyle-se-. 180/04
murâd et-se-. 46/02
mütâlaa-ı safḥa-ı cemâl et-se-. 85/08
nerm eyle-se-. 143/10
neşr et-se-. 206/02
nûş eyle-se-. 184/09
pinhân eyle-se-. 76/10
pür eyle-se-. 199/04
ricâ eyle-se-. 143/08, 143/09
seyr eylese-. 129/07
ṣoḥbet et-se-. 42/03
sürme-i çeşm-i ciḫân-bîn olma-sa-. 183/04
sükût et-se-. 89/11
tetebbû eyle-se-. 80/10
ragbet eyle-se-. 207/09
şikâyet eyle-se-. 155/07
tebessüm et-se-. 206/04
tekellüm etme-se-. 150/01
temlîk et-se-. 108/02
vaṣf eyle-se-. 108/05
yâd et-se-. 105/07

2.3.2.1.2.2.1. Soru Çekimi

2.3.2.1.2.3. İstek Çekimi

-(y)a/ -(y)e

'âlem- nümâ olma-(y)a-. 29/06
aldañma-(y)-a-. 146/03
'âlem- nümâ ol-a-. 29/06
âlûde-i ḫûn et-me-(y)e-. 152/03
âvâre-i 'aşḳ olma-(y)a-. 240/10
'arż et-e-. 67/08
'arż eyle-(y)e-. 99/10
'aşḳ et-e-.194/03
'aşḳ ol-a. 231/04
âbâd-ı andelîb ol-a-: 33/04
açıl-a-. 49/03
agla-(y)a-. 135/09
âġûş et-e-. 153/02
âhı tut-a-. 177/05
al-a-. 28/10, 51/01
alın-a-. 33/01
âlûde-i ḫûn etme-(y)e-. 152/03
âm ol-a-. 93/09
ârâm et-e 112/10
ârâm eyle-me(y)e. 175/07
âsûde ol-a-. 210/01
âşıḳ-perest ol-a-. 185/07
âşinâlıḳ et-e-. 144/03
'ayş et-e-. 163/10
âzâd et-e-. 146/04
azm et-e-. 157/05
âzürde et-e-. 231/06
bil-e-. 55/09
üstâd-ı andelîb ol-a-. 33/05
bâis̱ ol-a-. 161/03
baḳ-a-. 29/06, 31/01, 231/09
baş-a-. 230/09
bekle-(y)e-. 200/08
ber-devâm ol-a-. 113/01
besle-(y)e-. 249/10
bî-gâne olma-(y)a-. 144/03
bîmâr ol-a. 37/09
bilme-(y)e-. 86/07, 112/04
boyla-(y)a-. 157/01
boz-a-. 240/09
bul-a-. 100/12
bul-ma-(y)a-. 111/05, 171/10
bul-ma-(y)a. 43/10

pâyende et-e- 199/10
pinhân et-e-. 57/11, 100/05
pür-dâġ et-e-. 141/08
reşk-i gülistân et-e-. 135/09
rûz et-e-. 96/04
şâd et-e-. 146/01
şikâyet et-e-. 50/04, 151/01
taḳrîr et-e-. 116/07
taṣḥîḥ et-e-. 59/07
taṣrîḥ et-e-. 59/10
telmîḥ et-e-. 59/08
tenḳîḥ et-e. 59/09
tercîḥ et-e-. 59/06
terennüm et-e. 150/05
tesbîḥ et-e-. 59/06
te'ṡîr et-e-. 113/05, 198/06
teşrîf et-e-. 90/02
tevâżû'-ı mestâne eyle-(y)-e. 63/05
yâd et-e-. 146/05
yer et-e 193/01
ẓuhûr et-e-. 54/05

2.3.2.1.2.3.1. Soru Çekimi

mı

bul-ma-(y)a mı. 43/05, 43/10
cân ver-e mi. 194/04
cân verme-(y)e mi. 188/02

2.3.2.1.2.4. Gereklilik Çekimi

2.3.2.1.2.4.1. Soru Çekimi

2.3.2.2. BİRLEŞİK ÇEKİMLER

2.3.2.2.1. Hikâye Çekimleri

2.3.2.2.1.1. Görülen Geçmiş Zamanın Hikâyesi

2.3.2.2.1.1.1. Soru Çekimi

2.3.2.2.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikâyesi

-mış-dı-/ miş-di-/ mış i-di-/ -miş idi
-muş-i-di/ -muş -i-di-
bedr ol-muş i-di. 218/01

beñzet-miş-di. 201/02
ber-ķayd ol-muş-i-di. 142/04
bünyâd olma-mış-dı. 243/09
cefâlar eyle-miş-di-. 104/08
derc et-miş-i-di. 103/02
'ahd et-miş idi. 58/08
dil-ḫırâş eyle-miş-idi-. 205/06
neşve-dâr et-miş-di-. 227/05

2.3.2.2.1.2.1. Soru Çekimi

2.3.2.2.1.3. Geniş Zamanın Hikâyesi

-(a)r-dı/ -(e)r-di/ -(ı)r-dı-/ -(i)r-di-
-(a)r- i-di/ -(e)r i-di/ -(ı)r i-di/ -(i)r i-di

agla-r-dı-. 212/10
agla-maz-dı-. 159/07
âh-ı serd etmez i-di-. 114/07
al-(ı)r-dı-. 62/05
al-maz-dı-. 183/05
añla-r-dı-. 82/07
ara-r-dı-. 177/10
ârzû eyle-r-i-di. 184/08
âsâyiş et-(e)r-i-di. 184/04
baḫâ o.-maz-dı. 158/06
beñze-r i-di-. 44/03
beñzetmez i-di-. 181/05
bil-(i)r-di-. 193/02, 216/05, 233/08
bil-mez-di-. 126/07
de-r-di-. 104/08, 142/01, 142/03, 150/01, 195/01, 195/01, 195/02, 195/03, 195/04, 195/05, 202/04, 232/09, 244/10
de-r-ler-di. 244/10
der- âġûş eyle-r-di. 202/05
diz-(e)r-di-. 244/05
dökmez idi-. 114/07
düş-mez-di. 130/03
em-(e)r-di-. 157/07
et-(e)r-di-. 235/04
eyle-r-di-. 120/06, 103/07
ferâmûş eyle-r-di-. 105/07
ġubâr eyle-r-di-. 130/10
ḫalâṣ eyle-r-di-. 238/08
ḫarâb eyle-r-di-. 87/10
helâk et-(e)r-di-. 201/08, 218/12
helâk eyle-r-di-. 205/10
ḫurûc et-mez-di. 184/03

rû-be-râh eyle-r-di-. 180/04
şafâ et-mez-di-. 235/05

2.3.2.2.1.3.1. Soru Çekimi

mı i-di/ mi-(y)di

art-ar mı i-di. 105/02
i'tirâż eyler mi-(y)-di. 132/10

2.3.2.2.1.4. İstek Kipinin Hikâyesi

-(y)a-di-/-(y)e-di-

aç-a-i-di-m. 26/10
âşinâ olma-(y)a-i-di-. 29/09
baķ-a-(y)dı. 216/05
bî-ġam o.-a-(y)dı-. 235/04
bil-e-(y)di-. 41/10
bul-a-(y)dı-. 26/10, 202/05
cem o.-a-(y)dı-. 235/02
da'vâ+lar et-e-(y)di-. 248/04
eglenme-(y)e-(y)di-. 65/08
el ver-e-(y)di-. 120/08
er-e-(y)di-. 142/05
mıķaṭṭ et-e-(y)di-. 107/10
pîrehen et-e-(y)di-. 155/02
şikest et-e-(y)di-. 39/04

2.3.2.2.1.4.1. Soru Çekimi

2.3.2.2.1.5. Şart Kipinin Hikâyesi

-sa-(y)-dı- /-se-(y)-di-

de-se-(y)-di-. 195/05
girye etme-se-(y)-di-. 195/01

2.3.2.2.1.5.1. Soru Çekimi

2.3.2.2.2. Rivâyet Çekimleri

2.3.2.2.2.1. Şimdiki Zamanın Rivâyeti

2.3.2.2.2.1.1. Soru Çekimi

2.3.2.2.2.2. Geniş Zamanın Rivâyeti

(a)r-mış/ -(e)r-miş/ -(i)r-miş/ (u)r-muş
-r i-miş

bulun-(u)r-muş-. 40/03
de-r imiş-. 194/04, 201/06
dile-r-miş-. 104/05
eriş-(i)r-miş-. 165/01
et-(e)r-miş-. 153/09
te'ṡîr et-(e)r-miş-. 36/06
teşbîh et-(e)r-miş-. 157/04

2.3.2.2.2.2.1. Soru Çekimi

2.3.2.2.2.3. Gelecek Zamanın Rivâyeti

2.3.2.2.2.3.1. Soru Çekimi

2.3.2.2.3. Şart Çekimleri

2.3.2.2.3.1. Şimdiki Zamanın Şart Çekimi

2.3.2.2.3.1.1. Soru Çekimi

2.3.2.2.3.1.2. Geniş Zamanın Şartı

-(a)r-sa-/ -(e)r-se-/-(u)r-sa-

aç-(a)r-sa-. 69/10
agla-r-sa-. 103/09
aglat--(ı)r-sa. 72/05
aḳ-(a)r-sa-. 80/06
al-(ı)r-sa. 199/05
al-maz-sa-. 27/06
aḳ-maz-sa-. 44/09
artır-(ı)r-sa. 43/03a
bagrına baş-(a)r-sa-. 190/04
baḥâr ol-(u)r-sa-. 134/07
baḳ-(a)r-sa-. 196/05
bî-ḳarâr ol-(u)r-sa-. 71/04
cevr et-(e)r-se-. .193/07
çâk çâk eyle-r i-se-. 110/08
çek-er-se-. 144/04
çerâġ eyle-r-se-.110/05
çıḳ-(a)r-sa-. 235/08
de-r-se-. 48/10, 102/01, 151/09, 168/04, 170/08, 174/02, 179/04, 210/09
dile-r-se-. 30/03, 73/03, 191/01, 234/07

dirîğ et-(e)r-se-: 50/10
dön-mez-se-. 136/07
düş-(e)r-i-se-. 205/09
düş-(e)r-se-. 176/07, 230/09
es-(e)r-se-. 71/05
et-(e)r-i-se (ederse). 89/07, 185/02
eyle-r-se-. 46/03
ḫâk et-(e)rse-. 68/06
kan agla-r i-se-. 90/08
medḥ eyle-r-se-. 108/05
meyl et-(e)r-se-. 86/05, 119/01, 214/08
naẓar eyler i-se-. 142/08
niḳâb eyle-r-se-. 89/03, 89/03
niyyet eyle-r-se-. 52/01
nişân eyle-r-se-. 180/07
pesend eyle-r-se-. 123/05
suâl et-(e)r-se-. 145/10
suâl eyle-r-se-. 76/12
şerḥ et-(e)r-se-. 126/05
yağma et-(e)r-se-. 183/02

-maz-sa/ -mez-se

aḳ-maz-sa-. 44/09
al-maz-sa-. 27/06
bul-maz-sa-. 132/10
bulun-maz-sa-. 48/01
eksik o.-maz-sa-. 248/03
et-mez-se-. 210/03
gûş-vâr et-mez-se-. 111/05
vefâ et-mez-se-. 142/01
meyl eylemez-se-. 201/01

-maz ise-/ -mez ise-
baş eg-mez i-se-. 146/12

2.3.2.2.3.1.2.1. Soru Çekimi

2.3.2.2.3.2. Gelecek Zamanın Şartı

***2.3.2.2.3.2.1.** Soru Çekimi*

2.3.2.2.3.3. Görülen Geçmiş Zamanın Şartı

-dı- i-se-/ -di-ise
-dı-(y)-sa-/di-(y)-se-

açılma-dı-i-se+(açılmadıysa). 122/05
agar-. 230/01
al-dı-ñ-sa. 129/08
mest-i ‘aşķ o.-du-ñ-sa- 153/05
erişme-di-k ise. 198/01

2.3.2.2.3.3.1. Soru Çekimi

2.3.2.2.3.4. Öğrenilen Geçmiş Zaman

2.3.2.2.3.4.1. Soru Çekimi

2.3.3. FİİL İŞLETME EKLERİ

2.3.3.1. İnfinitif Ekleri

-maķ/-meķ

âbâd ol-maķ. 129/06
aç-maķ. 50/03
açıl-maķ. 49/04, 161/09a, 202/10, 212/09
al-maķ. 73/05, 104/09, 129/09, 158/07, 211/02, 53/01, 57/03, 221/07
añ-maķ. 195/07
‘âlem-nümâ et-mek. 126/11
âşinâ et-mek. 126/07
âşikâr et-meķ: 149/09
ayrılma-maķ 151/10
‘ayş ü şafâ et-mek. 126/09
bâd ol-maķ. 217/02
baķ-maķ. 113/03
baş alıb git-meķ. 229/08
başa çık-maķ. 104/05
başına çıķ-maķ. 126/03
bezm-i şarâb et-mek. 211/07
bahs̱ et-meķ. 38/07
ber-ķarar ol-maķ. 221/06
ber-murâd ol-maķ. 46/05
ber-murâd olma-maķ. 113/01
bezm-i şarâb et-mek. 211/07
bî-gâne ol-maķ. 200/09
bilme-mek. 221/05

seyyâḥ-ı çîn et-mek. 99/01
seyret-mek. 244/08
şikâr et-mek. 83/09, 184/07, 191/01
şikâyet et-mek 137/03
taḥṣîl eyle-mek. 192/01
ṭavâf et-mek. 86/04
tenhâ eylemek. 181/07
teşrîf et-mek 238/06
ümmîd-i cefâ et-mek. 126/06
vaṣf et-mek. 75/02
vaṣf eyle-mek. 119/04
vefâ et-mek. 59/05
yer et-mek. 192/05
yerden yere çal-maḳ. 148/04
ẕemmet-mek. 193/08

-ma/-me

aç-ma. 227/06
al-ma. 29/04
añ-ma. 157/10
at-ma. 78/03
çignet-me. 132/07
dök-me. 130/04, 157/09
ṣaman altında ṣu yürüt-me. 66/04

2.3.3.1.1. Soru Çekimi

-maḳ mı/ -mek mi
bâr ol-maḳ mı-. 190/09
çek-mek mi-. 88/10

2.3.3.2. Zarf-Fiil (Gerundium) Ekleri

+a/+e

bâḳî kal-a. 51/04
dön-e. 111/07, 111/07, 125/10, 125/10, 155/02, 155/02
et-e (ede) 27/09, 27/09

-alı/-eli

aḳ-alı+(agalı) 246/01
düş-eli. 44/02, 249/05
efzûn o.-alı. 228/02
seyret-eli. 137/10

taḫrîk edeli. 109/02, 109/07

-aldan/-elden

bil-elden. 30/10, 144/05
cemre düş-elden. 166/02
dûr ol-aldan. 197/11
düş-elden. 27/08, 166/01, 166/01, 166/02, 166/03, 166/04, 166/05, 221/06, 248/03, 249/09
es-elden. 139/06
pür-dâġ et-elden. 227/08
yâd etmez ol-aldan. 217/05
zerd et-elden 227/08

-araḳ/ -erek

de-(y)erek+(diyerek). 122/01, 122/01, 122/02, 122/03, 122/04, 122/05
reşk et-erek (ederek). 216/01

-dıḳca/ -dikce/ duḳca

al-dıḳca 101/04, 171/01
baḳ-dıḳca. 58/01, 91/03
dırâz ol-duḳca. 170/05
duâ' et-dikce. 32/05
es-dikce. 56/02, 70/03, 200/02
et-dikce. 56/03
ḳaṣd et-dikce 147/07
müşerref eyledikce. 69/04
niyâz et-dikce 57/09
reftâr eyle-dikce. 35/05
fikr eyle-dikce. 92/02
ḳaṣd eyledikce. 125/02

-dıḳda/ -dikde

es-dikde. 209/02

-dıgından/ -diginden

del-dik-i-nden+(deldiginden). 159/07

-(y)ıb/ -(y)ib/ -(y)ub/ -(y)üb

aç-ıb. 58/01, 132/03, 145/04, 164/10, 180/08
açıl-ıb 115/07

-ıcaḳ/ -icek/ -ucaḳ/ -ücek

başla-(y)ıcaḳ. 81/02
bul-ıcaḳ. 177/10
bulma-(y)ıcak. 251/04
çıḳ-ıcaḳ. 81/03
et-icek (edicek). 100/03, 113/10
ḫükm et-icek (edicek). 59/07
müjde et-icek (edicek). 237/09

-iken/ -ken/ (y)ken

aglar-iken+(aglarken). 47/08
âşıḳ degil-ken. 56/09
âşıḳ değil-ken. 56/09
baḥr-i pür-girdâb iken. 160/09
bilir-ken. 41/09
bir i-ken. 132/01
bî-tâb i-ken. 160/06
cevlân eder-ken. 173/02
der-ken. 153/01
deşt-i 'aşḳıñ ḫâtemi+(y)ken. 80/07
dizer-ken. 182/10
durur-ken: 142/02
elde-(y)-ken. 95/02
eder-ken. 43/04a
iḫtirâz eder-ken. 101/08
mecma'-ı aḥbâb i-ken. 160/07
nagmeler eyler-ken. 58/04
raḳṣ eder-ken. 173/02

-(y)ınca/ -(y)ince/ -(y)unca/-(y)ünce

açıl-ma-(y)ınca+(açılmayınca). 50/06
aç-ınca 54/07
âġâz et-ince. 98/09
agla-ma-(y)ınca+(aglamayınca). 212/12
aks ur-unca. 132/08
al-ınca 217/08, 230/06
alış-ınca 201/01
ayyâr eyle-me-(y)ince. 186/05
bâde ol-unca. 216/09
bozma-(y)ınca. 223/08
bul-unca. 221/02, 221/08
bûs u kenâr eyleme-(y)ince. 186/01
de-(y)ince. 157/03
deg-ince. 207/08

deryâ et-ince: 225/01
düş-ünce. 89/02
er-ince. 81/03, 134/08
eriş-ince. 137/11, 150/08
kâr eyleme-(y)ince. 186/06
ḳarâr eyleme-(y)ince. 186/01
maḥv-ı vücûd et-ince 121/05
nâle vü zâr eyleme-(y)ince. 186/03
şikâr eyleme-(y)-ince. 186/02
terk-i diyâr eyleme-(y)ince. 186/04

-madan/-meden

agla-madan. 57/07, 236/01
al-madan 89/10
âşinâ ol-madan. 200/09
cem' ol-madan. 108/04

-maḳtan/ -mekten
agla-maḳdan. 245/05

-uban/-üben
başla-(y)-uban. 81/02

2.3.3.2.1. Soru Çekimi

2.3.3.3. Sıfat-Fiil (Partisip) Ekleri

-acaḳ/ -ecek
bend eyle-(y)ecek. 178/05
lâ'l et-ecek (edecek). 191/08
nâz eyle-(y)-ecek. 236/05
ṣayd et-ecek (edecek). 81/05, 110/01, 184/07

-(y)an/-(y)en

abâ-pûş olma-(y)an. 247/08
açıl-an. 210/07
al-an. 94/09, 191/09, 223/01
añla-(y)an+(añlayan). 129/01
âşıḳ -ı zâr ol-an. 210/01
bagışlama-(y)an+. 50/07
baḥr-i firâvân ol-an. 149/03
baḳma-(y)an. 169/08
bârân ol-an. 149/04
bî-aḳl olma-(y)an. 247/07

bî-hûş olma-(y)an. 247/07
bil-en. 48/04, 86/06, 92/12, 97/01, 129/02, 205/08, 220/02, 221/05
bîmâr ol-an. 83/06, 83/12
bilme-(y)en. 67/04, 231/08
bul-an. 112/08
cân ver-en. 172/09
cây-ı dil ol-an. 33/04
cûşân ol-an. 149/02
çek-en. 105/04, 239/09
çekme-(y)en: 116/09, 117/09
çıḳ-an. 58/02
çıḳar-an. 100/07
de-(y)en+ (diyen). 47/10, 65/05
deryâ-dil ol-an. 112/08
devr et-en. 167/09, 209/07
diger-gûn eyle-(y)-en. 65/04
dile-(y)en. 95/07
dil-şâd et-en. 79/08
dön-en. 113/09
döşen-en. 205/09
düş-en. 63/10, 86/03, 138/03, 174/01, 174/01, 174/02, 174/03, 174/04, 174/05, 207/03
egle+(y)en. 77/10
ehl-i ṭab' ol-an. 81/08
el uzat-an. 161/09
el üzre ṭut-an. 191/01
em-en. 86/08, 173/10
esîr-i zülf ol-an. 83/06
esîr-i zülf-i miskîn+iñ ol-an. 131/02
etdir-en. 91/08
gûş et-en. 238/01
ḫalâṣ et-en. 174/04
maġrûr eyle-(y)-en. 91/10
ma'mûr et-en. 45/05
pür-nem et-en 234/12
pür-şevḳ et-en. 191/08
serv-i ser-efrâz eyle-(y)-en. 223/02
ṭugyân et-en. 228/02
vaż'- ı âyîn eyle-(y)-en. 235/02
vaṣf ed-en. 59/08

-(a)r/ -(e)r/ -(ı)r/ -(i)r/ -(u)r

aç-(a)r. 124/02
aḳ-(a)r. 82/05, 102/05, 203/01
al-(ı)r. 196/07

añla-r. 236/05, 247/07
baḳ-(a)r. 91/05
bend et-(e)r. 243/08
bend ol-ur. 182/04
beñze-r. 64/06
bil-(i)r. 100/10
ditre-r. 178/09
es-(e)r. 178/09
eyle-r. 99/08, 137/06s, 154/11, 185/10, 239/05
himmet et-(e)r-. 143/10
yâd et-(e)r. 133/09, 196/08

-dıḳ/ -dik/ -duḳ/dük

açıl-madıḳ 176/04
añ-dıḳ-ın+(andıgın) 171/02
araḳ- rîz ol-duḳ. 238/09
'arż et-dik. 121/02
baḳ-dıḳ. 30/01, 52/03
baḳma-dıḳ.285/05
bî-beḳâ ol-duḳ. 41/09
bî-ḥisâb ol-duḳ. 187/10
bî-ḳarâr i-diḳ. 58/10
bil-dik. 135/06, 138/07
boylama-dıḳ. 157/01, 236/04
bul-duḳ. 84/08
cân ver-dik. 72/10
çek-dik. 77/08, 82/06, 86/06, 93/02, 108/10, 170/04, 177/02, 177/03, 233/08
çekme-dik. 245/01
çıḳ-dıḳ. 177/04
de-dik. 122/06, 122/06, 122/07, 122/08, 122/09, 122/10
dırâz ol-duḳ. 131/10
dil-efgâr ol-duḳ. 242/06
dûr ol-duḳ. 53/06, 120/01
emen-dik. 86/08
et-dik. 31/04, 52/07, 62/05, 76/05, 85/01, 157/10, 176/02, 195/07
etme-dik. 245/03
eyle-dik. 66/06, 154/07, 122/09
ḥall etme-dik. 168/03
ḳaydet-dik. 90/13
mest-i evkâr ol-duḳ. 242/10
od etme-dik. 52/09
pâ-mâl-i aġyâr ol-duḳ. 242/07
tebessüm et-dik. 229/02
ḫâk-i der-i yâr ol-duḳ. 242/08

yâd et-dik. 128/02
ẓann et-dik. 167/04

-maz/ -mez

alın-maz 159/05
baş eg-mez. 196/09
bil-mez. 36/08, 64/04, 230/02
bil-mez. 39/05
bulun-maz. 39/05, 104/02
çıḳ-maz. 99/10
düken-mez. 224/03
baş eg-mez. 146/12
eril-mez. 160/09
yâd et-mez. 217/05

-mış/ -miş/ -muş/ -müş
açıl-mış. 47/07, 58/01

2.3.3.3.1. Soru Çekimi

ÖZEL ADLAR DİZİNİ

Ferhâd: *(Far.)* Ferhâd ile Şîrîn adlı hikayede geçen kahraman. (156/02, 162/10, 171/05, 205/08, 206/08, 218/06, 227/09, 247/07)

Ḥaleb: *(Ar.)* Bugün Suriye sınırları içinde bulunan şehir merkezi. (209/01, 209/01, 209/02, 209/03, 209/04, 209/05)

Hindistân: *(Ar.-Far.)* Hindistan (83/02)

Hindûsitân: *(Ar.-Far.) (bkz. Hindistân)* (50/03)

Ḥâbeş: *(Ar.)* Afrika' nın doğusunda ve Yemen' in karşı kıyısında bulunan Habeşistan ülkesi ve halkı. (244/06)

Ḥâtem: *(Ar.)* Arap kabileleri arasında tanınmış "Tayyi" kabilesine mensub ve cömertliliğiyle ünlü olan "İbnü Abd- illâh Bin Sa'd" ın lakabı. (107/02)

Ḥalîl: *(Ar.)*Samîmi dost; Hz. İbrahim' in lakabı. (195/04)

Ḥıṭâ: *(Ar.)* Çin' in kuzeyiyle Türkistan topraklarına verilen ad. (187/07, 192/04, 237/06)

Ḥıżr: *(Ar.)* Âb- i hayatı içip ölmezliğe kavuştuğuna inanılan kişi. (38/05, 83/10, 166/10, 187/03, 207/03)

Ḥuten: *(Far.)* Doğu Türkistan (157/04)

İbrâhim: *(Ar.)* Hz. İbrahim, peygamber. (227/02)

İlyâs: *(Ar.)* İlyas peygamber. (83/10)

İsâ: *(Ar.)* İsrailoğullarının son peygamberi. (187/03, 192/06)

İskender: *(Yun.)* İskender- i Zülkarneyn. Ordusuyla birlikte Zulûmât ülkesine girip, Hızır' la birlikte âb- ı hayâtı bulan hükümdar. (30/01)

İstanbûl: Osmanlı İmparatorluğu' nun başkenti. (52/04)

Ḳays: *(Ar.)* Kays b. el- Mülevvahü'l- âmîrî; Mecnûn' un gerçek adı. (bkz. Mecnûn). (27/09, 28/06, 41/11, 65/10, 80/04, 80/07, 87/09, 95/01, 98/02, 102/06, 102/06, 102/07, 102/08, 102/09, 102/10, 104/03, 104/08, 116/07, 142/02, 146/01, 155/10, 156/04, 171/05, 194/12, 200/08, 201/09, 226/09)

Kâ'be: *(Ar.)* Mekke' de Harem- i Şerif' in içinde bulunan yapı. Beyt' ül Harem, Kâbetullah adlarıyla da anılır. (80/08, 86/04, 87/02, 93/04, 108/01, 111/07, 154/10, 162/04, 172/11, 187/06, 221/04)

Kelîm: *(Ar.)* Tûr- ı Sinâ' da Allah ile konuşmasından dolayı Mûsâ peygambere verilen unvan. (63/04)

Keyvân: *(Far.)* Zühal, Satürn gezegeni. (106/03)

Kûhken: *(Far.)* Dağ delen. Ferhâd, Şîrîn' e ulaşmak için Bîsütûn Dağı' nı delmek zorunda kaldığı için kendisine verilen ad. (80/03, 146/01, 201/09)

Kur'ân: *(Ar.)* Kur' ân- ı Kerîm. Dört semavî dinin en son indirilen kitabı. (83/01)

Leyâ: *(Ar.) (bkz. Leylâ)* (92/11)

Leylâ: *(Ar.)* Leylâ ile Mecnûn mesnevisinin, asıl adı Leylâ binti Mehdî b. Sa'dü'ül Âmiriyye' kadın kahramanı. (27/09, 41/11, 80/07, 95/01, 102/06, 104/08, 170/02, 226/01)

Leylî: *(Ar.) (bkz. Leylâ)* (226/09, 244/02)

Mecnûn: *(Ar.)* Leylâ ve Mecnûn hikâyesinin, asıl adı Kays b. el- Mülevvahü'l- âmîrî olan erkek kahramanı. (bkz. Ḳays) (27/09, 41/11, 52/10, 68/02, 96/07, 113/09, 153/10, 168/03, 170/02, 170/04, 174/01, 205/08, 226/01, 233/08, 236/07, 244/02, 246/09, 247/07)

Mevlânâ: *(Ar.)* Mevlânâ Muhammed Celâl- üd- dîn- i Rûmî. Türk şairi ve Mevlevî tarikatının kurucusu. (200/03)

Mesîḥâ: *(Ar.)* Hz. İsa' nın isimlerinden biri (172/09)

Murâd (d. 1612/ ö. 1640): *(Ar.)* IV. Murad, Osmanlı padişahı. (32/04, 41/06, 46/08, 57/01, 61/11, 87/04, 89/06, 92/06, 94/04, 101/10, 119/06, 126/10, 171/06, 172/12, 179/09, 206/05, 224/10)

Nemrûd: *(Ar.)* Babil ülkesinin kurucusu sayılan ve Babil kulesini yaptıran kral. (195/04)

Nûḥ: *(Ar.)* Nuh peygamber. (194/07)

Os̱mân (d. 1603- 1622): *(Ar.)* II. Osman, Genç Osman da denir. I. Ahmet' in oğludur. I. Mustafa yerine tahta çıkmıştır. İran, Avusturya ve Lehistan ve Kırım savaşları nedeniyle kahramanlıkları açısından söz edilmiştir. (51/10, 77/06, 146/11, 182/11, 192/08, 194/06, 199/10, 219/01)

Os̱maniyan: *(Ar.)* Osmanlılar (51/10)

Rıdvân: *(Ar.)* Cennetin kapıcısı olan büyük meleğin adı. (249/03)

Rûm: *(Ar.)* Anadolu' ya verilen ad. (69/03, 88/03, 150/06)

Rüstem: *(Far.)* İran' ın, adı Şehname'de övgüyle anılan ünlü kahramanı. (59/03, 61/05, 116/06, 182/11, 185/03)

Sidre: *(Ar.)* Kur'ân- ı Kerîm' de adı geçen kutsal ağaç. (122/08, 130/01, 208/07)

Sikender: *(Yun.)* (*bkz İskender*) (145/11, 195/04)

Sitânbûl: *(Tr.) (bkz. İstanbul)* (179/07, 123/01, 123/01, 123/02, 123/03, 123/04, 123/05)

Süleymân: *(Ar.)* Davud peygamberin oğlu. Padişah ve peygamber. (49/09, 57/02, 102/08, 217/02)

Şâm: *(Ar.)* Şam şehri. (97/01, 120/06)

Şîrîn: *(Far.)* "Hüsrev ile Şîrin" ya da "Ferhâd ile Şîrîn" hikayesinin kadın kahramanı. (206/08)

Tâtâr: *(Far.)* Tatar ırkı. (124/04, 183/02)

Ṭûbâ: *(Ar.)* Sidre' de bulunan ve kökü yukarda dalları aşağıda olmak üzere bütün cenneti gölgeleyen ilâhî bir ağaç. (122/08, 130/01, 208/07)

Ṭûr: *(Far.)* Sina çölünde bir dağın adı. (63/04)

Yaḥyâ (d. 1552- ö. 1644): *(Ar.)* (25/05, 25/10, 26/05, 26/10, 27/05, 27/10, 28/05, 28/10, 29/05, 29/10, 30/05, 30/10, 31/05, 31/10, 32/05, 32/10, 33/05, 33/10, 34/05, 34/10, 35/05, 35/10, 36/05, 36/10, 37/05, 37/10, 38/05, 38/10, 39/05, 39/10, 40/05, 40/10, 41/05, 41/11, 42/05, 43/05, 43/05a, 43/10, 43/10, 44/05, 44/10, 45/05, 45/10, 46/05, 46/10, 47/05, 47/10, 48/05, 48/10, 49/05, 49/10, 50/05, 50/10, 51/05, 51/10, 52/05, 52/10, 53/05, 53/10, 54/05, 54/10, 55/05, 55/10, 56/07, 56/12, 57/07, 57/12, 58/05, 58/10, 59/05, 59/10, 60/05, 60/10, 61/05, 61/10, 62/05, 62/10, 63/05, 63/10, 64/05, 64/10, 65/05, 65/10, 66/07, 66/12, 67/05, 67/10, 68/05, 68/10, 69/05, 69/10, 70/05, 70/10, 71/05, 71/10, 72/05, 72/10, 73/05, 73/10, 74/05, 74/10, 75/05, 75/10, 76/05, 76/12, 77/05, 77/12, 78/07, 78/12, 79/05, 79/10, 80/05, 80/10, 81/05, 81/09, 82/05, 82/10, 83/05, 83/12, 84/05, 84/10, 85/05, 85/10, 86/05, 86/10, 87/05, 87/10, 88/05, 88/10, 89/05, 89/11, 90/05, 90/14, 91/05, 91/10, 92/05, 92/12, 93/05, 93/10, 94/05, 94/10, 95/05, 95/10, 96/05, 96/10, 97/05, 97/10, 98/05, 98/10, 99/05, 99/10, 100/07, 100/12, 101/05, 102/05, 102/10, 103/10, 103/05, 104/05, 104/10, 105/05, 105/10, 106/05, 106/10, 107/05, 107/10, 108/05, 108/10, 109/05, 109/10, 110/05, 110/11, 111/05, 111/10, 112/05, 112/10, 113/05, 113/10, 114/07, 115/05, 115/10, 116/05, 116/10, 117/05, 117/10, 118/05, 118/10, 119/05, 119/11, 120/05, 120/10, 121/05, 121/10, 122/05, 122/10, 123/05, 123/10, 124/05, 124/10, 125/05, 125/10, 126/05, 126/10, 127/05, 127/10, 128/05, 128/10, 129/05, 129/09, 130/05, 130/10, 131/05, 131/10, 132/05, 132/10, 133/05, 133/10, 134/05, 134/10, 135/05, 135/10, 136/05, 136/10, 137/07, 137/12, 138/05, 138/10, 139/05, 139/10, 140/05, 140/11, 141/05, 141/10, 142/05, 142/10, 143/05, 143/10, 144/05, 144/10, 145/05, 145/10, 146/05, 146/10, 147/05, 147/10, 148/05, 148/10, 149/05, 150/05, 150/10, 151/05, 151/10, 152/05, 152/10, 153/05, 153/10, 154/06, 154/11, 155/05, 155/10, 156/05, 156/10, 157/05, 157/10, 158/05, 158/10, 159/05, 159/10, 160/05, 160/10, 161/05, 161/10, 161/10a, 162/05, 162/12, 163/05, 163/10, 164/05, 164/10, 165/05, 165/10, 166/05, 166/10, 167/05, 167/10, 168/05, 168/10, 169/05, 169/10, 170/05, 170/10, 171/06, 171/11, 172/05, 172/10, 173/05, 173/10, 174/05, 174/10, 175/05, 175/10, 176/05, 176/10, 177/05, 177/10, 178/05, 178/10, 179/05, 180/02, 180/07, 180/12, 181/05, 181/11, 182/05, 182/10, 183/05, 183/10,

184/05, 184/10, 185/05, 185/10, 186/06, 186/11, 187/05, 187/10, 188/05, 188/10, 189/05, 189/10, 190/05, 190/10, 191/05, 191/10, 192/05, 192/14, 193/05, 193/10, 194/05, 194/12, 195/05, 195/10, 196/05, 196/10, 197/07, 197/12, 198/05, 198/10, 199/05, 199/10, 200/05, 200/10, 201/05, 201/10, 202/05, 202/10, 203/05, 203/10, 204/05, 204/10, 205/05, 205/10, 206/05, 206/11, 207/05, 207/10, 208/05, 208/10, 209/05, 209/10, 210/05, 210/10, 211/05, 211/10, 212/07, 212/12, 213/05, 213/10, 214/05, 214/10, 215/05, 215/10, 216/05, 216/10, 217/05, 217/10, 218/06, 218/12, 219/09, 220/05, 220/10, 221/05, 221/10, 222/05, 222/10, 223/05, 223/10, 224/05, 224/10, 225/05, 225/10, 226/05, 226/10, 227/05, 227/10, 228/05, 228/10, 229/05, 229/10, 230/05, 230/10, 231/05, 231/10, 232/05, 232/10, 233/05, 233/10, 234/05, 234/12, 235/05, 235/10, 236/05, 236/11, 237/05, 237/10, 238/05, 238/10, 239/05, 239/10, 240/05, 240/10, 241/05, 241/10, 242/05, 242/10, 243/05, 243/10, 244/05, 244/10, 245/05, 245/10, 246/05, 246/10, 247/05, 247/10, 248/05, 248/10, 249/05, 249/10, 250/05, 250/10, 251/05)

Ya'ḳûb: *(Ar.)* Hz. Yakup. İbrahim Peygamberin torunu, İshak Peygamber' in oğlu, Hz. Yusuf' un babası. (103/01)

Yûsuf: *(Ar.)* İsrailoğulları' nın peygamberlerinden Yâkup peygamberin oğlu, Hz. Yusuf. (44/02, 103/01, 178/03, 178/09, 213/03, 213/03, 237/01)

Zâl: *(Far.)*Rüstem' in babasının adıdır. (49/05, 59/03)

SIKLIK DİZİNİ

KELİME	SIKLIK
et-	689
bir	586
dil	399
eyle-	325
ey	255
bu	219
'aşḳ	218
ben	211
de-	160
âşıḳ	149
cân	139
bil-	124
bülbül	123
da/ de	110
câm	98
düş-	98
el	98
âlem	97
al-	87
bezm	82
bâġ	81
degil	74
biz	73
cânâ	70
çeşm	64
dilber	64
âh	63
ehl	62
bul-	61
çek-	61
derd	58
bâde	55
açıl-	54
çoḳ	53
baş	51

eşk	50
cefâ	49
ciḥân	46
baḥâr	45
dem	45
belâ	44
çıḳ-	44
bî-çâre	42
daḫi	41
dünyâ	41
eger	41
âteş	39
âb	38
ammâ	38
baḳ-	38
dön-	38
dâġ	35
derûn	35
âdem	34
âdemlik	34
er-	34
bâd	32
cânân	32
dil-dâr	31
aceb	30
añla-	30
çemen	30
cevr	28
çâk	28
eriş-	28
es-	28
devlet	27
devr	27
‘ayş	26
cemâl	26
aç-	25
erbâb	25
beñze-	24
dîde	24
dilrübâ	24

bâr	23
böyle	23
bûy	23
dök-	23
âl	22
âyîne	21
baḥr	21
cism	21
civân	21
diyü	21
'arż	20
aceb	20
agla-	20
andelîb	19
biñ	19
çün	19
dest	19
dürr	19
âlî	18
aḳ-	18
bulun-	18
aġyâr	17
bâzâr	17
deñlü	17
deryâ	17
devrân	17
bâis̱	16
cây	16
dâm	16
Edrine	16
elbette	16
eşik	16
aḳıt-	15
âvâre	15
dâ'im	15
dâ'imâ	15
dehân	15
aks	14
bâġbân	14
boz-	14

câme	14
cûy	14
çünkü	14
dile-	14
döy-	14
eglen-	14
ağız	13
ara	13
az	13
Cem	13
cem'	13
çarḫ	13
deşt	13
dîvâne	13
egerçi	13
ârız âre	12
âfitâb	12
at-	12
bülend	12
cümle	12
çîn	12
dek	12
dermân	12
düşür-	12
ebrû	12
'adû	11
ara-	11
başla-	11
bîmâr	11
bit-	11
dâmân	11
dâne	11
efġân	11
etdir-	11
eyyâm	11
ân	10
añ-	10
aḳl	10
ârâm	10
bayrâm	10

berg	10
çıḳar-	10
degme	10
dehr	10
der	10
diñle-	10
dost	10
em-	10
evvel	10
âşinâ	9
âşûb âşkâr et-	9
aḫir	9
bârî	9
baḫt	9
bend	9
bî-ḳarâr	9
boy	9
cennet	9
cûy-bâr	9
çîn	9
çöz-	9
deg-	9
dilâ	9
dırâz	9
dîvân	9
dûr	9
a'lâ	8
ancaḳ	8
âḳıbet	8
ârzû	8
azm	8
baġır	8
bâlâ	8
baḳıl-	8
bedr	8
bî-gâne	8
cinân	8
cûş	8
çâre	8
çınâr	8

dâmen	8
def’	8
duḫter	8
elif	8
evrâḳ	8
ezhâr	8
âfet	7
âġaz	7
âsûde	7
âteşîn	7
baġdâd	7
baḥâ	7
bende	7
beñzet-	7
biraz	7
cenâb	7
dehen	7
devâ	7
dil-ârâ	7
dilberâ	7
diñlen-	7
dirîġ	7
dolâb	7
duâ’	7
eksik	7
esîr	7
Âhû	6
Âlâm	6
âḳıl	6
ar’ar	6
art	6
âsitân	6
âşiyân	6
baş-	6
bâb	6
bâl	6
Bân	6
bes	6
bîd	6
bî-pervâ	6

birbiri	6
boyun	6
bunca	6
bûse	6
câh	6
cânâne	6
cân-baḫş	6
cevâb	6
cû	6
cür'a	6
da'vâ	6
del-	6
destâr	6
dîn	6
diyâr	6
diz-	6
dûd	6
düken-	6
eṭrâf	6
elem	6
esbâb	6
ezel	6
'adem	5
âbâd	5
açıḳ	5
aglat-	5
âhen	5
âlem-tâb	5
âmâde	5
anberîn	5
artır-	5
âsân	5
âvâze	5
Aḥmed	5
aḥvâl	5
âyâ	5
ayaḳ	5
baġlan-	5
baḥs̱	5
bâz	5

belâ-keş	5
bî-ṣabr	5
bî-bâk	5
bî-cân	5
bildir-	5
bîm	5
bugün	5
cevher	5
cüdâ	5
dergâh	5
dil-güşâ	5
dil-keş	5
diñlen-	5
döndür-	5
düket-	5
dükkân	5
düşmen	5
emel	5
emr	5
er	5
erġuvân	5
es̱er	5
eski	5
esrâr	5
evṣâf	5
evc	5
evżâ'	5
'adl	4
abdâl	4
âġûş	4
âlem-nümâ	4
âr	4
âşikâr	4
âşüfte	4
âvâz	4
aḥbâb	4
ayâġ	4
ayaḳlan-	4
ayrıl-	4
âzürde	4

bâdc-nûş	4
bagışla-	4
bağla-	4
bâḳî	4
bâzû	4
belki	4
besle-	4
beste	4
bî-hûde	4
bî-ḫaber	4
cebîn	4
celâl	4
ceyş	4
ciḫân-efrûz	4
çah	4
çal-	4
çü	4
dâd	4
dem-â-dem	4
demren	4
denil-	4
dergeh	4
encüm	4
enhâr	4
enver	4
‘ahd	3
‘ayb	3
aṭâ	3
ad	3
alın-	3
alış-	3
Allâh	3
alt	3
anber	3
âsâyiş	3
âsmân	3
âteş- pâre	3
Aḫşâm	3
ayn	3
âz	3

âzâd	3
bârân	3
baḥâne	3
baḥârî	3
begen-	3
behişt	3
bekle-	3
bel	3
benefşe	3
ber-murâd o.-	3
beyâbân	3
bî-dâd	3
bî-iḫtiyâr	3
bî-kîne	3
bile	3
billûr	3
bî-mecâl	3
bî-miṣâl	3
bî-naṣîb	3
bî-nâm	3
bîsütûn	3
bi-ḥamdillâh	3
büt	3
cânib	3
cehl	3
ciḥân-ârâ	3
ciḥân-tâb	3
cûd	3
cünbüş	3
çekil-	3
çerâġ	3
çeşme	3
çevgân	3
dâ'ire	3
dâl	3
dâver	3
defter	3
delîl	3
dendân	3
der-beder	3

der-kâr	3
dervîş	3
dervişâne	3
deste	3
dil-âvîz	3
dil-beste	3
dil-dûz	3
dinâr	3
dîvâr	3
dökül-	3
dur-	3
dûş	3
dü-tâ	3
düzd	3
ebed	3
ebr	3
ecel	3
edâ	3
ednâ	3
efendi	3
efkâr	3
eflâk	3
efzûn	3
egle-	3
eglence	3
elest	3
emdir-	3
emvâc	3
enfâs	3
eri-	3
esb	3
eş'âr	3
eşcâr	3
'aḳd	2
a'ẓam	2
a'dâ	2
aṣḥâb	2
aṭlas	2
abîr	2
açtır-	2

âdil	2
âfâķ	2
ag	2
âgâh	2
agar-	2
aheng	2
aldañ-	2
alevlen-	2
âlî-himem	2
alın-	2
âlî-ķaddr	2
âlî-şân	2
altun	2
âm	2
anber-bû	2
andelîbân	2
añdır-	2
anķâ	2
aķ	2
ârâyîş	2
âre	2
ârif	2
ârifâne	2
armaġân	2
arttır-	2
aş-	2
âşinâlıķ et-	2
at	2
âteşî	2
avuç	2
aḥmer	2
aḥsen	2
aḫker	2
âyet	2
ayır-	2
ayyâr	2
âzâr	2
âzmâyîş	2
bâṭın	2
baġ	2

baîd	2
bâ-kemâl	2
bang	2
Bârî	2
bâr-ver	2
başḳa	2
beden	2
bedeḫşân	2
bed-ḫâh	2
belâġat	2
belâlı	2
belir-	2
belli	2
beñ	2
ber-ṭaraf	2
beri	2
ber-ḳarar	2
bî-aḳl	2
bî-beḳâ	2
bîdâr	2
bî-edeb	2
bî-endâze	2
bî-ġam	2
bîgerân	2
bî-günâh	2
bikr	2
billâh	2
bî-minnet	2
biñ-	2
binâgûş	2
bî-pâyân	2
bî-raḥm	2
bî-sebeb	2
bî-ser	2
bit-	2
bî-tâb	2
bitir-	2
bî-vefâ	2
bî-ḥisâb	2
boyan-	2

boyla-	2
bû	2
bulaş-	2
bur-	2
bûs	2
Buḫûr	2
bük-	2
bükül-	2
büt-ḫâne	2
büyük	2
büzül-	2
câẕibe	2
ca'dû	2
câhil	2
câiz	2
cân-bâz	2
cân-güdâz	2
cân-şikâr	2
cefâ-cû	2
cem'iyyet	2
cevlân	2
ceyb	2
civânân	2
ciḥân-bân	2
cünd	2
cür'a-veş	2
çagla-	2
çekiş-	2
çignet-	2
çog	2
dâd-ger	2
dâġ	2
dâġ-dâr	2
dâî'	2
dânâ	2
dâr	2
dâye	2
deg-	2
dem'	2
dem-be-dem	2

dem-beste	2
dem-sâz	2
deñiz	2
der-âgûş	2
devât	2
deyr	2
deyü	2
dil-ârâm ol-	2
dil-figâr	2
dil-firîb	2
dil-nevâz	2
dil-sitân	2
dil-ḫıraş	2
dimâġ	2
diñlet-	2
dip	2
dirhem	2
dirîġâ	2
ditre-	2
dîv	2
diye	2
dizil-	2
dög-	2
döşen-	2
duḫan	2
duy-	2
dü-ciḥân	2
dünye	2
düşmân	2
düşvâr	2
Edhem	2
efsâne	2
eg-	2
eksiklik	2
el	2
elḥân	2
emân	2
eñ	2
endîşe	2
endûh	2

engûr	2
enîn	2
envâr	2
eril-	2
erişil-	2
erkân	2
esâs	2
evtâr	2
ez-	2
'aden	1
'avd et-	1
'ayb-bîn ol-	1
'ayb-puş ol-	1
aẕâb ol-	1
âbâdi	1
abâ-pûş	1
âb-âsâ	1
Abbâsî	1
âb-dâr	1
âb-gîne	1
âbid	1
acebâ	1
acı	1
âciz	1
âdâb	1
Âdem	1
âdet	1
âferin	1
afġân	1
âftâb	1
afv et-	1
âġaze	1
âgeh ol-	1
agırla-	1
agırlıḳ	1
agrıt-	1
ahen-dil	1
âhen-ger	1
âhenîn	1
alay	1

alçaḳ	1
alçaḳ	1
alçaḳlıḳ	1
aldat-	1
aldır-	1
âlemiyân	1
alev	1
âlî-cenâb	1
âlî-maḳâm	1
âlî-mikdâr	1
alın	1
âlî-nijâd	1
âlî-pây	1
âlûde	1
âmâl	1
âmân	1
âmîn	1
amîḳ	1
anber-âsâ	1
anber-bâr	1
anber-bûy	1
anber-efşân	1
anberî	1
anberîn-külâle	1
anber-sâ	1
anber-sirişt	1
anber-şemîm	1
anber-şiken	1
añıl-	1
ankebût	1
aḳçe et-	1
aḳdem	1
Aḳıllı	1
aḳîḳ	1
ar'ar-ḫırâm	1
arṣa	1
ârâ	1
Arab	1
arala-	1
ârâmgâh et-	1

arak̡	1
arak̡-riz ol-	1
ârâste ol-	1
arş	1
art-	1
artık̡	1
arz	1
ârzû-mend	1
âsîb	1
âsiyâb	1
âsiyâb-âsâ	1
âsûde-ḫâl	1
aşağı	1
âşinâyân	1
âşık̡âne	1
âşiyâne	1
âşüfte-dil	1
âşüfte-ḫâl	1
âteş-sûzân	1
atıl-	1
avla-	1
avn	1
aḥibbâ	1
aḥzân	1
aḫḍar	1
aḫır	1
aḫlâk̡	1
aḫżar	1
âyât	1
aydın	1
âyende	1
âyîn	1
ayrı	1
azîmet et-	1
azîz	1
âzürde-dil ol-	1
âzürde-ḫâṭır ol-	1
başdır-	1
bâb	1
bâc	1

bâdâm	1
bâd-bân	1
bâd-bahâr	1
bâde-fürûş	1
Baden	1
bâdî	1
bâlîn	1
bâliş	1
bâm	1
bâni	1
bâre	1
bâr-gâh	1
barîk	1
bahâr	1
bahâr-vasl	1
bahis	1
bahrî	1
bây	1
bâzîçe	1
bâzîçe-gâh	1
be	1
beççe	1
bed	1
bed-kiş	1
bed-nihâd	1
behey	1
bek	1
bel bel	1
belâ-zede	1
belük	1
bem	1
benân	1
benefşe-zâr	1
beñiz	1
bekâ	1
ber	1
berâber	1
berât et-	1
berbâd et-	1
berber	1

ber-devâm ol-	1
berdûş	1
berî	1
berîn	1
ber-ḳaide	1
ber-ḳayd ol-	1
berr	1
beste	1
beşer	1
beter	1
bey	1
bey'	1
beyt	1
beyz:â	1
bezl	1
bî-'ayb	1
bî-s̱ebât	1
bî-ṭâḳat	1
bî-aded	1
bî-amân	1
bî-behre	1
bî-câ	1
bî-cânân et-	1
bî-dârlıḳ	1
bî-dermân	1
bî-dil	1
bî-dûd	1
big	1
bî-ġamlıḳ	1
bî-gânelik	1
bî-gerd	1
bî-ġışş	1
bî-hemtâ	1
bî-hûde-maḳal	1
bî-hûş	1
bî-i'tidâl	1
bî-idrak	1
bî- inṣâf	1
bî-kâr	1
bî-kesel	1

bî-keyf	1
bî-mâye	1
bî-meze ol-	1
bî-muḥâl	1
bî-mürüvvet ol-	1
binâ'	1
bî-naẓîr	1
bî-neş'e	1
bî-nevâ	1
bî-nihâye	1
bî-nişân	1
bî-pâ	1
bî-ḳadr	1
bî-ḳaydâne	1
birazcıḳ	1
bî-renc	1
bî-riyâ	1
birḳaç	1
bî-rûy	1
bî-şekk	1
bî-şübhe	1
bî-şümâr	1
bî-târ	1
bî-tekellüf	1
bî-tereddüd	1
bî-vefâlıḳ	1
bî-vücûd	1
bî-ḥadd	1
bî-ḥâs:ıl	1
bî-ḥuz:ûr	1
bî-ḫâb	1
bî-ḫâr	1
bîzâr et-	1
bî-zebânân	1
bî-zevâl	1
bî-zeyn	1
boşal-	1
böylelik	1
bucaḳ	1
budaḳ	1

bulan-	1
buldur-	1
bulut	1
bura	1
bura	1
burc	1
burul-	1
bûstân	1
buz	1
bülend-âvâz	1
bülend-aḫter	1
bül-heves	1
bünyâd	1
bürhân	1
bürḳa'	1
bürrânî	1
bürûdet	1
büyü-	1
büyüklen-	1
büyüt-	1
Câ-be-câ	1
câhi	1
câme-ḫâb	1
cami'	1
camii	1
cân-âsâ	1
cân-fezâ	1
cân-sitan	1
câvidân ol-	1
câvidâne	1
câvidânî	1
caḥîm	1
cây-gâh	1
cefâ-dîde	1
cefâ-kâr	1
cefâ-pîşe	1
cehennem	1
celâlî-veş	1
cellâd	1
cemâne	1

cem-câh	1
Cemlik	1
cemre	1
cem-ḫaşem	1
ceng	1
cerâḥat	1
ceres	1
cerrâr	1
cezb eyle-	1
cibâl	1
cidâl	1
cidd	1
ciger-dûz	1
cilâ'	1
cilve-ger	1
ciḥâd	1
ciḥân-bîn	1
ciḥân-gerd	1
ciḥân-sitân	1
ciḥân-sûz	1
cömerd	1
Cû-be-cû	1
cûşân ol-	1
cübbe	1
cülûs et-	1
cümleten	1
cünûd	1
cünûn	1
cür'et eyle-	1
cürm	1
cüst	1
cüz'i	1
çâbük-inân	1
çalın-	1
çalış-	1
çâḳer	1
çaḳışdır-	1
çârşû	1
çâşnî	1
çeh	1

çehre	1
çehre-çehre-sây	1
çekin-	1
çemen-zâr	1
çeng	1
çerâġân	1
çeşme-sâr	1
çetr	1
çevre	1
çiz-	1
çözül-	1
çûb	1
çünki	1
d:alâlet	1
Da'ir ol-	1
dâd-âyîn	1
dâd-güster	1
dâfi‘	1
dagıl-	1
dagıt-	1
dâgla-	1
dâniş	1
dâr	1
Dârâ	1
Dârâ-haşem	1
dârû	1
dâverâ	1
daḫı	1
dâḫil	1
debîr	1
def	1
defn eyle-	1
degir-	1
dehlîz	1
demir	1
den-	1
derc et-	1
derdleş-	1
derd-mend	1
derd-mendân	1

deri	1
dermiyân	1
ders	1
derûnî	1
dervâze	1
deryâ-dil ol-	1
destân	1
dest-beste	1
dest-bûs	1
dest-mâl	1
dest-res	1
devâm	1
devâsız	1
devletlü	1
devlet-penâh	1
devḥa	1
dey	1
deycûr	1
dîbâce	1
dîdâr	1
diger-gûn eyle-	1
dik-	1
dikil-	1
dil	1
dil-cûy	1
dil-efgâr ol-	1
dilim	1
dil-şâd et-	1
dil-teng	1
dil-ḫasta	1
dil-ḫasta	1
dil-ḫaste	1
diñ-	1
diḳḳat et-	1
diraḫşân	1
dıraḫt	1
direk ol-	1
dîrîn	1
dîrîne	1
diş	1

dîvânîyân	1
dolan-	1
dudaḳ	1
dûdmân	1
dûn	1
dûr	1
dûşîne	1
duzâġ	1
dü-mû	1
dün	1
dür-	1
dürdî	1
dürer-bâr	1
dürre	1
dürr-nisar ol-	1
dürüst ol-	1
dü-sâle	1
düş	1
düşnâm	1
düz-	1
düzül-	1
eṣṣelâ	1
eṭfâl	1
ebced	1
ebkar	1
ebleh ol-	1
ebrûlu	1
ebrvân	1
Ebr-veş	1
Ebü'lmâġâzî	1
ecrâm	1
edin-	1
efsûn	1
Egil-	1
egin	1
eglencesiz	1
eglenil-	1
ekil-	1
ekmek	1
eknâf	1

elṭâf	1
elbir et-	1
elle-	1
elma	1
el-minnetülillah	1
emekdâr	1
emen-	1
emîn ol-	1
emn	1
emvât	1
encümen	1
endâm	1
endâze	1
engüşt	1
enva'	1
erâẕil	1
erişdir-	1
erit-	1
erzân	1
esdir-	1
estâr	1
es̱vâb	1
eşbeh	1
eşheb	1
eşheb-süvâr o.-	1
eşrâf	1
etek	1
evkâr	1
evḳât	1
evrâd	1
eyâ	1
eyvân	1
ezil-	1

SONUÇ

Eski Anadolu Türkçesi 16. yüzyıldan itibaren yerini *Osmanlı Türkçesi*ne bırakmıştır ve bu Türkçe, *Eski Anadolu Türkçesi*nin özelliklerini de kısmen barındırarak, 20. yüzyıla kadar Osmanlı hâkimiyeti altındaki tüm topraklarda edebî dil olarak kullanılmıştır.

*Eski Anadolu Türkçesi*nin dil özelliklerinin hemen tamamı *Osmanlı Türkçesi*' nin başlarında da devam eder. 16. yüzyılın sonlarından başlayarak yerini bugünkü Türkiye *Türkçesi*nin özelliklerine bırakır. *Osmanlı Türkçesi*nin ilk dönemleri *Eski Anadolu Türkçesi* ile, son dönemleri ise *Türkiye Türkçesi* ile aynıdır (Ercilasun 2004: 462). 16.- 19. yy.' ler arası ise *Eski Anadolu Türkçesi* ile *Türkiye Türkçesi* arasındaki geçiş dönemini oluşturur.

*Osmanlı Türkçesi*ni kendisinden önceki ve sonraki dönemden ayıran ölçüt, dilin dış yapısıdır (Ercilasun 2004: 462). Bizim bu çalışmada incelediğimiz metin ise 17. yüzyılda yazılmıştır; ve 16.- 19. yy.' ler arasındaki devre karışık dil koyuluğunun doruğa ulaştığı döneme aittir. Bu devre *Osmanlı Türkçesi*nin Klasik Devresini oluşturur. Yahya' nın gazellerinde incelenen kelime kadrosunun toplam kelime adedinin 1068 olduğu ve bunun 269' unun *yerli*, 799' nun *alıntı* unsurlardan oluştuğu görülmektedir. Yüzdelerle ifade edilmesi gerekirse eserin incelenen bölümünün %25,19' unun *yerli* unsurlardan; %74,81'inin *alıntı* unsurlardan oluştuğu ortaya çıkar *(bkz. Tablo 1).* Toplam 799 kelimeden oluşan *alıntı* unsurlar kökenlerine göre sayılacak olursa: *Farsça* 401 adet (%37,55), *Arapça* 317 adet (%29,68), *Arapça- Farsça* bileşik kelime 78 adet (%7,30) *Türkçe-Farsça* bileşik kelime 1 adet (%0,09), *Yunanca* 1 adet (%0,09), *İtalyanca* 1 adet (%0,09) kelimeden oluşur. *Alıntı* unsurların çoğunluğunu *Farsça* kelimeler oluşturmaktadır. İkinci sırada ise *Arapça* kelimeleri yoğunlaştığı görülmektedir. Bu da divan edebiyatının kaynağı olan Fars edebiyatının ve kültür dilinin etkisini açıklamaktadır *(bkz. Tablo 2).* Madde başlarına göre yapılan bu sayımdan eserin yazıldığı 17. yüzyıl için yukarıda söylenenlerin sayısal verilerle somutlandığı görülebilir.

Aynı sayısal inceleme sıklığa göre yapılırsa: İncelenen 10010 kelimede, *yerli* unsurların 4725 adet olduğu ve metnin % 47,20' sini, *alıntı* unsurların ise 5285 adetle %52,80' ini oluşturduğu görülür. Sıklık açısından bakıldığında aradaki farkın azaldığı görülür; ancak yine de metnin kelime kadrosunun yarısından fazlasını *alıntı* unsurlar oluşturmaktadır *(bkz. Tablo 3).* Metnin *alıntı* unsurları kökenlerine göre sayılacak olursa: *Farsça* 3164 adet (%31,61); *Arapça* 1984 adet (%19,82); *Arapça- Farsça* birleşik kelimeler 132 adet (%1,32), *Yunanca* 3 adet (%0,03) *Farsça- Türkçe* birleşik kelimeler 1 adet (0,01%), *İtalyanca* 1 adet (%0,01) oluşturmaktadır *(bkz. Tablo 4).* Sıklığa göre yapılan bu sayımda *Türkçe* kelimelerin, madde başına göre yapılan sayımın tersine *Farsça* ve *Arapça alıntı* sözcüklerin önüne geçmekteği görülür; ancak bu iki *alıntı* unsurun toplamı 5148 adettir.

Metnin incelenen kelime kadrosu içinde; *et-* (689 kez), *bir* (586 kez) *dil* (399 kez) en sık kullanılan ilk üç kelimeyi oluşturmaktadır. Alıntı unsurlara göre en sık

kullanılan *Farsça* kökenli kelime *dil* (399 kez) ve *Arapça* kökenli kelime *'aşķ'* tır (218 kez).

Bu verilere dayanarak şairin eserini vermiş olduğu dönem içinde halkın diline girmemiş pek çok *çâbük-inân, bâc, bâliş, endûh, emvât, dendân, dehen* gibi birçok kelimenin edebi dile girdiği görülür. *Arapça* ve *Farsça* kurallara göre türemiş *şikest, taṣavvur, türktâz* gibi kelimeler dile girmiştir. Bunların büyük çoğunluğu *eyle-* ve *et-* fiilleriyle birleşik fiiler oluşturmuştur. Bu bu tip unsurların dilin doğal yapısına uyum sağlayarak dile dahil olduklarını göstermektedir. *âb-ı revân-ı ḫançer-i ḫûnrîz-i yâr* (134/09), *gülşen-i 'âlem-i 'aşķ* (204/09), *sevdâ-yı ḫâl-i anberîn* (83/04), *civân-ı lâle-ḫadd-i anberîn-külâle* (216/03), *ķamet-i ar'ar-ḫırâm-ı dost* (128/08) gibi *Arapça* ve *Farsça* kurallara oluşturulmuş tamlamalar sıkça kullanılmıştır; bu da alıntı yapılan dillerin dilbilgisi kurallarına uygun olarak yapılmı tamlamaların önceki dönemlere göre daha da ağırlaşmış olduğunu gösterir; ancak bu tamlamaların *Türkçe* kurallara göre oluşturulmuş tamlamalarda tamlayan ya da tamlanan unsur olarak kullanıldığı da görülmektedir. Örneğin; *âfitâb-ı câm-ı ṣahbânıñ żiyâsı* (120/02), *çarḫ-ı ser-gerdânıñ aḥvâli* (65/04), *anıñ vird-i zebânı* (6/11), *kâmil-i âlî-himem vâdîsi* (80/10), *seniñ bûy-ı zülf-i müşg-bâr anber-efşânıñ* (124/08), *benim cân-ı meftûnum* (147/09). Bunlar gibi birçok örnek, alıntı unsurların *Arapça* ya da *Farsça* kurallara göre tamlamalar oluştursalar da dilin iç düzenine ve sentaktik yapısına uyum sağlayabildiklerini gösterir.

Metnin ses özelliklerine bakıldığında: *Eski Anadolu* Trükçesi' nde mevcut olmayan küçük ünlü uyumu geçiş dönemine ait bu eserde görülmeye başlamıştır. *devâsız* (133/01), *eglencesiz.* (196/02); *başım* (77/08, 109/06, 122/10, 162/01, 204/05, 225/02, 233/08) *beyim* (246/06); *bilirim* (87/02, 177/0), *bozdu-* (62/01, 62/01, 62/02, 62/03, 62/04, 62/05), *bozmadı-* (223/06, 223/06, 223/07, 223/08, 223/09, 223/10) eski biçimleri küçük ünlü uyumuna uymayan şekiller eserde küçük ünlü uymuna uygun olarak kullanılmıştır.

Biçimsel özelliklere bakıldığında: Teklik 1. Şahıstaki *v*' li biçimler *Osmanlı Türkçesi*nde ortadan kalkar. *–In*' lı biçimler ise eserde ağırlığını yitirmiştir; *der-(i)n* (162/01, 162/01, 162/02, 162/03, 162/04, 162/05) *eder-(i)n* (152/10) gibi 22 örnekte görülür. Bu ekler, yerlerini *–Am/ -Um*'lu biçimlere bırakmıştır *açdırmaz-am* (131/07), *bî-gâne olma-y-am* (144/03).

Çokluk 1. Şahış Eki *–vUz*, bir örnekte *havâle ede-vüz* (199/02) kullanılmıştır. Bu ek dönemin biçim özelliklerine uygun olarak yerini *–k* ve *–Iz/ -Uz* eklerine bırakmıştır. bırakmıştır. Eserde 12 örnekte *–Iz/ -Uz* eklerine*; baṣa-ķ* (230/09), *bilse-k* (30/09, 31/03, 197/09) gibi birçok örnekte de *–k* eki kullanılmıştır.

Gelecek zaman eki *–IsAr,* yerini *–AcAk* ekine bırakmıştır. Gelecek zaman ekinin eski biçimine eserin incelenen kısmında rastlanmamıştır. *–AcAk* biçimi ise zaman çekimi olarak 3 örnekte görülmektedir.

Şimdiki zaman eki *–yor* belirmeye başlamıştır; ancak iki örnekte görülür. Buna karşılık infinitif eklerinin lokatif ekleriyle kaynaşmasından oluşan ve eylemlere eklenerek şimdiki zaman anlamı veren biçimleri daha sık kullanılmıştır. Bunların toplamı 19 örnektir.

Öğrenilen geçmiş zaman ekinin yeni biçimi *–mIş/- mUş* eklerinin yanında *alış-ıb-dır.* (127/01), *bul-ub-dur.* (164/09) gibi 6 örnekte eski çekim biçimine rastlanmaktadır.

Birinci şahıslardaki *–mAz* ekinin örneklerine seyrek de olsa rastlanmaktadır: *açdır-maz-am* (131/07)

16. yüzyıldan itibaren seyrekleşen *-IcAk* zarf fiil eki eserin incelenen kısmında 6 örnekte görülmüştür. *–mAdın* zarf fiil eki 16. yüzyıldan itibaren yerini *–mAdAn* biçimine bırakmıştır. Eserin incelenen kısmında 5 örnekte yeni biçim saptanmıştır. *–UbAn* zarf fiil ekinin *Osmanlı Türkçesi*nde seyrekleştiği görülür. Metnin incelenen kelimeleri arasında bu eke ise 1 örnekte rastlanmıştır.

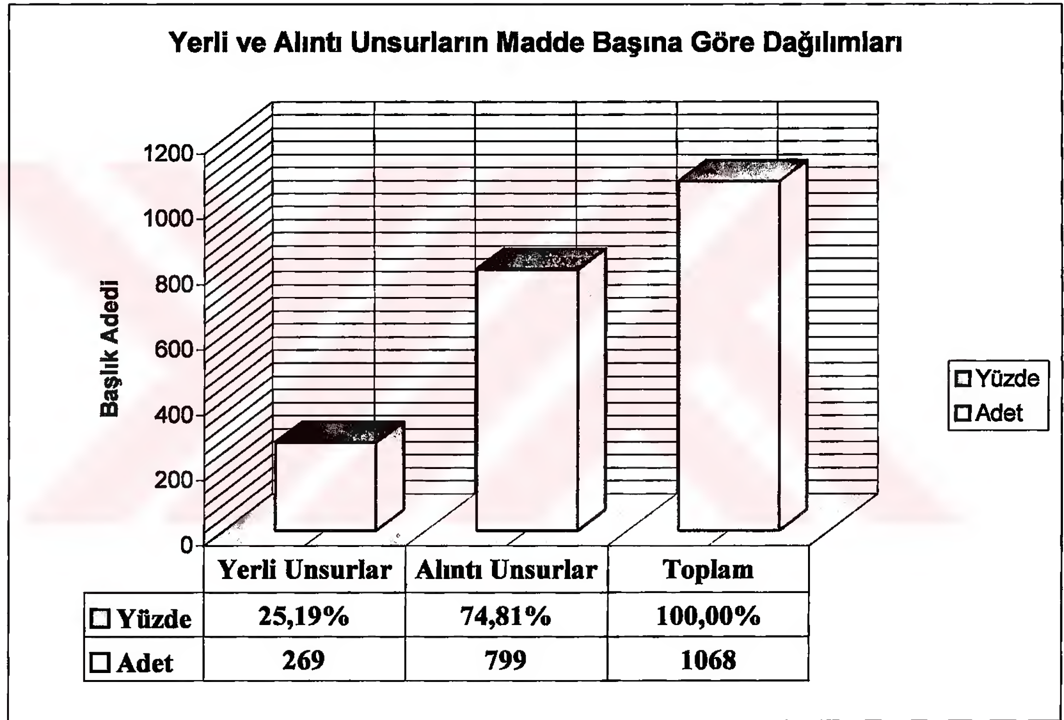
Tüm bu biçim ve ses özelliklerine bakarak 17. yy. *Osmanlı Türkçesi* için varılan geçiş dönemi yargısı doğrulanabilir. *Türkçe*' nin *Eski Anadolu Türkçe*' sinden getirdiği arkaik unsurlarla Anadolu coğrafyasında oluşturduğu yeni biçimler eserde birarada görülmektedir. Arkaik unsurlar seyrek de olsa eserde kullanılmıştır.

Dış unsurlar ise divan şiirinin geleneğinden getirilen söz sanatları, mazmunları ve kalıplarıyla *Türkçe*ye girmiş yer yer *Türkçe* kurallara göre tamlamalar oluşturmuştur. Bunların pek azı halk diline yansımıştır. *Türkçe,* aldığı unsurları kendi bünyesinde eritmiş onları kendi sentaktik yapısına uydurmuştur.

TABLOLAR VE GRAFİKLER

Yerli ve Yabancı Unsurların Madde Başına Göre Dağılımları		
Yerli Unsurlar	269	%25,19
Alıntı Unsurlar	799	%74,81
Toplam	1068	%100,00

Tablo 1

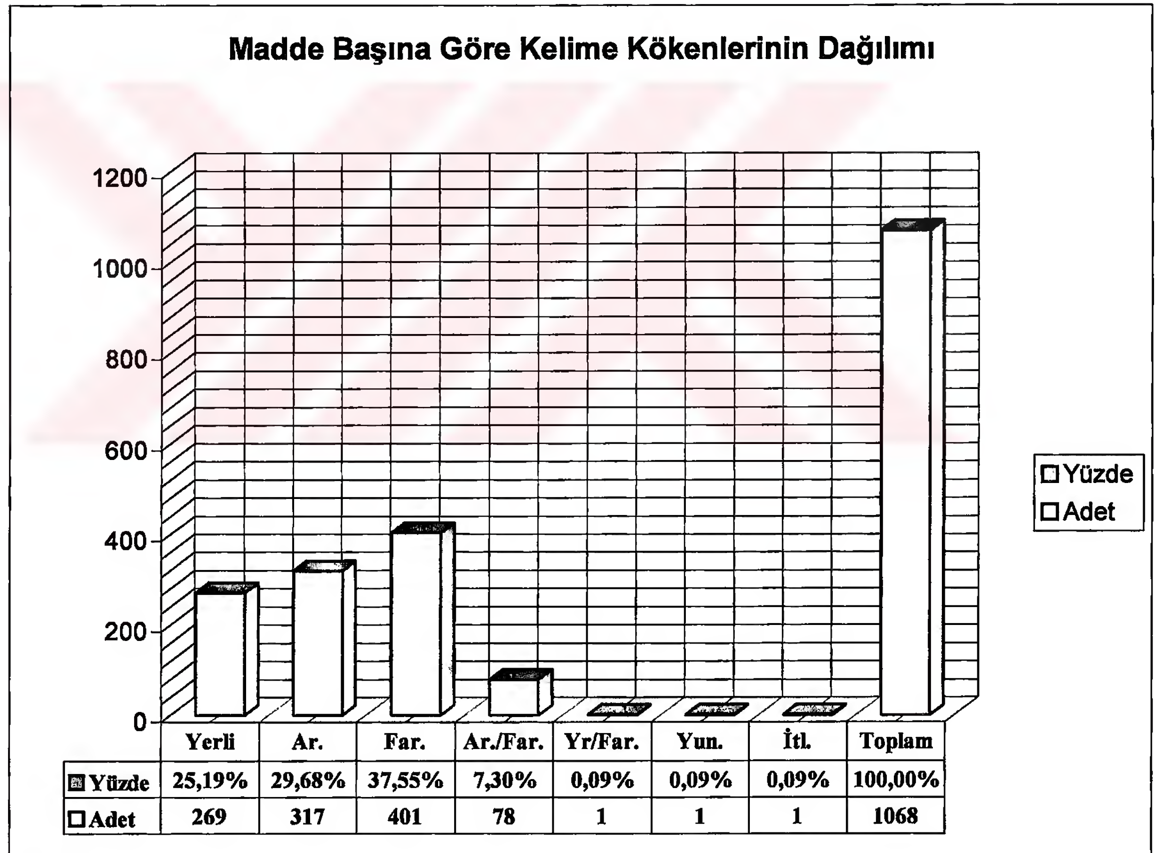

	Yerli Unsurlar	Alıntı Unsurlar	Toplam
Yüzde	25,19%	74,81%	100,00%
Adet	269	799	1068

Grafik 1

Madde Başına Göre Kelime Kökenlerinin Dağılımları ve Yüzdeleri		
Türkçe	269	25,19%
Arapça	317	29,68%
Farsça	401	37,55%
Ar./Far.	78	7,30%
Yr/Far.	1	0,09%
Yun.	1	0,09%
İtl.	1	0,09%
Toplam	1068	100,00%

Tablo 2

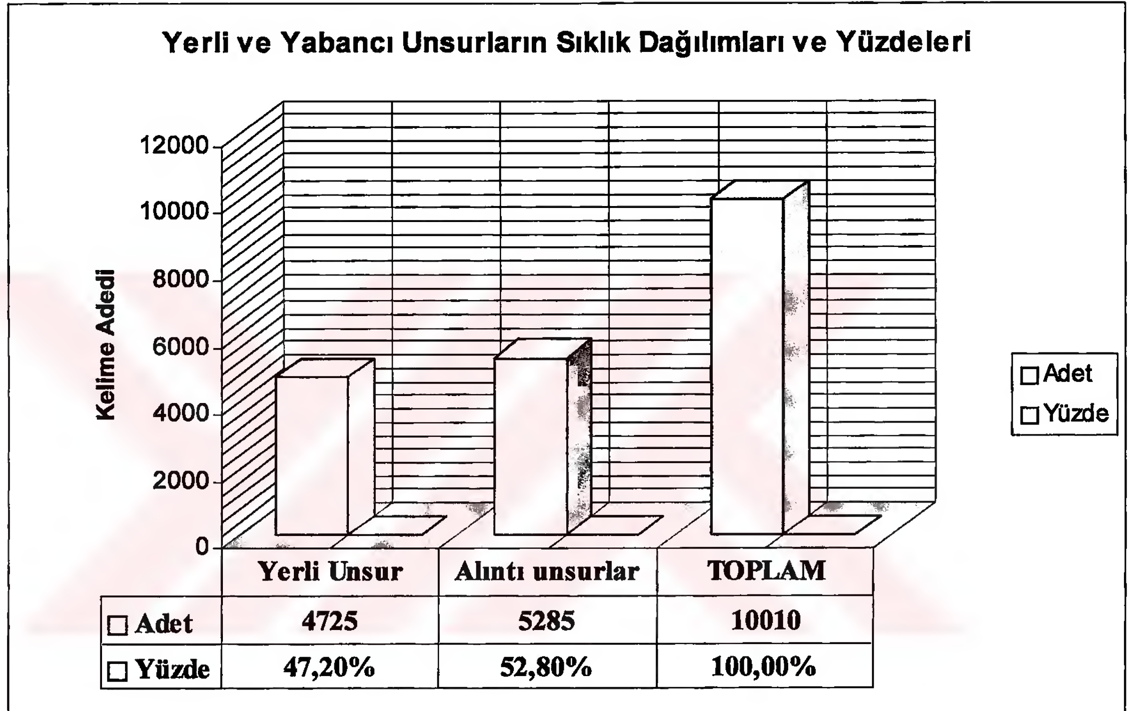

	Yerli	Ar.	Far.	Ar./Far.	Yr/Far.	Yun.	İtl.	Toplam
Yüzde	25,19%	29,68%	37,55%	7,30%	0,09%	0,09%	0,09%	100,00%
Adet	269	317	401	78	1	1	1	1068

Grafik 2

Yerli ve Yabancı Unsurların Sıklık Dağılımı ve Yüzdeleri		
Yerli Unsur	4725	47,20%
Alıntı unsurlar	5285	52,80%
TOPLAM	10010	100%

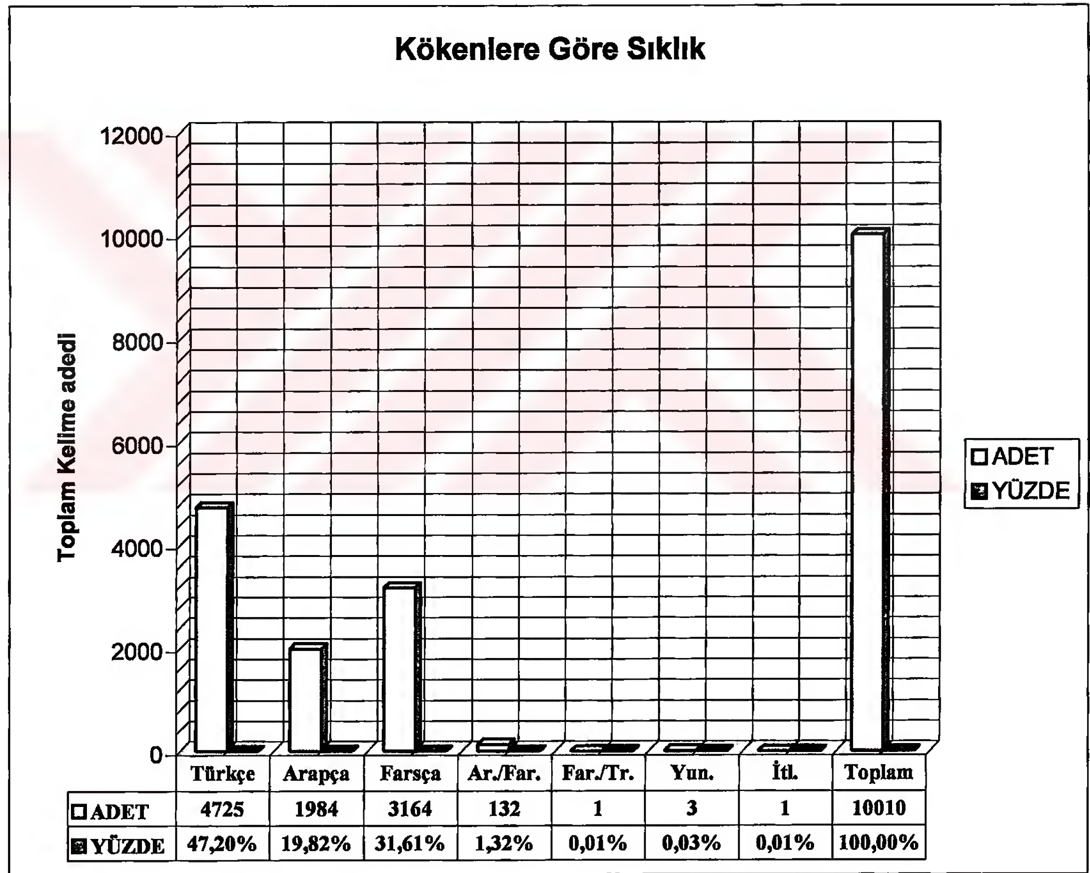
Tablo 3

Grafik 3

Kelimelerin Kökenlerine Göre Sıklık Dağılımları ve Yüzdeleri		
Türkçe	4725	47,20%
Arapça	1984	19,82%
Farsça	3164	31,61%
Arapça/Farsça	132	1,32%
Farsça/Türkçe	1	0,01%
Yunanca	3	0,03%
İtalyanca	1	0,01%
TOPLAM	10010	100,00%

Tablo 4

	Türkçe	Arapça	Farsça	Ar./Far.	Far./Tr.	Yun.	İtl.	Toplam
ADET	4725	1984	3164	132	1	3	1	10010
YÜZDE	47,20%	19,82%	31,61%	1,32%	0,01%	0,03%	0,01%	100,00%

Grafik 4

YÜKSEKÖĞRENİM KURULU DÖKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

YAZARIN Soyadı:YENER Adı:Mustafa Levent	Merkezimizde Doldurulacaktır Kayıt No:

TEZİN ADI

Türkçe : Şeyhü'l-islâm Yahyâ Divan' ında Sözvarlığı

Yabancı Dil : Vocabulary in Divan of Sheyhü'l-islâm Yahyâ

TEZİN TÜRÜ :

Yüksek Lisans	Doktora	Doçentlik	Tıpta Uzmanlık	Sanatta Yeterlilik
[X]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]

TEZİN KABUL EDİLDİĞİ :

Üniversite : EGE ÜNİVERSİTESİ

Fakülte : TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

Enstitü : SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Diğer Kuruluşlar : TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI (YENİ TÜRK DİLİ) ANABİLİM DALI

Tarih:

TEZ YAYINLANMIŞSA :

Yayınlayan :

Basım Yeri:

Basım Tarihi:

ISBN:

TEZ YÖNETİCİSİNİN
Soyadı, Adı : HATİCE ŞİRİN
Ünvanı : Yrd. Doç. Dr.

TEZİN YAZILDIĞI DİL : TÜRKÇE	TEZİN SAYFA SAYISI : 409

TEZİN KONUSU (KONULARI) : Şeyhü'l-islâm Yahyâ Divanı' ndaki gazellerin kelime kadrosunun sözlük, eklik ve sıklık dizinleri ve analizleri

TÜRKÇE ANAHTAR KELİMELER :
1- Söz Dizini
2- Sıklık Dizini
3- 17. yy
4- Osmanlı Türkçesi
5- Klasik Devir
Başka vereceğiniz anahtar kelimeler varsa lütfen yazınız.

İNGİLİZCE ANAHTAR KELİMELER:(Konunuzla İlgili yabancı indeks, abstrakt ve thesaurus'ları kullanınız.)
1- İndex
2- Frequancy
3- XVII. century
4- Ottoman Turkish
5- Classical Era
Başka vereceğiniz anahtar kelimeler varsa lütfen yazınız.

1-Tezimden Fotokopi Yapılmasına izin veriyorum [ ]
2-Tezimden dipnot gösterilmek şartıyla bir bölümünün fotokopisi alınabilir [ ]
3-Kaynak göstermek şartıyla tezimin tamamının fotokopisi alınabilir [X]

Yazarın İmzası

Tarih : 22/08/2005

ÖZET

Çalışmamızın ana amacı, seçilen metinden yola çıkarak 17. yüzyıl Osmanlı Türkçesinin söz-söz ilişkisini ortaya çıkarabilmek; dönemin kelime kadrosu içindeki yerli ve alıntı unsurların sayısal verilerini elde ederek dönemin dil özelliklerini belirleyebilecek bir şablon çıkarabilmek; bu konuda yapılabilecek daha ileri çalışmalara veri tabanı oluşturabilmektir. Çalışmamız, yalnız dil alanında değil; aynı zamanda edebiyat alanında da çalışacaklara şairin kelime kadrosu üzerinden yaşamı, felsefesi ve etkilendiği unsurlar açısından fikir verebilecek ipuçlarını sağlamayı amaçlamaktadır.

Şeyhü'l-islâm Yahyâ Divanı' nda yer alan 450 gazelin sözvarlığının dizinleri dört alt bölümden oluşturulmuş ve bu alt bölümlerde sırasıyla sözlerin, eklerin ve özel adların dizinleri hazırlanmıştır; son alt bölümde de sıklık dizini oluşturulmuştur. Dizinler hazırlanırken, gazelliyatı oluşturan toplam 30282 kelime ve 3369 madde başından, *A-E* maddeleri arasındaki 10010 kelime 1068 madde başında incelenmiştir. Sonuç bölümünde dizinlerden elde edilen bulgular 17. yüzyılda Osmanlı Türkçesi' nin gösterdiği özelliklere göre yorumlanmıştır. Çalışmanın sonuna sayısal verileri gösteren tablo ve grafikler eklenmiştir.

Bu verilerin analizine göre, Yahya' nın gazellerinde incelenen kelime kadrosunun toplam kelime adedinin 1068 olduğu ve bunun 269' unun *yerli,* 799' nun *alıntı* unsurlardan oluştuğu görülmektedir. Yüzdelerle ifade edilmesi gerekirse eserin incelenen bölümünün %25,19' unun *yerli* unsurlardan; %74,81'inin *alıntı* unsurlardan oluştuğu ortaya çıkar. Aynı sayısal inceleme sıklığa göre yapılırsa: İncelenen 10010 kelimede, *yerli* unsurların 4725 adet olduğu ve metnin % 47,20' sini, *alıntı* unsurların ise 5285 adetle %52,80' ini oluşturduğu görülür. Sıklık açısından bakıldığında aradaki farkın azaldığı görülür; ancak yine de metnin kelime kadrosunun yarısından fazlasını *alıntı* unsurlar oluşturmaktadır.

ABSTRACT

Main aim of this work, by the means of a sellected text, is to determine the aspects of 17th century Ottoman Turkish and to bring the native and borrowed elements that are present in the vocabulary of the era into light as numeric datas. By this way we tried to figure out the linguistik aspects of the era and maintain data bases for the futher studies. This work wil also help the researchers that work on the Turkish literature as giving information about poet's philosophy, his life and the aspects that influenced him.

Inside this work we have studied the 450 ghazels of Sheyhü'l-islâm Yahyâ and prepared the indexes of his paroles that he had used in his ghazels. We prepared this indexes under four sections: Vocabulary Index, Suffix Index, Special Names Index and Frequancy Index. These indexes includes 10010 words under 1068 items between A-E. We tried to analise the results under the light 17th century OttomanTurkish specialyties. For further conclusions we added tables and graphics at the end of the work.

When we analyse these datas as a result; the vocabulary that' s examined, consists od 269 native and 799 borrowed elements. In other words 25,19% of the text consists native and 74,81% borrowed elements. If we take the information on the frequency data into consideration; there are 10010 words that's examined and text consists 4725 native elements, that' s 47,20% of the text. The borrowed elements are 5285 pieces, that' s 52,80% of the text.